

70-lecie

Instytutu Podstawowych Problemów Techniki
Polskiej Akademii Nauk

***Wsparcie
europejskich
aspiracji polskich instytucji
naukowo-badawczych***

22 lata Krajowego Punktu Kontaktowego
Programów Badawczych Unii Europejskiej
w IPPT PAN

**Praca zbiorowa pod redakcją
Agnieszki Ślifirskiej**

Krajowy Punkt Kontaktowy
PROGRAMÓW BADAWCZYCH UE

***Wsparcie
europejskich
aspiracji polskich instytucji
naukowo-badawczych***

22 lata Krajowego Punktu Kontaktowego
Programów Badawczych Unii Europejskiej
w IPPT PAN

70-lecie
Instytutu Podstawowych Problemów Techniki
Polskiej Akademii Nauk

Wsparcie europejskich aspiracji polskich instytucji naukowo-badawczych

22 lata Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych Unii Europejskiej w IPPT PAN

Praca zbiorowa pod redakcją Agnieszki Ślifirskiej

Warszawa 2023

Słowa wstępne

Prof. Tadeusz Burczyński

Członek rzeczywisty PAN

Dyrektor Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN

Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej (KPK) powstał w Instytucie Podstawowych Problemów Techniki (IPPT) PAN w 1998 r. w celu wspierania uczestnictwa polskich jednostek naukowych, przedsiębiorstw oraz innych podmiotów w 5. Programie Ramowym Unii Europejskiej. Był to początek formalnego udziału Polski w programach ramowych, wyprzedzający nawet przyjęcie Polski do UE w 2004 r. KPK w kolejnych programach ramowych: 6PR, 7PR oraz H2020 był stale organizacyjnie związany z IPPT PAN. Przyjęte w 1998 r. rozwiązanie lokujące KPK w IPPT PAN było wzorowane na rozwiązaniu niemieckim, w którym niemiecki National Contact Point jest umiejscowiony w German Aerospace Center (DLR) – silnym instytucie badawczym należącym do Stowarzyszenia Helmholtza. Z obecnej perspektywy widać, że było to trafne rozwiązanie, zapewniające z jednej strony niezależność ekspercką pracowników KPK, a z drugiej – pełną ich operatywność w stosunku do ośrodka rządowego, ministerstwa zajmującego się nauką i finansującego działalność KPK na podstawie odpowiedniej umowy pomiędzy ministerstwem i IPPT PAN. Jako największy instytut PAN w dziedzinie nauk technicznych, posiadający najwyższą kategorię naukową A+, IPPT PAN zapewniał wsparcie organizacyjne, ale stanowił jednocześnie bezpośrednie źródło informacji o problemach związanych z udziałem w programach ramowych, procedurami prawnymi i umożliwiał pilotaż niektórych rozwiązań, poprzedzający upowszechnienie w całym środowisku naukowym.

Z działalnością KPK spotkałem się wcześniej, pracując jeszcze na Politechnice Śląskiej. Poznałem wtedy dr. Andrzeja Siemaszko i wielu ekspertów

W publikacji wykorzystano dane statystyczne opracowane przez Dział Analiz i Statystyk KPK PB UE na podstawie informacji z baz Komisji Europejskiej eCORDA, materiały własne KPK oraz nadesłane wspomnienia

W publikacji wykorzystano fotografie z baz KPK PB UE i IPPT PAN oraz nadesłane przez autorów wspomnień, NAC, FNP, Wikipedia, vecteezy.com, freepik.com, pixabay.com

Projekt graficzny, okładka, skład i łamanie: Radostaw Ślusarczyk

Korekta: Dział Wydawnictw IPPT PAN

© Copyright 2023 by Instytut Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa

ISBN 978-83-65550-42-2 (druk), 978-83-65550-43-9 (online)

Instytut Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk

A. Pawińskiego 5B, 02-106 Warszawa

tel.: 22 826 60 20, e-mail: wydawnictwo@ippt.pan.pl

Druk i oprawa: EXDRUK, Rysia 6, 87-800 Włocławek

prowadzących regionalne dni informacyjne i szkolenia. Wysoko oceniałem ich fachowość i zaangażowanie. Gdy w 2013 r. zostałem dyrektorem IPPT PAN i poznałem całą strukturę KPK, ze zdumieniem zrozumiałem, jak potężnym, fachowym i organizacyjnym potencjałem on dysponował. W KPK, jako wydzielonej komórce IPPT PAN, pracowało kilkudziesięciu wysokiej klasy ekspertów posiadających wiedzę z zakresu europejskich systemów innowacji, unijnych reguł prawnych w obszarze B+R, wiedzę merytoryczną dotyczącą poszczególnych programów sektorowych oraz doświadczenie w budowie konsorcjów, prowadzeniu negocjacji, przygotowaniu wniosków projektowych, lobbingu, koordynacji i rozliczeniach formalno-finansowych projektów. Cały ten olbrzymi zespół był sprawnie zarządzany przez dr. Andrzeja Siemaszko, a od 2014 r. przez dr. Zygmunta Krasińskiego. W każdym kolejnym programie ramowych umiejscowienie KPK w IPPT PAN było rozstrzygnięte w wyniku konkursu organizowanego przez ministerstwo odpowiedzialne za obszar nauki. Siedmioletnie umowy obejmowały prowadzenie działalności informacyjnej o konkursach, organizowanie dni informacyjnych, seminariów, konferencji, prowadzenie strony internetowej, przygotowywanie publikacji i biuletynów. Dla bardziej zaawansowanych beneficjentów proponowano pogłębione usługi konsultacyjne, bezpośrednie doradztwo w zakresie przygotowania wniosków oraz mentoring.

Biorąc pod uwagę olbrzymie osiągnięcia całego zespołu i dalsze możliwości działania, nie mogłem zrozumieć i pogodzić się z decyzją Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego o przeniesieniu KPK do NCBR. Stało się to 1 listopada 2020 r. Jestem przekonany, że 22 lata działalności KPK stanowiło ważny wkład w inicjowanie i rozwój integracji europejskiej w obszarze badań i innowacji oraz promocję polskiego środowiska naukowo-badawczego i biznesowego. KPK zapisał się też na trwale w 70-letniej historii IPPT PAN z uwagi na promocję Instytutu, rozwój współpracy międzynarodowej i pogłębienie współpracy z gospodarką.

Prof. Michał Kleiber

Dyrektor IPPT PAN w latach 1995–2006

Minister Nauki (2001-2004) oraz Nauki i Informatyzacji (2004-2005)

Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych w latach 2001-2005

Prezes Polskiej Akademii Nauk w latach 2007–2015

Ambasador KE ds. nowej narracji europejskiej w latach 2015–2019

Wiceprezes Europejskiej Akademii Nauk i Sztuk (EASA) 2016–2020

Wydarzenia związane z powstaniem KPK i całą ponad dwudziestoletnią jego działalnością utkwiły bardzo głęboko w mojej pamięci. Pod koniec ubiegłego wieku, jeszcze długo przed naszą unijną akcesją, miałem za sobą wiele lat spędzonych w ramach mojej działalności naukowej za granicą, w Europie i poza nią. Znajomość realiów postępującej globalizacji z jednej strony oraz funkcjonowania Unii Europejskiej i przekonanie o wadze naszego przyszłego w niej członkostwa z drugiej spowodowała, że niejako w naturalny sposób zaangażowałem się na różnych frontach w działalność promującą unijną problematykę w naszym kraju. Efektem tego była m.in. moja nominacja w roku 1997 na funkcję przedstawiciela Polski w Radzie Gubernatorów Wspólnego Centrum Badawczego Unii Europejskiej (JRC). Pozwoliło mi to z bliska obserwować rozliczne działania służące zbliżeniu naukowych środowisk państw unijnych oraz, w wyniku najróżniejszych podejmowanych przez nas inicjatyw, także państw Europy Środkowej i Wschodniej.

Wywołało to mobilizację naszego środowiska naukowego uwieńczoną szeregiem uruchomionych przez KBN projektów finansowanych z programu PHARE SCI-TECH, służących stworzeniu prawdziwie nowoczesnej struktury naszego sektora badań i rozwoju technologii. Nie było to łatwe, bowiem niewiara części decydentów politycznych w możliwości realnego przyspieszenia gospodarczego rozwoju kraju na bazie prowadzonych badań

i innowacyjnych wdrożeń z jednej strony, a przywiązanie do starych form działalności części środowiska akademickiego z drugiej, jawiły się często jako istotna przeszkoda w realizacji procesu unowocześniania państwa.

Jeżdżąc w tym czasie bardzo często do Brukseli i wielu państw członkowskich Unii z zazdrością obserwowałem podejmowane wszędzie starania o pozyskanie jak największej liczby unijnych projektów badawczych. W państwach unijnych projekty te zaczęły stawać się w tamtych czasach istotnym uzupełnieniem krajowych programów badawczych, przyciągając w dodatku do współpracy nowych partnerów z różnych krajów.

Jak wielokrotnie stwierdzałem w trakcie moich wizyt, ważnym elementem polityki naukowej w krajach członkowskich była działalność specjalnych zespołów zlokalizowanych w różnych instytucjach badawczych, niejako załączków późniejszych Krajowych Punktów Kontaktowych, powoływanych do promocji finansowanych przez UE badań i odgrywających ważną rolę w informowaniu środowisk badawczych w swych krajach o uruchamianych unijnych programach badawczych oraz w koordynowaniu współpracy zainteresowanych instytucji na rzecz zgłaszania projektów badawczych. Odwiedzałem niektóre z tych instytucji w krajach macierzystych i ich przedstawicielstwa w Brukseli, będąc zawsze pod wrażeniem ich roli w procesach zdobywania unijnych środków na badania. Dzieląc się swymi doświadczeniami w kraju, z najwyższą satysfakcją odnotowałem decyzję Komitetu Badań Naukowych o naszym przystąpieniu do unijnej inicjatywy powołania w każdym kraju mającym uczestniczyć w rozpoczynającym się w 1998 roku 5. Programie Ramowym Krajowych Punktów Kontaktowych jako formalnie wzmocnionych kontynuatorów działań prowadzonych dotychczas.

Jako ówczesny dyrektor Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN, mając za sobą opisane wyżej unijne doświadczenia, z wielką satysfakcją poparłem inicjatywę zgłoszenia Instytutu do konkursu na utworzenie KPK w naszym kraju. Podjęto się tego paru pracowników Instytutu, z dr. Andrzejem Siemaszko na czele, też już od paru lat zaangażowanych we wspomaganie projektów badawczych w ramach poprzednich programów ramowych. Wygranie konkursu potraktowaliśmy jako sukces, ale przede wszystkim jako wielkie zadanie.

Mam dzisiaj niezachwiane przekonanie, że wykonywana przez KPK w następnych ponad 20 latach praca była owocna i poprzez promocję oraz bezpośrednią pomoc w istotny sposób przyczyniła się do poprawy rezultatów

osiąganych przez naszych naukowców w konkursach kolejnych programów ramowych. Mojej satysfakcji nie umniejsza fakt, iż rezultaty te od początku nie były w pełni zadowalające dla obserwatorów naszej nauki, polityków ani dziennikarzy. Przyczyny tego były bowiem bardzo złożone i miały korzenie w historycznych ograniczeniach kontaktów polskich badaczy ze swymi odpowiednikami w krajach Europy Zachodniej oraz w fatalnie niskim budżecie polskiej nauki i związanym z tym powszechnym brakiem wiary w realne szanse na sukcesy w konkurencji ze znacznie lepiej finansowanymi zespołami badawczymi w tzw. starych krajach członkowskich. Sytuacja ta w żadnej mierze nie podważa wg mnie osiągnięć naszego KPK, cały czas niezwykle zaangażowanego w działania na rzecz poprawy naszej naukowej pozycji w ramach UE.

Po objęciu przeze mnie stanowiska Ministra Nauki, a później Prezesa PAN miałem możliwość bezpośredniego obserwowania i wspierania działań KPK, wynosząc zawsze przekonanie o zaangażowaniu jego pracowników i skuteczności podejmowanych przez nich działań. Korzystając z obecnej okazji, składam wszystkim kilkudziesięciu pracownikom KPK serdeczne podziękowania za lata współpracy w działaniach na rzecz rozwoju nauki w Polsce i, tym samym, w całej Unii Europejskiej.

Prof. Jerzy Buzek, MEP

Prezes Rady Ministrów w latach 1997–2001

**Przewodniczący Parlamentu Europejskiego
w latach 2009–2012**

**Przewodniczący Komisji Przemysłu, Badań
Naukowych i Energii (ITRE) PE w latach 2014–2019**

10

Słowa wstępne

Niektórych może dziwić fakt, że Krajowy Punkt Kontaktowy przy IPPT PAN przez 22 lata wspierał uczestnictwo Polski w unijnych programach ramowych, podczas gdy w 2021 roku świętowaliśmy dopiero 17-lecie obecności w Unii Europejskiej. To jednak nie przypadek. Gdy w 1998 roku polscy naukowcy, firmy i przemysł zaczęli na pełnych prawach brać udział w – wówczas – 5. Programie Ramowym UE, mój rząd od kilku już miesięcy negocjował warunki przystąpienia Polski do Wspólnoty. Rozdział dotyczący nauki i badań zamknęliśmy zresztą jako pierwszy! Nie wiedziałem wtedy, że w przyszłości będę – jako sprawozdawca Parlamentu Europejskiego – odpowiedzialny za cały 7. Program Ramowy Badań i Rozwoju UE ani też że, jako Przewodniczącemu Komisji ITRE, będzie mi dane prowadzić negocjacje nad 9. Programem Ramowym UE – Horyzontem Europa. Ale od początku negocjacji, od jesieni 1997 roku, było dla mnie jasne, że gdy już wstąpimy do Unii i nadrobimy największe zapóźnienia rozwojowe, o naszej dalszej roli i pozycji decydować będzie w dużym stopniu właśnie innowacyjność – ludzi, przedsiębiorstw, gospodarki. Odnosi się to zresztą do całej Unii. W świecie postępującej globalizacji i wielkich wyzwań – ochrona środowiska, dostęp do surowców, cyberbezpieczeństwo, demografia, transformacja przemysłowa i cyfryzacja, globalne ocieplenie, walka z chorobami, w tym cywilizacyjnymi – klucz to nauka i nowe technologie. Od nich w ogromnej mierze zależeć będzie, czy UE (i Polska!) będzie konkurencyjną gospodarczo i czy będą tu powstawać miejsca pracy; czy będzie to miejsce atrakcyjne do życia czy raczej – w wyniku kolejnych kryzysów, rosnącego bezrobocia i braku perspektyw – postępować będą tendencje odśrodkowe. W tym sensie, w dłuższej perspektywie, Unia Europejska będzie innowacyjna albo nie będzie jej wcale.

Tym bardziej warto przyjrzeć się polskim dokonaniom ostatnich dwóch dekad – co zrobić, aby miejsce Polski na unijnej mapie badań i innowacji odpowiadało zawsze naszemu potencjałowi, aspiracjom i marzeniom. Należy zrobić wszystko, aby w ciągu następnych 20 lat Polska była jak najbardziej obecna w programach ramowych UE i aby one były jak najbardziej obecne na polskich uczelniach, w firmach, instytucjach. To kwestia naszej wspólnej odpowiedzialności wobec przyszłych pokoleń. Horyzont Europa, z budżetem znowu znacznie większym niż poprzedni program ramowy, co najważniejsze, z kilkukrotnie zwiększonymi środkami na niwelowanie różnic w rozwoju innowacyjności między unijnymi krajami czy regionami, to dla Polski wielka szansa, ale i wielkie wyzwanie. Wierzę, że mu podołamy.

KPK w IPPT PAN nie tylko wspierał nasze podmioty w skutecznym aplikowaniu w kolejnych programach ramowych. Na uwagę zasługuje ekspercka rola koordynatorów KPK, którzy aktywnie działali w Brukseli, w szczególności w Komitetach Programowych, gdzie przygotowywane były tematy konkursów w poszczególnych obszarach badawczych programów ramowych UE. Przez wiele lat współpracowałem z dr. Andrzejem Siemaszko, Renatą Rycerz, dr. Zygmuntem Krasieńskim i wieloma innymi ekspertami. Nie jestem w stanie zliczyć, ile było przez te lata zorganizowanych przez KPK wizyt studyjnych i spotkań w Brukseli, na które byłem zapraszany i w których z przyjemnością uczestniczyłem jako przedstawiciel PE. Gdy zostałem posłem sprawozdawcą do 7PR, jako eksperci byli zaangażowani bezpośrednio Andrzej Siemaszko i Wiesław Studencki. KPK wspierało też moje działania w PE na rzecz promocji polskich firm i instytucji badawczych. To organizacja, która w każdym programie miała jasną strategię działania i walczyła o wprowadzenie korzystnych zarówno dla Polski, jak i nowych krajów członkowskich i Europy, instrumentów mających na celu rozwój potencjału badawczego (Centra Doskonałości w 5PR, projekty REGPOT w 7PR, pakiet wideningowy w H2020) i pełne wykorzystanie potencjału innowacyjnego wszystkich krajów UE (dodatkowe kryterium selekcji oparte na różnorodności geograficznej w Horyzoncie Europa). Jej członkowie potrafili współpracować i przekonywać. I robili to bardzo skutecznie.

Wyniki uzyskane przez Polskę w H2020 wyraźnie wskazują, że wspólne działania KPK ze środowiskiem badań i innowacji zaczęły przynosić wymierne efekty. Świadczy o tym prawie podwojona w stosunku do 7PR kwota dofinansowania uzyskana w H2020 dla polskich instytucji (ok. 812 mln euro). Niemal od samego początku, od 1999 r., KPK było polskim oknem na świat europejskich innowacji. Oby zawsze pozostawało ono jak najszerzej otwarte.

11

Słowa wstępne

Dr Peter Dröll

Dyrektor ds. dobrobytu

(Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji KE)

Były członek gabinetu komisarza ds. rozszerzenia

Güntera Verheugena (1999–2004) oraz szef gabinetu

komisarza ds. nauki i badań Janeza Potočnika (2004)

Doktor prawa w zakresie konstytucji niemieckiej i prawa europejskiego

My personal story with Polish Research and Innovation goes back to the very beginning of the Accession negotiations in 1998. Science and Research was one of the first negotiation chapters. These negotiations started with a 'screening', comparing national laws with the EU legal framework. We were in a dark room of a Brussels conference centre. I remember as if it were yesterday: the beaming eyes of the Polish professors and members of the delegation, filling the room with light and energy as they presented the Polish science and research system and explained all the opportunities arising from joining the European Research Area. A moment full of courage, dignity, and hope.

If we have delivered on the hope and ambition of that moment, it is in no small thanks to the Polish National Contact Points NCP. Yes, there were difficulties and some disappointments, and yes, we still have a good way to go to have more brain circulation than brain drain, to reduce regional disparities, and to strengthen the performance of the EU ecosystem for research and innovation as a whole. BUT, we have achieved so much already, with hundreds of EU projects advancing with Polish scientists. Actually, the Polish participation increased more than threefold from the first to the last year of Horizon 2020. A good example of the role of the Polish

NCP in making this happen is the conference "Horizon 2020 – where we are and where we are heading. Opportunities and challenges for Poland" organised by my friend Zygmunt Krasiński in 2016. Attending this meeting, I had prepared myself to answer the expected criticism that the EU was not doing enough to integrate Polish research into the European Research Area. While there was indeed a clearly formulated expectation on EU action, the focus however, was on what Poland itself could do to improve its performance. Very impressive outcome! This entailed celebrating success, with the "Crystal Brussels Awards", organising study visits by representatives of Polish industrial sectors (with rich discussions and sometimes also delicious Polish food), active Polish engagement in expert groups, and strategic discussions looking at the whole R&I potential of the European Union to build our competitiveness and position in the global market.

Ahead of us is another big journey. We need the best available science for effective climate action and policymaking to master our transition towards a circular and regenerative economy working for all. I am looking forward to strong actions from the Polish National Contact Point in this joint endeavour – with courage, dignity and hope.

Prof. Aleksander Bobko

Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego w latach 2012–2015
Sekretarz Stanu w MNiSW w latach 2015–2018

14

Słowa wstępne

Kiedy jesienią 2015 roku po wyborach parlamentarnych otrzymałem od Pana wicepremiera Jarosława Gowina propozycję zostania jego zastępcą w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, stanąłem przed nie lada dylematem. Podjęcie nowego wyzwania wymagało bowiem rezygnacji (kilka miesięcy przed zakończeniem pierwszej kadencji) z funkcji rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego. Ostatecznie zdecydowałem się przyjąć tę propozycję, po trosze z grzeczności (nie wypada odmawiać wicepremierowi rządu RP), bardziej jednak w nadziei, że pełniąc funkcję wiceministra będę mógł przysłużyć się polskiej nauce¹. Dyskutując o planach pracy ministerstwa w gronie kierownictwa resortu, stwierdziliśmy wówczas zgodnie, że jednym z najważniejszych priorytetów jest działanie na rzecz zwiększenia aktywności polskich naukowców w przestrzeni międzynarodowej.

Realizacja tego postulatu była związana ze współpracą z wieloma instytucjami: uniwersytetami i innymi szkołami wyższymi, Narodowym Centrum Nauki, Fundacją na rzecz Nauki Polskiej. Z inicjatywy ministerstwa utworzona została Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (wzorowana na podobnych agencjach funkcjonujących w krajach Europy Zachodniej), która oferowała znaczące fundusze na wspieranie mobilności międzynarodowej oraz na tworzenie międzynarodowych zespołów badawczych. Pośród szerokiej gamy partnerów MNiSW Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE (KPK) zajmował miejsce szczególne.

¹ Na ile te nadzieje udało się zrealizować, to temat na inne rozważanie.

Rok 2015 to początek drugiej dekady obecności Polski w Unii Europejskiej. Dla świata nauki, oprócz wielu udogodnień na poziomie codziennego funkcjonowania, oznaczało to także możliwość korzystania ze znaczących funduszy, które Unia Europejska przeznacza na rozwój badań naukowych i kreowanie innowacyjnych technologii. Uzyskanie europejskiego grantu na badania to nie tylko zapewnienie dobrego finansowania, ale także prestiż – stopień sukcesu w konkursach europejskich jest jednym z najbardziej liczących się kryteriów poziomu nauki w poszczególnych krajach. Jednak aby w takich konkursach odnieść sukces, konieczne są nie tylko wysokie kompetencje naukowe, lecz również umiejętność poruszania się w nieco sztucznej i obcej dla badaczy biurokratycznej rzeczywistości oraz swoista odwaga i przełamanie barier psychologicznych. Stąd idea utworzenia niewielkiej instytucji, która wspierałaby polskie środowisko naukowe w skutecznym aspirowaniu do korzystania z programów europejskich. Taką instytucją stał się właśnie Krajowy Punkt Kontaktowy.

W swojej pamięci z ponad dwuletniej współpracy z KPK zachowuję nie tyle jakieś spektakularne wydarzenia, co raczej szereg merytorycznych spotkań, w których zawsze chodziło o rozwiązania konkretnych problemów: skuteczne informowanie zwłaszcza regionalnych środowisk naukowych o istniejących nowych możliwościach, zabieganie o dodatkowe środki na programy dla krajów będących „młodymi” członkami UE (tzw. widening instruments), inspirowanie współpracy nauka-przemysł-biznes czy optymalizacja warunków finansowych naukowców uczestniczących w projektach. Warta podkreślenia jest atmosfera tych spotkań, w czasie których kierownictwo i pracownicy KPK odznaczyli się zawsze wysokim poziomem kompetencji i życzliwości. Miałem okazję uczestniczyć także w kilku konferencjach organizowanych przez KPK, a szczególnie mile wspominam gale, na których przyznawano Kryształowe Brukselki – nagrody dla tych, którzy w niełatwej międzynarodowej konkurencji osiągnęli szczególne sukcesy.

Przypadek sprawił, że kończąc swoją pracę w MNiSW – w dniu odwołania ze stanowiska – bodaj ostatnie merytoryczne spotkanie odbyłem właśnie z kierownictwem KPK. W ten sposób zamknął się ważny rozdział w moim życiu, ale przyjazne wspomnienia i relacje z ludźmi tworzącymi Krajowy Punkt Kontaktowy – zwłaszcza panem dyrektorem Zygmuntem Krasińskim oraz profesorem Tadeuszem Burczyńskim – pozostały.

15

Słowa wstępne

Dr Andrzej Siemaszko

**Dyrektor Krajowego Punktu Kontaktowego
Programów Badawczych Unii Europejskiej w latach 1999–2014**

Z perspektywy czasu łatwiej ocenić działania KPK. Kiedy patrzę, w jakim otoczeniu organizacyjnym, prawnym i społeczno-gospodarczym pracowaliśmy, myślę, że dokonywaliśmy cudów.

Z moich doświadczeń z aktywnego uczestnictwa w programach ramowych zapoczątkowanego w 1989 roku (3PR) mogę podzielić programy na okresy: solidaryzmu (3PR – 6PR) i centralizmu (7PR – H2020). W pierwszym okresie istotnym elementem było sieciowanie najlepszych zespołów europejskich, budowanie podstaw do paneuropejskiej współpracy badawczej. My też zostaliśmy beneficjentem tej polityki – już w 4PR mogliśmy uczestniczyć w programie „INCO-Copernicus”. Maksymalnie wykorzystaliśmy też inicjatywę budowy Centrów Doskonałości (5PR). Ostatnim mechanizmem z tej kategorii były Sieci Doskonałości (6PR, 7PR). Dla ratowania rozsypującej się strategii lizbońskiej (2000 rok – mieliśmy się stać najbardziej dynamicznym i konkurencyjnym regionem gospodarczym na świecie) w 7PR wprowadzono instrumenty promujące wielki przemysł i najsilniejsze ośrodki badawcze. Bardzo szybko uzyskano efekt CCC – centralizmu, koncentracji i klasteryzacji (kilka procent najsilniejszych ośrodków przechwytywało znaczącą część finansów całego programu ramowego). W stosunku do „nowych” krajów członkowskich zastosowano wtedy wariant „drugiej prędkości”, wydzielając fundusze Widening Participation i wypychając nas w finansowanie z funduszy strukturalnych, czego emanacją był instrument Seal of Excellence. Zamiast solidaryzmu pojawiło się zjawisko egoizmu, polegające na tym, że nawet w instrumentach przeznaczonych dla UE13 wprowadzono obowiązek dzielenia się z ośrodkiem

wiodącym (w domyśle ze „starej” UE – programy „Teaming” i „Twinning”). Dałiśmy się zepchnąć do narożnika, akceptując w wielu instrumentach układ mistrz – uczeń.

Uwzględniając powyższe mechanizmy określające ramy współpracy, muszę jednak stwierdzić, że w programach ramowych system oceny i wyboru projektów został doprowadzony do wysokiego stopnia perfekcji i obiektywizmu. Wzięto się to chyba stąd, że eksperci 27 krajów w procedurach *peer review* patrzyli sobie wzajemnie na ręce i kontrolowali wszystkie procesy. Także procentowy udział poszczególnych krajów wynikał z „gry rynkowej”, a sukcesy w dominującym stopniu zależały od potencjału badawczego danego kraju. Zrobiliśmy kiedyś analizę statystyczną, porównując uzysk finansowy w programie ramowym i wydatki na badania GERD poszczególnych krajów. Korelacja była prawie idealna (współczynnik korelacji wynosił ponad 0,9)! Niestety, z takich obiektywnych kryteriów wyłaniały się nader skromne perspektywy naszego uczestnictwa w programach ramowych określone na poziomie 0,7%, co wynikało ze stosunku naszych wydatków na badania do wydatków całej UE27 (GERD PL/GERD UE27). To, że w wielu okresach udało nam się nawet podwoić nasze uczestnictwo (np. 1,3% w 6PR), jest w dużej mierze zasługą pracy zespołu KPK – lobbingu, setek szkoleń, konsultacji i pomocy w przygotowywaniu wniosków projektowych.

Należy jednocześnie przypomnieć, że uzyskiwanie środków finansowych z programów ramowych zależy w dużym stopniu od wysokości naszych zarobków (honoraria zwykle stanowią ponad 50% budżetu projektu). Na tle „starej” Unii wypadaliśmy niezwykle mizernie. Przypominam sobie interwencje, gdy koledzy z Niemiec dzwonili, że do naszych wyliczeń w projekcie wkraść się błąd, że zgubiliśmy jedno „0” w wyliczeniu naszych honorariów. Aby temu przeciwdziałać, w 6PR udało się wprowadzić zasadę dodatkowej premii sięgającej 200% za uczestnictwo w programie. Niestety, interwencja naszego ministerstwa sprawiła, iż w H2020 obniżono dopuszczalne premie do 8000 euro rocznie. Ponieważ zasadnicze wynagrodzenie wchodziło zwykle jako aport do projektu, to uczestnik zyskiwał tylko premię rzędu 3000 zł miesięcznie. Zniechęcało to do walki o nowe projekty. Aby temu przeciwdziałać, wprowadzono absurdalne zasady dofinansowywania naszego uczestnictwa w programie ramowym ze środków krajowych (premia na Horyzoncie).

Jako KPK zaczynaliśmy swoją misję w 1999 roku, w czasach zapaści polskiej nauki. Nie było wtedy nawet ministerstwa nauki. W czasie gdy UE ogłosiła strategię lizbońską (2000 rok) podniesienia wydatków na badania do 3,0% PKB,

my przeżywalismy katastrofę – z roku na rok ograniczaliśmy wydatki na badania, osiągając w latach 2003–2006 dramatycznie niski poziom 0,56% PKB, przy średniej w UE27 wynoszącej trzykrotnie więcej (1,8% PKB). Jeszcze gorzej wyglądały wydatki firm na badania (BERD). Jak mieliśmy rywalizować o środki z programu ramowego, skoro nasze firmy (w dużej części w rękach zagranicznych inwestorów) nie były zainteresowane prowadzeniem badań?

O zapaści całej sfery innowacyjności świadczyło wiele parametrów. W 2001 roku Polska została oceniona bardzo krytycznie wśród krajów OECD pod względem stopnia rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, zajmując 23. miejsce i zdobywając tylko 6 punktów (dla porównania Węgry 6. miejsce i 31 punktów, Szwecja 2. miejsce i 44 punkty). W związku z ogłoszeniem strategii lizbońskiej powstała inicjatywa „European Innovation Scoreboard” analizująca stan innowacyjności krajów członkowskich i posługująca się syntetycznym indeksem opartym na 17 wskaźnikach (później 25 wskaźnikach). Po naszym wejściu do UE (2004) zostaliśmy ujęci w statystykach i okazało się, że jesteśmy na ostatnim miejscu w UE z Summary Innovation Index (SII) równym 0,14, przy średniej EU15 SII = 0,44. Później było trochę lepiej, ponieważ Polska przesunęła się trwale na 4. miejsce od końca, lokując się pośród krajów „catching-up”: w 2012 roku nasz SII = 0,270, przy średniej UE27 SII = 0,544, natomiast w roku 2016 dzięki przyjęciu Chorwacji do UE, przesunęliśmy się na 6. miejsce od końca, utrzymując SII = 0,270 przy średniej UE28 SII = 0,533. W 2020 roku znowu znaleźliśmy się na 4. miejscu od końca.

Biorąc pod uwagę zapaść finansową polskiej sfery B+R oraz niechęć przemysłu do inwestowania w B+R, naszą podstawową misję zwiększania uczestnictwa w programach ramowych można by nazwać mission impossible. A jednak sobie poradziliśmy. Od samego początku opracowaliśmy własny strategiczny pomysł przewyższania trudności, konsekwentnie wdrażaliśmy przez cały okres działania KPK. Był on oparty na dwóch filarach.

Pierwszy filar stanowiła identyfikacja najlepszych zespołów w postaci Centrów Doskonałości, przekazaniu im profesjonalnej wiedzy oraz lobbing w celu podniesienia ich widoczności. Pomagaliśmy Centrum w nawiązywaniu kontaktów, włączaniu się w organizacje i sieci europejskie, promowaliśmy ich potencjał, walczyliśmy o specjalne instrumenty wsparcia (CoE, ToK, Respot) oraz godne warunki finansowe.

Drugim filarem była budowa Polskich Platform Technologicznych pozwalających na integrację polskiego przemysłu, na nawiązywanie kontaktów z Europejskimi Platformami Technologicznymi oraz budowę strategicznych

inicjatyw i programów. Włożyliśmy wiele wysiłku w rozbudzenie zainteresowania polskiego przemysłu rozwojem własnych technologii i współpracy badawczej na szczeblu UE.

Zbudowaliśmy własny warsztat szkoleniowy. Przygotowywaliśmy własne podręczniki i broszury informacyjne. Bardzo szybko doszliśmy do poziomu 300 spotkań, dni informacyjnych, specjalistycznych warsztatów i konferencji rocznie. To w dużym stopniu dzięki pracy KPK Polska ulokowała się wśród „klasy średniej” uczestników programów ramowych w towarzystwie Szwecji, Finlandii, Austrii, Czech, zajmując 12.–13. miejsce wśród wszystkich krajów członkowskich UE.

Należy podkreślić jeszcze jeden aspekt: sektor B+R był pierwszym sektorem życia społeczno-gospodarczego Polski poddanym integracji z UE – praktycznie już od 1997 roku. Na etapie akcesji dopiero powstawały urzędy takie jak NCBR, PARP, byliśmy więc praktycznie jedyną grupą ekspercką obeznaną z problematyką europejską i stąd byliśmy zapraszani do pracy w różnego rodzaju zespołach eksperckich i roboczych oraz proszeni o wsparcie w procesie przygotowania dokumentów. Korzystając z dobrych kontaktów z Komisją Europejską, organizowaliśmy dziesiątki spotkań z urzędnikami europejskimi, adresowanych do określonych środowisk gospodarczych i badawczych, umożliwiających nawiązywanie kontaktów i „wchodzenie” na tory europejskie. Myślę, że mamy spore zasługi w procesie integracji Polski z UE i wnieśliśmy istotny wkład do międzynarodowej promocji polskich przedsiębiorstw i jednostek naukowych.

Sukcesy KPK nie byłyby możliwe, gdyby nie wspaniali zespół ekspertów w nim pracujących. Wiele osób związało swoje życie zawodowe z KPK, pracując z nami 10 czy 15 lat, a nawet 22 lata. Należą się im wszystkim wielkie podziękowania!

Patrząc z perspektywy moich 17 lat w KPK, jestem dumny i pełen satysfakcji z naszych dokonań. W całej Polsce zostawiliśmy trwałe ślady naszych działań. Jestem szczęśliwy, że miałem możliwość przez wiele lat pracować z tyloma wspaniałymi ludźmi, zbudować niespotykaną w kategoriach biznesowych „rodzinną” firmę. Myślę, że także my zasłużyliśmy na miłą pamięć ze strony naszych najbliższych partnerów z ministerstw, urzędów, agend europejskich, a już szczególnie europoła prof. Jerzego Buzka, ministra prof. Michała Kleibera, dyrektora dr. Christiana Patermanna z Komisji Europejskiej, premiera Waldemara Pawlaka, ministra Jerzego Langera i ministra Jana Krzysztofa Frąckowiaka oraz naszych bezpośrednich przełożonych i współpracowników w IPPT PAN z prof. Ta-deuszem Burczyńskim na czele.

Dr Zygmunt Krasiński

**Zastępca Dyrektora Krajowego Punktu Kontaktowego
Programów Badawczych Unii Europejskiej w latach 2005–2014
Dyrektor Krajowego Punktu Kontaktowego
do programu Horyzont 2020 w latach 2014–2020**

20

Słowa wstępne

W 2003 roku wygrałem konkurs na stanowisko dyrektora zarządzającego KPK. Pracę podjąłem dopiero 1 maja 2004 roku. To data symboliczna dla Polski, a dla mnie początek odkrywania, a potem rozwijania nietuzinkowej organizacji, jaką był KPK.

Z jednej strony, KPK był dobrze systemowo osadzonym, w doskonałym naukowo i stabilnym finansowo instytucie Polskiej Akademii Nauk (IPPT PAN) – zapleczem eksperckim ministra odpowiadającego za naukę i programy ramowe Unii Europejskiej (PR UE). Z drugiej zaś był wyróżniającym się w Brukseli elementem europejskiej sieci National Contact Points (NCP) wspierającej wdrażanie unijnych programów ramowych. Kierowany przez liderów – z wizją, europejskim doświadczeniem i pomysłami do działania. Tworzył go unikalny zespół ekspertów potrafiących walczyć dla Polski w Brukseli, docierać szeroko ze wsparciem do naszych rodzimych instytucji i zintegrować środowisko wokół celu, którym było zwiększenie udziału Polski w PR UE.

Byłem więc nowym człowiekiem w zespole, a wkrótce zostałem zastępcą założyciela KPK i charyzmatycznego szefa – dr. Andrzeja Siemaszki. Moje doświadczenie naukowe, finansowo-biznesowe i międzynarodowe stanowiło kolejną cegiełkę do budowania dobrej strategii dla dalszego rozwoju KPK. Obszarem szczególnej uwagi z mojej strony było zarządzanie finansami i portfelem projektów, a także rozwój profesjonalnego zarządzania

projektami badawczymi, w tym budowanie profesji i kształcenie menadżerów i administratorów badań. IPPT PAN w tamtym czasie wstąpił w szeregi zarówno European Association of Research Managers and Administrators (EARMA), jak i International Project Management Association – IPMA Polska, rozwijając wspólne projekty. No i wspieraliśmy powstanie Krajowej Rady Koordynatorów Projektów Badawczych (KRAB) zrzeszającej elity polskiego świata nauki (2007).

Pierwszym projektem, który osobiście koordynowałem, była CERA (Creating ERA in Central Europe), finansowany z 6PR (2004–2006, wspierała mnie tu bardzo Renatka Burak). Natomiast pionierskim na skalę europejską projektem w zakresie kształcenia menadżerów badań był sieciowy projekt realizowany w ramach działania POKL 4.2: „Zarządzanie projektem badawczym i komercjalizacja wyników badań. Studia podyplomowe dla pracowników jednostek naukowych i podmiotów działających na rzecz nauki”. W jego wyniku wyedukowano, z aktywnym udziałem ekspertów KPK, KE i EARMA, ponad 400 certyfikowanych menadżerów projektów badawczych reprezentujących ok. 150 polskich jednostek naukowych (wystandaryzowane studia podyplomowe na 7 uczelniach). Ta oddolna inicjatywa Stowarzyszenia Edukacja dla Przedsiębiorczości i Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, z udziałem KPK, kierowana była przez dr. Lesława Piecucha i Dominikę Walec.

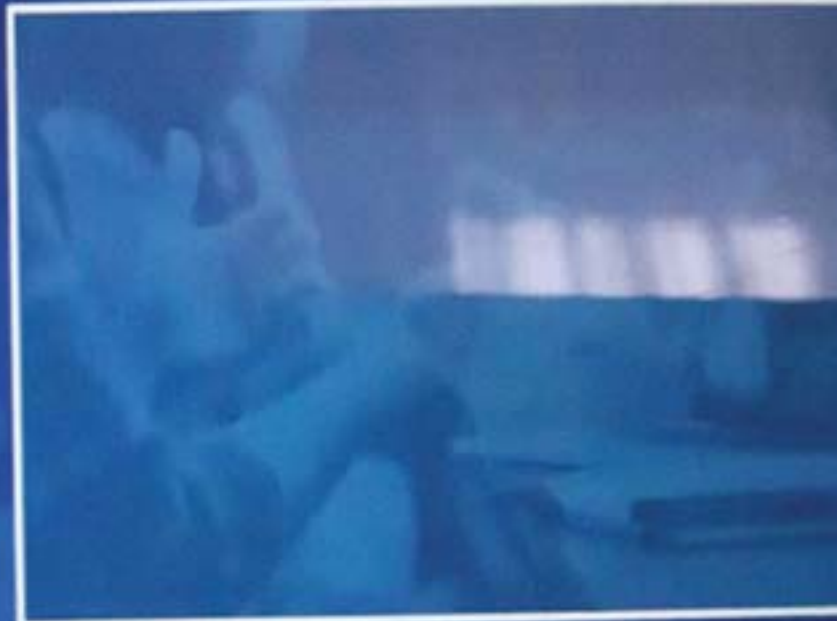
Tak naprawdę tym wielkim wyzwaniem dla mnie i KPK był Horyzont 2020, łączący zarówno instrumenty wsparcia badań, jak i innowacji – „od pomysłu do przemysłu”, tym bardziej że w 2014 roku powierzono mi kierowanie KPK w tym programie. Kluczowym działaniem systemowym KPK okazała się wdrażana w latach 2016–2020, razem z uczelniami, instytucjami i przemysłem, ogólnopolska kampania „Polskie uczelnie, instytuty i przedsiębiorstwa – Strategia na Horyzont 2020”, która była oparta na rekomendacjach powstałych w czasie dwóch konferencji programowych KPK zorganizowanych w Warszawie, z udziałem przedstawicieli ministerstw i Komisji Europejskiej: „Horyzont 2020 – gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy – możliwości i wyzwania dla Polski” (2016) oraz „20 lat Polski w Programach Ramowych Badań i Innowacji UE. Horyzont 2020 – nowe otwarcie” (2018). Poza typowymi działaniami informacyjnymi, szkoleniowo-konsultacyjnymi i mentoringowymi rozwijaliśmy model bezpośredniego docierania i aktywizacji polskich podmiotów w H2020. Kampania obejmowała ogrom działań prowadzonych głównie w Polsce i w Brukseli:

21

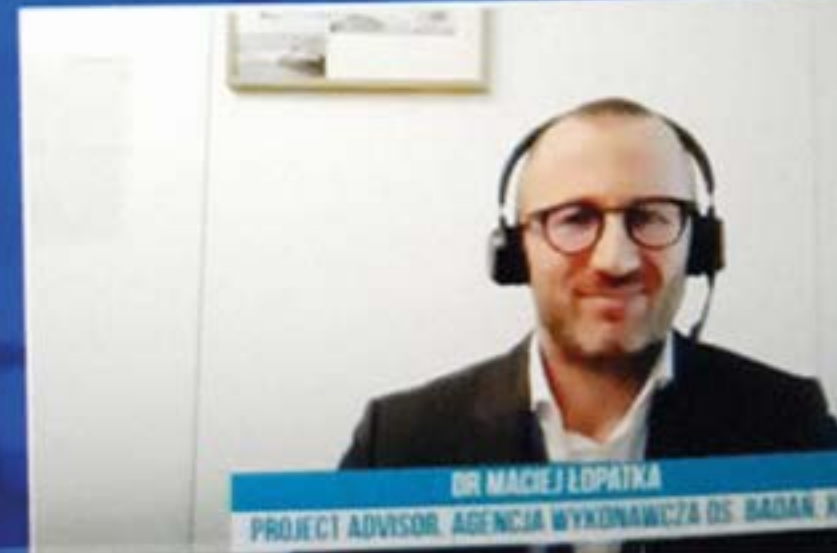
Słowa wstępne

KASIA WALCZYK-MATUSZYK
ZASTĘPCA DYREKTORA KPK PÓŁNOC

DR GRZEGORZ AMBROZIEWICZ
DYREKTOR BIURA KRAJOWEJ AGENCJI WYKONAWCZEJ WSPÓŁPRACY KE

DR MACIEJ ŁOPATKA
PROJECT ADVISOR, AGENCJA WYKONAWCZA DS. BADAŃ I

wspólnie z Siecią KPK, KRASP, PAN, RGIB i Konwentem Marszałków zorganizowaliśmy szereg dedykowanych spotkań w regionach dla kierownictw uczelni, instytutów i firm, przygotowaliśmy kilkanaście ciekawych konferencji tematycznych, okrągłe stoły przemysłu, kilkadziesiąt spotkań adresowanych i kilka wizyt studyjnych polskich sektorów przemysłowych w Brukseli. Zaangażowaliśmy się strategicznie we wszystkie sieciowe projekty NCP, dając przykład potencjalnym beneficjentom, na czym polega networking i współpraca międzynarodowa oraz współorganizując dziesiątki międzynarodowych spotkań brokerskich, pozwalających na włączanie polskich instytucji do tworzących się konsorcjów w konkursach H2020. Koordynowaliśmy polską Sieć EURAXESS wspierającą mobilność i rozwój kariery młodych naukowców. Towarzyszyły temu niezliczone wystąpienia i stoiska na wydarzeniach zewnętrznych, począwszy od Forum Rozwoju Mazowsza, Targów Poznańskich, Europejskiego Kongresu Gospodarczego i konferencji IMPACT, a skończywszy na ważnych wydarzeniach międzynarodowych. Nie dałoby się tego zrobić bez dobrej współpracy z kluczowymi partnerami KPK (wielkie dzięki dla Renatki Rycerz, która tę współpracę koordynowała).

Na uwagę zasługują również ekspercka siła rażenia KPK: aktywne działania w Komitetach Programowych i grupach roboczych KE, nasze stanowiska i opinie oraz liczne raporty i analizy statystyczne (dojrzejące pod okiem Andrzeja Galika). Postawiliśmy też na aktywizację polskich ekspertów oceniających wnioski w Brukseli. Nie można też pominąć działań w zakresie synergii pomiędzy programami krajowymi i H2020, takich jak wsparcie sukcesu polskich projektów „Teaming”, wdrażania SoE w Polsce i pilotażowy projekt „Innovation Coach – wsparcie przedsiębiorców w rozpoczęciu działalności B+R+I” realizowany przez KPK w partnerstwie z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej (ogromna praca pani dyrektor Kasi Walczyk-Matuszyk i jej zespołu). W dobie pandemii COVID-19 razem z Siecią KPK potwierdziliśmy, że posiadamy odpowiednie narzędzia i doświadczenie do sprawnego działania w zdalnym modelu pracy. Wszystko się udało: od „Wiosny z Horyzontem 2020” i „Jesieni z EU Green Deal”, poprzez „Lato z Marią Skłodowską-Curie”, aż do kampanii szkoleniowej „H2020 on-line” i „Konstelacja dla innowacji”. No i co równie istotne, aktywnie promowaliśmy

polskie sukcesy w H2020 poprzez organizację kolejnych edycji Nagrody Kryształowej Brukselki i rozwijanie wielu działań komunikacyjno-promocyjnych. Uruchomiliśmy nowoczesny i przyjazny dla użytkowników portal krajowy H2020, który stanowił fundament krajowego portalu do programu Horyzont Europa. Regularnie wydawaliśmy Newsletter KPK, nie wspominając o działaniach w mediach społecznościowych i KPK_Live, angielskim biuletynie i angielskiej stronie KPK.

W efekcie duża satysfakcja z dobrze wykonanej pracy naszego zespołu, ale też polskich instytucji B+I: średni stopień zadowolenia z naszych usług wyniósł 4,75 (w skali 1–5) i prawie podwojenie dofinansowania dla polskich instytucji z H2020 (ok. 812 mln euro i 1,3% udziału) w porównaniu do 7. Programu Ramowego UE. To ciągle poniżej naszego krajowego potencjału, ale wszystko zaczęło iść w dobrym kierunku. Już w konsultacjach oceny śródkresowej H2020 Polska zajęła wysoką pozycję pod względem liczby przesłanych opinii, a w pracach Grupy Wysokiego Szczebla (tzw. Komisji Lamy'ego), która przedstawiła rekomendacje dotyczące przyszłości badań i innowacji w UE, uczestniczyła Polka. Do 4,5% zwiększył się udział polskich ekspertów oceniających wnioski H2020, a do 90 wzrosła liczba polskich instytucji, które uzyskały logo „HR Excellence in Research”. Siła technologiczna Polski bez wątpienia rośnie, bo programy ramowe są swoistą międzynarodową „ligą mistrzów” badań i innowacji, a nas tam jest coraz więcej.

Myśleliśmy też perspektywnie, aktywnie włączając się, w ścisłej współpracy z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Stałym Przedstawicielstwem RP w UE, w przygotowanie obecnego programu ramowego Horyzont Europa, w szczególności inicjując przygotowanie stanowiska polskich ekspertów do tego programu. Udało nam się wpłynąć na zmianę zasad wynagradzania na korzystne dla polskich instytucji (wielka praca Basi Trammer i Bartka Majewskiego), znaczące zwiększenie budżetu pakietu wideningowego i wprowadzenie dodatkowego kryterium selekcji projektów *ex aequo* opartego na *geographical diversity*. Przekonaliśmy najpierw europejską sieć NCP, a potem także KE, że szersze uczestnictwo w PR UE jest ważne nie tylko dla nowych krajów (ich udział w H2020 wynosił tylko 5%), ale chodzi o pełne wykorzystanie potencjału całej UE dla Europy. To ważne, by razem konsekwentnie realizować strategię budowania sieciowej gospodarki UE.

Rola programów ramowych cały czas rośnie, a przed Polską stoją ważne wyzwania. Dziękuję prof. Tadeuszowi Burczyńskiemu i całej Dyrekcji IPPT PAN za ogromne wsparcie i zachowanie odpowiedniej autonomii i elastyczności działania KPK, organizacjom i przedstawicielom środowiska badań i innowacji oraz Sieci KPK za wiele wspólnych działań, a wszystkim koordynatorom tematycznym i ekspertom KPK za pasję i świetną pracę, co zaowocowało zbudowaniem solidnej marki KPK i IPPT PAN na świecie. Wyrażam nadzieję, że nadal będzie się zwiększać zainteresowanie programami ramowymi w Polsce. Jest to konieczne dla wzmocnienia doskonałości naukowej i podniesienia innowacyjności Polski. Życzę polskim instytucjom sukcesów w zdobywaniu grantów w Horyzoncie Europa.

26

Misja, cele i zadania KPK

Misja, cele i zadania KPK

Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej od 1999 roku zajmował się wsparciem polskiego uczestnictwa w programach Unii Europejskiej na rzecz badań i rozwoju. Umiejscowiony w strukturze Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN pełnił funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK) do kolejnych programów ramowych: 5PR, 6PR, 7PR, Horyzontu 2020, a także do programu Euratom Fission, IMI 2 oraz koordynował Sieć EURAXESS w Polsce.

Misją KPK było zwiększanie uczestnictwa polskich jednostek naukowych, przedsiębiorstw i organizacji w programach ramowych UE.

Zespół KPK to eksperci z unikatową wiedzą popartą wieloletnim doświadczeniem w zakresie badawczych i innowacyjnych programów europejskich. Naszym zadaniem było wzmocnienie pozycji polskiej nauki i innowacyjności na arenie międzynarodowej przez zwiększenie udziału w europejskich programach badawczych i innowacyjnych. Wspieraliśmy polskich liderów badań i innowacji: naukowców, jednostki naukowe, przedsiębiorstwa, podmioty administracji publicznej, organizacje pozarządowe w pozyskiwaniu funduszy z programów europejskich.

Oferowaliśmy bezpłatne wsparcie w zakresie przygotowania wniosków, rozliczeń formalno-finansowych projektów czy mentoringu. Zorganizowaliśmy ok. 3,5 tys. wydarzeń, takich jak dni informacyjne, konferencje, spotkania brokerskie, szkolenia i warsztaty. Nasi eksperci udzielili prawie 150 tys. konsultacji oraz opublikowaliśmy ponad 250 materiałów wydawniczych.

Koordynowaliśmy polską Sieć EURAXESS, którą tworzyło 10 centrów regionalnych. Pracownicy Sieci wspierali mobilnych naukowców i rozwój kariery młodych naukowców bez względu na źródła finansowania grantów badawczych, instytucję przyjmującą czy etap kariery naukowej.

KPK koordynował również działalność Sieci KPK, skupiającej kilkudziesięciu ekspertów. Sieć KPK tworzyły Regionalne Punkty Kontaktowe (RPK) działające w największych ośrodkach akademickich w Polsce oraz Branżowe Punkty Kontaktowe BPK. Sieć KPK rozpoczęła swoją działalność wraz z oficjalnym przystąpieniem Polski do programów ramowych Unii Europejskiej, tworząc solidne zaplecze wspierania uczestnictwa polskich jednostek w kolejnych programach ramowych.

27

Misja, cele i zadania KPK

Statystyki

KPK w liczbach

28

Statystyki

Okolo
3,5
tysiąca

wydarzeń
(dni informacyjne, warsztaty,
szkolenia, konferencje)

360

mentoringów

Ponad
150
tysięcy

konsultacji

Prawie
18
tysięcy

odbiorców komunikacji
(newsletter, biuletyn, TT, FB)

10

wizyt studyjnych
w Brukseli

115

międzynarodowych
spotkań brokerskich

Ponad
2400

analiz, studiów i statystyk

Ponad
200
tysięcy

uczestników naszych wydarzeń

29

Statystyki

Statystyki

22 lata Polski w PR
w liczbach

30

Statystyki

Ponad
1,6
mld euro

pozyskanych przez Polskę
w programach ramowych*

15
tysięcy

partnerów w projektach

120

opinii nadesłanych
przez Polaków do
śródkresowej
oceny Horyzontu
2020, co dało nam

9.

miejsce wśród
krajów UE90
polskich
instytucji z logo
HR Excellencein
Research

Okolo 21 projektów
RegPot w 7PR
o łącznym
budżecie
70
mln euro

64%

dofinansowanych wniosków
było z Polski

Konkurs NAS-2
na Centra
Doskonałości w 5PR

Największe
granty
koordynowane
przez Polskę: **3**
projekty
Teaming for
Excellence w programie
Horyzont 2020, każdy
o wartości

30
mln euro

łącznie z dofinansowaniem
krajowym

Okolo
1400

polskich
ewaluatorów
oceniających
wnioski **7.**
miejsce
w UE

Ponad
8000

uczestnictw w projektach

330

najwięcej grantów zdobył
Uniwersytet Warszawski

Ponad
950

polskich koordynacji

70

Kryształowych
Brukselek

31

Statystyki

22 lat Polski w programach ramowych UE

Oś czasu

1998

5. Program Ramowy Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji UE (1998-2002)

Zgoda na uczestnictwo Polski w 4. Programie Ramowym i w programie Sieć Regionalnych Punktów Kontaktowych FEMIRC w ramach Phare SCI-TECH II (pomoc Niemiec i Austrii)

1999

IPPT PAN jako punkt kontaktowy w projekcie Phare SCI-TECH II (przygotowania do 5PR)
Polska Stowarzyszona z 5PR
IPPT PAN i Fundacja na rzecz Nauki Polskiej jako Krajowy Punkt Kontaktowy do 5PR

2000

Sieć Regionalnych Punktów Kontaktowych podległych KBN
Pierwszy numer biuletynu „Wiadomości KPK – Granaty Europejskie”
6 polskich specjalistów w eksperckich grupach doradczych Komisji Europejskiej

2001

Centralizacja Sieci KPK jako koordynator
Sukces Polski w konkursie NAS-2-85 europejskich Centrow Dostojności
Inauguracja nagrody Krystalowej Brukselki za sukcesy w Programach Ramowych UE

2002

6. Program Ramowy Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji UE (2002-2006)

Stowarzyszenie Polski z 6PR
Konferencja z udziałem Prezydenta RP inaugurująca w Polsce i Krajach Europy Środkowo-Wschodniej 6PR
II edycja nagrody Krystalowej Brukselki

2003

Powstanie Doliny Lotniczej – w późniejszych latach pierwszej Platformy Technologicznej
Polska liderem w konkursie Transfer of Knowledge w ramach Działań Marie Curie

2004

Polska członkiem Unii Europejskiej
Polska włączona w europejską sieć EURAXES wspierającą mobilnych naukowców
III edycja nagrody Krystalowej Brukselki

2005

Powstają Polskie Platformy Technologiczne skupiające przemysł i naukę
Prof. Michał Kleiber członkiem-zabójcą Rady Naukowej ERC

2006

CORDIS News (serwis informacyjny KE nt. badań i innowacji) po polsku
Polskie Expression of Interest – zgłaszanie przyszłych tematów badawczych do 7 PR UE
Konferencja inaugurująca w Polsce 7. PR UE
IV edycja nagrody Krystalowej Brukselki

2007

Granty na wzmocnienie potencjału badawczego RegPot (Research Potential)
KPK do CIP (Program Ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji) – poprzednik COSME

2010 2011

7. Program Ramowy Badań i Rozwoju Technologicznego UE (2007 – 2013)

Obchody 15-lecia istnienia Działań Marie Curie w Polsce
Policy Stakeholder Conference EU – Eastern Europe Central Asia Cooperation in Research and Innovation: The way towards 2020”
Konferencja Strategic Energy Technology Plan (SET-Plan) w Warszawie, podpisanie Deklaracji Warszawskiej
Konferencja Innovative Regions w Krakowie
ICT Proposers Day 2012 w Warszawie

2012

2013

I konwencja Badań i Innowacji – Czas na polskich technologii”
II konwencja Badań i Innowacji „Czas na rozwój polskich technologii” – od 7PR do Horyzontu 2020”
VI edycja nagrody Krystalowej Brukselki

2014

Instrumenty pakietu Widening, Teaming, Twinning i ERA Chairs
Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) w miejsce Marie Curie Actions

2015

Pakt dla Horyzontu 2020 – zobowiązanie ponad 340 jednostek naukowych do aktywnego ubiegania się o granty z H2020
Prof. Janusz Bujnicki najmłodszym członkiem elitarnej grupy doradców Scientific Advice Mechanism
KPK koordynatorem europejskiej sieci punktów kontaktowych MCP – WIDE-NET i BioHorizon

2016

Prof. Lucyna Wozniak w Grupie Lamy, jego opracowywanej rekomendacji badań i innowacji UE
VII edycja nagrody Krystalowej Brukselki

2017

Konferencja „Horyzont 2020 – gdzie jesteśmy, dokąd zmierzamy – możliwości i wyzwania dla Polski”
Ocena śródkresowa Horyzontu 2020 – Polska wśród liderów w publicznych konsultacjach

Program Ramowy Badań i Innowacji Horyzont 2020 (2014-2020)

Technologicznego UE (2007 – 2013)

2018

2019

Strategia na Horyzont – na rzecz zwiększenia udziału polskich podmiotów w H2020
Nowy instrument – Widening Fellowships
Konferencja „Europejska Rada ds. Innowacji (EIC) – nowa szansa dla polskiego przemysłu w Horyzontie 2020”
VIII edycja nagrody Krystalowej Brukselki
Konferencja „20 lat Polski w Programach Ramowych Badań i Innowacji UE. Horyzont 2020 – nowe otwarcie”
Prof. Jerzy Langer i Kinga Stanisławska członkami Rady Doradczej EIC
KPK-PARP-IRP Cluster Collaboration Day
European Innovation Council Road Show

2020

Projekt wspierania przedsiębiorców w rozpoczęciu działalności B+R+I – Innovation Coach
Spotkania brokerskie w Warszawie: Horizon 2020 for Circular Economy and Transforming Industry

Sukces Polski w negocjacjach propozycji programu Horyzont Europa: zwiększenie selekcji wniosków i dodanie kryterium geograficznego
Prof. Andrzej Jajszczyk wiceprzewodniczącym ERC
Nowy portal Krajowy Horyzont 2020 – baza do portalu Horyzont Europa

Sprawne przejście KPK na pracę zbalansowaną z pandemią COVID-19
IV Konferencja „Jak skutecznie wdrażać strategię B+R w polskim przemyśle?”
IX edycja Krystalowej Brukselki – Nagroda Specjalna prof. Tadeusza Burczyńskiego

Wzrost o 80% dofinansowania dla Polski w H2020 (w porównaniu z 7PR)
Przeniesienie KPK do NCBR

Zmiana zasad wynagradzania w Horyzontie 2020
Kinga Stanisławska w Grupie Wysokiego Szczebla ds. EIC przy KE
Pierwszy miliard euro w Programach Ramowych UE dla Polski

Inicjatywa utworzenia KPK

Dr Andrzej Siemaszko

Aby opowiedzieć Państwu historię powstania KPK, musimy się cofnąć do początków lat 90. ubiegłego wieku. Nie było wtedy jeszcze Unii Europejskiej, tylko działały wspólnoty europejskie: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (od 1952), Europejska Wspólnota Gospodarcza (od 1958) i Europejska Wspólnota Energii Atomowej (EURATOM – od 1958). W 1984 roku Wspólnoty uruchomiły wspólny program ramowy (IPR) finansujący badania i rozwój technologii w krajach członkowskich.

Los sprawił, że w 1990 roku mogłem wyjechać na trzyletni staż post-doc do Instituto Superior Técnico (IST) w Lizbonie, gdzie zostałem zaangażowany do pełnienia funkcji kierownika zespołu IST w projekcie finansowanym przez 3. Program Ramowy Wspólnot Europejskich (1990–1994). W ten sposób stałem się jednym z pierwszych Polaków pracujących w programach ramowych. Wymagającym koordynatorem projektu BRITE-EURAM był dr Jacek Gierliński reprezentujący brytyjską firmę WS Atkins (Jacek w późniejszym okresie był dyrektorem w Ministerstwie Nauki). W projekcie kluczowe europejskie firmy sektora jądrowego, konstrukcyjnego i lotniczo-kosmicznego prowadziły badania nad systemami niezawodności dla zaawansowanych konstrukcji, np. zbiornika paliwa dla rakiety Ariane 5. Te trzy lata były świetną szkołą zarówno nowych reguł projektowych stosowanych przez Wspólnoty Europejskie, kontaktów z urzędnikami europejskimi, jak i prowadzenia zaawansowanych projektów technologicznych od strony organizacyjnej i administracyjnej.

Powrót do Polski zbiegł się z ważnym wydarzeniem. Dnia 1 listopada 1993 roku na mocy podpisanego traktatu z Maastricht powstała Unia Europejska. W celu pogłębienia współpracy badawczej i technologicznej uruchomiono 4. Program Ramowy UE (1994–1998) z budżetem 13,2 mld ECU (nie było wtedy jeszcze euro). W programie przeznaczono 575 milionów ECU na „Cooperation with third countries and international organizations”. Na potrzeby współpracy z państwami Europy Środkowo-Wschodniej (Central and Eastern European Countries – CEEC) uruchomiono specjalny program „INCO Copernicus”. Wiedza praktyczna zdobyta w Lizbonie spowodowała, że skorzystałem z okazji i złożyłem z sukcesem wnioski do „INCO Copernicus” (4PR). Zostałem wtedy jednym z pierwszych w Polsce koordynatorów projektów europejskich.

Jednocześnie obserwowałem, jak w środowisku naukowym rosło zainteresowanie uczestnictwem w programach ramowych, chociaż wiedza o nich była prawie zerowa. Wtedy to wpadłem na pomysł organizacji szkoleń w IPPT PAN. Namówiłem swojego kolegę – dr. Jerzego Supła – do powołania w 1997 roku Centrum Transferu Innowacji (CTI IPPT). Jurek był prekursorem Internetu w Polsce (stąd IPPT i KPK przez wiele lat używały

domeny gov.pl, ponieważ uczestniczyliśmy w informatyzacji agend rządowych) i zaproponował nowatorskie rozwiązanie, by wykorzystać Internet do promocji i upowszechniania naszych szkoleń.

Zaczeliliśmy organizować w IPPT cykliczne płatne szkolenia dotyczące uczestnictwa w programie ramowym, każde dla kilkudziesięciu osób. Przełomem był rok 1998, kiedy zdecydowano, że partnerzy z CEEC mogą uczestniczyć we wszystkich projektach 4PR z możliwością uzyskania dofinansowania (z budżetu INCO). Wpłynęło to znacząco na wzrost zainteresowania naukowców tymi projektami. Sala konferencyjna w IPPT na ul. Świętokrzyskiej 21 często była wypełniona po brzegi (ponad 100 osób). Zaczeliliśmy wydawać internetowy Biuletyn Informacyjny o Programach Badawczych KE. Gdy dostaliśmy dofinansowanie z programu Phare, rozpoczęliśmy objazd całej Polski z warsztatami, „Jak uzyskać grant badawczy z KE”, poświęconymi praktycznemu szkoleniu, jak przygotować się do udziału w 5PR i w jaki sposób sporządzić wniosek projektowy. Jako CTI IPPT zdobyliśmy dużą rozpoznawalność i uznanie.

Krajobraz B+R w Polsce w latach 90. XX wieku

Dr Andrzej Siemaszko

Sfera badań i rozwoju technologii (B+R) nie wyglądała wtedy najlepiej. Procesy uruchomione podczas transformacji ustrojowej obeszły się z całą sferą B+R w sposób bezwzględny. Symbolem tych procesów był fakt, że po transformacji nie powołano ministerstwa nauki. Przyjęto strategię neoliberalnego rozwoju, która zakładała głęboką restrukturyzację przedsiębiorstw. Polegała ona głównie na sprzedaży firm zachodnim inwestorom, którzy mając własne zaplecze badawcze, rezygnowali ze współpracy z polską nauką. Dramat przeżywały związane z firmami jednostki badawczo-rozwojowe (JBR), które nagle traciły rację bytu i pozostawały zawieszony w pustce. Co roku ograniczano budżet nauki. Procent PKB przeznaczany na badania (GERD do PKB) spadł z 1,1% PKB (1991 r.) do niezwykle niskiego poziomu 0,6% (przyjmuje się, że minimalnym poziomem przeżycia jest 1,0%). Również społeczeństwo, zauroczone

wyższej jakości dobrami konsumpcyjnymi z Zachodu, zaczęło akceptować zanik polskich technologii. Spadło zatrudnienie w nauce, zarobki były na poziomie głodowym.

Równoległe z procesem destrukcji rozpoczął się mozolny proces budowy nowej sfery nauki, badań, rozwoju technologii. Kluczową rolę odgrywał tu nowo powołany organ administracji rządowej do spraw polityki naukowej i naukowo-technicznej, czyli Komitet Badań Naukowych (od 1991 r.). Wprowadzono rewolucyjne rozwiązanie – zamiast dotychczasowego finansowania statutowego podmiotów naukowo-badawczych wprowadzono konkursowe granty badawcze. Ważną rolę zaczęła pełnić Fundacja na rzecz Nauki Polskiej (od 1991 r.) jako niezależna finansowo instytucja typu non profit, powołana do pełnienia misji wspierania nauki w Polsce. W sferze rozwoju innowacji coraz większego znaczenia nabierało Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce (SOOIPP), którego prezesem był prof. Jacek Guliński (PPNT), a kluczową postacią Krzysztof Zasiadły (SPICE).

Po decyzji Rady Europejskiej w Kopenhadze (21 czerwca 1993 r.), wyrażającej zgodę na przystąpienie krajów Europy Środkowej i Wschodniej (CEEC) do Unii Europejskiej, udostępniono nam pierwsze środki europejskie poprzez program Phare („Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies”). KBN uruchomił wiele projektów finansowanych z programu Phare SCI-TECH (1993–2000), którego celem było wspieranie reform polskiego sektora nauki i postępu technologicznego. Powstała pierwsza pionierska fala ok. 400 różnych instytucji wspierających sferę nauki i rozwoju technologii: ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, inkubatorów przedsiębiorczości, parków naukowych i technologicznych oraz centrów transferu technologii.

Niezwykle pożyteczną rolę w integracji środowisk otoczenia nauki i innowacyjności

spełniły konsorcja FEMIRC i OTI, które były finansowane przez 4PR (INCO FEMIRC) oraz program Phare SCI-TECH. Kluczowymi ekspertami byli: Anna Halińska (Biuro Współpracy Europejskiej FNP), Krystyna Siwek (Ośrodek Przetwarzania Informacji), prof. Jacek Guliński (Poznański Park Naukowo-Technologiczny), Tomasz Maczuga (Politechnika Krakowska), prof. Jan Koch i Grzegorz Gromada (Wrocławskie Centrum Transferu Technologii) oraz Andrzej Siemaszko (IPPT PAN). Z tych konsorcjów wywodził się praktycznie cały przyszły system Krajowego Punktu Kontaktowego i Regionalnych Punktów Kontaktowych. Niezwykle aktywnym partnerem FEMIRC był Manfred Horvath z Bureau for International Research and Technology Cooperation (BIT) z Wiednia.

Konkurs na KPK w 1999 roku

Dr Andrzej Siemaszko

Komisja Europejska zaczęła przygotowania do 5. Programu Ramowego UE (5PR). Opierając się na wcześniejszych pozytywnych doświadczeniach, zaproponowano utworzenie w każdym kraju National Contact Point – organizacji, która prowadziłaby szkolenia dla potencjalnych uczestników programów ramowych.

W 1999 roku Komitet Badań Naukowych ogłosił konkurs na prowadzenie Narodowego Punktu Kontaktowego. Logika wielu zdarzeń pokazywała, że jedynym liczącym się kandydatem na tę funkcję może być tylko BWE FNP. Wspólnie z Jurkiem Suplem podjęliśmy decyzję, aby jednak spróbować naszych sił. Dostaliśmy zgodę prof. Michała Kleibera, ówczesnego dyrektora IPPT PAN, na start w konkursie. Z datą 25 stycznia 1999 roku złożyliśmy „Ofertę budowy sieci Narodowego Punktu Kontaktowego”. Za naszą aplikacją przemawiała dwuletnia akcja szkoleniowa (kilka tysięcy uczestników),

Logika wielu zdarzeń pokazywała, że jedynym liczącym się kandydatem na tę funkcję może być tylko BWE FNP. Wspólnie z Jurkiem Suplem podjęliśmy decyzję, aby jednak spróbować naszych sił. Dostaliśmy zgodę prof. Michała Kleibera, ówczesnego dyrektora IPPT PAN, na start w konkursie.

moje doświadczenia z uczestnictwa i koordynacji projektów w 3PR i 4PR oraz uruchomienie przez Jurka internetowej platformy do szkoleń. Mieliśmy też za sobą warsztaty przygotowawcze do 5PR przeprowadzone w kilkunastu miastach w całej Polsce.

Było dla wszystkich wielkim zaskoczeniem, że wygraliśmy. Przewodniczący KBN, prof. Andrzej Wiszniewski, zdecydował o powierzeniu funkcji KPK IPPT PAN. Pierwsze dni były trochę nerwowe. Decyzja zburzyła kilkuletnie przygotowania do pełnienia tej funkcji przez BWE FNP. Dyrektor IPPT odbierał z różnych stron sygnały niezadowolenia. Jednakże gratulacje wystosowane przez prezesa PAN, prof. Mirosława Mossakowskiego, przekonały nas, że jesteśmy na dobrej drodze. Dla ostudzenia

emocji w negocjacjach z Sekretarzem KBN, Krzysztofem Frąckowiakiem, ustaliliśmy, że dwa programy horyzontalne (Centra Doskonałości i CRAFT), ze wszystkich dziesięciu, zostaną poprowadzone przez BWE FNP.

Podsumowując, w 1999 roku powstały dwa krajowe punkty kontaktowe. Konsultacje w BWE FNP poprowadziły Renata Burak i Joanna Fornal. Ta dwoistość została zlikwidowana dopiero w 2001 roku przy wyraźnej inicjatywie dyrektora DWZiE KBN, Marka Kęпки. Renata i Joasia przeszły wtedy do pracy w IPPT PAN. Przez pewien okres używaliśmy nazwy Narodowy Punkt Kontaktowy i adresu domeny npk.gov.pl.

Historia Sieci KPK

Dr Andrzej Siemaszko

Już we wniosku konkursowym na prowadzenie Krajowego Punktu Kontaktowego w 1999 roku zarysowaliśmy konieczność budowy sieci ośmiu Regionalnych Punktów Kontaktowych (RPK) i kilku Branżowych Punktów Kontaktowych (BPK). Wynikało to z doświadczeń dobrej współpracy w Sieci FEMIRC (1998–1999) z partnerami z Poznańskiego Parku Technologicznego, Politechniki Krakowskiej, Wrocławskiego Centrum Transferu Technologii i wielu innych.

Sieć Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Europejskich (Sieć KPK) rozpoczęła swoją działalność w 1999 r., tworząc solidne zaplecze wspierania uczestnictwa polskich jednostek w kolejnych Programach Ramowych. Sieć KPK miała strukturę hierarchiczną – KPK koordynował działania Regionalnych i branżowych Punktów Kontaktowych. Staraliśmy się dotrzeć nawet do pojedynczych jednostek naukowych,

KPK koordynował działania Regionalnych i Branżowych Punktów Kontaktowych. Staraliśmy się dotrzeć nawet do pojedynczych jednostek naukowych, tworząc tam Lokalne Punkty Kontaktowe. W 5PR Sieć KPK liczyła ponad 200 punktów kontaktowych ulokowanych w całej Polsce.

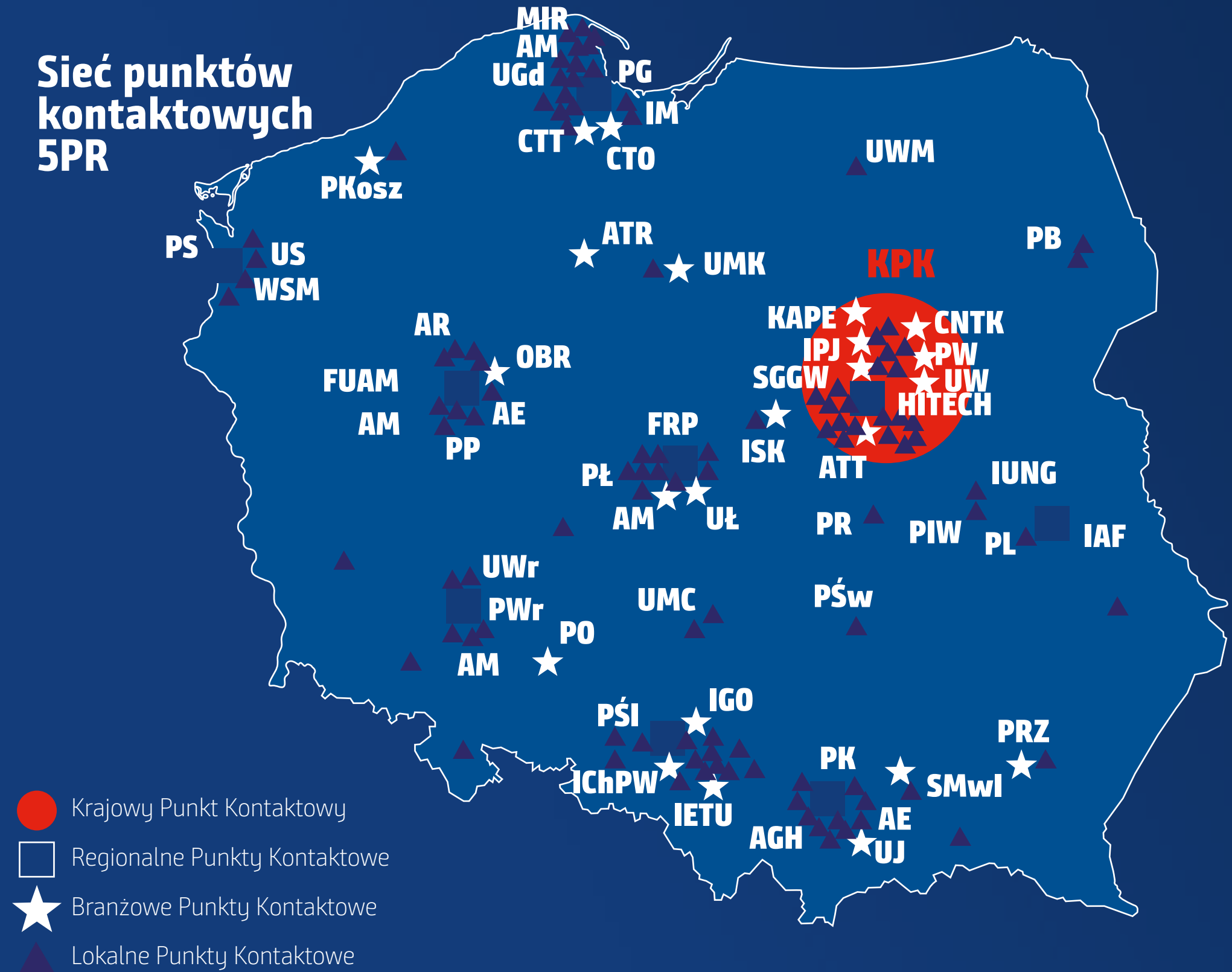
tworząc tam Lokalne Punkty Kontaktowe (LPK). W 5PR Sieć KPK liczyła ponad 200 punktów kontaktowych ulokowanych w całej Polsce (zob. rys. 1).

Sieć KPK dysponowała własną stroną domową (www.npk.gov.pl) odwiedzaną prawie 150 tys. razy miesięcznie. Była zintegrowana – miała własny Intranet, wspólną bazę adresową potencjalnych partnerów i własne wydawnictwa (np. Wiadomości – Granty Europejskie, nakład 10 tys.). Współpracowała bezpośrednio ze swoimi odpowiednikami (National Contact Points) we wszystkich krajach członkowskich i kandydujących. KPK koordynował pracę Sieci KPK i ją oceniał, prowadził regularne szkolenia i dbał o wysoki standard oferowanych usług. W 6PR ustanowiliśmy nawet „Zagraniczny Punkt Kontaktowy” – podpisaliśmy umowę o współpracy i szkoleniu ekspertów we Lwowie w Ukrainie.

W Sieci KPK pracowało kilkudziesięciu wysokiej klasy ekspertów posiadających wiedzę i doświadczenie z zakresu programów ramowych, programów sektorowych, prowadzenia negocjacji, przygotowania wniosków projektowych, budowy konsorcjów, lobbingu, koordynacji i rozliczeń formalno-finansowych projektów. Naukowcy i przedsiębiorcy dzięki Sieci KPK mieli bliski, bezpośredni dostęp do informacji o programach ramowych.

Sieć punktów kontaktowych 5PR

Rys. 1. Sieć punktów kontaktowych w 5PR

Polska stowarzyszona z 5PR

Dr Andrzej Siemaszko

44

Polska stowarzyszona z 5PR

5PR trwał w latach 1998–2002 i miał budżet 14,96 mld ECU. Decyzją Komitetu Badań Naukowych Polska wpłaciła składkę członkowską do budżetu 5PR (sfinansowaną częściowo z programu Phare), co oznaczało, że staliśmy się krajem stowarzyszonym z 5PR, a to umożliwiło polskim podmiotom branie udziału w 5PR na prawach pełnego członkostwa.

Zgodnie z umową z KBN na lata 1999–2002 w IPPT PAN został powołany Krajowy Punkt Kontaktowy Programu Ramowego Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji Unii Europejskiej. Decyzją dyrektora IPPT, prof.

Michała Kleibera, dostaliśmy kilka pokoi na Świętokrzyskiej 21, w obecnym budynku Narodowego Banku Polskiego. Umowa z KBN została tak skonstruowana, że musieliśmy wnieść jeszcze wkład własny do projektu. Dostaliśmy więc też wsparcie dla kilku etatów. Zostałem oficjalnie powołany na Dyrektora KPK, a Jurek Supel i Ania Dziubczyńska-Pytko na zastępców. Z naszych kolegów w IPPT udało się dokooptować do KPK kilku młodych naukowców: Zbyszka Turka, Jarosława Piekarskiego i Leszka Chmielewskiego. Znaczącym wzmocnieniem było przyjęcie do KPK prezesa

Hi-TECH, Olka Bąkowskiego, i eksperta ds. inwestycji kapitałowych z FNP, Jacka Kucińskiego, oraz Basi Trammer. Trochę później, gdy skończył się program PHARE TEMPUS w 2001 roku, z Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji przeszli do IPPT Ania Wiśniewska i Wiesław Studencki.

Przedstawiliśmy KBN wizję i uzyskaliśmy akceptację dla utworzenia sieci ośmiu Regionalnych i kilkudziesięciu Branżowych i Lokalnych Punktów Kontaktowych, które współpracowałyby z KPK i realizowały część zadań w poszczególnych regionach Polski. Oparliśmy się tutaj na wypróbowanych partnerach z sieci FEMIRC.

Firma ENERGYSYS (Tadeusz Lis) przygotowała profesjonalną koncepcję organizacji KPK (dyrektor z dwoma zastępcami, biuro, zespoły tematyczne i horyzontalne). Opracowaliśmy strategię działania polegającą z jednej strony na rozwinięciu naszej akcji informacyjno-szkoleniowej, a z drugiej na budowie wewnętrznego potencjału KPK i RPK/BPK (szkolenia wewnętrzne przy udziale

zagranicznych partnerów). Skupiliśmy się na wypróbowanych metodach szkoleniowych. Organizowaliśmy szkolenia informacyjne o zasadach uczestnictwa w 5PR i bardziej specjalistyczne warsztaty dotyczące spraw formalnych, administracyjnych i finansowych. Bardzo szybko osiągnęliśmy poziom ok. 300 spotkań, warsztatów i konferencji rocznie poświęconych 5PR.

Grant KBN nie był zbyt bogaty, więc postanowiliśmy wykorzystać nasze umiejętności i składać własne wnioski projektowe do 5PR. Wsumie pozyskaliśmy kilkanaście projektów, np. POLNET, POLDA, TRAIN-NET, NET-CE, CEeB². Umożliwiły one organizowanie szkoleń dla całej Sieci KPK przy współudziale doświadczonych ekspertów z NCP z UE12. Najczęściej to był austriacki BIT z Manfredem Horvathem i Sabiną Herlitschką oraz niemiecki DLR i KoWi z Andre Schlochtermeyerem i Piotrem Świątkiem. Czy ktoś jeszcze pamięta wieczory integracyjne z grą na gitarze w wykonaniu Andrzeja Sławińskiego? Mieliśmy też w portfolio projekty

² Lista projektów realizowanych przez KPK zamieszczona jest na końcu publikacji.

45

Polska stowarzyszona z 5PR

5. Program Ramowy Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji UE (1998–2002)

1998

Zgoda na uczestnictwo Polski w 4PR i w programie INCO

Sieć Regionalnych Punktów Kontaktowych FEMIRC w ramach Phare SCI-TECH II (pomoc Niemiec i Austrii)

IPPT PAN jako punkt kontaktowy w projekcie Phare SCI-TECH II (przygotowania do 5PR)

Komisja Europejska proponuje utworzenie w każdym kraju National Contact Point

1999

Polska stowarzyszona z 5PR

46 Jurek Supel i Anna Dziubczyńska-Pytka – Zastępcy Dyrektora KPK

Polska stowarzyszona z 5PR

skierowane na szkolenia dla potencjalnych uczestników 5PR, szukanie partnerów, np. PARTNERS FOR LIFE, FELLOWS FOR INDUSTRY, IDEAL-IST.

Zostaliśmy nobilitowani przez KBN, który się zgodził, by kilka osób z KPK reprezentowało Polskę w Komitetach Programowych. Mieliśmy więc bezpośredni dostęp do urzędników Komisji Europejskiej, głównie w DG RTD i DG INFSO. Zaczęliśmy ich zapraszać na nasze spotkania szkoleniowe do Polski. Okazało się, że dość chętnie przyjeżdżają. Najbardziej znaną osobą była Grażyna Wojcieszko (DG INFSO), która z wielkim zaangażowaniem zachęcała wszystkich do uczestnictwa i opowiadała o kuchni brukselskiej,

o lobbingu, konieczności „rozpychania się” we wszystkich grupach eksperckich i na Komitetach Programowych. W KBN byliśmy w bezpośrednim kontakcie z Departamentem Współpracy z Zagranicą i Integracji Europejskiej i jego dyrektorem Markiem Kępką oraz z przedstawicielem KBN w KE Bogdanem Rokoszem.

Niestety rezultaty polskiego uczestnictwa były „średnie”. Barię okazał się problem wynagrodzeń – uczestnicy nie mogli sobie dopłacać do swoich pensji. By podnieść zainteresowanie, KBN uruchomił specjalne granty uzupełniające, sięgające 70% wartości projektu z UE. Dystans do innych krajów ze „starej” Unii (EU15), które zaczęły przygodę z programami ramowymi już w 1984 roku, a nami – z doświadczeniami sięgającymi 1998 roku – był bardzo duży. Niestety, nadal postępowała degradacja całej sfery B+R w Polsce. Malały wydatki na naukę – najniższy poziom osiągnęliśmy w 2003 roku, przeznaczając na B+R tylko 0,54% PKB, podczas gdy

nasi partnerzy z EU15 wydawali średnio 1,8% PKB. Jeszcze gorzej wyglądały wydatki firm, tzw. BERD (Business Expenditure on Research and Development), gdyż większe firmy były w obcych rękach i nie prowadziły w Polsce działalności B+R. Pojawił się jeszcze jeden ciekawy efekt: byliśmy nieznanymi dla partnerów badawczych ze „starej” EU15, nie rozróżniano wielkości poszczególnych krajów i aby było sprawiedliwie, uzyskiwaliśmy tyle samo zaproszeń do projektów co Czechy, Słowacja i Węgry.

Politycznie sprawa była delikatna, gdyż kraje stowarzyszone – kandydujące do Unii – wpłaciły konkretną składkę do budżetu 5PR, ale nie mogły jej odzyskać. Oznaczało to, że z naszych skromnych pieniędzy korzystają „stare” kraje członkowskie.

Na zakończenie kadencji w KBN prof. Andrzeja Wiszniewskiego zorganizowaliśmy w Krakowie Przegorzałach (21-22 września 2001 r.) wielką konferencję „Polska w Europejskiej Przestrzeni Badawczej” (ERA) (170 uczestników), która podsumowywała 5PR i wytyczała

nową strategię rozwoju ERA w nowym 6PR. Współpracowaliśmy przy jej organizacji z dyrektorem Christianem Patermannem z DG Research. Wykorzystując jego wielką przychylność na przełomie 2001/2002, udało się wygenerować dwa instrumenty dedykowane Nowy Associated States: NAS-1 i NAS-2. Wspaniale wykorzystaliśmy tę szansę. W dużej mierze dzięki intensywnej pracy KPK konkursy przyniosły imponujące rezultaty.

Zorganizowaliśmy w Warszawie europejski dzień informacyjny z udziałem wielu urzędników europejskich. W rezultacie zdobyliśmy kilkadziesiąt projektów (86 europejskich Centrów Doskonałości). Uzyskaliśmy wielką rozpoznawalność. Polska przesunęła się na czoło krajów kandydujących i w statystykach zaczęła konkurować z Portugalią, Irlandią, a nawet Austrią. Aby zachęcić do uczestnictwa, na konferencji w Przegorzałach wymyśliłem specjalną nagrodę Kryształowej Brukselki, która była przyznawana najlepszym zespołom uczestniczącym w 5PR.

Dygresja: wybrzmiał tutaj po raz pierwszy realny problem nieodzyskiwania składki przez Polskę (bo wpłaciliśmy konkretną

Polska stowarzyszona z 5PR

5. Program Ramowy Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji UE (1998–2002)

Inicjatywa KBN: IPPT PAN i FNP jako Krajowe Punkty Kontaktowe do 5PR

Dr Andrzej Siemaszko pierwszym Dyrektorem KPK

Powołanie Regionalnych i Branżowych Punktów Kontaktowych podległych KBN

Eksperti KPK nominowani do Komitetów Programowych 5PR

Pierwszy numer biuletynu Wiadomości KPK – Granty Europejskie

KPK partnerem w kilkunastu projektach wspierających w ramach 5PR

kwotę do budżetu programu i nie odzyskaliśmy jej w projektach). Niestety, hasło „nieodzyskiwania” z tego konkretnego przypadku ugruntowało się w świadomości i wracało później wielokrotnie w wynaturzonej formie i w postaci coraz to wyższych oczekiwań.

W październiku 2001 roku na Przewodniczącego KBN został mianowany nasz szef, prof. Michał Kleiber. Nadal bezpośrednio z ramienia KBN prace KPK nadzorował dr Jan Krzysztof Frąckowiak.

(z prawej) Konferencja „Polska w Europejskiej Przestrzeni Badawczej”, Kraków, 2001 r.

(u dołu z lewej) Konferencja „Polska w Europejskiej Przestrzeni Badawczej”, Kraków, 2001 r. Od prawej: J. Truszczyński (ambasador RP przy UE, minister), A. Siemaszko, M. Horvat (BIT)

(u dołu z prawej) Konferencja „Polska w Europejskiej Przestrzeni Badawczej”, Kraków, 2001 r. – Christian Patermann, Dyrektor w KE

2000

Sześciu polskich specjalistów w eksperckich grupach doradczych KE

Centra Doskonałości

Dr Andrzej Siemaszko

50

Centra Doskonałości

Z perspektywy czasu, gdyby ktoś mnie zapytał, jaki instrument przyniósł największe sukcesy dla Polski, to bez wahania powiedziałbym, że Centra Doskonałości. Pomysł pojawił się jeszcze w czasach przedakcesyjnych, kiedy KBN w ramach Phare SCI-TECH w 1999 roku zorganizował konkurs na Centra Doskonałości. Wpłynęło aż 59 wniosków ze wszystkich sektorów badawczych: szkół wyższych, instytutów PAN i jednostek badawczo-rozwojowych. W grudniu 1999 roku prof. Andrzej Wiszniewski, Przewodniczący KBN, zaakceptował pięć najlepszych Centrów.

Wróćmy jednak do uczestnictwa w 5PR. Bardzo szybko przekonaliśmy się, że uczestnictwo polskich placówek naukowo-badawczych jest skromne w porównaniu do istniejącego potencjału. Jeszcze gorzej przedstawiał się udział polskiego przemysłu oraz małych i średnich firm (MŚP). Część przyczyn można było przypisać słabej promocji 5PR (np. KBN nie zorganizował żadnej wielkiej konferencji inauguracyjnej), braku informacji dotyczącej tematyki tych programów, zasad uczestnictwa i sposobów ubiegania się o przyznanie projektów, nieznamość procedur administracyjnych

i organizacyjnych, ale też braku kontaktów międzynarodowych oraz braku, szczególnie w polskim przemyśle, tradycji we współpracy naukowo-technicznej z krajami europejskimi.

Komisja Europejska już w 2000 roku coraz częściej z troską podnosiła problem bardzo słabych wyników Polski. Mieliśmy wtedy tyle samo projektów co Czechy, Słowacja i Węgry. Dodatkowo coraz bardziej widoczny stawał się problem nieodzyskiwania składki wpłaconej przez Polskę. Braliśmy udział w naradach w Brukseli i na bazie doświadczeń z konkursem Phare udało nam się przekonać Komisję do przeprowadzenia pod koniec 2001 roku dwóch konkursów adresowanych do Newly Associated States (NAS):

- NAS-1 (dołączenie do trwających projektów),
- NAS-2 (tworzenie Centrów Doskonałości).

Komisja powierzyła KPK przeprowadzenie akcji informacyjnej dla wszystkich krajów NAS. Specjalna europejska konferencja szkoleniowa otwierająca konkurs dla uczestników ze wszystkich krajów kandydujących odbyła się w Warszawie,

Dzień Informacyjny NAS, Warszawa, 2001 r.
– Michele Genovese, Dyrektor KE

29-30 listopada 2001 r.; zgromadziła 300 uczestników z ośmiu krajów. KPK przygotował specjalny przewodnik „Jak przygotować wniosek na Centrum Doskonałości lub Centrum Kompetencji” i przeprowadził kilkaset konsultacji. Kolejną inicjatywą były nowe konkursy na Centra Doskonałości, dołączanie do trwających projektów, stypendia.

Dzięki intensywnej pracy KPK oraz szkoleń prowadzonych w całej Polsce konkursy przyniosły wspaniałe rezultaty. Do konkursu NAS-2 złożono 246 polskich wniosków na Centra Doskonałości, a Komisja Europejska przyjęła do finansowania 86 wniosków (66% wszystkich centrów z krajów kandydujących). Łączna kwota dofinansowania polskich zespołów wyniosła 26 mln euro.

51

Centra Doskonałości

5. Program Ramowy Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji UE (1998–2002)

Specjalne granty uzupełniające KBN dla beneficjentów 5PR (do 70% wartości projektu)

2001

Prof. Michał Kleiber mianowany na Przewodniczącego KBN

Centralizacja Sieci KPK – KPK jako koordynator Sieci

Konferencja dotycząca tworzenia Centrów Doskonałości „New opportunities for newly Associated Countries”

Sukces Polski w konkursie NAS-2: 86 europejskich Centrów Doskonałości

Inauguracja nagrody Krzyżatowej Brukselki za sukcesy w programach ramowych UE

Polskie zespoły zdobyły 17-krotnie więcej projektów niż Czesi i 28-krotnie więcej projektów niż Węgrzy. Polska stała się nagle niekwestionowanym liderem wśród krajów kandydujących. W statystykach przesunęliśmy się na czoło krajów kandydujących i zaczęliśmy konkurować z Portugalią, Irlandią, a nawet Austrią. Uzyskaliśmy wielką rozpoznawalność.

Na liście rezerwowej, z oceną bardzo dobrą, znalazło się ponad 50 kolejnych polskich Centrów Doskonałości. Biorąc to pod uwagę, a także uwzględniając wyniki podobnych konkursów z roku 1999, minister nauki Michał Kleiber 3 października 2002 roku zatwierdził listę 157 polskich Centrów Doskonałości. Rozmieszczenie tych centrów jest pokazane na rys. 2.

Biorąc udział jako eksperci w programowaniu kolejnych programów ramowych, zawsze lobbowaliśmy za uruchomieniem podobnych konkursów na wsparcie dla Centrów Doskonałości. W 6PR uruchomiono konkurs na Centra Transferu Wiedzy (Transfer of Knowledge). W konkursach w 6PR zaakceptowano 49 projektów z polską koordynacją na łączną kwotę 29 mln euro. W kolejnych trzech projektach polskie instytucje odgrywały role partnerów.

Centra Doskonałości

- INCO 1999
- Phare 1999
- NAS2 2001
- IST 2001

Rys. 2. Rozmieszczenie polskich Centrów Doskonałości

Przygotowania Polski do akcesji

Dr Andrzej Siemaszko

Od momentu objęcia przez prof. Michała Kleibera urzędu Przewodniczącego KBN, a później ministra w resorcie nauki i informatyzacji, zostaliśmy włączeni w proces przygotowywania polskiej sfery badawczej i technologicznej do akcesji do UE. W tym okresie największym wyzwaniem było przygotowanie Narodowego Programu Rozwoju, który miałby być podstawą do dystrybucji funduszy strukturalnych.

W KPK powołano specjalne Biuro ds. Funduszy Strukturalnych, kierowane przez Olka Bąkowskiego, którego zadaniem była koordynacja akcji informacyjno-szkoleniowej i doradztwo w sprawach wykorzystania funduszy strukturalnych. KPK wspólnie z KBN i resortem gospodarki (MGPiPS) uczestniczył aktywnie w konsultacjach NPR we wszystkich regionach Polski. W wyniku bardzo trudnych negocjacji, obejmujących także lobbing w Komisji Europejskiej, wprowadzono do Narodowego Planu Rozwoju działania ukierunkowane na wsparcie sektora B+R i budowę społeczeństwa informacyjnego o wartości prawie 1 mld euro (SPO Wzrost Konkurencyjności Gospodarki, SPO Rozwój Zasobów Ludzkich, ZPORR).

Zapoczątkowano akcję włączenia polskich naukowców w rozwój Regionalnych Strategii Innowacyjnych we wszystkich polskich województwach. Uczestniczyliśmy w organizacji konferencji „Polska Nauka dla Integracji Europejskiej” oraz w szkoleniu i przygotowaniu konkursów RIS wspólnie z urzędami marszałkowskimi.

W celu popularyzacji tematyki europejskiej we współpracy z agendami europejskimi organizowaliśmy sporo międzynarodowych

konferencji, na których prezentowane były strategie i regulacje europejskie dotyczące poszczególnych sektorów. Dla przykładu zorganizowaliśmy konferencje:

- „Towards an Integrated Measurement Infrastructure” 19–20 czerwca 2002 r. w Warszawie we współpracy z DG Research KE,
- „Enlargement Futures II Conference” nt. foresightu technologicznego – 27–28 listopada 2002 r. w Warszawie we współpracy z Institute for Prospective Technological Studies z Sewilli (DG JRC),
- 5th EC Conference „Cultural Heritage Research: a Pan-European Challenge” – 16–18 maja 2002 r. w Krakowie we współpracy z DG Research.

Przykładem skutecznych działań lobbingsowych były inicjatywy związane ze strategią budowy społeczeństwa informacyjnego. Zaczęliśmy od wsparcia dla włączenia Stowarzyszenia „Miasta w Internecie” do europejskiej sieci ELANET i RISI. W 2001 roku uczestniczyliśmy w przygotowaniach Konferencji Ministerialnej IST z udziałem kilku czołowych przedstawicieli DG Information Society (DG INFOS). Ponieważ Jurek Supel pełnił funkcję członka zarządu Stowarzyszenia „Miasta w Internecie”, to już na IV konferencji „Miasta

(z góry) Spotkanie w Brukseli, A. Siemaszko i Jacek Saryusz-Wolski – Europoset PE

(u dołu) Konferencja „Badania – Innowacyjność – Wzrost Gospodarczy”, Warszawa, 2004 r.
Od lewej: S. Kern (KE), M. Horvat (BIT), J.T. Gierliński (Ministerstwo Nauki i Informatyzacji)

(u góry i po środku) Konferencja „Badania – Innowacyjność – Wzrost Gospodarczy”, Warszawa, 2004 r.

(u dołu) Gala Nagrody Kryształowej Brukselki 2004, Warszawa, przemawia prof. Jan Koch

w Internecie” (14–16 czerwca 2000 r.) i V konferencji (20–22 czerwca 2001 r.), odbywających się w Zakopanem, pojawiła się problematyka programów ramowych i europejskiej strategii budowy społeczeństwa informacyjnego eDemocracy. Podczas VI konferencji „Miasta w Internecie” w Zakopanem (12–14 czerwca 2002 r.) zorganizowaliśmy „eDemocracy Conference” połączoną z warsztatami, w których wzięło udział ok. 350 osób.

Innym przykładem była współpraca z Polskim Towarzystwem Informatycznym (z Piotrem Fuglewiczem), zrzeszającym profesjonalistów z branży informatycznej. Wspólnie zorganizowaliśmy konferencję „Polska nauka i przemysł w drodze od 5. do 6. Programu Ramowego” z udziałem Georga Metakidesa i Grażyny Wojcieszko (1 lutego 2002 r.). Wielokrotnie organizowaliśmy prezentacje i warsztaty dla PTI, np. na Górskiej Szkole PTI w Szczyrku (26–27 czerwca 2003 r.), czy też na Jesiennych Spotkaniach PTI w Mrągowie

(14–15 listopada 2002 r.). Wspieraliśmy też regionalne inicjatywy IST, takie jak Autostrada Firm Nowych Technologii (AFNT) zaproponowana przez senatora RP Jerzego Szymurę.

Kolejnym przykładem naszych działań w okresie przedakcesyjnym była sprawa offsetu na zakup samolotów F-16, która pojawiła się w latach 2002 i 2003. Offset miał być przeznaczony na rozwój naukowo-techniczny i obejmował wsparcie dla ok. 30 firm. W Łodzi wsparcie uzyskał Akcelerator Technologii. Uczestniczyliśmy w procesie identyfikacji firm, technologii i w procesie informacyjno-szkoleniowym.

Ostatnią konferencją przedakcesyjną była międzynarodowa konferencja „Badania – Innowacyjność – Wzrost Gospodarczy” w Warszawie (26–27 kwietnia 2004 r.), na której po raz kolejny rozdaliśmy nagrody Kryształowej Brukselki.

Eksperci KPK w Komitetach Programowych

Dr Andrzej Siemaszko

6PR trwał w latach 2002–2006 i miał budżet 17,5 mld euro. Uruchomienie 6PR zbiegło się ze znaczącą zmianą w organizacji sfery B+R w Polsce – zamiast Komitetu Badań Naukowych po raz pierwszy powstało Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, którego ministrem został prof. Michał Kleiber.

IPPT PAN wystartował w nowym konkursie na prowadzenie KPK do 6PR, który wygrał i otrzymał grant na lata 2000–2006. Ekspertsi KPK zostali nominowani jako polscy przedstawiciele do poszczególnych Komitetów Programowych 6PR,

IPPT PAN wystartował w nowym konkursie na prowadzenie KPK do 6PR, który wygrał (...) Zaczęliśmy całkiem nieźle. W przeprowadzonej przed 6PR akcji, składając 6% wszystkich Expressions od Interest, Polska uplasowała się na szóstym miejscu wśród wszystkich krajów członkowskich i kandydujących.

mając wsparcie wybitnych polskich naukowców powołanych jako ekspertów.

Zaczęliśmy całkiem nieźle. W przeprowadzonej przed 6PR akcji, składając 6% wszystkich Expressions of Interest, Polska uplasowała się na 6. miejscu wśród wszystkich krajów członkowskich i kandydujących. Do naszego zespołu dołączyła Małgorzata Snarska-Świdarska z Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, a w 2004 roku dr Zygmunt Krasinski, który objął stanowisko zastępcy dyrektora KPK. Stan zatrudnienia w KPK zwiększył się do 44 osób.

29 października 2002 roku Polska została stowarzyszona z 6. Programem Ramowym. „Memorandum of Understanding” podpisał w Brukseli Jan Krzysztof Frąckowiak. W dniach 11–13 listopada 2002 roku odbyła się w Brukseli (na Heysel) konferencja inauguracyjna 6PR. Naszym pomysłem było, by wykorzystać niezwykle silną pozycję, jaką uzyskaliśmy w UE po konkursach NAS-1 i NAS-2, i zorganizować podobne regionalne otwarcie 6PR dla krajów kandydujących w Warszawie.

Konferencja inauguracyjna 6. Program Ramowy UE (Warsaw Conference Launching FP6)

Dr Andrzej Siemaszko

Udało się! Dostaliśmy grant Komisji Europejskiej i w dniach 25–26 listopada 2002 roku zorganizowaliśmy konferencję „Warsaw Conference Launching FP6”. Przyjechało na nią prawie 2000 uczestników z 10 krajów. Konferencję otworzył minister Michał Kleiber. Głównym mówcą był Dyrektor Generalny DG Research Hugh Richardson w zastępstwie unijnego komisarza ds. badań Philippe’a Busquina, który w ostatniej chwili swój przyjazd odwołał (rozchorował się). Oprócz Hugh Richardsona z ramienia Komisji Europejskiej w konferencji

uczestniczyli: Barry McSweeney (DG JRC), Frans de Bruine (DG INFSO), Georges Bingen, Jaak Sinnaeve i Christian Patermann.

Równoległe z konferencją zorganizowaliśmy (26 listopada) spotkanie ministrów nauki krajów kandydujących „Candidate Countries in ERA”, na którym było 50 uczestników z 10 krajów. Spotkanie zakończyło się podpisaniem „Warsaw Declaration”. Konferencja nie miała precedensu, była wielkim wydarzeniem medialnym, politycznym i promocyjnym. Uczestniczył w niej Prezydent RP, Aleksander Kwaśniewski, sześciu polskich ministrów oraz szesnastu wysokiej rangi przedstawicieli Komisji Europejskiej, w tym

Powołanie w KPK
dedykowanego Biura ds.
Funduszy Strukturalnych

„Warsaw Conference launching FP6”
z udziałem Prezydenta RP,
inauguracyjna 6PR w Polsce
i krajach Europy
Środkowo-Wschodniej

Międzynarodowa konferencja
ministrów krajów Europy
Środkowo-Wschodniej
na temat współpracy
w 6PR

dwóch w randze Dyrektora Generalnego (DG Research i DG JRC). Uczestnikami byli ministrowie badań z krajów kandydujących, m.in. Janez Potočnik ze Słowenii, który później został komisarzem UE ds. badań. Niezapomniane wrażenie zrobił wieczorny obiad wydany przez KBN dla ministrów w Pałacu na Wodzie w Łazienkach. Sala oświetlona była tylko woskowymi świecami, wspaniały posiłek podano na srebrnej zastawie.

Od strony organizacyjnej było to mistrzostwo świata. Nie mieliśmy wystarczających środków finansowych, więc nie wynajęliśmy żadnej firmy zajmującej się profesjonalną obsługą i organizacją konferencji. Praktycznie wszystkie przygotowania wykonali pracownicy KPK oraz 50 wolontariuszy z PW, SGGW i UW. Odebraliśmy kilkaset kilogramów broszur z Brukseli, które trzeba było powkładać do 2000 teczek, dołączając program i gadżety. Musieliśmy zadbać o przygotowanie programu, prezentacje, nagłośnienie, plakaty, tablice, oznaczenia oraz o wszystkie szczegóły techniczne i organizacyjne. Wiele osób pamięta, że po raz pierwszy w historii UE urządzono wieczorem Bal Ramowy. Po raz kolejny

(u góry) Konferencja inauguracyjna 6. Program Ramowy UE, Warszawa, 25-26 listopada 2002 r.
Od prawej: Prezydent RP, Aleksander Kwaśniewski, minister nauki i informatyzacji, Michał Kleiber, minister Jolanta Szymanek-Deresz

(u góry z prawej) Konferencja inauguracyjna 6. Program Ramowy UE, Warszawa, 25-26 listopada 2002 r., prace nad Warsaw Declaration

(po środku) Konferencja „Polska Nauka. Trzeci Rok w Unii Europejskiej” – telekonferencja komisarza UE ds. badań Philippe’a Busquina (17 grudnia 2002 r.)

(z prawej) Konferencja inauguracyjna 6. Program Ramowy UE, Warszawa, 25-26 listopada 2002 r.
Dyrektor KE, Christian Patermann

**„Warsaw Conference
Lauching FP6” była
wielkim wydarzeniem
medialnym i politycznym.
Uczestniczył w niej
prezydent Aleksander
Kwaśniewski,
6 polskich ministrów
oraz 16 wysokiej rangi
przedstawicieli KE.**

rozdaliśmy Kryształowe Brukselki dla najaktywniejszych uczestników 5PR. Do tańca zagrzewał góralski zespół Siwy Dym. W jakiejś części koncertu muzykom towarzyszył Christian Patermann, grając na pianinie. Odbył się też występ kabaretu Marcina Wolskiego.

Dla komisarza Philippe’a Busquina zorganizowaliśmy w Pałacu Staszica (17 grudnia 2002 r.) konferencję „Polska Nauka. Trzeci Rok w Unii Europejskiej” z udziałem ministra Michała Kleibera. Po raz pierwszy w tak ważnym wydarzeniu wykorzystaliśmy technologię telekonferencji. Na spotkaniu tłumaczem ze strony KPK była Marta Bańkowska, która obecnie jest tłumaczem w Radzie UE.

Jak małe lokalne pomysły nabierały rangi międzynarodowej

Anna Wiśniewska

**Koordynatorka konferencji inaugurującej 6PR
Koordynatorka Działań Marii Skłodowskiej-Curie (MSCA)**

Największym wydarzeniem w historii Krajowego Punktu Kontaktowego była dwudniowa międzynarodowa konferencja inaugurująca 6. Program Ramowy w Europie Środkowo-Wschodniej, zorganizowana w Warszawie w listopadzie 2002 roku. Dla mnie osobiście była ona jednym z większych wyzwań w moim życiu zawodowym. Propozycja ówczesnego dyrektora KPK, Andrzeja Siemaszki, podjęcia się jej koordynacji była dla mnie ogromnym zaskoczeniem, ponieważ w KPK pracowałam niespełna 2 lata. Nie zdawałam sobie wtedy sprawy, przed jakim ogromem

staję. Myślę, że jej rozmiar przerósł wyobrażenia wszystkich z nas, gdyż nikt na początku nie myślał o goszczeniu Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego, o prawie 2 tysiącach uczestników, w tym ponad 200 gości zagranicznych, obecności zastępcy Dyrektora Generalnego KE ds. nauki – Hugh Richardsona, 16 przedstawicieli Komisji Europejskiej czy organizacji spotkania ministrów ds. nauki krajów naszego regionu, któremu przewodniczył prof. Michał Kleiber, ówczesny minister nauki. Jej dopełnieniem były: ceremonia wręczenia nagród Kryształowej Brukselki połączona z Balem Ramowym, wystawa o Marii Skłodowskiej-Curie przygotowana we współpracy z warszawskim

II edycja nagrody
Kryształowej Brukselki

Pierwsza telekonferencja „Polska
Nauka. Trzeci Rok w Unii
Europejskiej” z udziałem
Philippe’a Busquina,
komisarza UE ds. badań

2003

Akcja „Expressions of Interest”
z 6% udziałem Polski

Tak to właśnie było w naszym nie za dużym biurze: małe lokalne pomysły nabierały rangi międzynarodowej. Zapadło mi w pamięci ogromne zaangażowanie zespołu KPK, kiedy godziny nie miały znaczenia, bo ważne było, by polscy naukowcy mogli jak najwięcej wynieść z tego spotkania, nawiązać nowe kontakty i uczestniczyć w projektach europejskich.

muzeum jej imienia oraz sesje posterowe polskich projektów.

Tak to właśnie było w naszym nie za dużym biurze, małe lokalne pomysły nabierały rangi międzynarodowej, jeden pomysł gonił kolejny. Osobiście zapadło mi w pamięci ogromne zaangażowanie wszystkich pracowników KPK, kiedy to godziny nie miały znaczenia, bo ważne było to, by polscy naukowcy mogli jak najwięcej wynieść z tego spotkania, nawiązać nowe kontakty i uczestniczyć w projektach europejskich. Konferencja miała też jedyną w swoim rodzaju specyfikę ze względu na udział Pana Prezydenta RP. Gorące negocjacje przyjętych zasad bezpieczeństwa przez Biuro Ochrony Rządu zakończyły się „tylko 40 minutowym opóźnieniem” rozpoczęcia konferencji. Pomimo tego i mojego ogromnego stresu jako koordynatorki wydarzenia atmosfera oraz słowa uznania od gości zagranicznych i polskich uczestników, jeszcze wiele miesięcy po jego zakończeniu, były prawdziwą satysfakcją dla nas wszystkich.

Powstanie Doliny Lotniczej
– pierwszej Polskiej
Platformy Technologicznej
i Polskiej Platformy
Technologicznej
Budownictwa

Strategia działania na 6PR

Dr Andrzej Siemaszko

W 6PR dokonano drastycznej zmiany reguł gry. Program w znacznej części podporządkowano realizacji strategii lizbońskiej osiągnięcia w UE najbardziej rozwiniętej w skali globalnej gospodarki opartej na wiedzy. Postawiono na finansowanie silnych, przemysłowych konsorcjów zogniskowanych na rozwiązywaniu priorytetowych problemów technologicznych. Znaczącą część budżetu w programach tematycznych (ponad 65%) skoncentrowano na tzw. nowych instrumentach (Integrated Projects – IP oraz Networks of

Excellence – NoE) wyraźnie nieprzyjaznych dla „słabszych” partnerów.

W styczniu 2000 roku powstał pomysł utworzenia Europejskiej Przestrzeni Badawczej (ERA), która miała integrować narodowe programy z europejskim (6PR) i budować wspólną europejską politykę badań. Pojawił się instrument do mapowania doskonałości – European Innovation Score Board – oparty na 17 wskaźnikach. Nasze odczucia o zapóźnieniu, niskiej innowacyjności przemysłu i zapaści sfery B+R znalazły twarde potwierdzenie w liczbach. Polska w zestawieniach EISB wypadła fatalnie, jako czwarty kraj od końca stawki.

Tak niskie notowania Polski pod względem innowacyjności wymagały opracowania

Dwie polskie koordynacje
w konkursie „Sieci
Doskonałości” (NoE)

Polska liderem w konkursie
„Transfer of Knowledge”
w ramach „Działań
Marie Curie”

bardzo szczegółowej strategii działania dla KPK. W związku z pojawieniem się nowych instrumentów (IP, NoE) oparliśmy naszą strategię działania na trzech filarach, do których należały: szkolenia ogólne i warsztaty, platformy technologiczne i Centra Doskonałości. Ustabilizowaliśmy poziom ok. 300 spotkań rocznie w całej Polsce, które obejmowały dni informacyjne (trzy miesiące przed konkursem), spotkania brokerskie, szkolenia „Zasady Uczestnictwa w 6PR” i „Program Marii Curie w 6PR”, szkolenia specjalistyczne: „Zasady rozliczeń finansowych dla projektów w 6PR” i „Zasady zarządzania projektami w 6PR”, szkolenia specjalistyczne dla MŚP. Prowadziliśmy też warsztaty „Jak złożyć z sukcesem wniosek projektowy do 6PR” i wydaliśmy drukiem *Szósty Program Ramowy Badań i Rozwoju Technicznego (2002–2006) – Przewodnik dla Wnioskodawców*. Poza tym oferowaliśmy konsultacje, doradztwo i szukanie partnerów. Aby podnieść poziom naszych usług doradczych, prowadziliśmy szkolenia wewnętrzne dla sieci KPK. Tutaj warto przypomnieć szkolenia prowadzone przez sympatycznego Paula Dratha z Singleimage Ltd.

W 6PR rosła rola dużego przemysłu, który zaczął się zrzeszać w Europejskie Platformy Technologiczne i dominować w wielu konkursach. Zaproponowałem, by zbudować polskie odpowiedniki platform europejskich. Choć ze strony polskich firm z kapitałem zagranicznym nie było praktycznie zainteresowania uczestnictwem w 6PR, zaczęliśmy mozolnie wyszukiwać firmy, które godziły się na współpracę w ramach Polskich Platform Technologicznych (PPT). Pierwsze dwie umowy na ustanowienie PPT, w obecności ministra nauki prof. Michała Kleibera, podpisałem w 2003 roku z prezesem Markiem Dareckim, reprezentującym Polską Platformę Technologiczną Lotnictwa, i z prezes Elżbietą Syrdą, reprezentującą Polską Platformę Technologiczną Budownictwa.

Krok po kroku organizowaliśmy kolejne Platformy. Spotykaliśmy się na Międzynarodowych Targach Poznańskich, np. na konferencji „Polskie Technologie dla Europejskiej Gospodarki” (20 czerwca 2005 r.) oraz „Komercjalizacja wyników

prac badawczych – szansa rozwoju polskiej gospodarki” (19 czerwca 2006 r.).

Ten trudny obszar był zarządzany przez Aleksandra Bąkowskiego i Małgorzatę Snarską-Świdorską, z dużym zaangażowaniem Zbyszka Turka i moim. W obszarach gospodarczych bardzo blisko współpracowaliśmy z Krzysztofem Guldą, który przez ponad 10 lat kierował w nowatorski sposób strategicznymi departamentami w Ministerstwie Gospodarki, a później Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Trzecim kierunkiem strategicznym podczas 6PR było wykorzystanie impetu uzyskanego w NAS-2 poprzez wykreowanie Centrów Doskonałości. Staraliśmy się aktywnie działać na rzecz włączenia naszych Centrów do nowego instrumentu – Sieci Doskonałości (NoE). Dzięki systemowemu działaniu odnieśliśmy sporo sukcesów. Udało się nawet uzyskać dwie koordynacje, w tym jedną w naszym IPPT PAN. Potwierdziła się tutaj nasza strategia. Na bazie Centrum Doskonałości AMAS z 5PR,

W 6PR rosła rola dużego przemysłu, który zaczął się zrzeszać w Europejskie Platformy Technologiczne i dominować w wielu konkursach. Zaproponowałem, by zbudować polskie odpowiedniki platform europejskich. (...) zaczęliśmy mozolnie wyszukiwać firmy (...)

Najniższy poziom
wydatków Polski na
B+R – 0,54% PKB

2004

Polska członkiem Unii
Europejskiej

prof. Michał Basista i prof. Krzysztof Doliński zdobyli w 6PR koordynację Sieci Doskonałości KMM, z której później powstał European Virtual Institute KMM-VIN i wyrosło wiele europejskich projektów (np. MATTRANS) w 7PR.

(u góry) Konferencja „Polskie Technologie dla Europejskiej Gospodarki, MTP, 2005 r. Stoisko IPPT/KPK na MTP, eurodeputowany Jerzy Buzek rozmawiający z ministrem Markiem Bartosikiem

(u góry z prawej) Robocze spotkanie przedstawicieli KPK z eurodeputowanym Jerzym Buzkiem

(u dołu) Konferencja „Polskie Technologie dla Europejskiej Gospodarki, MTP, 2005 r. Minister nauki Michał Kleiber oraz prezes WSK Rzeszów Marek Darecki

Podniesienie rangi KPK

Dr Andrzej Siemaszko

72

Podniesienie rangi KPK

Trwały negocjacje dotyczące członkostwa Polski w UE zakończone w Atenach 16 kwietnia 2003 roku. W dniach 7–8 czerwca tego samego roku przeprowadzono ogólnopolskie referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i formalnie 1 maja 2004 roku staliśmy się członkami europejskiej Wspólnoty. Dla mnie wielkim wyzwaniem było zaangażowanie w działania strategiczne na poziomie rządowym. W latach 2002–2006 byłem doradcą w Ministerstwie Nauki i Informatyzacji, współpracując z ministrem Michałem Kleiberem, a później w Ministerstwie Edukacji i Nauki, z ministrem Michałem Seweryńskim. Pracowałem nad

przygotowaniem Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004–2006, „SPO Wzrost Konkurencyjności Gospodarki”. Z tych dokumentów wynikał strategiczny program „Nauka Polska dla Integracji Europejskiej”, w którym pojawił się system wsparcia dla Centrów Doskonałości i Centrów Zaawansowanych Technologii.

Niezwykle silny wpływ na zwiększenie roli i zakresu działań KPK wywarł były premier rządu RP, prof. Jerzy Buzek, który w lipcu 2004 roku został europoseł i bardzo szybko otrzymał wymagającą funkcję posła sprawozdawcy ds. 7. Programu Ramowego. Nawiązaliśmy bardzo bliską

Utworzenie polskiej sieci Centrów Informacji dla Naukowców, członka europejskiej sieci ERA-MORE wspierającej mobilnych naukowców, koordynowanej przez A. Wiśniewską

Andrzej Siemaszko i Jerzy Buzek

współpracę, która szybko została sformalizowana – zostałem doradcą prof. Jerzego Buzka (2006–2007). Moim zadaniem była pomoc w przygotowaniu wspólnego stanowiska Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie 7PR. Proces legislacji trwał wiele miesięcy, trzeba było opiniować uzupełnienia (*amendments*) zgłaszane przez posłów, prowadzić negocjacje ze

sprawozdawcami posiłkowymi (*shadow rapporteurs*), przygotowywać odpowiedzi na wnioski grup parlamentarnych i europosłów.

W pierwszym okresie 6PR notowaliśmy dość dobre wyniki uczestnictwa. Polska była na 10. miejscu pod względem złożonych wniosków i na 11. pod względem uzyskanych grantów. Znajdowaliśmy się w jednej grupie z Belgią, Austrią, Finlandią, Danią oraz ze Szwecją.

Pionierskie szkolenia z zarządzania projektami dla administratorów badań

73

Podniesienie rangi KPK

Okres akcesji do UE

Dr Andrzej Siemaszko

74

Okres akcesji do UE

W okresie akcesyjnym organizowaliśmy wiele spotkań i konferencji z udziałem urzędników europejskich. Współpracowaliśmy wtedy z wieloma kluczowymi postaciami (na szczeblu komisarzy i dyrektorów), m.in. z Philippe'em Busquinem, Janezem Potočnikiem, Achilleasem Mitsosem, Robertem Verrue, Louisem Belleminem, Fransem de Bruine, Ezio Andretą i Christianem Patermannem. Bezpośredni kontakt na poziomie urzędniczym utrzymywaliśmy m.in. z Grahamem Stroudem, Peterem Haertwiche, Barbarą Rhode, Etienne'em Magnien, Geraldem Santuccim,

Grażyną Wojcieszko, Herve Pero, Wikto-rem Raldowem, Christopherem Lesnia-kiem, Andream Tilche, Marco Weydertem, Michele Genovese, Philem Renneyem, Georgesem Bingenem, Peterem Fischem, Giancarlo Carrati i wieloma innymi.

Ważnym wydarzeniem była konfe-rencja „Polityka B+R Unii Europejskiej szansą dla nowych krajów członkow-skich”, zorganizowana w Warszawie 4 lutego 2005 roku z udziałem komisa-rza ds. badań Janeza Potočnika i mini-stra Michała Kleibera.

KPK wykorzystywał kontakty w Bruk-seli do lobbowania na rzecz projektów

i inicjatyw technologicznych z udziałem polskich partnerów, a także powoływa- nia polskich ekspertów do gremiów oce- niających wnioski (ewaluatorów) oraz organizacji specjalnych spotkań służą- cych budowie kontaktów.

W celu wsparcia tych działań KPK w 6PR zrealizowało 12 projektów „Speci- fic Support Actions” (CSA) w roli koordy- natora oraz 34 projektów europejskich w roli partnera³. Wśród tych projektów ważną rolę odgrywały projekty dla sieci NCP wspierające w istotny sposób pra- cę koordynatorów priorytetów tema- tycznych, budujące relacje partnerskie w ramach współpracy międzynarodowej i pozwalające na zdobycie praktycz- nych umiejętności w zakresie zarządza- nia projektami europejskimi.

³ Pełna lista projektów realizowanych przez KPK znajdu- je się na końcu publikacji.

KPK wykorzystywał kontakty w Brukseli do lobbowania na rzecz projektów i inicjatyw technologicznych z udziałem polskich partnerów, a także powoływania polskich ekspertów do gremiów oceniających wnioski (ewaluatorów) oraz do organizacji spotkań służących budowie kontaktów.

75

Okres akcesji do UE

III edycja nagrody
Kryształowej Brukselki
– Nagroda Specjalna:
prof. Manfred Horvat

„Europejski Tydzień Marii
Sklodowskiej-Curie”
organizowany przez
KPK i KE dla uczniów
i mieszkańców
Warszawy

2005

Powstają kolejne Polskie
Platformy Technologiczne
skupiające przemysł
i naukę

(u góry) Konferencja „Polityka B+R Unii Europejskiej szansą dla nowych krajów członkowskich”, Warszawa, 2005 r.
Prof. Michał Kleiber – minister nauki i informatyzacji

(po środku) Janez Potočnik – komisarz UE

(u dołu) Krzysztof Kurzydłowski – KBN

(z prawej) Konferencja „Polityka B+R Unii Europejskiej szansą dla nowych krajów członkowskich”, Warszawa, 2005 r.

Batalia o potencjał badawczy regionów konwergencji

Dr Andrzej Siemaszko

78

Batalia o potencjał badawczy regionów konwergencji

Polska pod względem aktywności w 6PR lokowała się w okolicy 11. miejsca w skali wszystkich krajów członkowskich. Gorzej wypadały pozostałe nowe kraje członkowskie. Pogłębiała się luka pomiędzy „starymi” i „nowymi” krajami. Podczas przygotowań do 7PR minister nauki i informatyki Michał Kleiber podjął intensywne działania na rzecz uruchomienia specjalnych programów opartych na dalszym rozwoju Centrów Doskonałości.

KPK doradzał, aby przestać używać stygmatyzującego podziału na „stare” i „nowe” kraje członkowskie. Udało się wprowadzić do debaty

pojęcie „regiony konwergencji”, a w konsekwencji tematy takie jak „Centers of Excellence in Convergence Regions” (Rada ds. Konkurencyjności w Luksemburgu, 18 kwietnia 2005 r.) oraz „Unlocking and Developing Potential of Convergence Regions” (Rada ds. Konkurencyjności w Cardiff, 11–12 lipca 2005 r.).

Wielkie znaczenie miała konferencja „Research and Innovation – an Opportunity for Convergence Regions”, którą KPK zorganizowało w Belwederze, 13 lutego 2006 roku. Wzięli w niej udział Jerzy Buzek (sprawozdawca PE ds. 7PR), Danuta Hübner (komisarz UE ds. polityki

Konferencja „Polskie Technologie dla Europejskiej Gospodarki” na MTP (wizyta Prezydenta RP na stoisku KPK)

regionalnej), Janez Potočnik (komisarz UE ds. badań), Krzysztof Kurzydłowski (wiceminister nauki), Piotr Woźniak (minister gospodarki), Jerzy Kwieciński (wiceminister rozwoju regionalnego), Herve Pero (DG Research), Grażyna Gęsicka (minister rozwoju regionalnego), Andrzej Kaczmarek (wiceminister gospodarki).

Podczas spotkania wypracowano rekomendację uruchomienia w 7PR programu rozwoju, ewaluacji, usieciowienia i wzmocnienia Centrów Doskonałości w regionach konwergencji o nazwie „Unlocking Research Potential”.

Wspólnie z Politechniką Warszawską w końcówce 6PR KPK zorganizował w Warszawie (25 kwietnia 2006 r.) konferencję „Polska w Programach Ramowych UE”, mającą na celu analizę uczestnictwa w 6PR i rozpoczęcie przygotowań do 7PR.

Konferencja „Polityka B+R Unii Europejskiej. Szansa dla nowych krajów członkowskich” z udziałem prof. Janeza Potočnika, komisarza UE ds. badań

Polska pod względem aktywności w 6PR lokowała się w okolicy 11. miejsca wśród krajów członkowskich. Podczas przygotowań do 7PR minister Michał Kleiber podjął intensywne działania na rzecz uruchomienia specjalnych programów opartych na dalszym rozwoju Centrów Doskonałości.

79

Batalia o potencjał badawczy regionów konwergencji

Prof. Michał Kleiber wśród członków Założycieli Rady Naukowej ERC

(z góry) Konferencja „Polska w Programach Ramowych UE”, Warszawa, 2006 r.

(u góry z prawej) Konferencja „Polska w Programach Ramowych UE”, Warszawa, 2006 r.
Prof. Włodzimierz Kurnik – rektor Politechniki Warszawskiej

(u dołu) Konferencja „Research and Innovation – an Opportunity for Convergence Regions”, Warszawa, 2006 r.
Bostjan Sporar (KE), prof. Michał Kleiber

(u góry z prawej) Janez Potočnik – komisarz UE ds. badań

(po środku) Danuta Hübner – komisarz UE ds. polityki regionalnej

(u dołu) Prof. Jerzy Buzek – eurodeputowany PE

Biuro w Brukseli

Dr Andrzej Siemaszko

82

Biuro w Brukseli

W wymiarze międzynarodowym na początku naszej działalności otrzymaliśmy dużą pomoc ze strony bardziej doświadczonych partnerów z National Contact Points, szczególnie BIT z Wiednia (współpraca z M. Horvatem i S. Herlitschką, ok. 10 wspólnych projektów) oraz DLR (współpraca z A. Schlochtermeyerem, K. Stratmann, 6 wspólnych projektów). Mieliśmy wsparcie Ministerstwa Badań Niemiec (BMBF) z Bonn, współpracowaliśmy z J. Sonenburgiem i S. Splett. Bardzo szybko okazało się, że aby być skutecznym, trzeba działać na terenie Brukseli. Tutaj otrzymaliśmy istotne wsparcie ze strony

brukselskiego biura niemieckiego KoWi (EU Liaison Office of the German Research Organisations). W siedzibie KoWi na Rue du Trône 98 we współpracy z Martinem Grabertem i Piotrem Świątkiem zorganizowaliśmy sporo spotkań.

W porozumieniu z ambasadorem Janem Truszczyńskim i później Markiem Grełą zaczęliśmy też organizować spotkania informacyjne w Przedstawicielstwie RP w Brukseli. Zapraszaliśmy na nie przedstawicieli Komisji Europejskiej, przedstawicielstwa krajów członkowskich i kandydujących. Celem spotkań była prezentacja sukcesów w SPR (Centra

Doskonałości) i przygotowania Polski do 6PR (tworzenie Sieci Doskonałości) oraz promocja polskiego potencjału B+R. Spotkania nabrały rozmachu, toteż oczekiwanym ruchem było rozpoczęcie działalności przez Biuro Promocji Nauki PolSCA PAN w Brukseli (w marcu 2005 r.). Dyrektorem został dr Jan Krzysztof Frąckowiak. Ustaliliśmy bardzo bliską współpracę. Wspólnie organizowaliśmy spotkania tematyczne z urzędnikami KE. Biorąc pod uwagę nasze znajomości wśród urzędników Komisji Europejskiej i organizacji ulokowanych w Brukseli, wymyśliliśmy organizację spotkań „wigilijnych” w Przedstawicielstwie RP w Brukseli. Spotkanie nazywało się oficjalnie „Promocja Nauki

Polskiej w Brukseli” (takie spotkanie z udziałem ministra Krzysztofa Kurzydłowskiego odbyło się np. 14 grudnia 2010 r.).

W KPK myśleliśmy o uruchomieniu własnego biura (wzorem KoWi), ale z braku środków planów tych nie udało się zrealizować i skończyło się na jednym pomieszczeniu na terenie PolSCA, gdzie mogliśmy oddelegowywać do pracy naszych ekspertów, np. Andrzeja Podsańskiego. Udało nam się zorganizować kilka staży w Komisji Europejskiej dla pracowników KPK, m.in.:

- Wiesław Studencki – ITRE, Parlament Europejski,
- Piotr Świerczyński – DG Research,
- Marta Muter – DG Research,
- Joanna Stalewska – DG JRC,
- Lidia Mitera – DG Research,
- Agnieszka Krochmal – IPR Help Desk.

83

Biuro w Brukseli

2006

Prof. Jerzy Buzek
sprawozdawcą
Parlamentu
Europejskiego
do 7PR

Konferencja „Komerccjalizacja
wyników prac badawczych
– Szansa rozwoju polskiej
gospodarki” na MTP

Playing the piano

Dr Christian Patermann

Urodzony w 1942 roku w Gliwicach

Doktor prawa

Dyrektor ds. środowiska i badań morza

w DG XII w latach 1996–2002

Dyrektor ds. Żywności, Rolnictwa, Leśnictwa i Biotechnologii
w DG ds. Badań Naukowych i Innowacji KE w latach 2002–2007

Uważany za pioniera idei biogospodarki

84

Playing the piano

When I started my work as Director for Environment and Marine in the so-called DG XII (Research and Technology, later RTDI) of the European Commission in 1996, we just started with preparing the 5th Framework Programme. Poland was at that time associated to these programmes as a Candidate Country. In 1998 I had my first visit to our partners in Poland, in Szczecin and later Warsaw. Jan Krzysztof Frąckowiak was at that time together with the colleagues of the Polish NCP institution my

most important partners. But the time of Poland becoming a full member of the EU approached, and we had many many meetings with the Ministries in Warsaw. After one of these meetings I was invited to visit my birthplace Gliwice where I met and got acquainted with the wife of Prof. Jerzy Buzek, Prime Minister of Poland at that time, later President of the European Parliament also later meeting him many times: both were also from Gliwice.

I arranged to have young people from Poland to be visiting experts in my office

to prepare the Polish RTDI administration for the adherence to the EU. Unforgettable visits in Cracow, Gdansk, Katowice, conferences, workshops within the European Research Area followed, and I pushed proposing special calls for the so-called “newly associated states” to prepare them better for becoming competitive, also by creating so-called Centers of Excellence.

There are my very special memories for the official beginning of FP6 in November 2002 when I met Minister Michal Kleiber, who became a good friend and, also the President of the Republic of Poland, Aleksander Kwasniewski.

I then moved in Brussels to the area of Food, Agriculture, Forestry, Fisheries and Biotechnologies, preparing the concept of the Bioeconomy, finding strong interest on the Polish side, Poland being an Eldorado of biomass and food production. Anna Szaniawska from Gdansk, Andrzej Babuchowski from Olsztyn and as ALWAYS my good friend Andrzej Siemaszko were the outstanding persons for cooperation. With Bozena Podlaska,

the very efficient co-worker of NCP circles we visited among others the very famous Horticulture Institute in Skierniewice, and we started with the first contacts to the Technical University of Lodz, very important for future activities after my retirement, introducing the very famous Bioeconomy Fora, which regrettably stopped a few years ago to continue to play its important role as models for bioregions, which we find today in other European States.

Unforgettable also was the opening of the FP7, where I surprised many friends and colleagues joining the Polish Jazzband for half an hour playing the piano.

I was very privileged also to continue my contacts with my Polish friends after my retirement until today.

Danke schön, Dziękuję, to all of you, my friends, particular to Andrzej Siemaszko, in recent times to the former Rector of Lodz Technical University, Stanislaw Bielecki, and to all of you in the NCP which have done a wonderful work for Polish Science and Technology returning into the European Family. An excellent model! All the very best for the future!

Bonn, February 2022

85

Playing the piano

Pionierskie rozwiązania IT

Andrzej Galik

Zespół Analiz i Statystyk KPK
Zastępca dyrektora KPK w latach 2014–2017

86

Pionierskie rozwiązania IT

Przebieg działalności Krajowego Punktu Kontaktowego PB UE został już dość dokładnie przedstawiony i opisany zarówno na osi czasu, jak i w liczbach podsumowujących działalność KPK.

Jak już wspomniano wcześniej, działania KPK obejmują organizację co roku średnio kilkudziesięciu wydarzeń, konferencji, szkoleń krajowych, spotkań brokerskich i wizyt studyjnych. To kilkanaście tysięcy konsultacji na spotkaniach, w rozmowach telefonicznych czy drogą mailową. To również kilkaset konsultowanych rocznie wniosków projektowych. Ścisła współpraca z Komisją Europejską – czynne uczestnictwo w kilkudziesięciu corocznych posiedzeniach Komitetów

Programowych. Przygotowywanie uwagi opinii dla proponowanych zmian w tematyce i sposobie finansowania projektów unijnych. Ścisła współpraca z MNiSW i ze środowiskiem B+R+I w przygotowywaniu opinii i pomysłów na tworzenie i rozwój krajowego systemu wsparcia wnioskodawców i beneficjentów PR UE.

Prowadzenie tak szerokiej i tak zróżnicowanej działalności było możliwe dzięki temu, że od samego początku w KPK tworzone było zaplecze techniczne i organizacyjne wspomagające tę działalność. Kiedy zaczynaliśmy, nie było ani dostępu do komercyjnych narzędzi/aplikacji

wspomagających ten przedstawiony wyżej zakres działalności, ani dostępu do Internetu (jako źródła wiedzy i wymiany informacji dotyczących programów ramowych UE nie istniał w sensie takim jak dzisiaj) lub dostęp ten był znacznie ograniczony (IPPT PAN, jako jeden z niewielu ośrodków, miał łącze internetowe poprzez modem 256 kb/s). Byliśmy więc skazani na tworzenie własnych, pionierskich rozwiązań wspomagających codzienną działalność KPK, jak i gromadzenie w jednym miejscu wiedzy zdobywanej w ramach tej działalności. Specyficznym wyzwaniem było np. opracowanie i wdrożenie, opartych na Linuksie: własnej strony internetowej dla użytkowników zewnętrznych, portalu intranetowego na potrzeby wewnętrzne oraz szeregu aplikacji umożliwiających rejestrację działań oraz rozliczanie finansów w projektach międzynarodowych NCP. Przez 22 lata KPK uczestniczyło w 141 projektach z czego 21 było przez nas koordynowane. Ich sprawne przeprowadzenie, rozliczenie i raportowanie było możliwe dzięki pionierskim aplikacjom: RCP – umożliwiającą dokładne rozliczenie

czasu pracy w projektach, a także FIKUŚ – aplikacji służącej rozliczeniom finansowym i raportowaniu działalności w projektach do koordynatorów tych projektów i Komisji Europejskiej.

Rozwój technologii IT na początku XXI wieku, standaryzacja narzędzi biurowych i upowszechnianie dostępu do infrastruktury spowodowały, że przed zespołem KPK postawiono nowe wyzwanie: przygotowanie nowych i rozbudowanie dotychczasowych rozwiązań, aby objąć nimi całą działalność KPK. Powstała wtedy koncepcja opracowania i wdrożenia BOA (Back Office Application) – kompleksowego rozwiązania do obsługi wydarzeń, konsultacji, delegacji, projektów NCP i związanych z tym rozliczeń finansowych. System BOA gromadził wszelką dokumentację związaną z działalnością KPK. Wprowadzono elektroniczny, bezpapierowy obieg dokumentów i ich zatwierdzanie. Gromadzone w ten sposób informacje umożliwiały raportowanie i prowadzenie statystyk działalności.

Niemal od samego początku, po powstaniu KPK, jednym z elementów naszej działalności było prowadzenie analiz i rozpowszechnianie statystyk dotyczących polskiego uczestnictwa w programach ramowych UE. KPK od początku swojej

87

Pionierskie rozwiązania IT

działalności był beneficjentem dostępu do danych gromadzonych przez KE, zawierających informacje o składanych wnioskach projektowych i realizowanych projektach. Możliwość analizowania i przetwarzania tych danych owocowała publikacją corocznych raportów obrazujących uczestnictwo Polski w PR UE w odniesieniu do państw członkowskich UE, jak i pozostałych uczestników projektów z całego świata. Wraz z rozwojem narzędzi dane gromadzone przez KE (początkowo w plikach Excel, Word czy w formacie PDF) zaczęły być udostępniane przedstawicielom państw członkowskich UE w postaci relacyjnych baz danych (eCORDA). Dodatkowo, w czasie trwania programu Horyzont 2020, powołano do życia przy zespole CORDA KE grupę użytkowników tych baz (CUG – CORDA User Group) – oficjalnie nominowanych przedstawicieli państw członkowskich, których zadaniem jest zarówno wspomaganie KE w procesie poprawy jakości gromadzonych danych, rozwoju zakresu danych, jak i wiązaniu ich z informacjami z innych dostępnych powszechnie źródeł. Dodatkowym zadaniem CUG jest czynne uczestnictwo w testowaniu i wdrażaniu kolejnych elementów budowanych w ramach projektu „Horizon Dashboard”

– narzędzi adresowanych do różnych grup użytkowników, umożliwiających samodzielne budowanie różnego rodzaju analiz i statystyk uczestnictwa w PR UE.

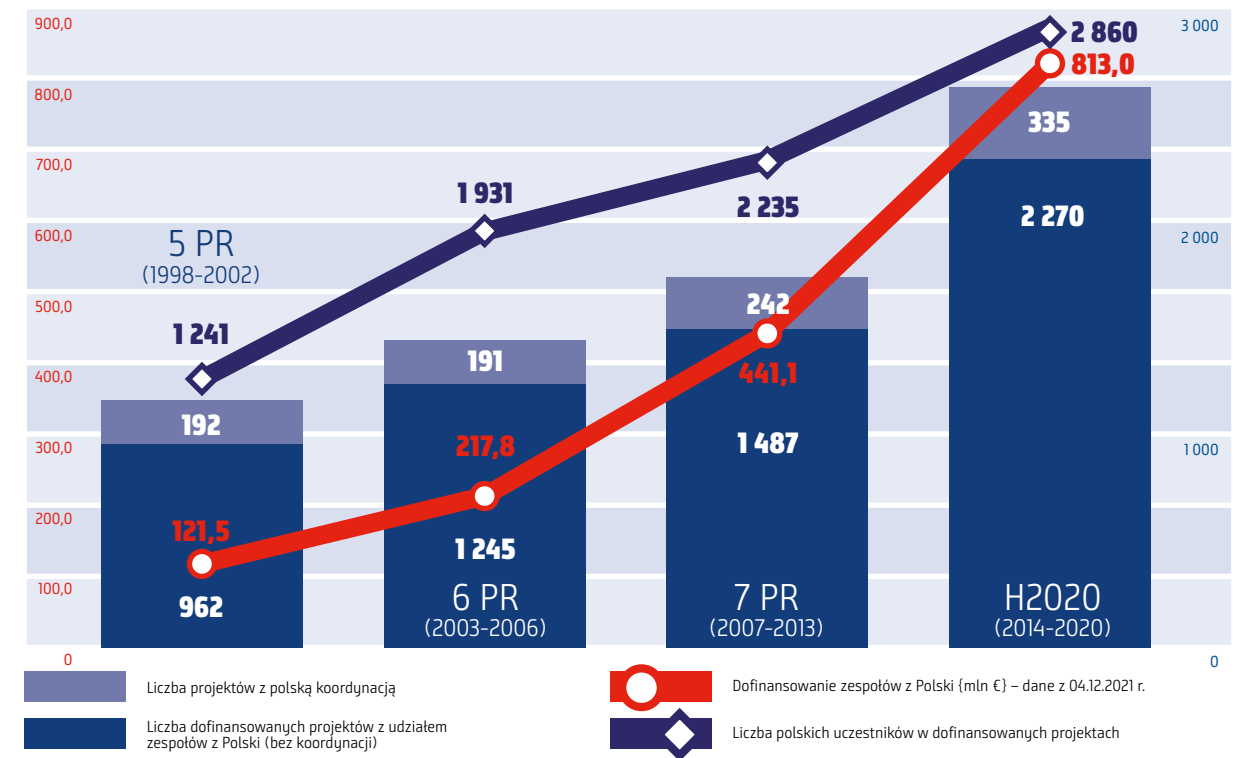
Zanim jednak powstał komisyjny „Horizon Dashboard”, podobne rozwiązanie, choć o wiele skromniejsze i adresowane wyłącznie do polskich użytkowników, zostało opracowane i wdrożone przez KPK w ramach rozwoju wspomnianego wcześniej BOA już na początku H2020. W ramach tego rozwiązania powstały wielostronicowe interaktywne raporty adresowane do różnych grup interesariuszy: członków Komitetów Programowych, administracji państwowej różnego szczebla, uczelni, instytutów naukowych, a także ambasad poszukujących informacji o wspólnie prowadzonych z Polską projektach i realizowanych w ich ramach badaniach naukowych. Z uwagi na fakt, że część publikowanych raportów zawiera dane poufne, to – zgodnie z wytycznymi KE – opracowania te publikowane są w portalu BOA przy zachowaniu zasad ściśle określonych praw dostępu dla różnych grup użytkowników.

IV edycja nagrody Kryształowej Broukselki – Nagroda Specjalna: Marek Darecki, Prezes Zarządu Stowarzyszenia Dolina Lotnicza

Poza wspomnianym rozwiązaniem dwuosobowy Zespół Analiz i Statystyk KPK przygotowywał i dostarczał na zamówienie kilkaset specjalizowanych analiz i raportów rocznie. Naszą przewagą nad rozwiązaniami CORDA jest fakt, że w naszych analizach przygotowywanych na podstawie baz eCORDA wykorzystujemy również dane pochodzące z baz EUROSTAT, OPI (POL-on), a także z innych publikacji KE, co pozwala przedstawiać uczestnictwo w PR UE

w wartościach względnych – w odniesieniu np. do PKB, populacji, liczby naukowców czy poniesionych nakładów GERD.

Sposób, w jaki dostarczane były dotąd przez KE bazy eCORDA, nie pozwalał na analizowanie trendów i dynamiki zmian w polskim uczestnictwie w PR UE. Niemniej jednak dane, które zgromadziliśmy od początku naszej działalności (1998 r.), pozwoliły na przygotowanie i ciągłą aktualizację wykresu pokazującego, jak zmieniała się dynamika polskiego uczestnictwa w czasie (rys. 3).

Rys. 3. Dynamika polskiego uczestnictwa w PR UE

To ludzie i wiedza są naszą siłą

**Katarzyna
Walczyk-Matuszyk**

Zastępca dyrektora KPK ds. innowacji
w latach 2016–2020

Moja niemal 15-letnia przygoda w KPK rozpoczęła się w 2008 roku, kiedy dołączyłam do zespołu jako specjalistka wspierająca obszar uczestnictwa małych i średnich przedsiębiorstw w 7. Programie Ramowym oraz Programie na rzecz Konkurencyjności Przedsiębiorstw (CIP). Z czasem zaczęłam zajmować się także potencjałem badawczym. W PR Horyzont 2020 zajmowałam się obszarem Widening, Europejska Rada ds. Innowacji (EIC – European Innovation Council), dołączyłam też do konfiguracji strategicznej. Za swój największy sukces, a przy okazji największy sukces polskich podmiotów w historii programów ramowych, uważam rezultat trzech polskich Centrów Doskonałości w drugim konkursie „Teaming for Excellence”. Każde z konsorcjów – Sano, Nomaten, Ensembles3 – otrzymało po 15 mln euro finansowania z budżetu Horyzontu 2020 i analogiczną kwotę z krajowego programu Międzynarodowe Agendy Badawcze oraz z budżetu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Te spektakularne wyniki uzyskaliśmy tego samego dnia, kiedy na świat przyszedł mój syn.

Moje zaangażowanie w pracę, poparte doświadczeniem i wynikami, sprawiło, że z czasem ze stanowiska eksperckiego objęłam funkcję zastępcy dyrektora ds. innowacji. Miałam pod opieką coraz więcej obszarów tematycznych, a także komunikację.

W pracy KPK zawsze najważniejsi byli ludzie, ekspertki i eksperci w poszczególnych obszarach programów ramowych, zespół ds. komunikacji oraz zespoły wspierające. Nasze doświadczenie i zaufanie środowiska B+R budowaliśmy przez lata. Dotyczy to nie tylko polskiej

nauki i innowacji, ale także sieci europejskich Krajowych Punktów Kontaktowych czy instytucji europejskich. Niemal czterdziestoosobowy zespół działał z pasją wynikającą z relacji partnerskich oraz wzajemnego szacunku. Polskie środowisko B+R zawsze doceniało nasze wsparcie eksperckie, wielokrotnie prezentując swoje opinie na forach krajowych i międzynarodowych.

Zaufanie partnerów zagranicznych wyraziło się m.in.: w tym, że powierzono nam koordynację trzech projektów sieciujących Krajowe Punkty Kontaktowe z krajów Unii Europejskiej oraz krajów stowarzyszonych. Koordynacja obejmowała także ścisłą współpracę z Komisją Europejską. W Horyzoncie 2020 odpowiadałam za projekt NCP_WIDE.NET. Partnerzy docenili mój profesjonalizm, powierzając mi koordynację projektu NCP_WIDERA.NET w Horyzoncie Europa. Razem z zespołem odważnie podjęliśmy tę rękawicę.

W tym miejscu warto wspomnieć także sieć instytucjonalnych partnerów krajowych, z którymi współpracowaliśmy i wspólnie realizowaliśmy wiele zadań. Dzięki relacjom z Ministerstwem Rozwoju,

a później Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, udało się wypracować i wdrożyć mechanizmy synerгии np.: „Seal of Excellence” czy projekt „Innovation Coach”. Urząd Patentowy oraz Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości często towarzyszyły nam w działaniach na rzecz polskich innowacyjnych przedsiębiorstw.

Na pierwszym miejscu naszej agendy stała zawsze merytoryka. Przełożony nie był jedynie zarządcą, ale partnerem, z którym można dyskutować kwestie merytoryczne i wspólnie wypracować najlepsze rozwiązanie. Mówiliśmy także, jak było, nie ubarwiając niepotrzebnie rzeczywistości. Takie jest właśnie środowisko naukowe, bazujące na faktach i obiektywnych wynikach. Osobiście bardzo doceniam kontekst, w którym mogłam rozwijać się przez wiele lat.

Nie sposób wymienić wszystkich osób, którym chciałabym podziękować. Znakomita większość ma okazję wypowiedzieć się na łamach niniejszej publikacji. Szanowni Państwo, drogie

Spotkanie z okazji 10-lecia biura PolSCA w Brukseli, 2015 r.

współpracownicy i drodzy współpracownicy, to była przyjemność i zaszczyt móc realizować z Wami tak wiele inicjatyw. Jestem pewna, że nasze

wspólne działania przełożą się na wyniki Polski w kolejnych programach ramowych, w tym w Horyzoncie Europa, bo ta gra wymaga czasu.

2007

Utworzenie Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERC)

Dwa nowe obszary tematyczne w 7PR: „Security” i „Space”

Granty 7PR na wzmocnienie potencjału badawczego REGPOT

Komitet Monitorujący KPK

Prof. Jerzy Lis

**Przewodniczący Komitetu Monitorującego KPK
w 7PR UE w latach 2007–2013**

**Od 2020 roku rektor Akademii Górniczo-Hutniczej
im. Stanisława Staszica w Krakowie**

94

Komitet Monitorujący KPK

Moja formalna „przygoda” z Krajowym Punktem Kontaktowym Projektów Badawczych UE trwała w latach 2007–2013, gdy zostałem powołany na przewodniczącego Komitetu Monitorującego KPK do 7PR. Na pewno ten zaszczyt zawdzięczałem aktywności AGH w zdobywaniu projektów UE i wielokrotnym udziale mojej uczelni w konkursach Kryształowej Brukselki, a także moich kontaktach osobistych z KPK jako ówczesnego prorektora AGH ds. współpracy i rozwoju.

Czasy tej współpracy i wspólnego działania z KPK wspominam z niezwykłą sympatią. Co prawda Komitet Monitorujący był organem

urzędowym powołanym przez ministerstwo nauki do nadzoru i kontroli KPK i składał się z wybranych przedstawicieli środowiska naukowego, przemysłowego i gospodarczego, ale szybko, już po pierwszych spotkaniach, okazało się, że atmosfera w naszych relacjach będzie daleka od formalnej. Z jednej strony połączyła nas, tj. członków Komitetu Monitorującego i kierownictwo KPK, wspólna troska o aktywność Polski w 7PR, a z drugiej obecność w naszych gronach wspinających osób otwartych na dialog, dyskusję i wspólne decyzje. Wszyscy byliśmy też w różny sposób zaangażowani w pracę w projektach

Rusza Unique Registration Facility w 7PR

Powołanie Komitetu Monitorującego KPK do 7PR

KPK dołącza do Programu Ramowego na rzecz Konkurencyjności i Innowacji (CIP)

7PR, czy w KPK, na uczelniach, w instytutach badawczych czy w przemyśle.

Mieliśmy świadomość, że okres 7PR to już czas dojrzałego udziału naszych krajowych instytucji w programach UE, czas prawdziwej konkurencji i sprawdzania naszej skuteczności w zdobywaniu środków – a wyniki w tym momencie nie napawały pełnym optymizmem. Był też mocny nacisk kierownictwa Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, środowiska naukowego i przemysłowego oraz opinii publicznej na wyższą aktywność w projektach UE, a to mobilizowało do działania, wspólnego działania. Mieliśmy wtedy mocne poczucie wspólnej odpowiedzialności. Pracowało się nam bardzo dobrze, chociaż bywały chwile zażartych dyskusji. Jako Komitet Monitorujący podziwialiśmy aktywność i kreatywność pracowników KPK, ich zaangażowanie i profesjonalizm. Myślę, że kierownictwo KPK znalazło wtedy w członkach Komitetu sojuszników i przyjaciół, a wspólne działania dały – wtedy i w następnych etapach

Horyzontu – stopniowo wyniki w postaci rosnących udziałów Polski w projektach UE.

Jednak najważniejsza była dla mnie atmosfera, która panowała w zespole KPK kierowanym przez dyrektorów Andrzeja Siemaszkę i Zygmunta Krasieńskiego. Koleżanki i koledzy w KPK stanowili prawdziwy zespół profesjonalistów a jednocześnie przyjaciół, co dawało się odczuć na co dzień. To sprzyjało pracy i budowaniu wzajemnego zaufania. Ważne też było otoczenie, zwłaszcza podstawa organizacyjna, jaką stanowił Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN – zarówno ze strony technicznej, jak i merytorycznej. Wspominam zrozumienie i pomoc dyrektora IPPT w osobie prof. Tadeusza Burczyńskiego, wspólne inicjatywy w kierunku MNiSW, spotkania i rozmowy. Razem przeżyliśmy też przeprowadzki na ul. Żwirki i Wigury oraz na ul. Krzywickiego. Dużo wspólnych wspomnień! Ten okres pracy połączył członków Komitetu Monitorującego KPK, ówczesne kierownictwo i pracowników KPK oraz dyrekcję IPPT PAN.

Koleżanki i Koledzy, bardzo dziękuję za wspólnie przeżyte chwile. Życzę wszelkich sukcesów w obecnych miejscach pracy, zdrowia i pomyślności.

95

Komitet Monitorujący KPK

Strategia działania w 7PR

Dr Andrzej Siemaszko

96

Strategia działania w 7PR

7PR trwał w latach 2007–2013 i dysponował budżetem 54 mld euro. Był on jeszcze bardziej skoncentrowany na rozwoju strategicznych technologii, czego wyrazem jest fakt, że w poszczególnych priorytetach często 60–70% (a czasami nawet 100%) środków przeznaczonych było na badania zamawiane przez przemysł (poprzez system Europejskich Platform Technologicznych – ETP). Zdecydowanie postępował proces zwany CCC (*centralisation, concentration and clusterisation*). Z naszych statystyk wynikało, że 10% partnerów konsumowało 50–70% środków 7PR. Powstawały elitarne, zamknięte kluby uczestników. Spora

część środków wędrowała do „zamkniętych partnerstw”: JTI, JU, ERA-Net, Programów Art. 169, SET-Planu z EII.

Wzorem poprzedniego programu ramowego zorganizowaliśmy w Warszawie w dniach 16–17 listopada 2006 roku wielką konferencję inauguracyjną 7. Programu Ramowego UE pod przewodnictwem ministra nauki i szkolnictwa wyższego Michała Seweryńskiego. W konferencji brał udział Jose M.S. Rodrigues – Dyrektor Generalny DG Research. Gościem konferencji miał być Prezydent RP Lech Kaczyński (zastąpił go doradca prezydenta, prof. Michał Kleiber). Gościliśmy

Utworzenie Krajowej Rady
Koordynatorów Projektów
Badawczych (KRAB)

na niej 1300 uczestników z 10 krajów. Wśród 161 zagranicznych gości 26 reprezentowało Komisję Europejską (m.in. András Siegler). Zorganizowaliśmy 26 spotkań brokerskich z udziałem przemysłu, np. Airbus, Avio. W konferencji wzięło udział 30 dziennikarzy, w tym 5 zagranicznych. Obrady były transmitowane w telewizji internetowej. Zgodnie z tradycją zorganizowaliśmy Bal Ramowy. Na Balu miała miejsce premiera poematu „Oda do 7. Programu Ramowego” autorstwa Wiesia Studenckiego⁴.

Z inicjatywy KPK przeprowadzono w środowisku naukowym akcję „Expression of Interest”, polegającą na wysyłce do wszystkich pracowników naukowych ze stopniem doktora w Polsce ankiety dotyczącej definicji kluczowych tematów badawczych. W reakcji na nowe wyzwania, jakie niósł 7PR, szczególnie przesuniecie znacznych środków na inicjatywy technologiczne, przyjęliśmy nową strategię działania

⁴ Pełny tekst ody w rozdziale „Działalność... artystyczna KPK”.

Sesja KPK „Project Management
in Research Programmes”
na IPMA World Congress
2007 w Krakowie

Konferencja „European
Association of Research
Managers and Administrators”
(EARMA) w Warszawie

skoncentrowaną na trzech filarach: Centrach Doskonałości, platformach technologicznych i inicjatywach technologicznych. W 7PR wprowadzono mutację działań dla Centrów Doskonałości w postaci Research Potential (ResPot) oraz Regions of Knowledge (RoK). Rozwijaliśmy w tym zakresie szeroką akcję informacyjną i szkoleniową, wykorzystując synergię z Regionalnymi Strategiami Innowacji (RIS) i dostępnymi funduszami z Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO).

Wzrost roli European Technology Platform (ETP, ustanowiono ich w UE ok. 50) spowodował, że w naszej strategii działania też skoncentrowaliśmy się na mobilizacji przemysłu do włączania się w prace Polskich Platform Technologicznych i w kolejnym kroku próbowaliśmy włączyć się w projekty badawcze i inicjatywy technologiczne organizowane przez ETP. W celu podkreślenia roli i prestiżu Polskich Platform Technologicznych (ok. 30), zorganizowaliśmy dwie konferencje w Belwedrze z udziałem wysokiej rangi urzędników KE: 13 lutego 2006 roku „Badania i innowacje dla rozwoju gospodarki” oraz 7 kwietnia 2006 roku „Polskie technologie dla polskiej gospodarki”.

97

Strategia działania w 7PR

Pomagał nam intensywnie prof. Jerzy Buzek, który z dużym sukcesem prowadził misję posła sprawozdawcy ds. 7PR oraz SET-Plan i potrafił otwierać każde drzwi w europarlamencie i Komisji Europejskiej. Pełniłem rolę eksperta prof. Buzka, współpracowałem też z posłem sprawozdawcą ds. CCS (Carbon Capture and Storage) Chrisem Davisem, a także Philippe'em Busquinem, Vincenzo Prodi i Komisją Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE) Christiana Ehlera. Asystentem prof. Buzka został także Wiesiek Studencki, który rok spędził w Brukseli.

Prof. Jerzy Buzek od samego początku działał w strategicznym Komitecie ITRE (Committee on Industry, Research and Energy), co determinowało jego pole działania. Był zawsze bardzo otwarty na propozycje nowych inicjatyw, doradzał nam, jak postępować, jak wpisać się w aktualne trendy europejskie, z kim należy się kontaktować. Takim sztandarowym tematem był obszar czystych technologii węglowych i podziemnego składowania CO₂. Walczyliśmy o wielkie pieniądze z CCS Demonstration Programme, by dofinansować inwestycje CCS w Bełchatowie (PGE)

(u góry) Konferencja inauguracyjna 7. Program Ramowy UE, Warszawa, 2006 r.

Goście konferencji, wśród nich Anna Remond (DG Research), J.K. Frąckowiak (PoISCA), Andrés Siegler (DG Research), prof. Maciej Żylicz (FNP), Jacek T. Gierliński (MNiI)

(po środku) Gala Nagrody Kryształowej Brukselki 2006, Warszawa

(u dołu) Laureat Nagrody Kryształowej Brukselki 2006 – prof. J. Buzek (PE)

(u góry z prawej) Inauguracja 7PR, Warszawa, 2006 r.

(po środku) Konferencja inauguracyjna 7. Program Ramowy UE, Warszawa, 2006 r.

Jose M. S. Rodrigues – dyrektor generalny DG Research, KE

(u dołu) Prof. Michał Seweryński – minister edukacji i nauki

i Kędzierzynie (PKE, ZAK). Byłem oficjalnym przedstawicielem Polski przy europejskiej Platformie ZEP (Zero Emission European Technology Platform). W polu naszych działań pojawiły się także innowacyjne technologie wspomaganego wydobycia ropy i gazu EOR i EGR (w tym z dna Bałtyku) oraz technologia podziemnego zgazowania węgla UCG.

We współpracy z Ministerstwem Gospodarki zorganizowaliśmy 20 czerwca 2008 roku w sali „Pod Kopułą” Kongres Polskich Platform Technologicznych z udziałem premiera Waldemara Pawlaka. Szefowie najstarszych platform – Elżbieta Syrda z PPT Budownictwa i Marek Darecki z PPT Lotnictwa – postulowali zwiększenie funduszy z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka i regionalnych RPO na strategiczne i najbardziej innowacyjne projekty.

Dla PPT organizowaliśmy specjalne panele na Europejskim Kongresie Gospodarczym w Katowicach, w tym specjalny panel 16 kwietnia 2009 roku.

(u góry z lewej) „Clean Coal Technology Conference” w Krakowie i Katowicach, 2008 r. Od lewej: komisarz EU Andris Piebalgs, eurodeputowany Jerzy Buzek

(po środku u góry) Eurodeputowany Jerzy Buzek

(u dołu z lewej) Kongres Polskich Platform Technologicznych, Warszawa, 2008 r. Od lewej: Christos Tokamanis z KE, prezes PAN prof. Michał Kleiber, minister Maria Orłowska, dyrektor generalny WSK „PZL – Rzeszów” Marek Darecki

(u góry z prawej) Prof. Antoni Tajduś (rektor AGH), Renata Rycerz (KPK) oraz prof. Jerzy Lis (prorektor ds. współpracy i rozwoju AGH)

(po środku z prawej) Prof. Michał Kleiber – doradca Prezydenta RP, ERCE

(u dołu) Konferencja „Polskie technologie dla polskiej gospodarki”, Warszawa, 2006 r. Prof. Michał Kleiber, wiceminister nauki i szkolnictwa wyższego Krzysztof Kurzydłowski (w środku), minister gospodarki Andrzej Karczmarek (po prawej)

Konwencje Badań i Innowacji

Dr Andrzej Siemaszko

102

Konwencje Badań i Innowacji

Zebrane doświadczenia pozwoliły wygenerować nową formułę spotkania pod nazwą Konwencja Badań i Innowacji „Czas na rozwój polskich technologii” z udziałem premiera Waldemara Pawlaka (30 listopada 2012 r. w Warszawie). Wydarzenie organizowane było przez KPK przy ścisłej współpracy z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz z Ministerstwem Gospodarki. Kluczowym celem konwencji była prezentacja naszych, polskich innowacyjnych technologii, przygotowania do programu ramowego Horyzont 2020 oraz dyskusja dotycząca doświadczeń uczestników dotychczasowych programów ramowych. Przedstawiciele środowiska

naukowego i przemysłowego zastanawiali się, co zrobić, by polskie wynalazki mogły konkurować na światowym rynku. Podczas konwencji firma PESA zaprezentowała szybki pociąg Dart.

Sukces pozwolił na organizację II Konwencji Badań i Innowacji „Czas na rozwój polskich technologii – od 7PR do Horyzontu 2020” (28–29 listopada 2013 r.). Konwencja zgromadziła w Ministerstwie Gospodarki ponad 300 przedstawicieli najbardziej innowacyjnych polskich przedsiębiorstw i najlepszych ośrodków badawczych. Przedstawiciele świata nauki i biznesu dyskutowali o rozwoju polskich

technologii i konieczności ich wdrożeń. Podsumowali polskie uczestnictwo i osiągnięcia w 7PR. Wydarzenie było okazją do rozmowy o polskich szansach w największym w historii Unii programie finansowania badań – Horyzont 2020. Konwencji towarzyszyła wystawa polskich osiągnięć w dziedzinie technologii i innowacji.

W 7PR utrzymywaliśmy bardzo dobrą współpracę ze Stałym Przedstawicielstwem RP przy UE (Andrzej Babuchowski, Grażyna Omarska). Pogłębialiśmy kontakty z DG JRC (Krzysztof Maruszewski został dyrektorem działu w DG JRC, koordynującego działania wszystkich 7 instytutów JRC). Wspieraliśmy kampanię, by utworzyć w Polsce jeden z nowych instytutów JRC. Dzięki temu podpisano Memorandum of Understanding DG JRC z czterema polskimi instytutami (CIOP, GIG, PIW, IEA) przodującymi we współpracy z JRC (6 lipca 2007 r.).

Zaangażowaliśmy się w organizację cyklicznych „SME Week” wspólnie z Ministerstwem Gospodarki, Związkiem Banków Polskich oraz z PARP.

Kluczowym celem konwencji była prezentacja naszych, polskich innowacyjnych technologii, przygotowania do programu ramowego Horyzont 2020. Przedstawiciele środowiska naukowego i przemysłowego zastanawiali się, co zrobić, by polskie wynalazki mogły konkurować na światowym rynku.

103

Konwencje Badań i Innowacji

I Konwencja Badań i Innowacji, Warszawa, 2012 r.

(u góry z lewej) Dyrektor PolSCA w Brukseli, Jan Krzysztof Frąckowiak, Przewodniczący Parlamentu Europejskiego, Jerzy Buzek, Wiceminster Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Jacek Guliński

(po środku) Rektor WAT, prof. Zygmunt Mierczyk, Prezes Urzędu Patentowego RP, dr Alicja Adamczak, Wiceminster Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Jacek Guliński

(po prawej) Uczestnicy Konwencji, przemawiający minister Jacek Guliński oraz Andrzej Siemaszko

(z lewej) I Konwencja Badań i Innowacji, Warszawa, 2012 r.

(z prawej) II Konwencja Badań i Innowacji, Warszawa, 2013 r.

(u góry z prawej) Jan Krzysztof Frąckowiak (PoISCA), przemawia dr Tomasz Kośmider

(u góry po środku) Wiktor Raladow (KE), eurodeputowany Jan Olbrycht, Krzysztof Gulda (Ministerstwo Gospodarki)

(na dole) Uczestnicy panelu, przemawia prof. Janusz Hołyst

(po prawej u góry) prof. Zbigniew Śmieszek, dr Tomasz Kośmider, Grażyna Omarska

(po prawej na dole) otwarcie Konwencji dr Andrzej Siemaszko

Innowacyjne Regiony

Dr Andrzej Siemaszko

108

Innowacyjne Regiony

Mało znany jest fakt, że Sieć KPK, a szczególnie Regionalne Punkty Kontaktowe mają swój wkład w pozyskiwanie funduszy strukturalnych na poziomie regionów. Wynika to z tego, że Komisja (DG IND i DG REGIO) już w latach 1994–1999 wykorzystwała programy ramowe do tworzenia dokumentów strategicznych dla innowacyjnych regionów w postaci RITTS (Regional Innovation and Technology Transfer Strategies) i RIS (Regional Innovation Strategies) oraz TRIP (Trans-Regional Innovative Projects). Tematyką tą zainteresował się RPK w Krakowie, organizując w 2000 r. pierwszą w Polsce konferencję poświęconą

RITTS/RIS. Komisja ogłosiła pierwszy konkurs na RIS NAC, w którym 5 polskich regionów: warmińsko-mazurskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, opolskie i śląskie otrzymało dofinansowanie.

Wtedy też Olek Bąkowski i ja przekonaliśmy wiceministra nauki i informatyzacji Marka Bartosika, aby uruchomić podobny proces we wszystkich pozostałych polskich województwach. W konkursie KBN (MNiI) 10 polskich regionów zrealizowało projekty RIS. Pozytywne doświadczenia spowodowały powtórzenie konkursu RIS NAC w 6PR, w którym finansowanie uzyskało siedem polskich

regionów: mazowieckie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, małopolskie, dolnośląskie, łódzkie. Wielkim sukcesem zakończył się konkurs 6PR na RIS INNOV-4. Aż 40 polskich partnerów uzyskało finansowanie (na 275 partnerów ogółem). Stopień sukcesu wyniósł 78%!

Dopiero później okazało się, że Regionalne Strategie Innowacji są podstawą do programowania Regionalnych Programów Operacyjnych i korzystania z funduszy strukturalnych. KPK utrzymywał kontakty z władzami wielu regionów. Na ich potrzeby przygotowaliśmy specjalny podręcznik „Jak zostać regionem wiedzy i innowacji?”⁵ pod redakcją Jerzego Buzka.

KPK organizował szereg szkoleń i konferencji poświęconych innowacyjności regionów. Na przykład, 30 maja 2003 roku w konferencji „Integracja europejska a nauka – czy Polska ma szansę na wzmocnienie potencjału innowacyjnego regionów?” brał udział minister

⁵ *Jak zostać regionem wiedzy i innowacji?*, A. Bąkowski, M. Snarska, A. Siemaszko, Warszawa, Twigger, 2007.

Okazało się, że Regionalne Strategie Innowacji są podstawą do programowania Regionalnych Programów Operacyjnych i korzystania z funduszy strukturalnych. KPK utrzymywał kontakty z władzami wielu regionów. Na ich potrzeby przygotowaliśmy specjalny podręcznik pod redakcją Jerzego Buzka.

109

Innowacyjne Regiony

nauki, prof. Michał Kleiber, a realizowany projekt RIS Silesia prezentował Luk Palmen.

W Ministerstwie Nauki i Informatyzacji powstawała Narodowa Strategia Innowacji. Brałiśmy udział w pracach eksperckich, m.in. w temacie rozwoju i integracji Regionalnych Strategii Innowacji (RIS) oraz w przygotowaniu narzędzi foresightu technologicznego.

Podczas prezydencji hiszpańskiej (2010) pojawiła się idea organizacji cyklicznej konferencji „WIRE – Week of Innovative Regions of Europe”. Pierwsze spotkanie, 15–17 marca 2010 roku, odbyło się w Granadzie. Dyskusje koncentrowały się na optymalizacji instrumentów 7PR, szczególnie REGPOT. WIRE II odbył się 7–9 czerwca 2011 roku w Debreczynie. WIRE III zorganizował KPK 4–5 czerwca 2012 roku w Krakowie. Uczestniczyło w nim kilkuset przedstawicieli nauki, samorządów i firm z całej UE. Konferencję otwierała minister nauki Barbara Kudrycka. Zapewniliśmy silną reprezentację

Parlamentu Europejskiego – posłów zajmujących się problematyką regionalną: Jana Olbrychta, Bogusława Sonika, Lamberta van Nistelrooij (NL), oraz Komisji – Christiana Svanfeldta (DG REGIO). Kolejne konferencje WIRE z naszym aktywnym uczestnictwem odbywały się: WIRE IV – Cork (IE) 2013 r., WIRE V – Ateny (HE) 2014 r., WIRE VI – Ryga (LV) 2015 r., WIRE VII – Brainport Eindhoven Region (NL) 2016 r., WIRE VIII – Koszyce (SK) 2017 r., WIRE IX – Innsbruck (AT) 2018 r., WIRE X – Iași (RO) 2019 r.

11. edycja WIRE – w 2020 roku odbyła się z powodu pandemii w wersji online (HR).

W 7PR zorganizowaliśmy we współpracy z samorządami sporo spotkań dotyczących konkursów „Regiony Wiedzy”. Dobrym przykładem były wspólne działania z marszałkiem woj. mazowieckiego, Adamem Struzikiem.

„Stairway of Excellence”

Dr Andrzej Siemaszko

W 5PR i w 6PR przed akcesją zanotowaliśmy problem „rozwierających się nożyc” w poziomie uczestnictwa. Stopień sukcesu dla krajów kandydujących był prawie o połowę niższy niż dla „starej” EU15. W 6PR szczególnie niski był udział w nowych instrumentach nakierowanych na rozwój zaawansowanych technologii (*integrated projects*). Wszystkie kraje kandydujące znajdowały się „w ogniu” statystyk pod względem liczby projektów finansowanych. Europoseł Jürgen Zimmerling w specjalnym raporcie: „On the

state of research in applicant countries and measures needed to ensure their full participation in the framework programme” z 10 października 2002 roku, zaproponował nowy instrument nazwany Stairway of Excellence.

Temat został podjęty przez KPK i równoległe do uroczystej inauguracji 6PR zorganizowaliśmy Ministerial Meeting „Central and Eastern Europe in the European Research Area”. W podpisanej Deklaracji Warszawskiej zapisany był pomysł Action Plan defining specific support actions for the Candidate Countries. Wskazywano w nim na problemy krajów kandydujących. Łączny GERD krajów kandydujących wynosił 3,5% GERD EU25, podczas

gdy populacja aż 16%. Współpracowaliśmy z Gérardem Caudronem, który był posłem sprawozdawcą do 6PR. Pojawił się w końcu dokument „Strengthening and integrating RTD potential of new Member States”.

Budżet 6PR w związku z rozszerzeniem o składkę krajów kandydujących wzrósł o 1,37 mld euro. Polska postulowała utworzenie horyzontalnego programu w 6PR „Strengthening the Enlarged Europe”. Prowadzono negocjacje z komisarzem Philippe’em Busquinem i Dyrektorem Generalnym Achillesem Mitsosem. Negocjacje niewiele dały.

Dopiero w 7PR w negocjacjach mieliśmy możliwość oparcia się na stanowisku posła-sprawozdawcy ds. 7PR, prof. Jerzego Buzka. Po długich rozmowach wynegocjowano instrument REGPOT pozwalający dofinansowywać Centra Doskonałości. Tutaj na poziomie Komitetu Programowego, w dyskusjach z Robertem Jan-Smitsem i Jeanem Davidem Malo kształtowały się wytyczne do implementacji instrumentu Research Potential. Zgłaszałem sporo inicjatyw nakierowanych

na wzmacnianie Centrów Doskonałości⁶. Przygotowując się do 8PR, KPK przeprowadził analizę⁷, wykazując, że istnieje jednoznaczna korelacja sukcesów w 6PR i 7PR z uzyskaniem statusu CD w 5PR. Praktycznie wszystkie jednostki, które uzyskały po kilka projektów europejskich w 6PR i 7PR, miały działające Centra Doskonałości zatwierdzone w 5PR. To ewidentna zasługa KPK, który konsekwentnie promował Centra Doskonałości i walczył o wsparcie dla CD (zarówno w Polsce, jak i przy programowaniu kolejnych programów ramowych). Na bazie tych doświadczeń propagowaliśmy też rozbudowę instrumentu Widening Participation dla Horyzontu 2020.

Podsumowując, instrumenty typu Centra Doskonałości pozwoliły uzyskać prawie 200 mln euro bezpośredniej dotacji, a także stać się punktem wyjściowym do wejścia do najlepszych europejskich konsorcjów i pozyskania setek innowacyjnych projektów badawczych.

⁶ A. Siemaszko, *Adapting the Research Potential Measure to real needs of Convergence Regions*, KPK, 15.02.2008.

⁷ A. Siemaszko, M. Snarska-Świdorska, A. Wiśniewska, *Analiza korzyści z udziału polskich zespołów badawczych w obszarach: Potencjał Badawczy, Regiony Wiedzy, Centra Doskonałości w programach ramowych i funduszach strukturalnych*, KPK, 2011.

Walka o wynagrodzenia dla polskich naukowców w projektach UE

Barbara Trammer

Eksperka ds. aspektów finansowych w PR UE

Gdy zaczęliśmy szkolenia dotyczące zasad uczestnictwa w 5PR, największe rozczarowanie budziła zasada, że z pieniędzy Unii nie można finansować kosztów pracy pracowników zatrudnionych na etacie. Naukowcy przyzwyczaili się, że z INCO-Copernicusa (4PR) można było podwyższyć własne wynagrodzenie. Na szczęście we wrześniu 1999 r. z inicjatywy dr. Krzysztofa Frąckowiaka Komitet Badań Naukowych przyjął uchwałę, która pozwalała zaradzić tej trudnej sytuacji. Przewidywała ona dodatkowe dofinansowanie

(równoległe) w wysokości 60–90% projektu oraz 15 000 zł lub 30 000 zł (koordynacje) dla wniosków nie przyjętych do realizacji. W 6PR pojawił się system „Granty na granty”, dofinansowujący przygotowywanie wniosków przez polskich uczestników.

Przełomu dokonał minister Michał Seweryński, który na potrzeby 7PR powołał zespół roboczy z udziałem ekspertów KPK (Basia Trammer, Grażyna Omarska) i prawników. Wypracowano reguły oparte na polskim systemie prawnym pozwalające wysoko premiować uczestników 7PR. Premia sięgająca do 200% uposażenia podstawowego wliczała się w koszty kwalifikowalne projektu. Minister

Reorganizacja i profesjonalizacja działań Sieci KPK

Raport KPK „Możliwości zwiększenia uczestnictwa w 7PR”

Pierwsze spotkanie brokerskie „Successful R&D in Europe. European Networking Event” w Düsseldorfie

KPK walczył o podniesienie stawki godzinowej dla uczestników projektów w Horyzoncie 2020. Na korzystną zmianę trzeba było czekać aż do 2017 roku.

114

Walka o wynagrodzenia dla polskich naukowców w projektach UE

upowszechnił wytyczne w liście Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego do Rektorów Szkół Wyższych i Dyrektorów Instytutów Naukowych z dnia 7 września 2006 roku. System ten przedstawiono Komisji Europejskiej i uzyskano akceptację.

Podczas polskiej prezydencji wykorzystano ten pomysł do promocji idei, że naukowcy z EU15 też chcą tyle zarabiać, co ich koledzy na Zachodzie. Nasze ministerstwo zaproponowało powszechne wykorzystanie systemu premiowego dla krajów EU13 w programie H2020. Komisja zareagowała negatywnie, usztywniła

zasady i zamiast 200% premii dostaliśmy zgodę na dodatkowe wynagrodzenie w kwocie 8000 euro rocznie (bonus), co znacząco ograniczało wysokość premii. Aby ktokolwiek ze świata nauki chciał startować w europejskich konkursach, ministerstwo znowu zaczęło dofinansowywać każde uczestnictwo ze środków krajowych (Premia na Horyzoncie).

KPK dalej walczył o podniesienie stawki godzinowej dla uczestników H2020. Na korzystną zmianę trzeba było czekać aż do roku 2017. Zmiana wprowadzona przez Komisję Europejską daje polskim naukowcom szansę na wyższe wynagrodzenia związane z realizacją projektów Horyzontu 2020 i od 2021 roku Horyzontu Europa, o ile instytucje wprowadzą odpowiednie regulaminy.

Trzeba też przypomnieć, że eksperci KPK mieli swój udział w unormowaniu sprawy podatku VAT (niekwalifikowanego w rozumieniu przepisów UE) oraz podatku od osób fizycznych realizujących projekty programów ramowych (unormowanie przepisów po 3 latach interwencji).

EURAXESS

Anna Wiśniewska

Koordynatorka polskiej sieci EURAXESS

115

EURAXESS

Niezwiązana z programami ramowymi, choć przez nie finansowana, miała na celu realizację strategii wytyczonej przez dopiero co utworzoną Europejską Przestrzeń Badawczą (European Research Area – ERA). Jej pierwsza nazwa ERA-MORE wynikała z działań ukierunkowanych na wspieranie naukowców przyjeżdżających do Europy z różnych zakątków świata. Przeprowadzone w tym czasie badania pokazały konieczność

inicjatywa krajów członkowskich i Komisji Europejskiej, która pojawiła się na horyzoncie w 2004 roku, była dużym wyzwaniem dla KPK. Niezwiązana z programami ramowymi, choć przez nie finansowana, miała na celu realizację strategii wytyczonej przez dopiero co utworzoną Europejską Przestrzeń Badawczą (European Research Area – ERA). Jej pierwsza nazwa ERA-MORE wynikała z działań ukierunkowanych na wspieranie naukowców przyjeżdżających do Europy z różnych zakątków świata. Przeprowadzone w tym czasie badania pokazały konieczność

pomocy im w kwestiach prawno-administracyjnych związanych z podejmowaną pracą naukową w instytucjach europejskich. Po kilku latach wspierania mobilności międzynarodowej, w 2009 roku zostało dołączone nowe zadanie – wspieranie rozwoju kariery naukowej i zmiana nazwy na obecną – EURAXESS. W roku 2004, decyzją ówczesnego Komitetu Badań Naukowych, zadanie utworzenia polskiej sieci zostało powierzone KPK oraz działającej w tym czasie sieci RPK. Warunkiem uzyskania finansowania na pierwsze 3 lata działalności było złożenie projektu do KE. Nasz wniosek, PL-MOC Network, uzyskał maksymalną ocenę ze wszystkich

zaproprowanych projektów na budowę sieci krajowej, a także najwyższe dofinansowanie. To nowe wyzwanie wiązało się z utworzeniem strony internetowej w języku angielskim z informacjami o polskich przepisach prawnych i zasadach dotyczących przyjazdu i pobytu naukowców zagranicznych. Łączyło się ono z poznaniem licznych ustaw i rozporządzeń, odkrywaniem zawłości prawnych dotyczących naukowców, prowadzeniem szkoleń i konsultacji dla uczelni i instytutów badawczych, tłumaczeniem przepisów dostępnych głównie w języku polskim i pomaganiem indywidualnym naukowcom oraz instytucjom w zmaganiach z istniejącym ładem prawnym. Było to prawdziwe wyzwanie, tym bardziej, że nieustannie zmieniały się przepisy związane z polskim członkostwem w Unii Europejskiej.

Bezpłatne pomaganie naukowcom i instytucjom ich przyjmującym bez względu na program finansujący ich przyjazd do Polski był zawsze w centrum naszej działalności. Obecnie europejska sieć EURAXESS jest na etapie kolejnej transformacji w ERA „Talent Platform”, która ma się zakończyć w 2024 roku. Polska sieć również jest w okresie zmian

w związku z przeniesieniem jej do Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej od stycznia 2022 roku.

Przez 18 lat istnienia tej inicjatywy stała się ona rozpoznawalnym znakiem UE. Europejski portal jest odwiedzany przez ponad 1,6 miliona osób miesięcznie, co roku publikowanych jest ponad 80 tys. nowych ofert pracy dla naukowców. 630 punktów EURAXESS z 42 krajów odpowiada na kilkaset tysięcy pytań rocznie. Biorąc pod uwagę zarówno liczbę, jak i rodzaj pytań, które otrzymujemy jako polska sieć, jest to rzeczywiście potrzebna inicjatywa, choć mam wrażenie, że nie do końca zauważona, a tym samym wbudowana w nasz system otoczenia wspierania badań naukowych.

Polska sieć EURAXESS, oprócz działań związanych z mobilnością międzynarodową naukowców, podejmowała się zadań wspierających rozwój kariery naukowej. Przykładem jest uzyskane dofinansowanie z KE na realizację projektu PL-ERA Days. Z otrzymanymi dodatkowymi funduszami z MNiSW

zorganizowaliśmy w 2017 roku 3-dniowe wydarzenie w pięciu regionach Polski pod wspólnym hasłem „Projekt – NAKOWIEC”. Dzięki współpracy z wieloma naukowcami i specjalistami z dziedziny rozwoju kariery ze szkoleń i konsultacji skorzystało ponad 1000 młodych naukowców z całej Polski. Promocja w mediach i organizacja konkursu o sieci EURAXESS przyniosła nieoczekiwany efekt – polska strona EURAXESS była w 2017 roku najczęściej odwiedzaną stroną internetową spośród 37 krajowych portali. Wspólnie z Działem Badań i Analiz Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii Politechniki Warszawskiej wyniki ogólno-polskiej ankiety dotyczącej przygotowania naukowców do pracy w różnych sektorach w kraju i za granicą, określenie posiadanych przez nich kompetencji i narzędzi oraz wskazanie istniejących barier zostały przedstawione w raporcie „Potrzeby i oczekiwania młodych naukowców związane z rozwojem zawodowej kariery naukowej”.

Warunkiem uzyskania finansowania było złożenie projektu do KE. Nasz wniosek uzyskał maksymalną ocenę ze wszystkich zaproponowanych projektów, a także najwyższe dofinansowanie.

Inną inicjatywą KPK i sieci RPK było promowanie i pomoc przy wdrażaniu europejskiej „Karty Naukowca i Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych”.

Obecnie 94 polskie instytucje posiadają wyróżnienie KE „HR Excellence in Research”, co oznacza ich ogromną pracę nad tworzeniem sprzyjających warunków pracy i rekrutacji naukowców. Organizowaliśmy dla tych instytucji coroczne spotkania celem wymiany doświadczeń, szkolenia z udziałem ekspertów zagranicznych i byliśmy w codziennym bezpośrednim kontakcie.

Tak naprawdę trudno jest w kilku zdaniach opisać wszystkie działania podejmowane przez nas. Zaangażowanie w grupy robocze i projekty europejskie, godziny spędzone na rozmowach z instytucjami administracji publicznej zajmującymi się sprawami doktorantów i naukowców przyjeżdżających do Polski czy pomoc udzielana przez pracowników ministerstw i konsulatów to była nasza codzienność. Tym bardziej należy docenić pracę tych wszystkich osób, które przyczyniły się do rozwikłania czasami bardzo skomplikowanych sytuacji indywidualnych naukowców i dokładały starań, aby stali się oni ambasadorami polskiej nauki. Szczególne podziękowania kieruję w stronę kolegów i koleżanek z KPK, z którymi udawało się urzeczywistnić to, co wydawało się niemożliwe: Marcie Muter, Lidii Miterze, Piotrkowi Bednarkowi, Bognie Hryniszyn, Monice Zarembie, Oldze Wąsowskiej, Magdalenie Chomickiej, Adamowi Głuszukowi, Michałowi Lasocie oraz pracownikom sieci Regionalnych Punktów Kontaktowych.

Naszym sukcesem było utworzenie w KPK biura CIN – Centrów Informacji dla Naukowców, członka europejskiej sieci EURAXESS.

(u góry) Konferencja Otwierająca Polską Sieć Centrów Informacji dla Naukowców, Warszawa, 2004 r., m.in. dyrektor generalny DG Research A. Mitsos, minister M. Kleiber

(u dołu) Konferencja Otwierająca Polską Sieć Centrów Informacji dla Naukowców, Warszawa, 2004 r. Raffaele Liberali – dyrektor w DG Research

Instytuty badawcze w programach ramowych

Prof. Zbigniew Śmieszek

**Wieloletni dyrektor Instytutu Metali Nieżelaznych w Gliwicach
Honorowy wiceprzewodniczący Rady Głównej
Instytutów Badawczych w Polsce
Prezes Stowarzyszenia Inżynierów
i Techników Metali Nieżelaznych**

120

Instytuty badawcze w programach ramowych

Utworzenie 22 lata temu Krajowego Punktu Kontaktowego w ramach IPPT PAN stanowiło ważny czynnik włączenia naszego kraju do wspólnoty europejskiej, co przecież nastąpiło kilka lat później, bo w 2004 roku. Było istotnym elementem przyspieszającym nasze członkostwo w Unii Europejskiej. Przypadło na okres realizacji 5. i 6. Programu Ramowego. KPK był i jest katalizatorem włączenia się do programów ramowych szczególnie jednostek naukowych i przedsiębiorstw, które uzyskały możliwość realizacji wspólnotowych projektów naukowych i innowacyjnych. Przez kolejne programy ramowe stopniowo narastała dynamika działań w tym zakresie,

a znalazło to szczególny wyraz w wynikach programu Horyzont 2020 w latach 2014–2020. Obecnie weszliśmy w fazę nowego programu ramowego Horyzont Europa.

Warto zauważyć, że w tym nowym programie badania finansowane są w trzech filarach:

- badania poznawcze w ramach I filaru koordynowanego przez European Research Council;
- badania stosowane w II obszarze ukierunkowane na najważniejsze cele rozwojowe gospodarki UE;
- badania innowacyjne w powiązaniu z utworzeniem European Innovation Council

Przygotowanie stanowiska dotyczącego 8PR

ukierunkowane na małe i średnie przedsiębiorstwa oraz start-upy.

Warto podkreślić szczególnie korzystną sytuację w odniesieniu do instytutów badawczych, w tym zgrupowanych w Sieci Badawczej Łukasiewicz.

Instytuty badawcze realizują bowiem:

- projekty poznawcze często wcześniej finansowane przez NCN, a więc mogą aplikować o środki ERC;
 - projekty wspólnie z przedsiębiorstwami odnoszące się do różnych kierunków rozwojowych przemysłu i całej gospodarki, a więc projekty II filaru;
 - projekty innowacyjne (na podstawie wcześniejszych badań wyprzedzających, finansowane z subwencji) we współpracy także z MŚP.
- Dobrym przykładem są projekty realizowane przez Sieć Badawczą Łukasiewicz – Instytut Metali Nieżelaznych w ramach kolejnych programów ramowych. Było tych projektów prawie 50. Znacząca ich

Wprowadzenie coachingu do usług konsultacyjnych KPK

część realizowana była w ramach KIC Raw Materials w strukturze Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (European Institute of Technology – EIT), którego działalność ukierunkowana jest szczególnie na tematykę surowców i nowych materiałów. Warto dodać, że obie struktury EIC i EIT zawarły we wrześniu 2020 roku porozumienie o współpracy, co jest rozwiązaniem korzystnym szczególnie dla instytutów badawczych.

Projekty IMN dotyczą wielu ważnych zagadnień rozwojowych szczególnie z przemysłu metali nieżelaznych, ale także elektromobilności czy ochrony zdrowia.

W tej długiej historii uczestnictwa instytutów badawczych w kolejnych programach ramowych wsparcie KPK miało znaczenie kluczowe i wyrażając to, chciałem złożyć podziękowania na ręce wieloletnich dyrektorów KPK: Andrzeja Siemaszki i Zygmunta Krasińskiego oraz całego zespołu Krajowego Punktu Kontaktowego.

KPK w nowej siedzibie (ul. Krzywickiego 34, Instytut Maszyn Matematycznych)

121

Instytuty badawcze w programach ramowych

Budowanie profesji menadżerów badań

Dr Zygmunt Krasiński

Od początku mojej pracy w KPK, a więc od 1 maja 2004 roku, mój szef, Andrzej Siemaszko, powierzył mi pieczę nad tematem rozwoju profesjonalnego zarządzania projektami badawczymi. Szybko zrobiłem rozeznanie w środowisku krajowym i europejskim, w wyniku czego IPPT PAN stał się aktywnym członkiem zarówno Europejskiego Stowarzyszenia Menadżerów i Administratorów Badań (EARMA), jak i International Project Management Association (IPMA) Polska, rozwijając wspólne projekty. Pionierskim przedsięwzięciem były zorganizowane w 2004 roku przez IPPT PAN/KPK trzy edycje

kilkudniowych warsztatów z metodologii zarządzania projektami dla administratorów badań reprezentujących polskie jednostki naukowe. Warsztaty cieszyły się dużym zainteresowaniem, a ich absolwenci z powodzeniem rozwijali pionowy zarządzania projektami w macierzystych instytucjach, a wielu z nich objęło stanowiska dyrektorskie. Po kilku latach wykształciło się środowisko koordynatorów projektów i przy wsparciu KPK (głównie Andrzeja Sławińskiego i Piotra Świerczyńskiego) w 2007 roku doszło do powstania Krajowej Rady Koordynatorów Projektów Badawczych (KRAB)

Sieciowy projekt: studia podyplomowe dla ponad 400 menadżerów badań

V edycja nagrody Kryształowej Brukselki – Nagroda Specjalna: prof. Jerzy Buzek

2011

Polska prezydencja w Radzie UE – seria konferencji organizowanych przez KPK w Warszawie

– zrzeszającej elity polskiego świata nauki, pod prezesurą prof. Janusza Hołysta. Sam też dołączyłem do tego grona, będąc wieloletnim członkiem zarządu KRAB.

Ważnym zadaniem dla KPK było budowanie profesji i kształcenie menadżerów i administratorów badań. Szukaliśmy partnerów do podjęcia działań w tym zakresie i nieoczekiwanie zgłosił się do nas dr Lesław Piecuch, prezes Stowarzyszenia Edukacja dla Przedsiębiorczości z Krakowa, z pomysłem na projekt w ramach działania POKL 4.2. Wspólnie przygotowaliśmy wniosek i od maja 2010 r. ruszył 3-letni projekt sieciowy „Zarządzanie projektem badawczym i komercjalizacja wyników badań. Studia podyplomowe dla pracowników jednostek naukowych i podmiotów działających na rzecz nauki”, który okazał się pionierskim przedsięwzięciem na skalę europejską. Celem projektu było zorganizowanie 17 edycji studiów podyplomowych dla pracowników jednostek sektora B+R, w siedmiu ośrodkach akademickich rozproszonych na obszarze

EARMA Annual Conference 2011, Bragança, Portugalia

całego kraju: w Krakowie, Katowicach, Warszawie, Szczecinie, Łodzi, Gdańsku i we Wrocławiu. Jednakże sprawą najistotniejszą w tym projekcie było wspólne wypracowanie i wdrożenie jednolitego programu i treści nauczania problematyki zarządzania projektami badawczymi i komercjalizacji wyników badań oraz stworzenie wspólnej bazy kadry nauczającej (z udziałem ekspertów KPK), wspartej ekspertami wskazanymi przez KRAB i IPMA Polska oraz ekspertami zagranicznymi (EARMA). Z bazy tej umiejętnie korzystali kierownicy studiów podyplomowych na poszczególnych uczelniach realizujących projekt.

W ramach każdej z 17 edycji studiów zorganizowano po cztery warsztaty z doświadczonymi kierownikami projektów badawczych realizowanych w programach ramowych UE,

**Pionierskim
przedsięwzięciem były
zorganizowane w 2004 r.
trzy edycje kilkudniowych
warsztatów z metodologii
zarządzania projektami
dla administratorów
badań reprezentujących
polskie jednostki
naukowe.**

przy czym po dwa warsztaty prowadzone były przez ekspertów zagranicznych. W ramach projektu zorganizowano 10 wizyt studyjnych, trzy seminaria naukowe, adresowane do władz uczelni i jednostek naukowych oraz dwie konferencje (NetWORKs2012 i Research2013), z aktywnym udziałem ekspertów KPK, KE i EARMA. Przygotowano i opublikowano również

Międzynarodowa konferencja
EARTO w Warszawie

"First Meeting of Steering
Platform on Research
for Western Balkan
Countries"

Współpraca
KPK/NCP – Japonia

„Raport z badania czynników sukcesu projektu badawczego”.

Uczestnicy studiów reprezentowali 52 uczelnie oraz 85 instytucji naukowych i badawczych z całej Polski. Spośród 413 absolwentów studiów, 246 – a więc ok. 60%, po spełnieniu wymagań określonych przez IPMA – uzyskało światowy certyfikat Project Managera na poziomie D. Studia pozwoliły przygotować pracowników jednostek naukowych do profesjonalnego zarządzania projektem badawczym i komercjalizacji wyników badań, pobudzenia współpracy badawczej jednostek B+R z przedsiębiorstwami oraz do upowszechnienia dobrych praktyk w zakresie organizacyjnego wsparcia zespołów badawczych.

Z ogromną satysfakcją wspominam realizację tego projektu, szczególnie pierwsze wykłady, kiedy to wraz z dr. Bogumiłem Dałkowskim – wybitnym specjalistą od metodyki zarządzania projektami – tworzyliśmy wspólnie podwaliny metodyki zarządzania projektami badawczymi, opierając się na zestawie kompetencji

behawioralnych IPMA, tak potrzebnych w środowisku międzynarodowych projektów badawczych.

Ta oddolna inicjatywa, koordynowana przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, z ogromnym zaangażowaniem pani Dominiki Walec, została bardzo dobrze oceniona przez środowisko europejskie menadżerów jako ewenement w skali UE. Rezultaty projektu zostały zaprezentowane na XIX Konferencji EARMA „Stairways to Excellence in Research Management and Administration”, która odbyła się w Wiedniu w lipcu 2013 roku, gdzie spotkały się z dużym zainteresowaniem.

W lutym 2013 roku przedstawiciele instytucji uczestniczących w projekcie podpisali „List intencyjny w sprawie przekształcenia Partnerstwa Uczelni, zawiązanego na rzecz wspólnej realizacji projektu, w ogólnopolską sieć wspierania badań i transferu wiedzy”. Współpraca partnerów kontynuowana jest w ramach dwóch projektów: „Międzynarodowa sieć wspierania badań i transferu wiedzy,

Symposium KRAB w Warszawie, 2013 r.
(od prawej prof. Janusz Hołyst i dyrektor Andrzej Siemaszko)

jako płaszczyzna współpracy uczelni polskich i norweskich” oraz „Edukacja dla rozwoju badań i innowacji”, finansowanych ze środków funduszy norweskich.

Innowacyjny program studiów podyplomowych

Ewa Zawadzka

Członek Zarządu IPMA Polska

126

Innowacyjny program studiów podyplomowych

International Project Management Association Polska (kiedyś SPMP Stowarzyszenie Project Management Polska) to organizacja wspierająca osoby i organizacje w rozwoju i pozyskiwaniu najnowszej wiedzy z dziedziny zarządzania projektami. Naszą misją jest budowanie platformy networkingowej, śledzenie trendów w zarządzaniu projektami, umożliwianie wymiany wiedzy i uczenie osób indywidualnych i organizacji, a także profesjonalna ocena projektów i wydawanie międzynarodowych certyfikatów.

Jako organizacja profesjonalna nawiązujemy współpracę i oferujemy wsparcie instytucjom prowadzącym i nadzorującym projekty.

Krajowy Punkt Kontaktowy to dla IPMA Polska strategiczny partner, szczególnie w zakresie tematyki projektów naukowo-badawczych. Od wielu lat regularnie gościmy przedstawicieli KPK na naszych corocznych konferencjach oraz Seminarium Project Management Edukacja, a przedstawiciele naszego stowarzyszenia również uczestniczyli w wydarzeniach KPK i występowali na nich. Pan Dyrektor Zygmunt Krasiński otrzymał z rąk Prezesa IPMA Polska honorowe członkostwo w naszym Stowarzyszeniu za zasługi propagowania wiedzy na temat zarządzania projektami badawczo-rozwojowymi i działalności naszej organizacji w Polsce.

2012

Konferencja „Week of Innovative Regions” (WIRES) w Krakowie

ICT Proposers' Day 2012 w Warszawie

Wizyta studyjna Polskich Platform Technologicznych w Brukseli

Okazja do ścisłej współpracy nadeszła w 2010 roku, kiedy konsorcjum siedmiu największych polskich uczelni zwróciło się do IPMA Polska i do Krajowego Punktu Kontaktowego Projektów Badawczych EU jako niezależnych ekspertów o pomoc przy stworzeniu innowacyjnego programu studiów podyplomowych dla projektu „Zarządzanie projektem badawczym i komercjalizacja wyników badań. Studia podyplomowe dla pracowników jednostek naukowych i podmiotów działających na rzecz nauki”. Liczne spotkania robocze zespołu projektowego, konferencje, spotkania i seminaria dały nam możliwość poznania się i zintegrowały nasze organizacje.

Powstały program został przyjęty na wszystkich uczelniach uczestniczących w projekcie, przeszkolono 408 pracowników jednostek naukowo-badawczych i przygotowano ich do egzaminu certyfikacyjnego IPMA. Inicjatywę, program oraz trenerów praktyków doceniła nawet Komisja Europejska, podkreślając unikatowość stosowanych rozwiązań.

W całym okresie przygotowania i realizacji projektu ZPBiKWB poznaliśmy wielu ekspertów, pracowników KPK. Ogromnym wsparciem byli dla nas pan Dyrektor Andrzej Siemaszko, pan Dyrektor Zygmunt Krasiński i pani Katarzyna Walczyk-Matuszyk, a przy kolejnych inicjatywach KPK i IPMA – pani Renata Rycerz. Profesjonalizm, indywidualne podejście, troska o klientów i partnerów to jest to, czym zespół KPK zdobył nasze uznanie, szacunek i przyjaźń.

Mam nadzieję, że w przyszłości jeszcze wiele razy będziemy realizować wspólne projekty z Krajowym Punktem Kontaktowym.

Konsorcjum siedmiu największych polskich uczelni zwróciło się do IPMA Polska i do KPK jako niezależnych ekspertów o pomoc przy stworzeniu innowacyjnego programu studiów podyplomowych dla administratorów badań.

127

Innowacyjny program studiów podyplomowych

Międzynarodowe spotkania brokerskie w Polsce

Dr Piotr Świerczyński

Kierownik Biura Socio&Tech

Koordinator w obszarze Przestrzeń kosmiczna

Ekspert w obszarze Bezpieczne społeczeństwa,

ochrona wolności i bezpieczeństwa Europy i jej obywateli

128

Międzynarodowe spotkania brokerskie w Polsce

Jednym z podstawowych wyzwań, przed którym stają polscy uczestnicy programów ramowych, jest znalezienie odpowiednich partnerów do stworzenia konsorcjów projektowych. Jeżeli nie mamy własnych kontaktów, a wszelkie bazy poszukiwania partnerów nie spełniają naszych oczekiwań, jedynym skutecznym narzędziem do znajdowania partnerów pozostają międzynarodowe spotkania brokerskie.

Formuła tych wydarzeń pozwala na szybką wymianę informacji o innowacyjnych technologiach, nowych trendach, a także na poszukiwanie partnerów biznesowych i technologicznych. Uczestnicy sami mogą wybrać partnerów

do bezpośrednich spotkań B2B zgodnie z typem poszukiwanej współpracy jeszcze przed samym wydarzeniem. W ten sposób można efektywniej zaplanować swój czas podczas spotkania brokerskiego. Podczas wydarzenia istnieje również możliwość przedstawienia pomysłu na projekt w ramach krótkiej kilkuminutowej prezentacji (*pitch presentation*).

Większość międzynarodowych spotkań informacyjnych czy brokerskich była organizowana w Brukseli i w innych miastach zachodniej Europy. Ze względu na ten fakt (koszty podróży) wielu zainteresowanych z krajów wideningowych

nie mogło uczestniczyć w tych wydarzeniach. Eksperci KPK poprzez realizację odpowiedzialnych zadań i pełne zaangażowanie w ramach projektów sieciowych (dla NCPs) zdobyli zaufanie i przekonali partnerów europejskich oraz Komisję Europejską do organizacji tego typu wydarzeń w Polsce. Dzięki temu przełamaliśmy tę barierę i wielu polskich uczestników miało okazję po raz pierwszy wziąć udział w spotkaniu brokerskim i przekonać się o jego wymiernych efektach.

Pierwsze międzynarodowe spotkania brokerskie w Polsce zostały zorganizowane podczas trwania 7PR. Pamiętam jeszcze czasy, kiedy nie było profesjonalnych narzędzi IT do organizacji spotkań brokerskich, co wielokrotnie stanowiło dla nas pewne wyzwanie przy organizacji spotkań B2B. Po pojawieniu się austriackiego systemu B2Match organizacja tego typu wydarzeń stała się bardziej efektywna zarówno dla nas jako organizatorów, jak i uczestników.

Realizacja spotkań brokerskich nie byłaby możliwa bez projektów europejskich

Eksperci KPK zdobyli zaufanie KE i przekonali partnerów europejskich do organizacji wydarzeń brokerskich w Polsce. Dzięki temu wielu polskich uczestników miało okazję po raz pierwszy uczestniczyć w spotkaniu brokerskim.

sieci punktów kontaktowych dofinansowanych przez Komisję Europejską. Jednym z pierwszych międzynarodowych spotkań brokerskich zorganizowanych w Polsce był Międzynarodowy Dzień Informacyjny i Spotkanie Brokerskie w obszarze Przestrzeń kosmiczna (International Information Day & Brokerage Event for the 3rd Call Space in FP7). Wydarzenie zostało zorganizowane 15-16 września

129

Międzynarodowe spotkania brokerskie w Polsce

Zakończenie sukcesem projektu TALOS (7PR) – największego projektu koordynowanego przez polską instytucję

I Konwencja Badań i Innowacji "Czas na rozwój polskich technologii"

Kolejnym wyzwaniem stała się pandemia COVID-19. Byliśmy zmuszeni przenieść dziesiątki stolików i kilkaset spotkań do świata wirtualnego. To my po raz pierwszy w Europie testowaliśmy organizację międzynarodowego spotkania brokerskiego na taką skalę.

2008 roku w Warszawie. Po raz pierwszy sesje informacyjne zostały uzupełnione przez sesję networkingową, czyli spotkanie brokerskie.

Na uwagę zasługuje fakt, że dzięki projektowi sieciowemu dla punktów kontaktowych COSMOS/COSMOS2020 na przestrzeni kolejnych lat dostaliśmy możliwość organizacji cyklicznych wydarzeń w Warszawie aż do 2019 roku (łącznie 7 wydarzeń). Podczas kilku spotkań uczestnicy z zagranicy mieli okazję wizytować kluczowe firmy kosmiczne w Polsce. Warto podkreślić, że podobne wydarzenia brokerskie zostały zorganizowane w Polsce również w ramach innych obszarów tematycznych (m.in: nauki społeczno-ekonomiczne, bezpieczeństwo, gospodarka obiegu zamkniętego, transformacja przemysłu, żywność i biogospodarka).

Ponadto w ramach kilku projektów sieciowych (COSMOS, SEREN, IDEAL-IST) wprowadzono granty podrózne dla uczestników z krajów wideningowych oraz dofinansowano udział kilkuset

uczestnikom z Polski w kilkunastu międzynarodowych spotkaniach brokerskich w obszarach technologii informacyjnych, przestrzeni kosmicznej czy bezpieczeństwa.

Kolejnym wyzwaniem związanym z organizacją międzynarodowych spotkań brokerskich stała się pandemia COVID-19. Byliśmy zmuszeni przenieść dziesiątki stolików i kilkaset spotkań do świata wirtualnego. Z odsieczą przybył oczywiście B2Match, ale to my po raz pierwszy w Europie testowaliśmy organizację międzynarodowego spotkania brokerskiego na taką skalę (ponad 1300 uczestników, ok. 700 spotkań B2B). W latach 2020–2021 wszystkie spotkania brokerskie KPK zostały zorganizowane online. Spotkania te były dedykowane pierwszym konkursom w programie Horyzont Europa. W związku z tym, że koszty podróży nie były żadną barierą, liczba polskich uczestników aktywnie uczestniczących w wydarzeniach brokerskich zwiększyła się kilkukrotnie. W niektórych spotkaniach brokerskich

odnotowaliśmy nawet 50 uczestników z Polski, a we wszystkich zorganizowanych tylko w 2021 roku wzięło udział kilkuset przedstawicieli polskich jednostek.

Organizacja międzynarodowych spotkań brokerskich w Polsce stała się strategicznym działaniem KPK w 7PR i H2020. Dzięki temu wielu polskich uczestników przekonało się i efektywnie bierze udział w tego typu wydarzeniach po dzień dzisiejszy. Mam nadzieję, że po zakończeniu pandemii COVID-19 będziemy mieli szansę ponownie organizować tego typu wydarzenia w Polsce, aby łączyć polską myśl naukowo-techniczną z europejską.

Spotkania brokerskie z uwagi na ich międzynarodowy charakter dają możliwość nie tylko nawiązywania kontaktów naukowych lub biznesowych, stymulowania internacjonalizacji polskich zespołów badawczych, ale także wyznaczają trendy rozwoju technologicznego i niewątpliwie przyczyniają się do zwiększenia aktywności polskich zespołów badawczych i ich udziału w projektach badawczo-innowacyjnych dofinansowanych z programów ramowych, ale również innych centralnie zarządzanych programów Komisji Europejskiej.

Współpraca z instytutami PAN

Prof. Jarosław Horbańczuk

Członek korespondent PAN

Dr Cyprian Tomasik

Zastępca Dyrektora

ds. ogólnych Instytut Genetyki i Biotechnologii Zwierząt PAN

132

Współpraca z instytutami PAN

Bliską współpracę z Krajowym Punktem Kontaktowym Instytut Genetyki i Biotechnologii Zwierząt PAN nawiązał w 2008 roku. Otrzymaliśmy wówczas ogromne wsparcie w przygotowaniu wniosku aplikacyjnego do 7PR. Poznaliśmy wtedy profesjonalizm i ogromne zaangażowanie pracowników KPK we wsparcie jednostek naukowych. Szczegółowe uwagi przekazywane na trwających do późnych godzin wieczornych konsultacjach oraz pomoc na dalszych etapach skutkowały maksymalną oceną wniosku

finansowanego w ramach funduszy europejskich. W kolejnych latach współpraca została zintensyfikowana, doszły nowe obszary wspólnych działań i poszerzyło się grono osób, z którymi mieliśmy okazję i przyjemność współpracować.

Nasza długoletnia współpraca z otwartymi i kreatywnymi pracownikami KPK była bardzo owocna i przyniosła wiele wymiernych efektów dla Instytutu. Spotkania i działania podejmowane przez pracowników KPK

Konferencja „Research 2013”
– Wyzwania profesjonalizacji zarządzania projektami badawczo-rozwojowymi w jednostkach naukowych

były również dużą motywacją do podejmowania nowych inicjatyw na polu międzynarodowym.

Krajowy Punkt Kontaktowy udzielił nam wsparcia w zbudowaniu bardzo szerokiej sieci kontaktów międzynarodowych umożliwiających aktywne uczestnictwo w Europejskiej Przestrzeni Badawczej, w tym nawiązanie współpracy z profesjonalnymi międzynarodowymi organizacjami, takimi jak EARMA, NCURA czy IPMA. Efekty zorganizowanych we współpracy z KPK wizyt studyjnych w USA i wielu krajach europejskich przyczyniły się do większego umiędzynarodowienia działalności Instytutu i wdrożenia nowych rozwiązań w obszarze zarządzania nauką. Z inicjatywy KPK podejmowane były również unikalne działania dedykowane profesjonalizacji zarządzania projektami B+R, w tym szerokie wsparcie dla menadżerów badań, czego przykładem było powołanie Krajowej Rady Koordynatorów Projektów Badawczych UE, w której braliśmy aktywny udział.

Przez wiele lat korzystaliśmy nie tylko z doradztwa i konsultacji w zakresie wniosków grantowych składanych do programów ramowych, ale także z dużego wsparcia w kwestiach finansowo-prawnych realizowanych projektów.

Dzięki licznym podejmowanym inicjatywom Instytut prowadzi dzisiaj innowacyjne badania wpisujące się w aktualne trendy światowe w oparciu o międzynarodową kadre naukową, m.in. z USA, Japonii, Wielkiej Brytanii, Holandii, ze Szwajcarii i Szwecji, oraz nowoczesną infrastrukturę badawczą.

Niezwykle cenimy sobie, że nasze wieloletnie relacje są oparte na koleżeństwie, a nawet przyjaźni. Chcielibyśmy przy tej okazji szczególnie podziękować pracownikom Krajowego Punktu Kontaktowego, z którymi przez wiele lat najbliżej współpracowaliśmy i współpracujemy, w tym gronie: Zygmuntowi Krasieńskiemu, Andrzejowi Siemaszko, Annie Dziubczyńskiej-Pytko, Grażynie Omarskiej, Bożenie Podlaskiej, Renacie Rycerz, Piotrowi Świerczyńskiemu, Barbarze Trammer, Katarzynie Walczyk-Matuszyk, Annie Wiśniewskiej, Bartoszowi Majewskiemu.

Pierwsze spotkanie Panelu Eastern Partnership ds. badań i innowacji

II Konferencja Badań i Innowacji
„Czas na rozwój polskich technologii – od 7PR do Horyzontu 2020”

133

Współpraca z instytutami PAN

Wspólne powroty samolotem do Polski

Krzysztof Samp

Członek Zarządu ITTI Sp. z o.o.

134

Wspólne powroty samolotem do Polski

Nasza firma uczestniczy w programach ramowych Komisji Europejskiej od 2001 roku. Początkowo były to programy z obszaru technologii informatycznych oraz telekomunikacyjnych, a następnie bezpieczeństwa i innych (np. transport, energia, przemysł 4.0).

Od samego początku naszego udziału w tych programach mogliśmy liczyć na bardzo profesjonalne i życzliwe wsparcie ze strony Krajowego Punktu Kontaktowego. Do dzisiaj bardzo miło wspominam nasze pierwsze spotkanie z panem Krzysztofem Trojanowskim odpowiedzialnym za obszar IST w 5PR oraz

panem dyrektorem Andrzejem Siemaszko. W kolejnych latach ściśle współpracowaliśmy i nadal współpracujemy z paniami Renatą Rycerz, Małgorzatą Szołuchą, Aleksandrą Ihnatowicz, panem Piotrem Świerczyńskim oraz oczywiście z panem dyrektorem Zygmuntem Krasińskim.

Pracownicy KPK przekazywali nam wiele informacji na temat aktualnych i przyszłych konkursów, pomagali znajdować partnerów w kraju i za granicą, wyjaśniali kwestie finansowe (tutaj bardzo duże wsparcie otrzymaliśmy od pani Barbary Trammer), czy też zapraszali nas do uczestnictwa i wystąpień na różnych

konferencjach i seminariach organizowanych w kraju i za granicą. Nieocenione były także konsultacje i wsparcie podczas pisania *proposali* w roli koordynatora (np. do programu SME Instrument lub obszarze bezpieczeństwa i zdrowia).

Podczas licznych konferencji i imprez dotyczących programów ramowych KE, które odbywały się w różnych miejscach w Europie, zawsze można było spotkać przedstawicieli KPK. Te formalne, a także nieformalne spotkania, np. podczas lunchów, koktajli, czy też wspólne powroty samolotem do Polski odbywały się zawsze w bardzo sympatycznej atmosferze i sprawiały, że przyswajanie sobie specyfiki programów KE było dużo łatwiejsze.

Ogromną satysfakcję dawały nam również nagrody Kryształowej Brukselki, które były nadawane naszej firmie przez KPK. Wzmacniały one naszą pozycję w rozmowach z partnerami zagranicznymi i krajowymi oraz zwiększały rozpoznawalność naszej marki.

Na zakończenie pragnę dodać, że udział w programach ramowych KE jest

wyzwaniem dla każdej firmy i instytucji, dlatego wsparcie takiej organizacji jak KPK jest bardzo ważne. Liczymy, że w kolejnych latach nadal będziemy rozwijać naszą, bardzo partnerską, współpracę z Krajowym Punktem Kontaktowym.

Ogromną satysfakcję dawały nam również nagrody Kryształowej Brukselki, które były nadawane naszej firmie przez KPK. Wzmacniały one naszą pozycję w rozmowach z partnerami zagranicznymi i krajowymi oraz zwiększały rozpoznawalność naszej marki.

135

Wspólne powroty samolotem do Polski

Strategia na Horyzont 2020

Dr Zygmunt Krasiński

Po zorganizowaniu w 2016 roku w Warszawie pierwszej konferencji programowej „Horyzont 2020 – gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy – możliwości i wyzwania dla Polski”, zastanawialiśmy się, w jaki nowatorski sposób wdrażać wypracowane rekomendacje dotyczące zwiększenia udziału Polski w H2020. Mieliśmy w tym zakresie nie tylko wsparcie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, ale również Komisji Europejskiej, której przedstawiciele doceniali fakt, że widzimy wiele do zrobienia na gruncie krajowym. W czasie jednego ze spotkań z panem rektorem Jerzym Lisem, w moim gabinecie na Krzywickiego 34 w Warszawie, powstał pomysł zorganizowania we wszystkich regionach Polski dedykowanych wydarzeń pod hasłem „Polskie uczelnie – Strategia na Horyzont 2020”, poświęconych budowaniu strategii nastawionej na zwiększenie udziału w H2020, z uwzględnieniem nowych – korzystnych dla Polski – zasad wynagradzania, i skupieniu się na pozyskiwaniu prestiżowych grantów ERC (wcześniej projektów Marii Skłodowskiej-Curie), a także projektów „Teaming”, „Twinning” i ERA „Chairs”.

W efekcie, 8 listopada 2017 roku wraz z dyrektorem Tadeuszem Burczyńskim, ekspertami KPK, w porozumieniu z RPK Południe wyruszyliśmy na pierwsze takie spotkanie, które odbyło się na Akademii Górniczo-Hutniczej im. S. Staszica w Krakowie. I tak zaczęło się szeroko zakrojone działanie realizowane wspólnie z Konferencją Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Siecią KPK, które przerodziło się później w ogólnopolską kampanię „Polskie uczelnie, instytuty

Tadeusz Burczyński, Dyrektor IPPT PAN

Horyzont Europa jako sprawy kluczowej dla strategii rozwoju ich instytucji. W rezultacie w całej Polsce, poza typowymi działaniami informacyjno-promocyjnymi, szkoleniowo-warsztatowymi, konsultacyjnymi i mentoringowymi, odbyło się 19 spotkań przeznaczonych dla władz uczelni, instytutów naukowych PAN i instytutów badawczych z udziałem ponad 600 rektorów, dyrektorów, dziekanów, kierowników biur obsługi projektów międzynarodowych itp.

Z kolei strategia KPK dla firm obejmowała wdrażanie modelu bezpośredniego docierania i aktywizacji przemysłu w H2020, w tym spółek Skarbu Państwa, przez organizację czterech edycji konferencji „Jak skutecznie wdrażać strategię B+R w polskim przemyśle?”, którym towarzyszyły przewidziane dla przemysłu warsztaty i „okrągłe stoły”, organizację szeregu konferencji poświęconych ofercie nowopowstałej Europejskiej Rady ds. Innowacji, a także sześciu wizyt studyjnych polskich sektorów przemysłowych w Brukseli, przy współpracy ze Stałym

Przedstawicielstwem RP i Ambasadą RP w Brukseli (nieocenione wsparcie prof. Jerzego Buzka!). Położyliśmy szczególny nacisk na rozwijanie aktywnego uczestnictwa przedstawicieli polskich instytucji w międzynarodowych spotkaniach brokerskich, pozwalających na włączenie ich do tworzących się konsorcjów w konkursach H2020 (naszą specjalizacją w ramach europejskich sieci NCP była organizacja takich wydarzeń!).

Jednocześnie zachęcaliśmy polskich naukowców i przedstawicieli biznesu do podejmowania się roli ekspertów oceniających wnioski w Brukseli, co dawało im unikalną wiedzę i kontakty międzynarodowe (ze sporym sukcesem – udział polskich ewaluatorów wzrósł do 4,5%!).

Wspólne działania przyniosły efekty w postaci prawie podwojenia dofinansowania uzyskanego przez polskie instytucje w programie H2020 (ok. 800 mln euro i 1,3% udziału) w porównaniu do 7. Programu Ramowego UE! Mając takie wyniki i kolejne znaczące sukcesy,

skupiliśmy się na ich aktywnej promocji, organizując kolejne edycje Nagrody Kryształowej Brukselki, tworząc europejskie sieci NCP i nasze kanały komunikacji, takie jak portal krajowy H2020, Newsletter KPK, media społecznościowe, KPK_Live, angielski Biuletyn KPK i naszą stronę angielską.

Pozostaje ogromna satysfakcja z dobrze wykonanej pracy przez cały zespół KPK, która zaowocowała zintegrowaniem krajowego środowiska B+I na rzecz zwiększenia udziału Polski w H2020 i w kolejnym programie Horyzont Europa!

Wspólne działania przyniosły efekty w postaci prawie podwojenia dofinansowania uzyskanego przez polskie instytucje w programie H2020 w porównaniu do 7PR.

2014

Prof. Jerzy Buzek
przewodniczącym Komisji
Przemysłu, Badań
Naukowych i Energii PE
(ITRE)

(u góry) 10th Anniversary of PolSCA – Polish Science Contact Agency, Bruksela, 2015 r.

(u dołu) Spotkanie Rady Sieci KPK, Bruksela 19 listopada 2015 r.

Wsparcie wnioskodawców ERC

Prof. Andrzej Jajszczyk

Dyrektor Narodowego Centrum Nauki w latach 2011–2015

Wiceprzewodniczący Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych od 2021 r.

142

Wsparcie wnioskodawców ERC

Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERC), finansująca najbardziej ryzykowne badania naukowe mogące prowadzić do przełomowych odkryć, powstała w 2007 roku. Uzyskanie grantu ERC to nie tylko znaczące pieniądze na prowadzenie badań naukowych, ale także rozpoznawalny w skali światowej znak najwyższej jakości uczonego. Duża liczba zdobytych grantów w skali kraju to także świadectwo jego naukowej siły. Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej odgrywał i nadal odgrywa ważną rolę we wsparciu polskich uczonych ubiegających się o te najbardziej prestiżowe granty.

Wsparcie to ma wiele wymiarów. Sam, jako członek Rady Naukowej ERC, brałem udział w wielu przedsięwzięciach bardzo profesjonalnie przygotowanych przez KPK i Regionalne Punkty Kontaktowe. Ważnym elementem tych przedsięwzięć były spotkania informacyjne pt. „Polskie uczelnie – Strategia na Horyzont 2020”. W styczniu i lutym 2018 roku wziąłem udział w dwóch takich, bardzo pożytecznych, spotkaniach w Krakowie i Łodzi, zorganizowanych w ramach wspólnych działań z Konferencją Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Przedstawiono na nich

EURAXESS Roadshow
promujący karierę naukową
i mobilność wśród
polskich naukowców

zarówno dane dotyczące całego programu ramowego Horyzont 2020, jak i szczegółowe informacje na temat grantów ERC. Całość programu omawiał dyrektor KPK dr Zygmunt Krasiński, a bardzo profesjonalne prezentacje na temat ERC miała pani Bogna Hryniszyn.

Były i większe wydarzenia, jak konferencja „20 lat Polski w Programach Ramowych Badań i Innowacji UE. Horyzont 2020 – nowe otwarcie”, która odbyła się 7 czerwca 2018 roku w warszawskim hotelu Marriott. W trakcie tego wydarzenia poczesne miejsce zajęła problematyka ERC. W ramach tej ważnej konferencji, powiązanej z galą wręczenia nagród Kryształowej Burselki, miałem okazję moderować sesję „European Research Council – jak rozwijać polską doskonałość naukową?”.

Ważną rolę informacyjną odgrywały również spotkania organizowane przez Regionalne Punkty Kontaktowe. W czerwcu 2018 roku uczestniczyłem w takim spotkaniu, pt. „Droga do grantu ERC”, zorganizowanym w ramach ERC

Info Day w Krakowie. W spotkaniu, poza pracownikami Punktu Kontaktowego, paniami Dorotą Markiewicz-Roszak i Magdaleną Chomicką, wzięła udział także dr Telma Carvalho z brukselskiego biura ERC oraz polscy grantobiorcy i członkowie paneli oceniających. Podobny charakter miały zorganizowane w grudniu tego samego roku warsztaty „Jak przygotować konkurencyjny wniosek o grant ERC”, zorganizowane wspólnie z Centrum Transferu Technologii Politechniki Krakowskiej, w czasie których miałem prezentację pt. „Granty najwyższej jakości – jak podejść do przygotowania wniosku”. Podobne spotkania były organizowane również w następnych latach. Pandemia COVID-19 wymusiła organizowanie ich w postaci wirtualnej, co miało także pozytywne skutki – brało w nich udział nawet po kilkaset osób.

Ogromne znaczenie w przygotowywaniu polskich kandydatów biorących udział w konkursach grantowych ERC miały także próbne panele oceniające, organizowane przez Regionalny Punkt Kontaktowy w Krakowie. Miałem okazję uczestniczyć w kilku z nich. Jestem przekonany, że uczestnictwo

Instrumenty pakietu „Widening:
Teaming, Twinning” i ERA
„Chairs”

143

Wsparcie wnioskodawców ERC

**Pracownicy KPK
służyli nieocenioną
pomocą osobom
zainteresowanym
przygotowaniem
wniosków do ERC
o finansowanie badań,
a także naukowcom
rozpoczynającym
realizację grantów,
kontaktując ich ze
mną i umawiając na
indywidualne rozmowy.**

w takich panelach ułatwiło końcowy sukces, na przykład prof. Piotrowi Faliszewskiemu z AGH. Pracownicy KPK służyli także nieocenioną pomocą osobom zainteresowanym przygotowaniem wniosków do ERC o finansowanie badań, a także naukowcom rozpoczynającym realizację grantów, kontaktując ich ze mną i umawiając na indywidualne rozmowy.

Nie mam wątpliwości, że udział KPK i punktów regionalnych odegrał nieocenioną rolę w popularyzowaniu wśród naukowców z naszego kraju grantów ERC, a także skutecznie wspierał ich wysiłki w aplikowaniu o takie granty. Jestem przekonany, że inicjatywy dotyczące ERC miały też znacznie szerszy zasięg, propagując dobre praktyki prowadzenia prac naukowych i zachęcając naukowców, szczególnie młodych, do międzynarodowego współzawodnictwa. Muszę też przyznać, że kontakty z profesjonalnymi i miłymi osobami z KPK i RPK niezmiennie sprawiały mi prawdziwą przyjemność.

Instytuty PAN z najwyższą dynamiką wzrostu udziału w PR

Prof. Jerzy Duszyński

Prezes Polskiej Akademii Nauk w latach 2015–2022

Zanim przejdę do osobistej refleksji, zacznę od liczb. W latach 2014–2020 w ramach unijnego programu badań i innowacji Horyzont 2020 Polska pozyskała w sumie ponad 800 mln euro, to o 65% więcej niż w poprzedniej edycji tego programu. Według danych Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych Unii Europejskiej najwyższą dynamikę wzrostu w pozyskiwaniu funduszy osiągnęły m.in. instytuty naukowe. Jednostki Polskiej Akademii Nauk pozyskały w sumie ponad 67 mln euro netto na badania naukowe.

Z programu skorzystało aż 39 instytutów PAN, w tym 18 z nich było liderami projektów. Sam tylko Instytut Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk z wynikiem ponad 30 mln euro znalazł się na podium beneficjentów – tuż obok całego Uniwersytetu Warszawskiego. Podaję te liczby, aby podkreślić skalę dofinansowania, które trafiło do najbardziej zaangażowanych spośród najlepszych zespołów badawczych.

Poszukiwanie ciemnej materii, monitorowanie ekosystemów z wykorzystaniem danych satelitarnych, molekularne mechanizmy białaczek i chłoniaków i wiele, wiele innych tematów badawczych mogło zostać podjętych dzięki tym środkom. Zyskujemy

Dr Zygmunt Krasinski wygrywa
konkurs na kolejnego
Dyrektora KPK

Najwyższą dynamikę wzrostu w pozyskiwaniu funduszy osiągnęły m.in. instytuty naukowe. Jednostki Polskiej Akademii Nauk pozyskały w sumie ponad 67 mln euro na badania naukowe. Z programu skorzystało aż 39 instytutów PAN, w tym 18 było liderami projektów.

na tym wszyscy: naukowcy zdobywają dodatkową możliwość rozwoju i rozszerzenia międzynarodowego doświadczenia, pozostała część społeczeństwa skorzysta na zastosowaniach tej wiedzy. Dobrym przykładem jest konsorcjum realizujące projekt NEXT_GEN, w którego skład wchodzi Instytut Genetyki Człowieka PAN, jako lider projektu, oraz trzy wiodące ośrodki badawcze w Europie: Uniwersytet w Gandawie, Uniwersyteckie Centrum Medyczne Groningen i Uniwersytet w Ulm. Grupa ta zajmuje się pionierskimi badaniami hemato-onkologicznymi.

Osobiście jestem szczególnie wdzięczny dr. Zygmuntowi Krasińskiemu i całemu zespołowi KPK, z którego wsparcia i rad wielokrotnie korzystałem, oraz prof. Tadeuszowi Burczyńskiemu, dyrektorowi Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN, za jego zaangażowanie, wsparcie działań Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE słusznie nagrodzone Kryształową Brukselką w 2020 roku.

Usprawniony model Usług Sieci KPK: działania mentoringowe i spotkania adresowane

Horyzont Europa szansą dla polskiego sektora B+R

Prof. Jerzy M. Langer

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Informatyzacji w 2005 r.
Członek pilotażowej Rady Doradczej EIC i były przewodniczący FET AG, członek Academia Europaea
Prezes Towarzystwa Naukowego Warszawskiego

1 maja 2004 roku, Dublin. Prezydent Kwaśniewski i premier Miller podpisują Traktat Akcesyjny do Unii Europejskiej. Otwarta zostaje nowa karta w historii Polski. Zagrożeń okazało się mniej niż przypuszczano, bo Polska startowała z pozycji uboższego krewnego. Niesiona jednak była historią wielkiego strajku, „Solidarności” i obalenia Muru Berlińskiego oraz ogromnymi nadziejami na lepsze jutro.

Takie symboliczne momenty łatwo zapadają w pamięć. Coraz mniej się niestety pamięta o gigantycznym wysiłku po stronie polskiej dostosowania

wszystkiego, co się da, do standardów zachodnich. Nauka z tym w zasadzie nie powinna była mieć problemu, bo od zawsze – zwłaszcza w naukach ścisłych i przyrodniczych – była istotną częścią nauki światowej. W owym czasie pojawiła się w „Nature” analiza bibliometryczna autorstwa doradcy rządu JKM sir Davida Kinga. Przeanalizował on wkład poszczególnych krajów do nauki światowej i poszukiwał korelacji ze stanem gospodarki. Ku jego zaskoczeniu, o czym mi sam opowiadał w czasie wizyty w Warszawie, pomimo ogólnej biedy, Polska nauka była notowana relatywnie wysoko, zwłaszcza w porównaniu ze stanem jej gospodarki.

Porozumienia na rzecz zwiększenia udziału Polski w H2020 z KRASP, RGIB, PAN

Na wykresie „cytowalności” vs. PKB dane dla Polski bardzo odbiegały w górę, odpowiadając stanom gospodarek o blisko dwukrotnie większym PKB *per capita*. Ten wykres, wraz z narastającym boorem w szkolnictwie wyższym, były głównymi argumentami za polską nauką w procesie dostosowawczym i zgodą UE na późniejsze silne dofinansowanie infrastruktury badawczej w Polsce oraz lokalnych Centrów Doskonałości. Wiadomo także było, że polscy naukowcy od zawsze współpracowali z zachodnimi grupami naukowymi. I tu

dochodzimy do ewenementu na skalę europejską, czyli powstania i niezwyklej pozytywnej aktywności i roli Krajowego Punktu Kontaktowego. Pozornie z niczego został utworzony przy IPPT – jednym z najlepszych i bardzo wpływowych instytutów PAN, Punkt Kontaktowy Programów Ramowych UE. A program ramowy (*Framework*) jest kluczowym instrumentem UE współfinansowania badań naukowych w Europie. O bardzo szybko rosnącej roli i pozycji KPK

w Brukseli mogę zaświadczyć z całą odpowiedzialnością jako weteran doradczy KE w zakresie badań naukowych i innowacji.

Gdyby nie ambicja i gigantyczny wysiłek stosunkowo niewielkiej grupy entuzjastów skupionych wokół dr. Andrzeja Siemaszki, twórcy i wieloletniego szefa KPK, polskie środowisko badawcze byłoby skazane na lokalną amatorszczyznę i także wyniki. KPK zamiast ograniczyć się do działalności informacyjnej i bywania na brukselskich „salonach”, podjął, niebywały jak na owe czasy i skalę problemu, trud mobilizacji zwłaszcza mniejszych środowisk, które wcześniej nie korzystały ze współpracy międzynarodowej. Ale to było za mało jak na ambicję dr. Siemaszki i jego następcy oraz całego zespołu KPK. Ta grupka, pod ochronnym parasolem i światłym wsparciem kierownictwa IPPT, stała się *de facto* jednym z głównych kreatorów polityki naukowej oraz negocjatorów z KE w zakresie finansowania i programowania współpracy międzynarodowej.

Kilka pięter powyżej formalnego statusu KPK. Czasami było to trochę męczące, czego sam doświadczałem np. jako wiceminister nauki odpowiedzialny za współpracę międzynarodową. Tyle że niekorzystanie z wyjątkowej kompetencji oraz, co bardzo istotne, pozytywnej rozpoznawalności pracowników KPK w Brukseli, byłoby po prostu sabotażem. Mam nadzieję, że nowa afiliacja KPK nie będzie próbą pokazania temu fantastycznemu zespołowi, gdzie jego miejsce w hierarchicznym szeregu. Bo wyzwania przed polskim środowiskiem B+R są ogromne. Także możliwości, bo program badawczy UE, znany bardziej jako program Horyzont, stał się jednym z okrętów flagowych UE, o czym świadczy chociażby jego stale rosnący budżet. Na dodatek znacznie bardziej bogaty program spójności (ERDF) staje się kluczowym partnerem Horyzontu w zakresie wsparcia innowacyjnej gospodarki.

O tym w dalszej części mojej opowieści. Skupię się jednak na dwóch „okrętach flagowych” programów badawczych UE, przy tworzeniu których miałem niebagatelny udział. Jeden to ERC – European Research Council – supergwiazda finansowania badań naukowych na

Rys. 4. Wykres cytowalności vs. PKB mierzony w tysiącach dolarów na osobę

II konferencji regionalnych
„Horyzont 2020 – wyzwania
i szanse dla polskiej
nauki”

skalę już światową i wzór dla wielu instytucji krajowych. Nasz NCN to przecież nieomalże kopia ERC. Podobnie w innych, znacznie bardziej zaawansowanych krajach Europy. Drugi to wschodząca gwiazda: EIC – European Innovation Council.

ERC superstar

Bardzo niewiele instrumentów Komisji Europejskiej jest tak entuzjastycznie ocenianych jak program ERC, czyli Europejska Rada ds. Badań Naukowych, finansujący najbardziej ambitne badania naukowe. Technicznie program ten jest prowadzony przez REA – specjalną agencję wykonawczą podlegającą jurysdykcji DG RTD, ale większość decyzji merytorycznych jest podejmowana wyłącznie przez ekspertów-naukowców. To oni, zaproszeni spośród akademickich elit Europy członkowie paneli tematycznych, decydują o procesie oceny zgłaszanych projektów i także oni ustalają zarówno listy rankingowe, jak i próg finansowania. Taka procedura była nie do pomyślenia niemal dwie dekady temu, kiedy to Philippe Busquin, ówczesny komisarz ds. badań, dał zielone światło do utworzenia ERC na spotkaniu zorganizowanym w Kopen-

hadze w kwietniu 2002 roku w czasie duńskiej prezydencji.

Po tym spotkaniu, w którym uczestniczyłem jako delegat PAN do ESF – Europejskiej Fundacji Nauki – i jeden z 12 autorów opracowania proponującego utworzenie ERC, nastąpiła ogromna fala wsparcia ze strony społeczności naukowej, w tym około 50 laureatów nagrody Nobla. I o dziwo Komisja uważnie słuchała. Był to ruch prawdziwie rewolucyjny, ponieważ po raz pierwszy badania podstawowe stały się postrzegane przez polityków jako fundament konkurencyjności Europy. Nie było to takie oczywiste, gdyż całkiem spora grupa polityków twierdziła wręcz, że jest to sprzeczne z Traktami.

A pięć lat później zdarzył się potrójny cud:

- naukowcy uzgodnili wspólne stanowisko w kwestii polityki naukowej,
- Komisja Europejska wysłuchała ich argumentów,
- członkowie politycy UE zgodzili się podjąć ryzyko przekazania naukowcom ogromnej góry funduszy, praktycznie do ich dyspozycji.

Od samego początku DOSKONAŁOŚĆ stała się jedynym kryterium otrzymania grantu ERC. Brak równowagi płci, brak wyrównywania geograficznego – po prostu czysta doskonałość naukowa zarówno projektów, jak i wnioskodawców projektów. Oba te elementy były oceniane przez panele składające się z najwybitniejszych członków społeczności naukowej wybranych przez Radę ERC.

Czy było to tylko uważne słuchanie racjonalnej argumentacji społeczności naukowców? Zdecydowanie nie. Kluczowym argumentem stojącym za decyzją KE był dramatycznie rosnący odpływ najbardziej utalentowanych młodych Europejczyków do USA i godny uwagi fakt, że otrzymanie nagrody Nobla stało się niemal czysto amerykańskim biznesem (z dużą częścią emigrantów naukowych z Europy).

Obecnie zbyt często stwierdza się, że sukces ERC polega na tym, że opiera się ona wyłącznie na DOSKONAŁOŚCI. Rzeczywiście, ale jest to tak oczywiste stwierdzenie, że nie powinno być podnoszone za każdym razem. W nauce nie

liczy nic się innego jak doskonałość. Trwestując słynne powiedzenia Ernesta Rutherforda – jednego z gigantów fizyki XX wieku – wszystko inne to kolekcjonowanie znaczków.

Prawdziwym powodem niekwestionowanego sukcesu ERC jest ZAUFANIE. Zaufanie naukowców, że proces jest sprawiedliwy i przegranie w konkursie nie oznacza utraty twarzy (groźba porażki powstrzymywała wielu czołowych naukowców przed aplikowaniem w pierwszych rundach konkursów ERC). Ale także zaufanie Komisji do naukowców zaangażowanych w ten proces, że pieniądze, za które KE jest w końcu odpowiedzialna, zostaną sprawiedliwie rozdzielone i będą miały efekt transformacyjny, m.in. przez zatrzymanie i ostateczne odwrócenie odpływu talentów z Europy, co *de facto* się dokonało. Nagrody Nobla za badania finansowane przez ERC to tylko kwestia czasu.

W każdym razie ta wielka odwaga po stronie Komisji zaczęła zmieniać wszechobecne przekonanie, że organizacja jest nietransformowalna, biurokratyczna i awersyjna wobec ryzyka. Trzeba jednak zauważyć jeszcze inny fakt. Dziś KE to przede wszystkim młodzi ludzie pochodzący z całej Europy, którzy przeszli przez niezwykle

trudny proces rekrutacji: bardzo dobrze wykształceni, mówiący wieloma językami i chętni do poświęcenia najbardziej produktywnych lat swojego życia czemuś, co może realnie zmienić świat, a co najmniej Europę. By Europa zaczęła wspólnie odzyskiwać pozycję lidera, którym była przez wiele wieków. Jako członek licznych rad doradczych KE w ciągu ostatnich dwóch dekad miałem wiele okazji, aby rozmawiać nie tylko z dyrektorami i komisarzami, ale przede wszystkim z szeregowymi pracownikami Komisji Europejskiej. I to oni są największą nadzieją na tę wielką transformację.

Bardzo często formułowane jest przekonanie, że główny strumień finansowania nauki ma miejsce w krajach członkowskich, a pieniądze unijne to jedynie niewielki dodatek. Oczywiście KE nie finansuje bezpośrednio pensji, ale już w zakresie tworzenia infrastruktury badawczej rola pieniędzy unijnych jest nie do przecenienia, zwłaszcza w krajach Europy Centralnej (CEEE). Odważyć się wręcz zaryzykować stwierdzenie, że gdyby nie one, nauka w Polsce po prostu by umarła, a z pewnością zesłaby na absolutny margines nauki światowej. Wracając do wielkości środków budżetowych

przeznaczonych na sektor B+R w Europie (ok. 100 mld euro/rok, włączając UK), praktycznie co czwarte euro pochodzi w tej czy innej postaci z Brukseli (większość w postaci funduszy ERDF zwanych funduszami strukturalnymi, ale ponad 10 mld euro/rok pochodzi z funduszy programu Horyzont i z nim powiązanych). Inną sprawą jest, czy efekt końcowy jest współmierny z tą górą pieniędzy.

EIC – wprowadzaj innowacje lub giń

Jakie jest zatem kolejne wielkie wyzwanie i proponowane rozwiązanie? KE jest obudowana masą wielce kosztownych grup dyskusyjnych wysokiego szczebla, które zajmują się tą kwestią. Niestety większość z nich produkuje dokumenty, o których można zapomnieć zanim zostaną opublikowane. Także cierpiące na gigantomanie konstrukcje, tkwiące w niekończących się negocjacjach i oplecione przez instytucje lobbujące wyrywające sobie całkiem spore kawałki tortu. Taki jest niestety

koszt postępu, zwłaszcza w wielonarodowych instytucjach publicznych działających na zasadzie konsensu. Na szczęście nie jest to koszt dominujący.

Przez lata Komisja Europejska dowiodła, że nie tylko jest dobrym obserwatorem, ale i prawidłowo identyfikuje kluczowe problemy. Dzisiaj mamy sytuację podobną do tej, która doprowadziła do utworzenia ERC. Jest to problem europejskiej konkurencyjności na rynku światowym. Nie ulega wątpliwości, że np. w dziedzinie sztucznej inteligencji Europa niemal straciła grunt pod nogami wobec USA i Chin, będąc niegdyś koncepcyjnym liderem. Przemysł motoryzacyjny jest kolejnym przykładem. Miejmy niekoniecznie złudną nadzieję, że europejscy giganci nie poddadzą się łatwo w transformacji elektromobilności takim rekinom, jak Tesla i azjatyckie firmy motoryzacyjne. Niejasny jest przypadek rynku farmaceutycznego, ale na nim Europa walczy z pewnymi sukcesami głównie z firmami amerykańskimi. Bardzo ciekawej lekcji udzieliła nam pandemia, bo

kluczowe odkrycia wskazujące na możliwość wytwarzania szczepionek na bazie m-RNA pochodzą z Europy. Ale także właśnie w Europie stworzono pierwszą skuteczną szczepionkę w firmie BioNTech z Niemiec, tyle że jej skuteczne wprowadzenie na rynek zawdzięczamy współpracującym z BioNTechem gigantowi amerykańskiemu Pfizer. Warto, zwłaszcza rodzimym politykom straszącymi emigrantami, zwrócić uwagę, że twórcami BioNTechu i szczepionki jest małżeństwo emigrantów tureckich: biotechnologa Uğura Şahina i dr medycyny Özlem Türeci, którzy rozwinęli skrzydła w Niemczech. Nadal, mimo wielomiliardowej fortuny, mieszkają skromnie i codziennie dojeżdżają do pracy na rowerach.

Przykłady te ilustrują większy problem zbyt niskiej innowacyjności lub bardziej precyzyjnie: niedostatecznej przedsiębiorczości w Europie. Hasło „innowacje albo śmierć” nie wymaga w Europie żadnej dodatkowej argumentacji. Wszyscy umieszczają to hasło na flagach politycznych w całej Europie. Oczywiście w walce o przyszłość Europa bez innowacji, zwłaszcza bez przełomowych graczy zmieniających globalne reguły gry, zostanie

2015

Prof. Janusz Bujnicki
najmłodszym członkiem
elitarniej grupy doradców
KE Scientific Advice
Mechanism

zredukowana w najlepszym razie do poziomu konsumentów. Cytując Królową ze słynnej książki Lewisa Carolla o Alicji w Krainie Czarów: „Bo tu, jak widzisz, trzeba biec tak szybko, jak się potrafi, żeby zostać w tym samym miejscu. Jeśli chce się dostać gdzie indziej, trzeba biec co najmniej dwa razy szybciej!”

Nie ma wyjścia, musimy skonsolidować wszystkie nasze aktywa i działać szybko. A rola Komisji Europejskiej w tym wyścigu jest kluczowa. Trzy powody: KE siedzi na górze pieniędzy, które w obszarze badań i rozwoju stanowią największą część publicznych pieniędzy w Europie. To znacznie ponad 20% wydatków ze środków publicznych w Europie, a jeszcze większy procent, jeśli liczyć tylko pieniądze konkurencyjne (tj. niewydawane na wynagrodzenia i utrzymanie). Drugim powodem jest to, że KE jest dość niezależna w swoich decyzjach, po zatwierdzeniu ram finansowych przez państwa członkowskie i Parlament Europejski. Po trzecie, w przeciwieństwie do czasów utworzenia ERC, Komisja nie zaczyna od zera.

KE nie tylko dysponuje wiedzą, jak skutecznie ukierunkowywać duże strumienie finansowe na określone cele, lecz przede wszystkim

ma dobrze przetestowane i skuteczne instrumenty ukierunkowane na innowacje. Jednym z nich jest tzw. Instrument MŚP wspierający europejskie małe i średnie przedsiębiorstwa. Drugim – jeszcze potężniejszym i sprawniejszym – jest program FET („Future and Emerging Technologies”) opracowany i prowadzony przez DG Connect w ciągu ostatnich dwóch dekad. Program wywodzi się z dziedziny technologii informatycznych (ICT), gdzie nauka jest bezpośrednio powiązana z bardzo szybkimi wdrożeniami. Program FET to odmiana ERC, ale ukierunkowana na przełomowe technologie przyszłości. Ponadto, co bardzo ważne, wymaga współpracy co najmniej trzech partnerów. Program ten przyniósł ogromną liczbę zapierających dech w piersiach wyników rodem z powieści SF, które szybko utorowały drogę do praktyki za pośrednictwem zaangażowanych w ich wdrożenia start-upów. A popyt na oba instrumenty – MŚP i FET – jest ogromny. Ponad 20 razy więcej niż dostępne środki. Cóż za ogromna strata entuzjazmu i pomysłowości!

Tak więc, w obliczu wręcz krytycznego stanu innowacji w Europie i mając te dwa klejnoty w ręku, KE postawiła połączyć je w jeden, nowy instrument nazwany EIC (European Innovation Council) – Europejską Radę ds. Innowacji. EIC ma być czymś więcej niż tylko ukierunkowanym na technologię i zastosowania bliźniakiem ERC. EIC musi wyszukiwać wizjonerskie wyniki badań naukowych i przede wszystkim pomóc w możliwie szybkim ich umieszczeniu na rynku.

Dwa wspomniane instrumenty, po nader gruntownej przebudowie organizacyjnej i proceduralnej, są fundamentem EIC. Teraz zamiast Instrumentu MŚP mamy Akcelerator, a zamiast programu FET – Pathfinderera.

Ale EIC to nie proste dodanie dwóch zmodyfikowanych starszych programów. KE dodała coś naprawdę nowatorskiego i ryzykownego, a mianowicie finansowanie mieszane, w którym MŚP mogą otrzymywać nie tylko dotacje, lecz również wkład kapitałowy – absolutna rewolucja mentalna na poziomie europejskim.

Pierwszy dwuletni program pilotażowy EIC uruchomiono w końcówce programu Horyzont 2020. Od początku zainteresowanie nim przekroczyło najśmielsze oczekiwania jego twórców. Sumaryczna wartość zgłoszonych propozycji wyniosła ok. 10 mld euro, czyli tyle, ile ostatecznie wynegocjowano na całość programu w nowej perspektywie finansowej. Warto może w tym miejscu wspomnieć, że założenia EIC sformułowałem i przekazałem ówczesnemu kierownictwu DG CONNECT ponad 10 lat temu. Jak się okazało, ten dokument był głównym powodem powołania mnie na stanowisko przewodniczącego Rady programu FET, która następnie opracowała szczegółowe założenia części badawczej EIC. Ostateczny kształt programu EIC został wypracowany w Komisji Europejskiej w DG RTD przy udziale Rady pilotażowego programu EIC. Z Polski do dwudziestoosobowego składu Rady została wraz ze mną zaproszona pani Kinga Stanisławska, jedna z wiodących postaci funduszy kapitałowych wysokiego ryzyka w Europie i twórczyni polskiego prywatnego funduszu kapitałowego VC Experior.

Moim zdaniem, wyrażonym już kilkakrotnie w ciągu ostatniej dekady, EIC może stać się

takim samym okrętem flagowym programu Horyzont Europa, jakim ERC stało się w programie Horyzont 2020. Aby jednak tak się stało, EIC musi opierać się na doskonałości i zaufaniu, takim jak ERC, ale także na zdolności do walki na najbardziej konkurencyjnych rynkach światowych, stając się w ten sposób pierwszym wyborem dla utalentowanych europejskich innowatorów. Można to osiągnąć, opierając się na surowych rygorach dotyczących kapitału podwyższonego ryzyka (VC) przy udzielaniu dotacji i kapitału własnego MŚP oraz dalszej pomocy i ich monitorowaniu. Pamiętać też zawsze należy o czynniku czasu.

Wtedy trio składające się z programu stypendialnego EIC, ERC oraz funduszu stypendialnego Marii Skłodowskiej-Curie może stać się prawdziwą bramą do przywrócenia w Europie tego, co w USA nazywa się „American dream”, szczególnie dla utalentowanych i głodnych sukcesu młodych Europejczyków.

A co z Polską?

Opowiadając o wielkich programach europejskich, powinniśmy się jednak zastanowić, jakie polski sektor B+R ma szanse na sukces

w tym wyścigu współfinansowanym przez Komisję Europejską. W końcu, niebagatelna polska 3% składka do tego wyścigu do czegoś zobowiązuje. Jak łatwo policzyć, to są ogromne środki, rzędu miliarda złotych rocznie.

Niestety, my jako polska społeczność badawcza i innowacyjna nie możemy chwalić się zbyt wielkimi sukcesami. Nawet jeśli procentowo nie jesteśmy dramatycznie nisko w tabeli uczestnictwa, to sytuacja pod względem otrzymanych pieniędzy jest dramatyczna. „Odzyskałiśmy” mniej więcej tylko około jednej trzeciej polskiego wkładu finansowego do programu ramowego (to prawie 2 mld euro straconych szans w całym 7-letnim okresie finansowym). Oczywiście jest to w dużym stopniu rekompensowane przez fundusze strukturalne, tyle że one były ukierunkowane na inwestycje infrastrukturalne. Dzięki nim nasza infrastruktura badawcza ogromnie się poprawiła. Co więcej, świadomość, że hasło „innowacje albo śmierć” jest zero-jedynkową alternatywą dla Polski, w końcu

dotarła do rządzących. Nasze powiązania z gospodarką światową spowodowały, że już nie możemy być traktowani jako tania siła robocza. Zaryzykuję stwierdzenie, że nadal mamy ponadnormatywne kwalifikacje w stosunku do płac oraz poziomu decyzyjnego w skali europejskiego przemysłu.

Nie doceniamy tego, co stało się niemalże symbolem polskiej transformacji, tzn. największego w Europie skoku zainteresowania studiowaniem. Nadal co dziesiąty student w Europie jest Polakiem i dość duża część z nich studiuje za granicą lub uczestniczy w licznych programach wymiany studenckiej. I jeden bardzo ważny sygnał: to wręcz eksplozja społeczności start-upowej w Polsce. To z reguły bardzo młodzi, utalentowani i dobrze wykształceni ludzie, którzy postanowili zaryzykować i wzorem tego, co lata temu stało się na terenie kalifornijskiej Doliny Krzemowej, tworzą już nie setki, ale tysiące małych firm ukierunkowanych na wielki sukces w postaci statusu „jednorożca” kapitałowego na

Bardzo trudno się przebić na konkurencyjnym rynku europejskim. Także w KE, która bardzo ostrożnie wybiera ekspertów i współpracujące z nią gremia zewnętrzne. Przez ostatnie lata zespół KPK wyrobił sobie bardzo silną markę w Brukseli. Dowodem jest to, że zawsze na zaproszenie na wydarzenia organizowane przez KPK przyjeżdżał pierwszy garnitur pracowników DG RTD.

Systemowa współpraca z Siecią EEN na rzecz MŚP (na bazie umowy KPK-PARP)

rynku (wartość powyżej 1 mld dolarów). Przykładem jest sektor gier komputerowych, gdzie Polska już dorobiła się statusu jednego z czołowych graczy na rynku światowym i kilku „jednoróżców”. Warto w tym kontekście przypomnieć ogromne sukcesy młodych polskich informatyków w międzynarodowych zawodach i olimpiadach i ich mentora, profesora Uniwersytetu Warszawskiego Jana Madeja.

Tyle że pospolite ruszenie nie jest gwarancją sukcesu. Także nie gwarantuje go politycznie stymulowana koncentracja sektora B+R prowadzona pod państwowotwórczymi hasłami. Przecież skupienie przemysłowych i półprzemysłowych instytutów badawczych w jeden organizm, nazwany górnolotnie Sieć Badawcza Łukasiewicz, została przeprowadzona bez jakiegokolwiek realnej analizy substancji i w stylu przypominającym najgorsze doświadczenia lat dawno minionych. Nikt nawet nie pochylił się nad doświadczeniami sąsiadów w tworzeniu sieci Leibniza, głównie z dawnych NRD-owskich instytucji badawczych. Polityczne pustostłowie i nocne głosowanie w Sejmie zastąpiło racjonalną i skądinąd niezbędną transformację. Nie ma więc co

się dziwić alergicznej reakcji środowiska naukowego na podjętą próbę skomasywania najlepszych instytutów PAN w nowy organizm rządzony oczywiście w sposób centralistyczny. Póki co, nic z tego nie wyszło i nadal instytuty PAN są jednymi z najbardziej efektywnych miejsc uprawiania badań naukowych w Polsce. Nie przypadkiem na niedawno opublikowanej przez Uniwersytet Stanforda liście 2% najbardziej wpływowych naukowców, co piąty badacz z Polski to pracownik jednego z instytutów pod egidą PAN.

I wreszcie kluczowa sprawa, tzn. stan kadry B+R w Polsce. Czyli, ilu nas jest do „pieczenia tego naukowego i innowacyjnego chleba”. Niestety z tym jest bardzo źle. Porównując się z resztą Europy, powinniśmy zwiększyć stan kadry B+R prawie dwukrotnie, zwłaszcza w sektorze przedsiębiorstw, a nie w uczelniach. Jeśli chcemy konkurować ze światem i oczywiście zwiększyć nasz finansowy sukces w programach europejskich, konieczny jest długofalowy i ponadpartyjny

program rozwoju kadrowego sektora B+R w kraju. Mówimy o braku około 100 tysięcy pracowników tego sektora. To liczba porównywalna ze stanem kadrowym polskiej armii. Mamy infrastrukturę badawczą, częstokroć na poziomie światowym. Ogromna jej część stoi *de facto* beczynnie w laboratoriach na periferiach nauki. Korzystaliśmy z lawiny środków unijnych niczym z manny z nieba, tyle że niedopuszczalnie często ku chwale prowincjonalnych ośrodków bez kadry i dorobku. No cóż, to też są koszty transformacji. Tyle że w zakresie kadrowym jesteśmy na początku drogi. A ten stan obciąża niestety kolejne rządy RP, które miały po prostu inne priorytety.

No cóż, wciąż jesteśmy daleko od Izraela – światowego lidera start-upowego, ale przykład Estonii mówi, że dobre zmiany mogą nastąpić szybko. A przykłady Chin czy Korei Płd. są jeszcze bardziej stymulujące. My, Polacy, wciąż jesteśmy bardzo głodni sukcesu. Dlatego powinniśmy spojrzeć na to supergwiazdorskie brukselskie trio: ERC, EIC i MSCA

Fellowships, jako na naszą wielką szansę. Tyle, że to musi być podejście długofalowe, w którym rola państwa powinna być wyłącznie stymulacyjna, a nie przejmująca, co się tylko da, i oddawana w pacht nieprzyzwoicie wysoko opłacanym nominatom partyjnym.

I czas na małe post scriptum

Bardzo trudno się przebić na konkurencyjnym rynku europejskim. Także w KE, która bardzo ostrożnie wybiera ekspertów i współpracujące z nią gremia zewnętrzne. Przez ostatnie lata zespół KPK wyrobił sobie bardzo silną markę w Brukseli. Dowodem jest to, że zawsze na zaproszenie na różne wydarzenia informacyjne i doradcze organizowane przez KPK przyjeżdżał pierwszy garnitur pracowników DG RTD. To osoby decydujące o tym, w którą stronę i w jaki sposób będą rozwijały się instrumenty i strumienie finansowe. I są to osoby bardzo zajęte, z wielką uwagą planujące wyjazdy z Brukseli. Najchętniej jeżdżą po prostu do znajomych. I dzielą się wiedzą, nie tylko fachową. Warto wiedzieć zawczasu, gdzie i w którą stronę zaczynają wiać wiatry. I w tym zespół KPK był znakomity. Oby tak pozostało.

Budowanie pozycji Polski w Brukseli: wizyta studyjna sektora energetycznego oraz spotkanie z Polakami pracującymi w KE

Communication Campaign dla służb finansowo-administracyjnych we współpracy z KE

(u góry i z lewej) Spotkanie Sieci KPK – Programy COST w Brukseli, 2016 r.

(z prawej u dołu) Wizyta studyjna w Brukseli „Sustainable Process Industry”, listopad 2016 r.

Innowacje na Horyzoncie w biznesie i w nauce

Katarzyna Walczyk-Matuszyk

Zastępca dyrektora KPK ds. Innowacji w latach 2016–2020

162

Innowacje na Horyzoncie w biznesie i w nauce

Horyzont 2020, z budżetem 85 mln euro, oferując wsparcie dla zaawansowanych technologicznie projektów, pojedynczych małych i średnich przedsiębiorstw czy centrów doskonałości stawiających na transfer know-how, zrealizował cele jednej z flagowych inicjatyw mijającej perspektywy – Unii Innowacji. Dzięki Instrumentowi MŚP i przede wszystkim jego następcy EIC Accelerator, firmy z sektora MŚP miały szansę udowodnić swój potencjał na szczeblu europejskim.

Od początku swojej pracy w KPK, tj. od 2008 roku, miałam okazję współpracować z polskimi przedsiębiorstwami. W Horyzoncie 2020

była to praca niezwykle intensywna, ale bardzo inspirująca, ponieważ pozwoliła poznać najlepsze start-upy i ich przełomowe rozwiązania. Kiedy 12 kwietnia 2018 roku inaugurowaliśmy w Warszawie uruchomienie pilotażu Europejskiej Rady ds. Innowacji (European Innovation Council), sala pękała w szwach. Mimo dużej konkurencji mieliśmy na tym polu spore sukcesy. Warto wspomnieć projekty SDS Optic, U Vera czy Syntoil. Przez te wszystkie lata bardzo dobrze układała się nasza współpraca z polskimi pracownikami w Komisji Europejskiej. Szczególne podziękowania kieruję do dr. Grzegorza

Ambroziewicza za częste wizyty w Polsce, przekazywanie wiedzy i motywowanie polskich firm do aplikowania o EIC Accelerator. Dziękuję także dr. Maciejowi Łopatce za wsparcie w promowaniu wymagającego instrumentu, jakim okazał się EIC Pathfinder.

Dość zaskakująco to doświadczenie i zdobyta wiedza okazały się niezwykle przydatne, kiedy w 2016 roku w drugim konkursie „Teaming for Excellence” Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego umożliwiło nam wsparcie polskich aplikujących. Sam instrument był także rewolucją, ponieważ wymagał utworzenia Centrów Doskonałości, które obok wybitnej nauki miały pracować nad rozwiązywaniem konkretnych problemów społecznych dzięki innowacjom. Centra te zatem w zamyśle miały być hubami, w których wyniki przełomowych badań trafiają do otoczenia społeczno-gospodarczego. Budowanie modelu biznesowego czy modelu trwałości Centrum stało się z jednej strony wyzwaniem, a z drugiej – odkrywaniem wielu

możliwości. I tak wspólnie z polskimi koordynatorami spędziliśmy niemal dwa lata nad przygotowaniem końcowych aplikacji. Koordynowany wówczas przez mnie projekt NCP_WIDE.NET bardzo pomógł w poznaniu historii sukcesu z pierwszego konkursu. Sukces był oszałamiający. Kiedy w 2019 roku ówczesny dyrektor generalny DG RTD odwiedził Warszawę, wielokrotnie podkreślał zarówno jego przełomowe znaczenie, jak i rolę KPK. Nigdy wcześniej ani później Polska nie osiągnęła takiego wyniku w żadnym innym instrumencie w Programach Ramowych. Byliśmy na pierwszym miejscu z budżetem 45 mln euro i *success rate* 100%.

Zwrot ku innowacjom unaoczniał nam nowe możliwości zarówno dla polskiej nauki, jak i biznesu. Dlatego zdecydowaliśmy się na prowadzenie regularnych spotkań polskiego środowiska, aby przygotować oficjalne stanowisko do Horyzontu Europa, które otrzymał i przedstawił w Brukseli ówczesny minister nauki i szkolnictwa wyższego Jarosław Gowin. Stanowisko to podkreślało konieczność kontynuacji instrumentów z tzw. pakietu widening, w tym „Teaming

163

Innowacje na Horyzoncie w biznesie i w nauce

Konferencja „Europejska Rada ds. Innowacji – nowa szansa dla polskiego przemysłu w Horyzoncie 2020”, Warszawa, 12 kwietnia 2018 r.

for Excellence”, jak również wsparcia dla technologii na zaawansowanych poziomach rozwoju. Wskazywaliśmy również na kryterium geograficzne, jako dodatkowe przy ocenie wniosków. Ku naszemu zadowoleniu, te postulaty spotkały się z pozytywnym przyjęciem zarówno przez Komisję Europejską, jak i koleżanki i kolegów po fachu w innych krajach. W tamtym czasie renoma KPK na arenie europejskiej była niezaprzeczalna.

Dumą napawa mnie fakt, że mogłabym być częścią tych pięknych historii.

W tym miejscu pragnę także podziękować wszystkim ekspertkom i ekspertom KPK, którzy przez lata działali na polu innowacji, profesjonalnie i z pasją, wspierając polskie firmy i instytucje naukowe. Bo właśnie pasja i profesjonalizm to wartości, które nam wówczas przyświecały.

Aktywność KPK w europejskich sieciach NCP – koordynacja sieci NCP – WIDE.NET i BioHorizon

Polski głos w Grupie Lamy'ego

Prof. **Lucyna Woźniak**

Prorektorka ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą,
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

W latach 2016–2017 miałam zaszczyt reprezentowania Polski w tzw. Grupie Lamy'ego, czyli Niezależnej Grupie Wysokiego Szczebla (High Level Group – HLG) opracowującej zalecenia mające na celu maksymalizację wpływu programów UE na wyniki w zakresie innowacji. Grupie przewodniczył Pascal Lamy, emerytowany prezes Instytutu Jacquesa Delorsa.

Grupa została utworzona po zakończeniu oceny śródkresowej programu Horyzont 2020. Poproszono nas, byśmy na

podstawie wyników oceny sformułowali wizję przyszłych badań i innowacji (B+I) w UE oraz sformułowali strategiczne zalecenia dotyczące maksymalizacji wpływu unijnych programów w zakresie badań i innowacji w przyszłości. Raport z założenia miał być wykorzystywany i uwzględniany w uzasadnieniu ekonomicznym inwestycji w B+I, a także w prognozowaniu badań i innowacji. Prace rozpoczęliśmy w grudniu 2016 roku, a gotowy raport zaprezentowany został na konferencji interesariuszy „Badania i innowacje – kształtowanie naszej przyszłości”, 3 lipca 2017 roku w Brukseli, i znalazł swoje odbicie w trwającym właśnie programie Horyzont Europa.

2016

Angielskojęzyczny portal Horizon 2020 i biuletyn KPK promują polski potencjał i sukcesy

Jedno z najbardziej burzliwych posiedzeń dotyczyło formy raportu, ponieważ Pascal Lamy rzucił wyzwanie, abyśmy dokument ograniczyli do kilkunastu stron. Wtedy wydawało nam się to niemożliwe. A jednak finalna wersja ukazała się na owych 12 stronach (aneksów na wszelki wypadek nie doliczyłam!).

Grupa oparła się na wynikach śródkresowej oceny programu Horyzont 2020 i dokumentach przygotowanych na naszą prośbę przez stowarzyszenia i fundacje, a także krajowe konferencje rektorów, towarzystwa naukowe i zawodowe oraz przez odpowiednie służby Komisji. Odbywaliśmy w tym czasie wiele spotkań i konsultacji, zarówno w Brukseli, jak i w innych miejscach Europy. Regularnym uczestnikiem posiedzeń był komisarz ds. nauki i badań Carlos Moedas, a gośćmi inni urzędujący komisarze, europarlamentarzyści, lobbyści działający w Brukseli i przedstawiciele europejskich organizacji akademickich, organizacji konsumenckich oraz NGO-sów. Wszyscy członkowie HLG uczestniczyli indywidualnie w licznych spotkaniach krajowych i międzynarodowych, przenosząc swoje spostrzeżenia i wnioski na spotkania robocze HLG.

Ciekawe, że w tej zróżnicowanej zawodowo, narodowo i kontekstowo grupie współpraca była od samego początku znakomita i stosunkowo szybko zgodziliśmy się na kilka podstawowych obszarów szczegółowego zainteresowania. Naszym głównym przesłaniem i wizją było to, że inwestycje w badania i innowacje są kluczowe dla kształtowania lepszej przyszłości Europy w szybko globalizującym się świecie, w którym sukces zależy coraz bardziej od transferu badań naukowych w innowacje.

Końcowym rezultatem wielu miesięcy pracy zespołu był Raport LAB-FAB-APP, o znamienym tytule „Investing in the European future we want”, który skierowaliśmy do europejskich instytucji, rządów krajowych, a także do innych interesariuszy: firm, uczelni, instytutów badawczych, organizacji pozarządowych i wszystkich innych zaangażowanych w badania i rozwój innowacji nie tylko w UE.

Zależało nam, i bardzo konsekwentnie do tego dążyliśmy, aby powstał dokument klarowny i syntetyczny, ale obejmujący najważniejsze naszym zdaniem

wytyczne do budowy Europejskiej Przestrzeni Badawczej naszych wyobrażeń.

Wybrano jedenaście priorytetów, które mają fundamentalne znaczenie dla maksymalizacji wpływu przyszłych europejskich programów badawczych i innowacyjnych, wyrażając przy tym nadzieję na znaczny wzrost (podwojenie) finansowania programu Horyzont 2020:

1. nadanie priorytetu badaniom i rozwojowi innowacji w budżetach unijnych i budżetach krajowych;
2. kształtowanie unijnej polityki innowacji, która stworzy przyszłe rynki;
3. edukacja dla przyszłości i inwestowanie w rozwój potencjału ludzkiego, zdolnego do dokonania zmian i ich wprowadzania;
4. stworzenie ambitnego programu UE w zakresie badań naukowych i innowacji, aby uzyskać większy wpływ globalny;
5. podejście zorientowane na misję, skoncentrowane na obszarach odpowiadających globalnym wyzwaniom;
6. zracjonalizowanie krajobrazu finansowania UE i osiągnięcie synergii z funduszami strukturalnymi;

7. uproszczenie procedur;
8. mobilizacja i zaangażowanie obywateli;
9. lepsze dostosowanie unijnych i krajowych inwestycji w badania naukowe i innowacje;
10. nawiązanie międzynarodowej współpracy w zakresie badań naukowych i innowacji – znak towarowy – UE badania i innowacje;
11. lepsze wykorzystanie rezultatów i szerokie komunikowanie wyników.

Tutaj muszę podkreślić bardzo dobrą współpracę z Krajowym Punktem Kontaktowym oraz Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które wspierały mnie zarówno dokumentami oraz ekspertyzami powstałymi w naszym kraju, danymi statycznymi, jak i dyskusjami, które prowadziliśmy na temat priorytetów nie tylko Polski, lecz również krajów EU13.

Dyskutując przygotowania i zawartość raportu w kraju, wielu osobom wydawało się, że może on być ważny również dla krajowych interesariuszy, aby budować nasze programy i strategie, zwiększyć nasz udział w programach europejskich, a także umiędzynarodowienie oraz pozycję polskich uczelni w rankingach. Synergia między strategiami agencji krajowych (NCN, NCBR) a programami ramowymi zwiększyć może efektywność

Prof. Lucyna Woźniak w Grupie Lamu'ego opracowującej rekomendacje badań i innowacji UE

**Naszym głównym
przeżyciem i wizją
było to, że inwestycje
w badania i innowacje
są kluczowe dla
kształtowania lepszej
przyszłości Europy
w szybko globalizującym
się świecie, w którym
sukces zależy coraz
bardziej od transferu
badań naukowych
w innowacje.**

inwestowania środków publicznych i prywatnych w badania i innowacje.

W Polsce odbyło się w tym czasie kilka ważnych konferencji i spotkań organizowanych przez dotychczasowych beneficjentów FP6/FP7/H2020, na przykład: spotkanie REGPOTs w Warszawie (KPK), „XV Sympozjum Stowarzyszenia Krajowej Rady Koordynatorów Projektów Badawczych UE (KRAB)” w Jastrzębcu czy posiedzenia KRASP i KRAUM. Podczas jednego z nich posłowie Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii PE odwiedzili Warszawę oraz Łódź, gdzie gościliśmy ich na Uniwersytecie Medycznym. Spotkali się z uczestnikami projektów finansowanych w ramach programów ramowych, byli zainteresowani powodami słabych wyników polskich jednostek w konkursach Horyzont 2020, a także małego zainteresowania polskich naukowców programem H2020. Przedstawiliśmy wtedy uczestnictwo polskich partnerów w utworzonej właśnie Wspólnocie Wiedzy i Innowacji EIT Health i nasze plany związane z tym przedsięwzięciem europejskim.

Jednocześnie na wszystkich spotkaniach „europejskich” podkreślano, że doskonałość w badaniach jest jednym z najważniejszych i nie podlegających negocjacji priorytetów Horyzontu 2020 oraz jego następcy Horyzontu Europa.

Wyniki przedstawione w sprawozdaniu okresowym programu Horyzont 2020 nie były dla Polski zadowalające, lecz raczej rozczarowujące. Bardzo niska aktywność w połączeniu ze stosunkowo niskim wskaźnikiem sukcesu może prowadzić do wniosków, że potrzebne są zmiany. Jasne stało się, że uczestnictwo Polski w europejskich programach musi być powiązane ze zrewidowaniem naszego potencjału innowacyjnego (grupy badawcze, instytucje, MŚP i innowacyjny biznes), tak by wspierać te ośrodki na wszystkich etapach przygotowań do aplikowania. Wiele głosów pochodzących z Polski i innych krajów EU13 wskazywało na konieczność uruchomienia całego potencjału Europejskiej Przestrzeni Badawczej i przyciągania uczestników z EU13, nowicjuszom trudno jest bowiem dołączyć

do istniejących sieci współpracy badawczej. Pomimo że niektóre nowe państwa członkowskie rozwijają się szybko, posiadają doskonałe ośrodki badawcze z najnowocześniejszymi obiektami badawczymi finansowanymi z EFSI i wzorce współpracy z EU15, jednak słabsza widoczność doskonałości i niskie zaangażowanie EU13 w testowanie nowych technologii prowadzi do wyników niższych od spodziewanych. Dlatego konieczne jest zachowanie programów wspierających uczestnictwo EU13 w Horyzoncie Europa. W dyskusjach argumentowaliśmy, że takie podejście nie tylko wesprze regiony o mniejszym zaangażowaniu, ale również wyraźnie zademonstruje europejską wartość dodaną. Środki dotyczące wkładu EU13 powinny zostać wdrożone w celu zachęcenia do włączenia nowych partnerów, aby wykorzystać cały potencjał Europejskiej Przestrzeni Badawczej. Rozwiązania? Oczywiście nie ma prostej formuły.

Aktywność, aktywność, aktywność! I lepsza, skuteczniejsza współpraca między partnerami, w tym budowanie sieci między polskimi grupami i instytucjami w celu identyfikowania i znajdowania odpowiednich partnerów. Do tego zdecydowanie potrzebujemy większego

Spotkanie strategiczne:
„Interim evaluation of
Horizon 2020 – Polish
perspective”

finansowania na poziomie krajowym, które lepiej odpowiadałoby na wymogi współpracy międzynarodowej i umiędzynarodowienia uczelni (np. NAWA teoretycznie odpowiada takim potrzebom). A także lepszego i bardziej profesjonalnego wsparcia dla kandydatów oraz większej aktywności naukowców.

Musimy pamiętać, że Horyzont 2020 i Horyzont Europa to instrumenty finansowe wdrażające Unię Innowacji, flagową inicjatywę strategii Europa 2020, mającą na celu zapewnienie globalnej konkurencyjności Europy. Dlatego bliższa i głębsza współpraca z przemysłem (rozumianym bardzo szeroko) jest kluczowa dla poprawy naszej pozycji w tym unijnym wyzwaniu. W tym celu musimy przemodelować nie tylko podejście badawcze (z indywidualnego na oparte na współpracy), ale także ponownie rozważyć rolę i znaczenie szkolnictwa wyższego w promowaniu przedsiębiorczości i nowych form współpracy z otoczeniem przemysłowym i społecznym.

Z perspektywy czasu wydaje mi się, że warto również dzisiaj powrócić do oceny H2020, aby systematycznie analizując zawarte tam dane, znaleźć najbardziej efektywny sposób na

zmniejszenie luki między naszą pozycją a naszymi ambicjami.

Nie ulega wątpliwości, że mechanizmy poszerzania, zarówno istniejące (np. wprowadzone w Horyzoncie Europa dodatkowe kryterium selekcji oparte na *geographical diversity*), jak i przyszłe, będą wymagały od EU13 dodatkowych wysiłków. Jest całkiem jasne, że niektóre z tych programów nie były równie skuteczne w różnych krajach. Moim zdaniem, musimy przeanalizować sukces FP7 REGPOTs w Polsce i wspierać trwałość doskonałości, a doświadczenie stworzone przez REGPOTs wykorzystać do ulepszenia Centrów Doskonałości i pomagać im w osiągnięciu kolejnych celów, szerzeniu wiedzy i ubieganiu się o fundusze.

I na koniec krótka refleksja, a właściwie pytanie: czy udało nam się wyciągnąć wnioski z Horyzontu 2020 i czy uczestnictwo polskich partnerów w Horyzoncie Europa będzie odpowiadało naszym ambicjom, potencjałowi i oczekiwaniom skierowanym do środowisk naukowo-badawczych?

Dokąd zmierzasz KRAB-ie tym polonezem?

Prof. Janusz Hołyst

Wydział Fizyki Politechniki Warszawskiej
Prezes Zarządu Krajowej Rady Koordynatorów
Projektów Badawczych UE (KRAB)

Moje wspomnienia związane z projektami europejskimi i z działalnością jako Prezesa Zarządu Stowarzyszenia KRAB chciałbym rozpocząć od podziękowania Koleżankom i Kolegom z Krajowego Punktu Kontaktowego Programów UE za 20 lat współpracy i pomocy w pozyskiwaniu i prowadzeniu projektów UE. Są to wspomnienia, które wiążą się zarówno z samymi projektami europejskimi, jak i z zespołem KPK.

Gdy dostęp do kserokopiarki był przywilejem

Moje najdalsze wspomnienie związane z projektami europejskimi dotyczy uwagi profesora Güntera Haaga, który był moim opiekunem, gdy odbywałem staż podoktorski finansowany przez fundację Humbolta w 1993 roku na Uniwersytecie w Stuttgarcie. Zdarzyło się tak, że pewnego razu Günter nagle przerwał naszą naukową dyskusję, usprawiedliwiając się: „Muszę jechać w tej chwili na dworzec, by spotkać kolegę, który wraca właśnie z Brukseli do Wiednia i robi przystanek w Stuttgarcie, aby omówić wspólny projekt”.

„National Event of Poland: The Synergies with Research and Innovation Funds: Stairway to Excellence”

Okrągły stół dla dużych przedsiębiorstw

Dodał: „To są trudne do zdobycia projekty finansowane przez Komisję Europejską, ale jak dostanę grant, to mój zespół będzie mógł dobrze działać w oparciu o przyznany budżet”. Pracowałem wtedy z Günterem nad modelem kontroli chaosu deterministycznego w modelach ekonomicznych, a Günter szukał funduszy dla swoich badań dotyczących sztucznych sieci neuronowych stosowanych do predykcji migracji w różnych grupach społecznych na terenie Niemiec. Następnego dnia pokazał mi fragment swojego projektu. Byłem zaskoczony, ile znajduje się w nim podkreśleń i wyrazów pisanych pogrubioną czcionką. Widząc moje zdziwienie wyjaśnił: „Janusz, to trzeba tak pisać, aby recenzent łatwo dostrzegł to, co jest najważniejsze we wniosku”.

Zainteresowałem się wtedy pojęciem projektu i pozyskiwaniem pieniędzy na badania z grantu, bo na początku lat 90. były to narzędzia mało znane polskiej nauce. Przywiozłem nawet z Uniwersytetu w Stuttgarcie książeczkę z bezcennymi informacjami na temat różnych możliwości składania wniosków o projekty badawcze.

Chyba wykorzystując tę książeczkę, dotarłem do programu Phare i w trakcie kolejnego

pobytu w Niemczech przygotowałem razem z Günterem wniosek o współpracę badawczą między naszymi grupami. Günter był przerażony, że chcę wystąpić o budżet rzędu kilkudziesięciu tysięcy marek, podczas gdy dla niego projekty zaczynały się od sumy 300 tys. DM. Ja z kolei w ogóle nie obejmowałem swoją wyobraźnią tak dużego budżetu. Na przygotowaniu tego wniosku spędziłem w Stuttgarcie kilka tygodni i przyjechałem do Warszawy na jeden dzień, aby uzupełnić dane administracyjne Politechniki Warszawskiej i wysłać wniosek z Polski (o ile pamiętam, taki był wymóg konkursu). Niestety w moim Instytucie nie uzyskałem dostępu do kserokopiarki i kilka godzin szukałem na mieście punktu ksero, który by mi szybko powielił w sześciu egzemplarzach 150 stron. Na Poczcie Głównej znalazłem się około godz. 23, a kolejka do okienka listów poleconych spowodowała, że mój projekt został wysłany po północy.

Oczywiście nie zdawałem sobie sprawy, że dla komisji konkursowej coś

takiego jak stempel pocztowy z datą na kopercie odgrywa rolę. Dlatego też byłem mocno zszokowany, gdy po kilku tygodniach otrzymałem list z Komisji, że projekt nie spełnił warunków formalnych, ponieważ został wysłany po terminie. Trudno, od czegoś trzeba zaczynać. Nie wiedziałem wtedy jeszcze o istnieniu czegoś takiego jak KPK, a sama moja wiedza o projektach była oczywiście znikoma.

Czy dach nad Centrum Doskonałości może przeciekać?

Moim kolejnym podejściem do projektów europejskich był konkurs na otwarcie Centrum Doskonałości – Center of Excellence for Complex System Research (było to chyba w roku 2000). Wiedziałem już, że przygotowanie projektu to wiedza i sztuka, której się trzeba nauczyć. Gdy otrzymałem informacje o szkoleniu organizowanym przez KPK, natychmiast się zgłosiłem. Na szkoleniu po raz pierwszy spotkałem dr. Andrzeja

Siemaszko, ówczesnego dyrektora KPK. Pamiętam dużą salę wypełnioną przez sto kilkadziesiąt osób i Andrzeja, który w logiczny sposób wykladał założenia konkursu. Starannie podkreślał, co można, a czego nie wolno pisać we wniosku. Pamiętam również moje zdziwienie, jak precyzyjnie Andrzej potrafił odpowiadać na pytania z sali. Jedno z nich brzmiało następująco: „W naszym instytucie cieknie dach, jest to konieczna potrzeba remontowa i chcemy to wpisać do wniosku”. Andrzej spokojnie tłumaczył, że rozumie wagę problemu, ale wstawienie tego „zadania” do budżetu spowoduje dyskwalifikację całego wniosku, niezależnie od tego, jak bardzo jest potrzebny taki remont. Widziałem, że profesor, który zadał to pytanie, nie mógł zrozumieć, dlaczego nie może otrzymać dofinansowania, bo przecież deszcz nie powinien padać na zamawianą w projekcie aparaturę. Wtedy pojąłem, że w strukturze projektu są pewne zasady, których nie da się pominąć i nawet najbardziej potrzebne działania nie może być umieszczone, jeśli nie pozwalają na to reguły konkursu.

Gdzieś w czasie przerwy nieśmiało podszedłem do Andrzeja. Zakłopotany poprosiłem

Wdrażanie certyfikatu
„Seal of Excellence”
w programach krajowych

Wizyty studyjne polskich branż
przemysłowych (energetyka
i chemia) w Brukseli

o wyjaśnienie kilku niejasnych dla mnie punktów regulaminu konkursu. Andrzej odpowiedział szczegółowo, w jaki sposób należy je interpretować, i antycypując moje przyszłe trudności przy pisaniu wniosku, podał mi kontakt do zespołu KPK odpowiedzialnego za wsparcie w tym konkursie. Wykorzystałem ten kontakt, gdy razem z kolegami z kilku wydziałów na Politechnice pracowałem nad „swoim” wnioskiem. Tym razem dotrzymaliśmy terminu i otrzymaliśmy recenzje z ocenami *very good/excellent*, ale wnioski innych zespołów były lepsze. Nie zraziłem się jednak tą porażką i gdy Polska mogła już w pełni uczestniczyć w programach ramowych UE, rozpocząłem starania o uzyskanie grantów w konkursach 6. Programu Ramowego.

Nie tylko pomysł się liczy!

Tym pierwszym podejściem był projekt na temat sieci złożonych. W tym czasie doceniłem już istnienie KPK i możliwość konsultacji z ekspertami z tego punktu. Niestety, znowu przegraliśmy. Analiza uwag recenzentów dała mi jednak sporo do myślenia. Z punktu widzenia programu naukowego nasz projekt był oceniony bardzo

dobrze. Nie wiedziałem jednak wtedy wystarczająco dużo na temat innych elementów, które wchodziły w ocenę projektu, czyli sekcji Impact i Management, i te części projektu dostały niższe oceny.

W następnym konkursie, korzystając z konsultacji ekspertów KPK, udało mi się uzyskać dofinansowanie na projekt CREEN, który złożyłem jako koordynator w ramach programu NEST. W tym samym konkursie został zaakceptowany drugi wniosek (MMCOMNET) o podobnej tematyce, w którym koordynatorem był Uniwersytet w Oxfordzie, a moja grupa była odpowiedzialna za jeden z pakietów. Dofinansowanie z Komisji dla Politechniki w obu projektach stanowiło razem około 500 tys. euro i z dnia na dzień budżet mojej pracowni wzrósł kilkadziesiąt razy! KPK zaprosił mnie wtedy na spotkanie szkoleniowe dla uczestników projektów europejskich. Spotkanie było prowadzone przez specjalistę z Wielkiej Brytanii lub Irlandii, który był bardzo zaskoczony, że na sali jest obecny polski koordynator projektu NEST.

Te pierwsze projekty kosztowały mnie dużo czasu z uwagi na to, że musiałem rozwiązywać nie tylko problemy naukowe, lecz przede wszystkim nadzorować w projekcie CREEN grupę naukowców w różnych krajach oraz zarządzać budżetem projektów w Polsce. Dodatkowo okazało się, że nie były niestety zbyt jasne ówczesne przepisy dotyczące wykorzystania budżetu projektu europejskiego na uczelni. Dzięki konsultacjom z KPK udało się stworzyć taką interpretację regulaminów Komisji Europejskiej oraz regulaminów uczelni, aby środki na koszty osobowe mogły być przekazywane wykonawcom projektów, tak jak było to zaplanowane we wniosku projektowym. Pamiętam, że sporo czasu spędziłem, przekonując różne osoby na uczelni, że mój doktorant może zarabiać tyle, ile profesor Politechniki. Po pierwsze bowiem – ma kwalifikacje, które gwarantują, że będzie pracował intensywnie przy projekcie, po drugie – jeśli ja mu nie zapłacę ze środków przydzielonych Politechnice, to bardzo chętnie zapłaci mu jeszcze większą stawkę profesor

w Berlinie, Paryżu lub Wiedniu, a mój doktorant już wie, w jaki sposób się do tego profesora zwrócić o współpracę. Ostatnim argumentem było jednak stwierdzenie, że jeśli nie wydamy tych pieniędzy, to nie będzie narzutów na koszty pośrednie, które będzie mogła pobrać uczelnia. Wydaje mi się, że sprawę rozstrzygnął dopiero ten ostatni argument.

Rada w KRAB-ie

Kierowany swoim doświadczeniem stworzyłem na Politechnice Warszawskiej wraz z kilkoma innymi profesorami Radę Kierowników Projektów Europejskich. Spotykaliśmy się co kilka tygodni i wymienialiśmy informacje na temat zarówno merytorycznych spraw prowadzonych przez nas projektów, jak i pojawiających się problemów organizacyjno-formalno-finansowych. Opracowane podczas naszych spotkań wnioski przekazywaliśmy systematycznie kierownictwu Politechniki. Zauważyłem, że takie wspólne działanie było bardziej efektywne od indywidualnie kierowanych uwag i próśb. Zacząłem więc rozmawiać z przedstawicielami KPK, aby można było spotykać się w szerszym gronie reprezentowanym

Konferencja „Horizont 2020 – gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy – możliwości i wyzwania dla Polski” z udziałem dyr. Petera Drölla (DG R&I) – rekomendacje dla Polski i UE

przez wykonawców projektów z różnych polskich uczelni. Po kilku takich spotkaniach doszliśmy wspólnie do wniosku, że potrzebne byłoby stowarzyszenie, które mogłoby w sposób bardziej usystematyzowany i formalny wspomagać uczestników projektów europejskich w Polsce. Tak w roku 2007 narodził się KRAB (Krajowa Rada Koordynatorów Projektów Badawczych UE, www.krab.edu.pl). W powstaniu KRAB-a bardzo pomocny był ówczesny zastępca dyrektora, a późniejszy dyrektor KPK, dr inż. Zygmunt Krasieński, który opierając się na swoim doświadczeniu, wskazywał, w jaki sposób ta organizacja mogłaby efektywnie działać. W rejestracji KRAB-a nieoceniony był również prawnik KPK, pan Bartosz Majewski.

Powstanie KRAB-a pozwoliło na zwiększenie skuteczności oddolnych działań związanych ze środowiskiem projektów europejskich. Jako KRAB przygotowaliśmy stanowiska dla ministerstwa nauki w sprawie roli Polski w programach ramowych. Byliśmy częstymi gośćmi kierownictwa ministerstwa i znowu zauważyłem, że wspólne działanie pozwoliło na bardziej skuteczne zmiany systemowe służące pozyskiwaniu i prowadzeniu projektów

europejskich w skali kraju. Po pewnym czasie KRAB stał się rozpoznawalny na tyle, że na konferencje organizowane przez ministerstwo lub KPK poświęcone projektom europejskim byli często zapraszani jego przedstawiciele. Z drugiej strony na sympozja KRAB-a przyjeżdżali przedstawiciele KPK i przedstawiciele kierownictwa ministerstwa. Bezценne były wystąpienia ekspertów KPK, dyrektora Siemaszko, dr. Krasieńskiego, pani Barbary Trammer, pani Anny Wiśniewskiej oraz innych specjalistów w zakresie programów ramowych UE. Konsultacje z tymi ekspertami oraz z innymi członkami KRAB-a pomogły mi w uzyskaniu i koordynowaniu kolejnych projektów, w tym projektu CyberEmotions (<http://www.cyberemotions.eu/>) i RENOIR (<http://renoirproject.eu/>). W tym okresie na szkolenia z zakresu projektów przyjeżdżałem już jako wykładowca zaproszony przez KPK i przedstawiałem metody pozwalające na zwiększenie szans pozyskania grantu. W międzyczasie wiele uczelni w Polsce

zrozumiało wagę pozyskiwania finansowania dla projektów, zarówno ze środków europejskich, jak i w ogóle środków na badania pochodzących od zewnętrznych podmiotów. Na niektórych uczelniach rozwinęły się specjalistyczne biura, które wspomagają osoby składające wnioski. Eksperti ds. projektów europejskich w tych biurach byli szkoleni m.in. na studiach podyplomowych, które współorganizował KRAB. Powoli powstawało managerskie zaplecze projektów badawczych, bo przecież dobry naukowiec nie musi być dobrym managerem.

Prawdopodobnie dzięki mojej pracy w KRAB-ie zostałem powołany przez ministerstwo na funkcję polskiego przedstawiciela w programie „European Research Council” – ERC. Razem z dr. Wiesławem Studenckim z KPK zaczęliśmy zwracać uwagę ministerstwu, że w tym programie praktycznie nie ma polskich uczestników. Gorzej, że Polacy pozyskujący takie projekty prowadzą je z reguły poza granicami kraju. Zdawałem sobie sprawę, jak trudne

są to projekty, jak wysoką poprzeczkę dorobku naukowego i oryginalności projektu musi pokonać autor wniosku, jeśli ma zakończyć się sukcesem. Poprzez KRAB zaproponowałem kierownictwu ministerstwa, aby pozyskiwanie projektów europejskich, a w szczególności projektów ERC było odpowiednio wysoko punktowane przy ocenach parametrycznych jednostek. Jeszcze raz miałem tu ogromne zrozumienie i wsparcie w KPK. Trzeba było pokonywać jednak pewne bariery, na spotkaniach z rektorami słyszałem bowiem opinię: „Jaki sens ma przyznawanie punktów za coś, co jest tak rzadkie na polskich uczelniach?”. Upłynęło kilka lat, zanim uczestnictwo w projektach europejskich znalazło swoje uznanie w ocenie zarówno pracownika, jak i wydziału lub uczelni.

W trakcie sympozjów KRAB-a zwracaliśmy uwagę na to, że ograniczony udział polskich zespołów badawczych w programach ramowych UE ma swoje historyczne przyczyny. Tymi barierami są przede wszystkim:

- 1. brak doświadczenia wśród polskich naukowców w przygotowywaniu projektów europejskich;**
- 2. brak stabilnych rozwiązań prawnych umożliwiających prowadzenie takich projektów, co**

VII edycja nagrody
Kryształowej Brukselki –
Nagroda Specjalna:
prof. Janusz Bujnicki
i prof. Janusz Holyst

Grupy referencyjne KPK do
Komitetów Programowych
H2020 – Programy Pracy
2018–2020

szczególnie wpływa na kwestie wypłacania wynagrodzeń z budżetu projektu;

3. brak wystarczającego wsparcia managerskiego dla zespołów przygotowujących wnioski projektowe oraz realizujących takie projekty;
4. brak skutecznych mechanizmów niezbędnej współpracy nauki z przemysłem;
5. duże dysproporcje między wynagrodzeniami wykonawców podobnych lub tych samych projektów w Polsce i w Europie Zachodniej.

Polonez to nie trabant

Opinie o problemach związanych z pozyskiwaniem i prowadzeniem projektów europejskich często przekazywaliśmy przedstawicielom kierownictwa Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, którzy uczestniczyli w sympozjach KRAB-a. Zarząd KRAB-a był również zapraszany na konsultacje do ministerstwa. Jesienią 2019 roku zostałem poproszony przez MNiSW o wygłoszenie referatu, który miał otwierać konferencję wprowadzającą Polskę do programu ramowego Horyzont 2020. Nie ukrywałem przed tą konferencją, jaka jest moja opinia o problemach związanych z prowadzeniem projektów w Polsce. W trakcie mojego wystąpienia

alegorycznie przedstawiłem sytuację polskiego naukowca startującego w konkursach europejskich jako kierowcy samochodu FSO polonez, czyli najlepszego polskiego samochodu wyprodukowanego z wykorzystaniem polskiej myśli technicznej, który musi się ścigać z samochodami Formuły 1. Wskazywałem, że w konkursach europejskich wygrywają tylko najlepsi, a bariery, które dalej istnieją w polskiej nauce, powodują, że nasza efektywność w pozyskiwaniu grantów jest niestety dużo niższa niż grup badawczych w Europie Zachodniej. Niestety, ta alegoria niezbyt spodobała się pani minister, która skomentowała mój wykład słowami, że „polska nauka nie jeździ trabantem”. No cóż, polonez to nie trabant. Ponieważ nie udało mi się uzgodnić z panią minister poglądów na temat motoryzacji i sytuacji w polskiej nauce, więc obawiam się, że moje umiejętności przekonywania polityków są jednak ograniczone.

W programie ramowym Horyzont 2020 (2014–2020), w odróżnieniu od poprzedniego 7PR, zabroniono niestety

etatowym pracownikom polskich uczelni pobierania honorariów bezpośrednio z projektów badawczych. Stało się to mimo oficjalnych protestów KRAB-a składanych do ministerstwa nauki. Pewną rekompensatą był program ministerstwa o nazwie „Premia na Horyzoncie”. W obecnym programie Horyzont Europa (2021–2027) „Premia na Horyzoncie” została zlikwidowana i ministerstwo uznało, że możemy pobierać wynagrodzenia bezpośrednio z projektów pod warunkiem przygotowania przez uczelnie odpowiednich regulaminów wynagrodzenia. Pisząc to, wiem niestety, że na wielu uczelniach takie regulaminy jeszcze nie powstały, co znacznie ogranicza zapas potencjalnych wnioskodawców do przygotowywania wniosków. Bądźmy szczerzy, koordynator projektu europejskiego poświęca na przygotowanie wniosku wiele tygodni (a czasami nawet wiele miesięcy) pracy kilkusobowego zespołu. Jeśli nie ma jasności, czy ewentualne wygranie konkursu spowoduje, że będzie można efektywnie wykorzystywać

W trakcie mojego wystąpienia alegorycznie przedstawiłem sytuację polskiego naukowca startującego w konkursach europejskich jako kierowcy FSO Polonez, czyli najlepszego polskiego samochodu, który musi się ścigać z samochodami Formuły 1 (...) Niestety, ta alegoria niezbyt spodobała się Pani Minister (...)

2017

Pierwszy miliard euro
w Programach Ramowych
UE dla Polski

środki takiego projektu, to wiele zespołów nie chce w ogóle nawet próbować przygotowywać wnioski konkursowe. Statystyka udziału Polski w zamkniętym już programie Horyzont 2020 wskazuje, że nasz udział jako kraju się zwiększył. Natomiast zmniejszyła się niestety pula projektów pozyskiwanych przez zespoły z polskich uczelni. Moim zdaniem wynikało to z barier, które wymieniałem powyżej.

180

Dokąd zmierzasz KRAB-ie tym Polonezem?

Podsumowanie

Uważam, że projekty europejskie są znakomitym narzędziem organizacyjnym i finansowym wspomagania polskiej nauki. Pozyskiwanie i prowadzenie tych projektów wymaga jednak specyficznej wiedzy, która winna być szerzej udostępniana przez specjalistów.

Te krótkie wspomnienie mojej drogi przez projekty finansowane w ramach programów ramowych UE dedykuję wszystkim obecnym i byłym pracownikom KPK, których miałem przyjemność poznać. W szczególności dziękuję za współpracę dr. Andrzejowi Siemaszko, dr. Zygmuntowi Krasieńskiemu, pani Barbarze Trammer, pani Annie Wiśniewskiej, pani Grażynie Omarskiej i dr. Wiesławowi Studenckiemu.

181

Dokąd zmierzasz KRAB-ie tym Polonezem?

Współpraca ze środowiskiem naukowo-badawczym

Renata Rycerz

Doradca dyrektora KPK ds. współpracy z kluczowymi partnerami
Koordynator obszaru Bezpieczeństwo

182

Współpraca ze środowiskiem naukowo-badawczym

22 lata KPK w IPPT PAN to imponujący czas, zarówno na wspomnienia, jak i refleksje. Miałam wielką przyjemność i zaszczyt pracować na rzecz KPK w IPPT PAN przez 18 lat. Do moich obowiązków należało wiele zadań, od 2007 roku pełniłam funkcję koordynatora, jakże odpowiedzialnego i ważnego obszaru, którym był obszar „bezpieczeństwo”. W międzyczasie byłam kierownikiem biura dykcji oraz doradcą dyrektora ds. kluczowych partnerów (do 2020 roku). Zadania te wymagały ode mnie kompetencji nawiązywania kontaktów z przedstawicielami różnych gremiów,

co sprawiało mi ogromną przyjemność i dawało wiele satysfakcji.

W programach ramowych bardzo istotnym elementem są relacje międzyludzkie, ich budowanie na każdym etapie, ale przede wszystkim współpraca. Umiejętność budowania kontaktów między uczestnikami projektów międzynarodowych wcale nie należy do łatwych, tym bardziej że mamy do czynienia z partnerami z różnych krajów, o różnej mentalności, mniejszym bądź większym doświadczeniu, wiedzy na różnym poziomie, gdzie barierą nie zawsze jest język, ale przede wszystkim

zrozumienie, że działanie razem, wspólnie daje wymierne rezultaty, bez względu na rozmieszczenie geograficzne.

Należy zwrócić uwagę, że współpracę na poziomie międzynarodowym trzeba zacząć od nauczenia się i zrozumienia, jak ważna jest umiejętność współpracy na poziomie krajowym, pomiędzy zespołami czy instytucjami, przekazywanie wiedzy, dzielenie się tą wiedzą między współpracownikami. Muszę przyznać, że czasem szło nam to dość opornie. Zdarzało się, że gdy pracownik zmieniał pracę lub wyjeżdżał np. na staż do innego kraju, nie przekazywał wiedzy swojemu następcy, a to duży błąd, ponieważ często ogrom takiej wiedzy i kompetencji odchodził wraz z pracownikiem, a to z kolei było dużą stratą dla organizacji.

Od początku mojej pracy w KPK, czyli od 2002 roku, miałam przyjemność uczestniczenia w wielu inicjatywach, które miały na celu informowanie i zachęcanie przedstawicieli polskich instytucji do włączania się w realizację różnych projektów, zarówno krajowych, jak

i międzynarodowych. Zauważyłam wtedy, jak trudno jest nam zmieniać mentalność czy też podejście do nowych wyzwań, często korzystnych dla organizacji, ale nie zawsze mieliśmy, jako organizacje, tego świadomość.

W latach 2003–2004 razem z panem dr. Jackiem Kucińskim, moim ówczesnym kierownikiem (pragnę w tym miejscu serdecznie podziękować za Jego wsparcie i ogromną wiedzę, dzięki której mogłam rozwijać swoje umiejętności i poznawać wspaniałych ludzi; to człowiek z ogromnym doświadczeniem i życzliwością, która daje motywację do pracy, nawet gdy po drodze napotykamy różne trudności), byłam odpowiedzialna w KPK za współpracę z Joint Research Centre (JRC), które umożliwiała m.in. odbywanie staży (tzw. National Seconded Expert) również polskim naukowcom z instytutów badawczych w jednym z wybranych przez nich instytutów JRC.

Pamiętam, jaki to był ogrom pracy, ileż należało wypełnić formularzy, przygotować rekomendacji, listów poparcia dla ekspertów, którzy byli zainteresowani odbyciem takiego stażu, oraz ile wysiłku musieli włożyć polscy naukowcy, aby móc wyjechać na taki staż.

183

Współpraca ze środowiskiem naukowo-badawczym

Kinga Stanisławska w Grupie
Wysokiego Szczebla ds. EIC
przy KE

Był to czas, kiedy nie mieliśmy zbyt dużo doświadczenia w relacjach międzynarodowych. Bardzo wiele zależało od dyrektorów tychże instytutów, dozy zaufania z ich strony, aby dany naukowiec mógł wyjechać za granicę i na pół roku opuścić swoje stanowisko pracy. I tu zaczynały się „schody”, gdyż często po powrocie do kraju naukowiec nie miał możliwości kontynuowania pracy lub zmieniono mu stanowisko, nie zawsze na lepszych warunkach. Wtedy nie było jeszcze zrozumienia, że udział w takim prestiżowym stażu, z dostępem do infrastruktury badawczej, narzędzi, których nie mieliśmy jeszcze w Polsce, jest ogromną wartością dodaną dla organizacji i takiego pracownika należałoby docenić za jego nowe kwalifikacje. Wymagało wiele czasu, abyśmy nauczyli się, jak w pozytywnym tego słowa znaczeniu wykorzystać potencjał, wiedzę i zdobyte doświadczenia pracowników oraz dzielić się zdobytą wiedzą z innymi.

Wtedy Krajowy Punkt Kontaktowy zwrócił uwagę, że brak umiejętności współpracy w polskich organizacjach, wykorzystywania wiedzy doświadczonych pracowników jest niestety naszą piętą Achilleś, a z tym

problemem musimy sobie poradzić, żeby pokazać nasz polski potencjał.

Należy podkreślić, że pracownicy KPK dzięki dobrej woli i ogromnemu zaufaniu Dyrekcji mieli dużą elastyczność w podejmowaniu różnych działań mających na celu bezpośrednio docieranie do beneficjentów programów ramowych. Mogliśmy uczestniczyć w wielu dedykowanych spotkaniach, podczas których zawsze zwracaliśmy uwagę, jak ważna jest współpraca w zespołach, dzielenie się wiedzą, aktywny udział w różnych wydarzeniach (Piotr Świerczyński w swoim artykule podkreślił rolę spotkań brokerskich, do udziału w których bardzo zachęcaliśmy przedstawicieli polskich instytucji), ponieważ dzięki temu zdobywamy wiedzę i doświadczenie, budujemy relacje, nawiązujemy nowe kontakty, które w przyszłości zaowocują ciekawymi projektami.

Wspólnie z organizacjami polskiego środowiska naukowo-badawczego podjęliśmy działania, aby stworzyć system instytucjonalnego dotarcia do

najlepszych zespołów. Miałam przyjemność współpracy przy podpisywaniu i realizacji umów partnerskich z takimi organizacjami, jak m.in. Rada Główna Instytutów Badawczych, Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich czy Polska Akademia Nauk. Głównym celem było podejmowanie działań na rzecz zwiększenia udziału polskich podmiotów w projektach PR Horyzont 2020, poprzez informowanie na temat bieżących konkursów, organizację dni informacyjnych i szkoleń adresowanych dla kierownictwa jednostek naukowo-badawczych czy promowanie ich potencjału (kampania „Strategia na Horyzont”).

Zawsze podkreślaliśmy, że świadomość i zrozumienie przez decydentów wszelkich inicjatyw w programach ramowych znacznie ułatwia podejmowanie konkretnych działań przez pracowników danej organizacji, np. zdobywanie coraz bardziej odpowiedzialnych ról w projektach, udział w spotkaniach brokerskich czy też w prestiżowych gremiach europejskich.

Wymagało wiele czasu, abyśmy nauczyli się, jak wykorzystać potencjał, wiedzę i zdobyte doświadczenia pracowników oraz dzielić się zdobytą wiedzą z innymi. Wtedy KPK zwrócił uwagę, że brak umiejętności współpracy w polskich organizacjach, wykorzystywania wiedzy doświadczonych pracowników jest niestety naszą piętą Achilleś.

Bardzo ważnym wyzwaniem i misją KPK, pod kątem budowania relacji przez te 22 lata, było wsparcie polskich beneficjentów w pozyskiwaniu środków z projektów realizowanych w konsorcjach międzynarodowych, które polegało m.in. na tzw. networkingu, organizowaniu wielu wydarzeń, spotkań „szytych na miarę potrzeb”, inicjatyw na podwórku krajowym oraz międzynarodowym.

W tym miejscu pragnę wspomnieć o ogromnym wsparciu i wspianiałej współpracy z polskimi organizacjami, takimi jak KRASP, RGIB czy PAN. Głównym celem była integracja środowiska krajowego, docieranie do konkretnych odbiorców, wypracowanie wspólnej strategii, identyfikacja polskich specjalizacji. Bez zaangażowania się wspomnianych gremiów, zrzeszających świetnych i kompetentnych ekspertów, nie byłoby znaczących wyników udziału w projektach międzynarodowych.

Miałam ten zaszczyt uczestniczenia w wielu ważnych i prestiżowych spotkaniach, możliwość wielu rozmów ze wspianiałymi ludźmi, bez których wsparcia nie osiągnęlibyśmy żadnych wyników, ich rola

i życzliwe zaangażowanie jest nie do przecenienia. Pragnę bardzo podziękować, nie tylko w swoim imieniu, lecz całego Zespołu KPK szczególnie osobom, które bardzo nam pomagały, zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym, przy okazji zaangażowania w różne inicjatywy.

Ogromne podziękowania kieruję na ręce Pana Prof. Jerzego Buzka i Jego zespołu asystentów, wspianiałych i bardzo życzliwych ludzi. Dziękujemy za wsparcie, porady i wszelkie wskazówki, z kim porozmawiać, do kogo się zwrócić, szczególnie wtedy, gdy organizowaliśmy wydarzenia w Brukseli, ale nie tylko. W tym miejscu chciałabym wspomnieć tematyczne wizyty studyjne, które organizowaliśmy dla naszych beneficjentów w Brukseli, m.in. w obszarach bezpieczeństwa, chemii procesowej, energetyki, ICT/Big Data, bioekonomii, GOZ czy transformacji cyfrowej przemysłu.

Szczególne podziękowania za wszelkie wsparcie dotyczące inicjatyw w programach

ramowych kieruję na ręce prof. Michała Kleibera, prof. Wiesława Banysia, prof. Jana Szmida, prof. Leszka Rafalskiego, prof. Zbigniewa Śmieszka, prof. Jerzego Duszyńskiego, prof. Pawła Rowińskiego, prof. Jerzego Lisa (rektora AGH, ale też przewodniczącego Komitetu Monitorującego KPK w 7PR) – współpraca z tak wspaniałymi i życzliwymi osobami była ogromną inspiracją i bodźcem do działań.

Mam to szczęście, że przez te lata spotkałam i nadal spotykam wielu wspianiałych i wartościowych ludzi, od których mogę się tak wiele nauczyć.

Pragnę serdecznie podziękować za wszystkie lata pracy w KPK/IPPT PAN moim wspianiałym przełożonym, od początku mojej pracy: dr. Andrzejowi Siemaszko (pierwszemu dyrektorowi KPK w IPPT PAN), Annie Dziubczyńskiej-Pytko (Aniu, rozmowy z Tobą były pełne dreszczyku emocji), Annie Wiśniewskiej, dr. Jerzemu Supłowi (pamiętam doskonale, jak mnie przyjmował do pracy, rozmowa odbyła się

w siedzibie NOT, a później zostałam rzucona na głębokie wody przy organizacji konferencji międzynarodowych), Andrzejowi Galikowi, Katarzynie Walczyk-Matuszyk, Sebastianowi Serwiakowi (bardzo dziękuję za wsparcie merytoryczne w obszarze „bezpieczeństwo”, który mam przyjemność koordynować od początku 7PR).

Szczególne podziękowania kieruję na ręce dr. Zygmunta Krasińskiego za Jego zaangażowanie, pasję i oddanie dla działań, nie zawsze łatwych w programach ramowych.

Oczywiście, bardzo dziękuję za pozytywne i życzliwe relacje, które budowaliśmy przez te lata, moim Koleżankom i Kolegom z KPK. Jestem głęboko przekonana, że kolejne doświadczenia i relacje w nowym miejscu pracy będą równie owocne, życzliwe i pełne satysfakcji, gdyż wszystko zależy od nas samych i naszego nastawienia do rzeczywistości, w której się znajdujemy!

Zatem, współpracujemy, pielęgnujemy dotychczasowe relacje i budujemy nowe, po ludzku bądźmy dla siebie życzliwi, ponieważ wtedy życie, zarówno prywatne, jak i zawodowe jest o wiele łatwiejsze.

Włączanie instytutów badawczych w Programy Ramowe UE

Prof. Leszek Rafalski

Przewodniczący Rady Głównej Instytutów Badawczych w latach 2007–2022

188

Włączanie instytutów badawczych w Programy Ramowe UE

Moje doświadczenia współpracy z Krajowym Punktem Kontaktowym rozpoczęły się, gdy zostałem włączony do prac Komitetu Monitorującego KPK, któremu przewodniczył prof. Jerzy Lis. Dyrektorem KPK był wówczas Andrzej Siemaszko, a siedziba KPK mieściła się przy ul. Krzywickiego w Warszawie, w budynku nieistniejącego już Instytutu Maszyn Matematycznych. Posiedzenia odbywały się w niezbyt dużej salce konferencyjnej, gdzie prowadzone były dyskusje nad zasadami funkcjonowania i oceną działalności KPK. W szczególności dużo czasu poświęciliśmy na zdefiniowanie

kryteriów oceny skuteczności KPK, tak aby odzwierciedlały one aktywność polskich jednostek naukowych w programie ramowym Unii Europejskiej. W tym czasie zapadła także decyzja o utworzeniu branżowych punktów kontaktowych. Działalność branżowych punktów kontaktowych była dofinansowywana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. To było bardzo skuteczne rozwiązanie organizacyjne z uwagi na stworzenie możliwości przekazywania informacji o konkursach i ich zasadach dedykowanych jednostkom naukowym z poszczególnych obszarów gospodarki.

Projekt: Naukowiec – Dni Mobilności i Karier (PL-ERADays) – EURAXESS

Później brałem udział w komisji konkursowej, której zadaniem było wyłonienie kandydata na dyrektora KPK. Podpisałem dokument o nieujawnianiu szczegółów konkursu i nie mogę szerzej mówić o przebiegu tego konkursu. Nie jest jednak tajemnicą, że z pełnym przekonaniem wskazaliśmy dr. inż. Zygmunta Krasieńskiego jako najlepszego spośród osób uczestniczących w konkursie. Po wielu latach uważam, że to była bardzo dobra decyzja.

W okresie gdy dyrektor Krasieński kierował KPK, nawiązana została ścisła i trwała współpraca z Radą Główną Instytutów Badawczych. Zarówno dyrektor Zygmunt Krasieński, jak i jego współpracownicy: Renata Rycerz, Piotr Świerczyński, Zbigniew Turek i inni, uczestniczyli w corocznych forach instytutów badawczych i niektórych posiedzeniach Rady Głównej Instytutów Badawczych. W czasie tych spotkań przekazywali do naszego środowiska aktualną wiedzę o programach i projektach UE. Zachęcało to z kolei pracowników instytutów badawczych do udziału w konferencjach i szkoleniach

W tym czasie zapadła decyzja o utworzeniu branżowych punktów kontaktowych. To było bardzo skuteczne rozwiązanie organizacyjne z uwagi na stworzenie możliwości przekazywania informacji o konkursach i ich zasadach dedykowanych jednostkom naukowym z poszczególnych obszarów gospodarki.

organizowanych przez KPK. Uważam, że ta współpraca miała istotny wpływ na udział polskich instytutów badawczych w programach ramowych UE.

Trzy wizyty studyjne w Brukseli: w obszarze przemysłu, biogospodarki i COST

189

Włączanie instytutów badawczych w Programy Ramowe UE

Wizyta studyjna „Study visit to Brussels on Bioeconomy”, Bruksela, 17–18 października 2017 r.

(u góry) Minister Jadwiga Emilewicz z przedstawicielami organizatorów, w tym z Agatą Janaszczyk (Stałe Przedstawicielstwo RP przy Unii Europejskiej) oraz z Ambasadorem RP w Belgii Arturem Orzechowskim (drugi z prawej)

(u dołu z prawej) Minister Jadwiga Emilewicz z Andrzejem Siemaszko

(u góry po prawej) z lewej: Prowadzący Sebastian Serwiak, Zastępca Dyrektora KPK w latach 2014–2018

Współpraca z KRASP

Prof. Wiesław Banyś

Rektor Uniwersytetu Śląskiego w latach 2008–2016
Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół
Polskich w latach 2012–2016

192

Współpraca z KRASP

To już 22 lata działa Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE! Piękny jubileusz, wspaniałe osiągnięcia! Bo wprowadzie sam KPK, działający do końca października 2020 roku przy Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN, badań w programach ramowych UE oczywiście nie prowadzi, to rola informacyjna, wspierająca, edukacyjna, szkoląca, propagująca, etc. KPK była i jest ogromna i nie do przecenienia! Na dodatek świetnie realizowana! To dzięki właśnie m.in. działalności KPK i Sieci Regionalnych Punktów Kontaktowych świadomość naszych uczonych na temat możliwości

realizowania projektów w odniesieniu do programów ramowych była i jest coraz większa!

Jako Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich wspieraliśmy od początku istnienia KPK te działania w każdy możliwy sposób. Ażeby dodatkowo je zdynamizować i podkreślić rolę samych programów ramowych UE w rozwoju badań naukowych, we współpracy z partnerami zagranicznymi i KPK jako ośrodkiem informacyjno-edukacyjno-wspierającym projekty polskich badaczy w ramach programów UE oraz nadać naszej współpracy jeszcze większą

Polish-British Circular
Economy Brokerage Event
w Warszawie

rangę, 18 października 2014 roku KRASP i KPK zawarły Porozumienie o Współpracy. Głównym celem naszego porozumienia była i jest promocja i zwiększanie uczestnictwa polskich uczelni w europejskich programach ramowych, wówczas Horyzont 2020, między innymi poprzez działanie na rzecz umiędzynarodowienia badań oraz zwiększenia mobilności naukowców, jeszcze szerszą i jeszcze intensywniejszą współpracę między KRASP i KPK na rzecz wspomagania naszych uczonych w poszukiwaniu partnerów, zarówno indywidualnych, jak i instytucjonalnych, do realizacji wspólnych projektów.

Jednym z konkretnych ustaleń było stworzenie wspólnej bazy kontaktów umożliwiającej jeszcze szybsze dotarcie z informacjami różnego typu związanymi z programami ramowymi UE do pracowników naszych uczelni. Nasze wspólne działania miały i mają także na celu dotarcie do najbardziej rokujących naukowców i zespołów badawczych w naszych uczelniach, ażeby zapewnić

Głównym celem naszego porozumienia była promocja i zwiększanie uczestnictwa polskich uczelni w europejskich programach ramowych, m.in. poprzez działanie na rzecz umiędzynarodowienia badań oraz zwiększenia mobilności naukowców (...) Nasze wspólne działania miały także na celu dotarcie do najbardziej rokujących naukowców i zespołów badawczych (...)

193

Współpraca z KRASP

im najlepsze możliwe, ze strony KPK i całej Sieci KPK, wsparcie przy występowaniu o granty programów ramowych UE i realizacji zaakceptowanych projektów.

Rozpoczęliśmy także działania na rzecz promowania potencjału badawczego polskich uczonych i polskich uczelni oraz naszych dotychczasowych sukcesów na angielskich stronach naszych uczelni i KPK. Gorąco wspólnie zachęcaliśmy również do wdrażania przy rekrutacji pracowników naukowych Europejskiej Karty Naukowca i Kodeksu Postępowania, których to zasady zostały wpisane do umów grantowych projektów finansowanych z programu Horyzont 2020.

Patrząc z perspektywy dotychczasowego funkcjonowania KPK, świetnych jego dokonań, trudno jest sobie w ogóle wyobrazić sytuację, w której KPK by nie było! Bez KPK, bez Sieci Regionalnych Punktów Kontaktowych,

świetnych dyrektorów, ekspertów i pracowników, nasz udział w programach ramowych byłby jeszcze mniej satysfakcjonujący. Na szczęście widać zwiększanie się udziału polskich badaczy w realizacji projektów programów ramowych i bez wątpienia cała działalność KPK i Sieci Regionalnych Punktów Kontaktowych ma w tym swój udział.

Gratulując Państwu dotychczasowych osiągnięć i sukcesów, życzę kolejnych oraz wytrwałości we wspomaganiu nas wszystkich w dążeniu do naszych wspólnie wyznaczonych celów, jeszcze intensywniejszej współpracy międzynarodowej, jeszcze większej koncentracji na wyzwaniach i misjach, jeszcze większej naszej obecności w projektach programu Horyzont Europa!

Wszystkiego najlepszego!

Międzynarodowy Dzień Informacyjny i Spotkania brokerskie w obszarze Przestrzeni Kosmicznej H2020 w Warszawie

„Wspólnie można więcej” – współpraca z Biurem PolSCA

Prof. Małgorzata Mołęda-Zdziech

Dyrektor Biura Promocji Nauki PolSCA w Brukseli w latach 2017–2020

Dziękuję Panu Profesorowi Tadeuszowi Burczyńskiemu – Dyrektorowi Instytutu Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk za zaproszenie do udziału w publikacji podsumowującej 22 lata działalności Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE w IPPT PAN.

Od listopada 2017 roku do marca 2020 roku kierowałam Biurem Promocji Nauki PAN PolSCA w Brukseli. Chciałabym podsumować działania Biura PolSCA, zrealizowane pod moim kierownictwem, w szczególności te prowadzone we współpracy z KPK PB UE.

Biuro PolSCA PAN w Brukseli (Polish Science Contact Agency) to jedna z sześciu zagranicznych stacji naukowych Polskiej Akademii Nauk. Miejsce działania – Bruksela, określa specyfikę placówki i różnorodność realizowanych zadań. Można je zakwalifikować jako działania: informacyjno-promocyjne, ekspercko-lobbingowe w zakresie współpracy naukowej oraz dyplomacji naukowej. Podejmując się kierowania biurem PAN w Brukseli, za cel wyznaczyłam sobie budowanie wspólnoty, zgodnie z mottem „Wspólnie można więcej”. Z tego powodu w strategii działań biura PolSCA położyłam nacisk na lobbing i rzecznictwo interesów na rzecz nauki i środowiska naukowego. Zgodnie

I konferencja „Jak skutecznie wdrażać strategię B+R w polskim przemyśle?” i Okrągły Stół przemysłu

Za największy wspólny sukces należy uznać doprowadzenie do przygotowania stanowiska polskich ekspertów do 9PR UE, a także wprowadzenie w Horyzoncie Europa dodatkowego kryterium selekcji projektów punktowanych ex aequo opartego na geographical diversity.

z zapisem statutu Biura PolSCA współpraca z KPK PB UE stanowiła bardzo ważny, fundamentalny element naszej aktywności. No i reprezentowaliśmy jedną PAN-owską rodzinę! Warto zatem przypomnieć to, co zrealizowaliśmy razem. Przede wszystkim mówiliśmy jednym językiem i potrafiliśmy łączyć nasze działania. Przykładem mogą być organizowane we współpracy wydarzenia, takie jak „Instytuty naukowe PAN – Strategia na Horyzont” (razem z Biurem ds. Doskonałości Naukowej PAN) w Warszawie w 2018 roku, czy wizyty studyjne w Brukseli z udziałem biur regionalnych (np. dla przedstawicieli Regionalnych Punktów Kontaktowych – „From Horizon 2020 to Horizon Europe, 3rd Meeting of the Polish NCP Network”, 2018).

Czas mojego kierowania Biurem PolSCA przypadł na okres prac nad kolejnym Programem Ramowym Badań i Innowacji UE – Horyzont Europa (2021–2027). Za największy wspólny sukces należy uznać doprowadzenie do przygotowania stanowiska polskich ekspertów do 9PR UE,

a także finalnie wprowadzenie w Horyzoncie Europa dodatkowego kryterium selekcji projektów punktowanych *ex aequo* opartego na *geographical diversity*. Sprawę tę wspólnie z KPK PB UE lobbowaliśmy w Brukseli, tłumacząc, jak ważne dla Europy jest wykorzystanie potencjału wszystkich krajów. Udało się również znacząco zwiększyć budżet na tzw. pakiet wideningowy. To ogromnie ważne dla Polski!

Za wspólny sukces Biura PolSCA oraz KPK PB UE należy uznać również zorganizowanie w 2019 roku w siedzibie Polskiej Akademii Nauk w Pałacu Staszica w Warszawie konferencji „PoliSSH perspective on Horizon Europe”. Celem wydarzenia było wsparcie udziału polskich naukowców z nauk społecznych i humanistycznych w Horyzoncie Europa. Konferencja wskazała na rolę budowania sieci (networking) z zagranicznymi partnerami. Popieramy stanowisko głoszące, że osiągnięcie głównych celów Horyzontu Europa wymaga zarówno dyscyplin technologicznych, inżynierskich, matematycznych, jak i SSH.

Cieszę się, że 22 lata działalności KPK PB UE w IPPT PAN stały się okazją do przypomnienia również działań partnerów KPK, a takim z pewnością było Biuro PolSCA PAN w Brukseli. Dziękuję Władzom PAN oraz Zespołowi Biura za czas owocnej współpracy i realizacji merytorycznych zadań. Pragnę podziękować partnerom z sieci: Grupy Wyszehradzkiej V4, IGLO, Ambasady RP w Brukseli, Stałemu Przedstawicielstwu RP przy UE, Instytutowi Polskiemu w Brukseli za czas współpracy. Słowa wdzięczności za czas dobrej, konstruktywnej współpracy kieruję także do pana profesora Tadeusza Burczyńskiego oraz pana dyrektora KPK PB UE dr. Zygmunta Krasińskiego. Dziękuję również wszystkim ekspertom i ekspertkom KPK PB UE, z którymi miałam okazję współpracować, przede wszystkim: pani Katarzynie Walczyk-Matuszyk, pani Renacie Rycerz i panu Mikołajowi Pyczakowi. Życzę, aby duch współpracy i dobra koordynacja towarzyszyły kolejnym instytucjom i działaniom, mającym na celu wzmocnienie pozycji polskich naukowców i nauki na polu europejskim i międzynarodowym.

Środkowoeuropejskie Forum Technologiczne

Prof. Ryszard Pregiel

**Wiceprzewodniczący Rady Polskiej Izby Gospodarczej
Zaawansowanych Technologii**

198

Środkowoeuropejskie Forum Technologiczne

W historii Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK) Programów Badawczych Unii Europejskiej rok 2020 jest datą znaną. Po przeszło dwudziestoletniej działalności przy Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN KPK został włączony do struktury organizacyjnej Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Okazja do spojrzenia na jego dotychczasowe dokonania nasuwa się sama.

Z Krajowym Punktem Kontaktowym rozpoczęliśmy współpracę już od pierwszego dnia istnienia Polskiej Izby Gospodarczej Zaawansowanych Technologii. Instytut, przy którym działał KPK, był jednym z założycieli Izby. Ówczesny

dyrektor KPK dr Andrzej Siemaszko uczestniczył – wraz z dyrektorem IPPT – w pierwszym walnym zgromadzeniu jej członków. Ze względu na zbieżne cele obu organizacji w zakresie rozwoju nauki i technologii, eksperci KPK brali udział w opracowywaniu programów działalności Izby. Wspólnie organizowaliśmy szereg szkoleń, konferencji i kongresów, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych.

Szczególnie cenna była współpraca przy organizowaniu Europejskich Kongresów Technologicznych – w 2014 roku we Wrocławiu i w 2018 roku w Katowicach. W pierwszym z nich, poświęconym

problematyce rozwoju kluczowych technologii wspomagających w europejskim przemyśle, uczestniczyło – obok ok. 1000 polskich przedsiębiorców i naukowców – ponad 200 wybitnych specjalistów z czołowych instytutów i koncernów europejskich, w tym przewodniczący i członkowie Grupy Wysokiego Szczebla przy Komisji Europejskiej ds. Kluczowych Technologii Wspomagających. W drugim, nie mniej licznym, poświęconym zagadnieniom transformacji cyfrowej w przemyśle, medycynie i transporcie, udział wzięli komisarz UE ds. nauki i innowacji Carlos Moedas i kilkusobowa grupa specjalistów z Generalnego Dyrektoriatu Badań i Innowacji Komisji Europejskiej. Oba kongresy istotnie przyczyniły się do rozwoju partnerstw europejskich i umacniania pozycji polskiego przemysłu wysokiej techniki na rynkach europejskiej Wspólnoty. Jednym z ważnych dla polskiej nauki wydarzeń podczas katowickiego kongresu było robocze spotkanie rektorów polskich politechnik i uniwersytetów technicznych z komisarzem Moedasem.

W spotkaniu tym uczestniczył dyrektor KPK dr Zygmunt Krasiński.

Polska nauka włączyła się do europejskich programów badawczych stosunkowo wcześnie, w trakcie realizacji 5. Programu Ramowego, jeszcze przed formalnym przystąpieniem naszego kraju do Unii Europejskiej. Był to pierwszy sektor polskiego państwa, który rozpoczął działalność w jej strukturach. Pomimo wyraźnego wzrostu w ostatnich latach nasz udział w europejskich programach ramowych jest jeszcze poniżej potencjału intelektualnego polskiej nauki. Rozpoczęty właśnie kolejny 9. Program Ramowy – Horyzont Europa, na który przeznaczono ponad 95 miliardów euro, jest jednym z największych na świecie programów badań naukowych i innowacji. Polska nauka musi w nim znaleźć godne siebie miejsce. Trudno przecenić znaczenie działalności Krajowego Punktu Kontaktowego dla osiągnięcia tego celu. Od sprawnego i efektywnego wsparcia przez KPK potencjalnych beneficjentów programu Horyzont Europa zależeć będzie poziom umiędzynarodowienia polskiej nauki i pozycja na rynku globalnym naszego przemysłu zaawansowanych technologii.

199

Środkowoeuropejskie Forum Technologiczne

200

Środkowoeuropejskie Forum Technologiczne

Spotkanie rektorów polskich politechnik i uniwersytetów technicznych z komisarzem Moedasem – Europejski Kongres Technologiczny w Katowicach, 2018 r.

Usługi świadczone przez KPK w zakresie doboru tematyki badań naukowych i innowacji technologicznych, które mogą być finansowane w ramach Horyzontu Europa, doradztwo dotyczące obowiązujących w programie procedur administracyjnych i zagadnień kontraktowych, szkolenie i pomoc w sporządzaniu dokumentacji aplikacyjnej oraz pozyskiwaniu partnerów zagranicznych będą odgrywały kluczową rolę w zwiększaniu udziału Polski w programach europejskich.

Dotychczasowe osiągnięcia Krajowego Punktu Kontaktowego i kwalifikacje jego kadr pozwalają na uzasadnioną nadzieję, że także w strukturze organizacyjnej Narodowego Centrum Badań i Rozwoju wniesie on znaczący wkład w rozwój nauki i naszego przemysłu. Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii, życząc pracownikom Krajowego Punktu Kontaktowego dalszych sukcesów, zapewnia o swej gotowości do kontynuowania wszechstronnej współpracy.

Wizyta studyjna w Brukseli
„3Revolution: Reduce, Reuse, Recover”

Działalność B+R a ochrona własności intelektualnej

Dr Alicja Adamczak

Adiunkt na Politechnice Świętokrzyskiej w Kielcach
Prezes Urzędu Patentowego RP w latach 2002–2019

Powiązanie gospodarki z nauką jest nieodzownym czynnikiem rozwoju innowacyjnego, zwłaszcza gospodarki opartej na wiedzy chronionej, w której kluczową rolę odgrywają aktywa niematerialne. Potwierdzenie tej tezy odnajdziemy m.in. w ocenie i wynikach zawartych w ostatnim raporcie oraz rankingu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej za rok 2020 opracowanym w ramach corocznie przeprowadzanych rankingów „Global Innovation System”. Według opublikowanych danych aktywa niematerialne odpowiadają za 90%

wartości największych przedsiębiorstw, stanowiąc wiodący element komercyjności opartej na wiedzy i technologii.

Wiedza oraz innowacyjność decydują obecnie o konkurencyjności na rynkach tak krajowych, jak i zagranicznych, na rynku globalnym, stąd też wartości niematerialne są instrumentem strategii rozwoju gospodarczego. Inwestycje w badania naukowe i innowacje są potrzebą czasu, w którym żyjemy i przyszłych pokoleń, zaspokajając potrzeby społeczne i cywilizacyjne w każdej dziedzinie.

Zatem wyzwaniem dla efektywnego rozwoju innowacyjnej gospodarki jest synergia nauki, wiedzy, gospodarki nie

XVII Sympozjum KRAB – KGHM
Polska Miedz S.A.

201

Działalność B+R
a ochrona własności intelektualnej

tylko w warunkach krajowych, lecz również w świecie globalnym. Specyfika rezultatów uzyskiwanych w wyniku działalności badawczo-rozwojowej wymaga zapewnienia ochrony własności intelektualnej i wykorzystania w tym celu różnych reżimów ochrony przedmiotów własności przemysłowej, zarówno spośród dostępnych systemów krajowych, jak i europejskich, unijnych czy międzynarodowych.

W warunkach naszego kraju istotną rolę w procesie rozwoju innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy chronionej zajmuje Urząd Patentowy Rzeczypospolitej, którego podstawową funkcją statutową jest realizacja procedur ochrony przedmiotów własności przemysłowej, w tym rozwiązań technicznych, jak wynalazki, wzory użytkowe czy topografie układów scalonych, ale nie tylko. Ponadto działania Urzędu ukierunkowane są na upowszechnianie wiedzy i podnoszenie świadomości wszystkich środowisk o roli ochrony własności intelektualnej i wynikających z tego korzyści oraz na rozwój kultury społecznej korzystania z tej własności. Liczne inicjatywy w tym zakresie, realizowane

często w partnerstwie ze szkołami wyższymi, instytutami naukowo-badawczymi i przedsiębiorstwami kierowane są do wszystkich środowisk twórczych i biznesowych oraz do studentów. Pozwala to na kształtowanie postaw proinnowacyjnych, konkurencyjnych, a poprzez ochronę nowych rozwiązań technicznych, wzornictwa przemysłowego i znaków towarowych zapewnia bezpieczeństwo prawne w obrocie.

Obecnie osiągnięcia badawcze, szczególnie te oparte na technologiach cyfrowych, sztucznej inteligencji, nowoczesnej medycynie, farmacji i biotechnologii, oznaczają kolejne wyzwania i możliwości ich zastosowania w praktyce, a tym samym zapewnienia przewagi konkurencyjnej. Ich realizacja w Polsce w znacznej mierze możliwa jest dzięki działalności i ofercie Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji, z ponad dwudziestoletnim, liczącym się dorobkiem wśród instytucji i organizacji wspomagających

ekosystemem innowacji. Generalnie wzrost zapotrzebowania na innowacje wymaga bezwzględnie, zwłaszcza w Polsce, wzrostu nakładów na naukę oraz badania i rozwój przy jednoczesnym wykorzystaniu także środków unijnych oraz *venture capital*, z których te ostatnie w znacznej mierze zwiększają nakłady na start-upy.

Z perspektywy historycznej, jako prezes Urzędu Patentowego RP w latach 2002–2019, pragnę podziękować kierownictwu i pozostałym pracownikom Krajowego Punktu Kontaktowego za wspólne inicjatywy i działania, wzajemne inspiracje ukierunkowane na działalność naukowo-badawczą dla rozwoju innowacyjnej gospodarki, za konsolidację środowiska naukowego i przedsiębiorców, za umiejętność prowadzenia dialogu z potencjalnymi beneficjentami, za fachową oraz rzetelną i ogromnie życzliwą pomoc świadczoną wszystkim zainteresowanym, jak również za reprezentowanie interesów naszego kraju w Brukseli.

Nasz wzajemny udział w wielu przedsięwzięciach pozwalał ich

uczestnikom łączyć ideę rozwoju gospodarczego poprzez innowacje, które stanowiły pomost do sukcesów przy zapewnieniu ochrony patentowej uzyskiwanych rezultatów, prowadząc do wdrożenia tych chronionych rozwiązań. To jeden z najważniejszych celów i misji, z których obydwaj partnerzy doskonale się wywiązywali. Wyrazy szczególnego uznania chciałabym skierować pod adresem wszystkich osób zaangażowanych w działalność Krajowego Punktu Kontaktowego, a szczególnie pana dr. Andrzeja Siemaszko, pana dr. Zygmunta Krasińskiego, pani Renaty Rycerz, pani Katarzyny Walczyk-Matuszyk, nie tylko za ich pasję w realizacji podjętej misji, lecz również za ponadstandardową kreatywność i umiejętność prowadzenia beneficjentów projektów przez często skomplikowane formalne meandry programów badawczych Unii Europejskiej. Przy takim zaangażowaniu jestem pewna kolejnych sukcesów w realizacji programu badawczego UE Horyzont Europa, który jest największą z dotychczasowych inicjatyw Unii w zakresie badań naukowych i innowacji.

(u góry) Konferencja „20 lat Polski w Programach Ramowych Badań i Innowacji UE. Horyzont 2020 – nowe otwarcie”, Warszawa, 7 czerwca 2018 r., minister nauki i szkolnictwa wyższego Jarosław Gowin

(z lewej u dołu) Uczestnicy Konferencji

(z lewej u góry) Dyrektor IPPT PAN Tadeusz Burczyński, dyrektor KPK Zygmunt Krasieński

(u dołu z prawej) EIT Awareness Day, Warszawa, 25 września 2018 r.

Zygmunt spadł nam z nieba!

Waldemar Siwiński

Założyciel i prezes Fundacji Edukacyjnej „Perspektywy”

206

Zygmunt spadł nam z nieba!

Wprawdzie kwatery główna Krajowego Punktu Kontaktowego była zawsze w Warszawie, ale okolicznościowe wspomnienie związane z KPK chciałbym zacząć od miejsca, w którym rozpoczęła się polska historia akademicka, czyli od Krakowa i Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 640. roku istnienia naszej *Alma Mater* w głównym gabinecie Collegium Novum urzędował prof. Franciszek Ziejka, legendarny polonista, rektor UJ i przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Wyższych (KRASP) w jednej osobie. Spotkałem się tam z nim późną jesienią 2004 roku, kilka miesięcy

po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, a oczywistym tematem rozmowy było, co w tej Unii robić i jak najlepiej wykorzystać naszą tam obecność.

Fundacja Edukacyjna „Perspektywy” miała już kilkuletnie doświadczenia międzynarodowej promocji polskich uczelni, a prof. Ziejka szukał sposobu, jak włączyć KRASP do działań, które później zostały nazwane kształtowaniem Europejskiej Przestrzeni Szkolnictwa Wyższego i Badań. Czuliśmy, że otwierające się „okno możliwości” trzeba wykorzystać jak najszybciej, bo z każdym rokiem będzie coraz trudniej przez nie się precyzować.

W polskich uczelniach uczyło się wówczas niewiele ponad 8 tysięcy studentów obcokrajowców (na prawie 1,8 mln studentów ogółem), a nasz współczynnik umiędzynarodowienia był niższy od połowy procenta. Odnaleźć można nas było (jeśli w ogóle) w dalekim ogonie międzynarodowych statystyk i wykresów... Mówiąc najkrócej: chwalić się nie było czym!

Profesor Ziejka rozważał otwarcie przedstawicielstwa KRASP w Brukseli, ale gdy powiedziałem, ile to kosztuje – a jako ówczesny prezes Polskiej Agencji Prasowej posiadającej kilkanaście placówek korespondenckich na świecie miałem dobre rozeznanie – mina mu zrzędnęła. Zrozumiał, że nie jest to zabawa tania i z dobrowolnych składek uczelni raczej się tego nie sfinansuje.

Ja z kolei przedstawiłem szefowi KRASP szerokie spektrum modeli działań w zakresie internacjonalizacji prowadzonych w innych krajach. Kluczem do sukcesu było zawsze wykreowanie brandu szkolnictwa wyższego danego kraju, a następnie skoncentrowanie wysiłków wokół jego międzynarodowej promocji. I takie

rozwiązanie postanowiliśmy przygotować i proponować naszym uczelniom akademickim.

W lutym 2005 roku podczas posiedzenia Prezydium KRASP we Wrocławiu przedstawiłem wstępne założenia działań prowadzonych pod hasłem-logiem „Study in Poland”. Reakcja Ich Magnificencji była pozytywna, więc już w kwietniu zorganizowałem – w Ośrodku PAP w Zegrzu pod Warszawą – spotkanie ponad 30 uczelni zainteresowanych wspólnym podjęciem tego wyzwania. I tak 23 maja 2005 roku nastąpił przełomowy dla umiędzynarodowienia polskich uczelni moment: obradujące w Łodzi Zgromadzenie Plenarne KRASP, złożone z rektorów kończącej się kadencji i ich następców, czyli tych, którzy mieli wkrótce po raz pierwszy założyć gronostaje, przyjęło uchwałę o uruchomieniu programu „Study in Poland” – z Fundacją Edukacyjną „Perspektywy” jako jego operatorem. W rok po wejściu do Unii Europejskiej polskie szkolnictwo wyższe miało ideę i logo, pod którym mogło się pokazywać na świecie.

Ruszyliśmy z kopyta, a działania przyspieszyły po tym, gdy 29 czerwca 2007 roku zawarte zostało Porozumienie o Ustanowieniu Partnerstwa Strategicznego pomiędzy KRASP i Fundacją

207

Zygmunt spadł nam z nieba!

Edukacyjną „Perspektywy” rozszerzające program „Study in Poland” i nadające mu nowe ramy merytoryczno-organizacyjne. Efektem tych działań był szybki wzrost liczby studentów zagranicznych w Polsce: o ile w roku akademickim 2004/2005 było ich 8118, to w roku 2014/2015 już 46 100, czyli prawie 6 razy więcej. Dodajmy, w roku 2020/2021 jest tych studentów 84 689!

W gronie KRASP, uczelni akademickich i „Perspektyw” mieliśmy satysfakcję z sukcesów w umiędzynarodowieniu dydaktyki, ale zarazem stresowaliśmy się, że nie potrafimy znaleźć skutecznego sposobu na umiędzynarodowienie nauki, zwłaszcza tej ulokowanej w systemie szkolnictwa wyższego... Było jasne, że bez pokonania tej bariery nasze działania promujące polskie szkolnictwo wyższe na arenie międzynarodowej będą ułomne. Bez dobrej jakości badań naukowych każdy system szkolnictwa wyższego jest bowiem ułomny i nieuchronnie odbija się to na jego ograniczonej postrzegalności visibility w układzie międzynarodowym.

I wtedy pojawił się dr Zygmunt Krasiński jako nowy szef Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE. Dosłownie

spadł nam z nieba! Oczywiście, KPK istniał wcześniej, miał solidny dorobek merytoryczny, ale na kontynuację pracy w Horyzoncie 2020 potrzebne było jeszcze serce i talent, bez których żadna promocja działań międzynarodowych się nie uda. I takie właśnie przymioty wniósł dr Krasiński.

Z dr. Krasińskim spotkaliśmy się po raz pierwszy jesienią 2014 roku podczas posiedzenia Zgromadzenia Plenarnego KRASP na Politechnice Gdańskiej. Jego wystąpienie było połączeniem wiedzy, nadziei i optymizmu. W pewnym momencie zamilkły nawet towarzyszące zazwyczaj obradom „rozmowy w podgrupach”, co podczas KRASP-owskich konferencji zdarza się rzadko... Podczas *coffee break* podszedłem do Zygmunta z gratulacjami. Gdy zapytałem go po prostu, skąd się wziął, i usłyszałem, że jego droga do KPK zaczęła się w istocie od studiów na Wydziale Elektroniki PW (które też wcześniej ukończyłem), zrozumiałem, że będzie to dłuższa przygoda... I rozpoczęta wtedy rozmowa trwa do dzisiaj, nie ma chyba tygodnia, abyśmy o czymś ważnym

(lub mniej ważnym) dla polskiego szkolnictwa wyższego nie rozmawiali.

Reprezentowaną przez Zygmunta wiedzę i kontakty posiadane przez KPK trzeba było oczywiście wmontować w system działania „Study in Poland”. Nie było z tym na szczęście problemu, bo w kadencji 2016–2020 szefem Komisji ds. Współpracy Międzynarodowej KRASP, nadzorującej program „Study in Poland”, został kolejny „boży pomazaniec”, samorodny talent akademicko-marketingowy, pasjonat umiędzynarodowienia – prof. Marek Tukiendorf, rektor Politechniki Opolskiej... Do naszej grupy dołączył też dr Paweł Poszytek, dyrektor generalny Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji zarządzającej w Polsce funduszami Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus+. Z taką obsadą mogliśmy już popłynąć w przyszłość!

I popłynęliśmy dosłownie... Na początku kadencji prof. Tukiendorf zaprosił nas na kilkugodzinny rejs po Odrze, korzystając z uprzejmości kapitana Janusza Szefera i jego znakomitego jachtu motorowego.

Popłynęliśmy z Opola do Krapkowic, a wracając, zrobiliśmy nawrót aż za Elektrownią Opole. Te sześć godzin i kilka śluz po drodze wystarczyły, abyśmy wyszli na ląd w opolskiej Wenecji z jasnością, co i jak trzeba robić.

Jako członek Komisji ds. Współpracy Międzynarodowej KRASP, Zygmunt z talentem i zapałem prezentował na licznych spotkaniach i dorocznych konferencjach „Study in Poland” możliwości programów badawczych UE i podpowiadał, jak odnieść w nich sukces. To był zawsze silny punkt programu!

Współpracowaliśmy nie tylko w kraju. Bez Zygmunta nie byłoby przeprowadzonych z wielkim sukcesem Polsko-Ukraińskich Dni Edukacji, Nauki i Innowacji, które w ramach „Study in Poland” odbyły się w kwietniu 2017 roku w Kijowie na tamtejszym Narodowym Uniwersytecie Technicznym Ukrainy (Kijowski Politechniczny Instytut im. Igora Sikorskiego). Jednym z głównych punktów programu tego wydarzenia był dzień informacyjny „Horizon 2020 Info Day Energy & Environment”, w którym udział wzięło ponad 150 osób z Polski i Ukrainy. Obrady otworzyli: Maksym Stricha, wiceminister oświaty i nauki Ukrainy, Mychailo

Europejskie Forum Technologiczne w Katowicach z udziałem komisarza UE ds. badań i innowacji Carlósa Moedasa

Kampania na ostatnie konkursy H2020. Zwiększ swoją szansę na sukces i prześlij wniosek do konsultacji KPK

**Kluczem do sukcesu było
zawsze wykreowanie
brandu szkolnictwa
wyższego danego
kraju, a następnie
skoncentrowanie
wysiłków wokół jego
międzynarodowej promocji.**

Ilchenko, prorektor ds. nauki KPI, oraz Jacek Namieśnik, rektor Politechniki Gdańskiej. Spotkanie prowadził oczywiście Zygmunt Krasiński jako dyrektor Krajowego Punktu Kontaktowego do PR Horyzont 2020 w Polsce i inicjator tego spotkania. W ramach dnia informacyjnego odbyły się również bezpośrednie rozmowy pomiędzy przedstawicielami ukraińskich podmiotów pragnących wziąć udział w międzynarodowych projektach oraz przedstawicielami polskich uczelni i firm zainteresowanych wspólnym aplikowaniem do H2020.

Podobne wspólne inicjatywy realizowaliśmy też przy okazji spotkań rektorów Polski i Kazachstanu. Poza bezpośrednimi korzyściami w postaci tworzenia się międzynarodowych zespołów aplikujących do programów unijnych, uzyskiwaliśmy też ważne wsparcie dla działań „Study in Poland”, jako że nasi partnerzy z krajów leżących poza wschodnią granicą przestawali patrzeć na nas jak na potencjalnych „myśliwych” polujących na ich najlepszych kandydatów na studia, a zaczęli widzieć w nas sojusznika w nawiązywaniu korzystnych dla nich kontaktów międzynarodowych i w poszerzaniu ich rozpoznawalności w Unii Europejskiej.

A skoro już wspominałem o budowie międzynarodowej postrzegalności, to koniecznie należy podkreślić wkład Zygmunta w sukces „International Visibility Project” (IntVP) realizowanego przez Fundację Edukacyjną „Perspektywy” w ramach ministerialnego programu Dialog. Celem IntVP było wykształcenie w wiodących ośrodkach akademickich profesjonalnych kadr menadżerskich i specjalistycznych

posiadających kompetencje w zakresie rankingów akademickich i tworzenia międzynarodowej reputacji uczelni i jej postrzegalności. W tym celu 20 czołowych polskich uczelni otrzymało wsparcie merytoryczne w zakresie zwiększenia ich szeroko rozumianych kompetencji rankingowych. Częścią projektu był audyt rankingowy, w którym ważną rolę przypadła analizie potencjału naukowego uczelni. Nie zrobilibyśmy tego bez wiedzy i udziału Zygmunta.

Podobnie jak bez współpracy z KPK nie udałooby się nam przygotować pilotażowej edycji Europejskiego Rankingu Studiów Inżynierskich EngiRank obejmującej tzw. nowe kraje Unii Europejskiej, czyli te, które zostały przyjęte do UE w roku 2004 lub później. Dzięki inicjatywie Zygmunta włączyliśmy do EngiRanku wskaźnik odzwierciedlający sukcesy ocenianych uczelni w unijnych programach badawczych, z pomocą ekspertów KPK weryfikowaliśmy dane źródłowe w tym zakresie.

Osobny rozdział to współpraca „Perspektywy”-KPK we wspieraniu kobiet

w nauce i technologii. Obejmowało to zarówno partnerstwo w organizacji naszego sztandarowego wydarzenia „Perspektywy Women in Tech Summit” (wszystkich dotychczasowych edycji), a ostatnio szkoleń dotyczących tworzenia i wdrażania na uczelniach Planów Równości Płci (Gender Equality Plans), wymaganych przy wszystkich aplikacjach do Horyzontu Europa. Tu wiodąca rola przypadła paniom z „Perspektyw” (Bianka Siwińska z koleżankami) i KPK (Katarzyna Walczyk-Matuszyk i jej współpracownicy). Widać, że niezależnie od umiejscowienia KPK w strukturach polskich instytucji, nawiązana wcześniej współpraca będzie się rozwijać.

A propos zmiany umiejscowienia KPK i jego administracyjnych przekształceń w 2021 roku... Otóż nauki o zarządzaniu znają pojęcie „pułapki zbiorowych procesów decyzyjnych”. Wszystko wskazuje na to, że właśnie z takim przypadkiem mieliśmy do czynienia przy decyzji o likwidacji KPK w jego sprawdzonej formule. Prawdziwi menadżerowie wiedzą: nie likwiduje się tego, co dobrze działa... Chyba, że ktoś bardzo, ale to bardzo tego chce!

Z pozdrowieniami od ekipy „Perspektyw”!

2019

Prof. Jerzy Langer i Kinga Stanisławska Członkami Rady Doradczej EIC

Współdziałanie naukowców i menedżerów – czy to możliwe?

Dr Jacek Gajewski

**Koordinator Projektów Międzynarodowych
w Narodowym Centrum Badań Jądrowych**

212

Współdziałanie naukowców i menedżerów – czy to możliwe?

Zaproszenie do napisania krótkiej notki opisującej moją współpracę z Krajowym Punktem Kontaktowym Programów Badawczych UE przyjąłem z wielką radością i z poczuciem, że nie do końca zasłużonego, zaszczytu. Ta trwająca od lat, ale najbardziej intensywna w latach 2014–2021, współpraca dała mi niesamowitą satysfakcję tworzenia czegoś nowego, czego naukowcy oczekują, co staje się modelem tworzenia nauki w Polsce, zgodnym z trendami światowymi. Mam na myśli sposób, w jaki naukowcy realizują duże projekty naukowe i rolę tzw. managerów nauki w powstaniu i realizacji tych projektów. Nie będąc (z małymi wyjątkami) już czynnym

naukowcem, starałem się moją wiedzę i doświadczenie przekazać młodszym kolegom i osobom, dla których sprawna realizacja projektu badawczego była mniej ważna niż *per se* osiągnięcia badawcze. W moim instytucie pełniłem więc funkcję mini Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE. Nazywano mnie „akuszerem”, bo pomagałem przy powstaniu wielu projektów. Naturalne więc było, że komunikuję się na bieżąco z KPK, korzystam z ich doświadczenia, usług i zasobów. A starając się spłacić ten dług wdzięczności, pomagam ekspertom KPK w aspektach związanych z fizyką jądrową, zwłaszcza

Sukces Polski w prestiżowym konkursie „Teaming 2” – 3 projekty: SANO, NOMATEN i ENSEMBLE

w zagadnieniach poruszanych w programie Euratom. Przez kilka lat mieliśmy formalną umowę o współpracy, razem organizowaliśmy na terenie całego kraju akcje informacyjne, konsultacje czy tzw. dni brokerskie. Stworzyliśmy synergię, która potem została przekształcona w system branżowych punktów konsultacyjnych.

Od urodzenia mieszkałem na terenie Uniwersytetu Warszawskiego i zawsze miałem codzienny kontakt ze światem nauki. Na studiach i przez następne 25 lat pracowałem w zespole największych polskich fizyków XX wieku, prof. T. Pniewskiego i prof. A.K. Wróblewskiego. Hoża 69 to było miejsce magiczne, gdzie nie tylko zajmowano się nauką (np. odkryto hiperjądra), lecz również realizowano wspaniałe projekty (np. inż. Karpińskiemu pozwolono skonstruować komputer KAR-65, na którym wykonałem obliczenia do mojej pracy magisterskiej. KAR-65 jest obecnie w Muzeum Techniki). Potem, jako czynny fizyk w eksperymencie ZEUS, zarządzałem grantami KNiT i to był mój pierwszy kontakt z procesem tworzenia

KPK-PARP-APP Cluster Collaboration Day – Klastry w obliczu nowych wyzwań

wniosku, zarządzania projektem, raportami i sprawozdaniami. Potem przyszedł 15-letni okres zauroczenia rodzącym się Internetem. Miałem przyjemność tworzyć Internet w Polsce, wspólnie z zespołami Wydziału Fizyki UW, NASK i Programu „Internet dla Szkół”, a potem, już w aspekcie międzynarodowym, kształcić w zakresie technologii internetowych pracowników akademickich sieci komputerowych z krajów Europy Środkowej, Wschodniej, Kaukazu i Azji Centralnej. W tym czasie napisałem ok. 25 wniosków i kierowałem ok. 20 projektami międzynarodowymi. Jednocześnie pracowałem jako ekspert, ewaluator i recenzent wniosków projektowych dla UE, NATO i ISOC.

W 2014 roku wróciłem do kraju i zostałem zatrudniony w Narodowym Centrum Badań Jądrowych. Postawiono mi zadanie zaktywizowania naukowców NCBJ do występowania o projekty, głównie o projekty badawcze UE. W tej sprawie, wraz z pracownikami Działu Badań i Współpracy Międzynarodowej, mgr Małgorzatą Kot i mgr Justyną Szadkowską, skontaktowaliśmy się z dyrektorem KPK dr. Zygmuntem Krasieńskim i ekspertami KPK mgr Anetą Myszewską i dr Marią Śmietanką, którzy wsparli

213

Współdziałanie naukowców i menedżerów – czy to możliwe?

nas swoją wiedzą i kontaktami. Ze względu na profil naukowy NCBJ szczególnie interesujący był dla nas program Euratom. Nasza współpraca układała się bardzo dobrze, a NCBJ zaczął odnosić w Euratomie znaczące sukcesy (np. jednoczesne otrzymanie dwóch projektów – VINCO i BRILLIANT – w jednym wezwaniu konkursowym Euratomu). Byliśmy w stanie wesprzeć merytorycznie KPK w zakresie problematyki jądrowej, a jednocześnie KPK umożliwilo nam uczestnictwo w tworzeniu nowych programów i wiele cennych kontaktów, zarówno krajowych (np. ze Stowarzyszeniem KRAB), jak i międzynarodowych (np. z siecią NCP). Mieliśmy poczucie, że tworzona jest nowa jakość współpracy i że warto nadać tej synergii nowy wymiar. Zawarto więc formalne porozumienie o współpracy, które było potem dwukrotnie przedłużane na kolejne okresy, gdyż przynosiło ono konkretne korzyści dla polskich organizacji badawczych. W ramach tych porozumień razem z KPK zorganizowaliśmy kilka dni informacyjnych oraz spotkań brokerskich (krajowych i międzynarodowych), również w kontekście nawiązywania współpracy między przemysłem a ośrodkami naukowymi, zintensyfikowaniu procesu

transferu technologii, współpracy badawczo-rozwojowej oraz działalności naukowej i innowacyjnej. Dodatkowo mieliśmy możliwość udziału w szkoleniu dla sieci NCP, konsultowaliśmy wzajemnie swoje prezentacje na różnych imprezach informacyjnych, wymienialiśmy się danymi. Dało to wyraźny wzrost polskiego uczestnictwa w Euratomie i ponad dwukrotne zwiększenie w NCBJ wskaźnika sukcesu dla projektów Euratom, który osiągnął wielkość 37%.

Nasza współpraca układała się na tyle dobrze, że była zaprezentowana jako rozwiązanie modelowe w serii spotkań z naukowcami z Ukrainy, która właśnie zyskała możliwość uczestnictwa w programach ramowych UE. W Polsce i w Kijowie odbyło się polsko-ukraińskie spotkanie brokerskie, a nasza współpraca była prezentowana podczas Dni Nauki Polskiej w Kijowie.

Bardzo ciekawym elementem naszej współpracy był proces tworzenia systemu wynagradzania w projektach. Unia Europejska miała w tym zakresie bardzo

określone procedury, a procedury stosowane w polskich jednostkach naukowych dopuszczające premiowanie uznaniowe nie były spójne z wytycznymi unijnymi. NCBJ, korzystając wielokrotnie ze wskazówek ekspertów KPK, jako pierwszy duży instytut badawczy w Polsce, wdrożył system premiowania projektowego zgodny z zapisami umów grantowych z UE. System ten pozwolił na stworzenie silnej zachęty finansowej dla uczestnictwa w projektach badawczych UE, przy jednoczesnym obniżeniu obciążeń budżetów statutowych, i spowodował znaczący wzrost liczby projektów realizowanych w NCBJ. Rozwiązanie zaproponowane przez NCBJ stało się pewnym rozwiązaniem modelowym, które zostało zaadaptowane przez wiele innych instytutów badawczych.

Kulminacyjnym momentem naszej współpracy z KPK był proces przygotowania wniosków, a potem wdrożenia projektu Teaming NOMATEN. Dzięki niezwykle wszechstronnym kontaktom z KPK, całemu procesowi wsparcia zorganizowanemu kreatywnie, ciekawie i efektywnie

przez mgr Katarzynę Walczyk-Matuszyk udało nam się zdobyć ten prestiżowy grant. Wsparcie i zachęta pani Katarzyny w ciężkich dla nas momentach (np. zdobycie poparcia ministerialnego na kilka godzin przed terminem, porażka w pierwszej edycji Teamingu) znacząco przyczyniły się do zdobycia tego prestiżowego grantu. Po jego otrzymaniu, wraz z Dyrekcją KPK, mogliśmy się cieszyć z gratulacji i wizyty w NCBJ premiera i ministra nauki.

Niespodziewanym uwieńczeniem naszej działalności w sferze promocji projektów badawczych UE było przyznanie NCBJ w 2020 roku dwóch nagród Kryształowej Brukselki (w kategorii Instytuty Badawcze i indywidualnej). Symboliczny był fakt przyznania indywidualnej nagrody *ex aequo* dwóm osobom o różnych charakterach – wybitnemu naukowcowi, prof. dr hab. Magdalenie Król, i menedżerowi nauki, dr. Jackowi Gajewskiemu). Ten niezamierzony efekt niezależnej punktacji członków Kapituły jest znakiem czasu wskazującym na rolę współpracy naukowców z ekspertami w zakresie formułowania i zarządzania projektami, tj. misji, jaką od lat świetnie realizował Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE.

(u góry) Cluster Collaboration Day, Warszawa, 22 lutego 2019 r.

(u góry z prawej) Międzynarodowe spotkanie brokerskie CETI 2019, Warszawa 9 października 2019 r.

(u dołu) Międzynarodowe spotkanie brokerskie CETI 2019, Warszawa, 9 października 2019 r.

(u dołu z prawej) EC Communication Campaign in Poland - Horizon 2020 Outreach Event "FINANCIAL REPORTING AND AUDIT", Uniwersytet Warszawski, 16.10.2019 r.

Korzystne zmiany w zasadach wynagrodzeń w projektach

Barbara Trammer

Ekspert ds. finansowo-prawnych w Programach Ramowych UE

218

Korzystne zmiany w zasadach wynagrodzeń w projektach

Od początku mojej pracy w KPK, a było to w końcówce 5. Programu Ramowego, rozwiązania związane z wynagrodzeniami projektowymi budziły niezadowolenie i były ostro krytykowane przez polskie środowisko naukowe. Przez wiele lat działania związane z tym tematem pochłaniały dużą część czasu i energii naszego zespołu.

Trzeba przyznać, że zasady wynagradzania w programach ramowych nie były atrakcyjne dla polskich naukowców, szczególnie że w projektach krajowych mogli otrzymywać atrakcyjniejsze wynagrodzenia. Na dodatek uczestniczący w tych samych zadaniach naukowcy

z zamożniejszych krajów otrzymywali znacznie wyższe pensje niż ci z Europy Środkowo-Wschodniej. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego podejmowało rozmowy z Komisją Europejską i kroki w kierunku zmiany tej sytuacji, ale nie było to proste. W 7. Programie Ramowym znaczna część polskich instytucji stosowała system dodatkowego wynagradzania projektowego, który został wynegocjowany przez MNiSW z Komisją Europejską. Było to jednak rozwiązanie nie do końca mieszczące się w obowiązujących przepisach programów ramowych, w związku z czym w następnym programie

Horyzont 2020 zostało wycofane. Krajowy Punkt Kontaktowy przez wszystkie te lata aktywnie uczestniczył w działaniach zmierzających do poprawy sytuacji w tej kwestii.

Na szansę korzystnej zmiany trzeba było czekać wiele lat, bo do roku 2016. Wtedy to Carlos Moedas, komisarz do spraw badań, nauki i innowacji, zobowiązał się do rozwiązania tej kwestii. Było to następstwem trwającej od wielu lat dyskusji na temat dysproporcji w poziomie wynagrodzeń oraz niedopasowania zasad dotyczących kosztów osobowych obowiązujących w programach ramowych do systemów płacowych funkcjonujących w niektórych krajach członkowskich, między innymi w Polsce. Zmiana wprowadzona przez Komisję Europejską w 2017 roku daje polskim naukowcom szansę na wyższe wynagrodzenia związane z realizacją projektów Horyzontu 2020 i od 2021 roku Horyzontu Europa. Żeby było to możliwe, poszczególne instytucje muszą wprowadzić odpowiednie regulaminy wynagradzania projektowego.

W tej sytuacji KPK rozpoczął serię konsultacji z Komisją Europejską. Dotyczyły one możliwości praktycznej implementacji nowego systemu w polskich instytucjach, w tym sformułowania szczegółowych wskazówek na temat kształtu regulaminów, które miały być przez instytucje wprowadzane. Konsultacje te były kontynuowane w latach 2017–2019. W roku 2020, z inicjatywy MNiSW i przy współdziałaniu KPK, powstał materiał zawierający założenia systemu wynagradzania projektowego. Został również zaproponowany przykładowy regulamin, który może służyć jako podstawa do tworzenia własnych regulaminów wynagradzania projektowego, przystosowanych do specyfiki, potrzeb i procedur poszczególnych instytucji.

Źródłem satysfakcji dla zespołu KPK jest fakt, że lata wysiłków nie poszły na marne i przygotowane zostały solidne podstawy do tego, by polskie instytucje były w stanie wprowadzić regulaminy wynagradzania projektowego, a naukowcy mogli otrzymywać atrakcyjne wynagrodzenia w projektach programu Horyzont Europa.

Nasza działalność nie ograniczała się oczywiście do kwestii związanych z wynagrodzeniami. W trakcie wieloletniej działalności

219

Korzystne zmiany w zasadach wynagrodzeń w projektach

KPK w ramach IPPT PAN przeprowadziliśmy kilkaset szkoleń, wiele tysięcy konsultacji telefonicznych i e-mailowych dotyczących tworzenia budżetu, realizacji i rozliczania projektów. Spotykaliśmy się w ramach różnych gremiów z przedstawicielami instytucji biorących udział w projektach lub takim udziałem zainteresowanych. Współpracowaliśmy również z MNiSW przy opracowywaniu zasad wypłacania wsparcia dla beneficjentów, przykładowo w ramach instrumentów „Granty na Granty” czy „Premia na Horyzoncie”.

Przez wiele lat działaliśmy w powołanej przez Komisję Europejską sieci Krajowych Punktów Kontaktowych ds. finansowo-prawnych. Było to dla nas okazją do bliższego poznania i współpracy z koleżankami i kolegami z innych krajów. Razem z Bartoszem Majewskim jesteśmy ekspertami powołanej przez Komisję Europejską grupy roboczej Expert Group of Member States on the Model Grant Agreement.

Oprócz tych codziennych działań warto wymienić kilka akcji związanych z tematami, którymi się zajmowaliśmy. W 6. Programie Ramowych Komisja Europejska wprowadziła konieczność uzyskiwania przez beneficjentów

certyfikatu zewnętrznego audytora, który poświadczał, że koszty wykazane w raporcie finansowym zostały obliczone zgodnie z wymogami umowy i przepisami krajowymi. W Polsce audyt taki mogli wykonywać biegli rewidentci. I wtedy wystąpił problem związany z faktem, że znali oni rzecz jasna krajowe przepisy i uwarunkowania, ale zupełnie nie mieli orientacji w zasadach programów ramowych. W tej sytuacji KPK w porozumieniu z Krajową Izbą Biegłych Rewidentów zorganizował serię spotkań, w trakcie których około 100 biegłych rewidentów odbyło szkolenia z zasad 6PR. Z niektórymi audytorami z tej grupy byliśmy potem w kontakcie, nieraz wspierali nas oni swoją wiedzą z zakresu krajowych przepisów finansowo-księgowych. W 2012 roku KPK zorganizował dla grupy biegłych rewidentów specjalny warsztat prowadzony przez audytorów z Komisji Europejskiej.

W czasie 7. Programu Ramowego organizowane były spotkania z udziałem ekspertów Komisji Europejskiej,

ale w trakcie Horyzontu 2020 współpraca w tym zakresie przybrała bardziej zorganizowaną formę. Stało się to w ramach zainicjowanej przez Komisję Europejską serii szkoleń w państwach członkowskich, tzw. Communication Campaign. W Polsce odbyły się trzy szkolenia tego typu: w latach 2015, 2017 i 2019. Przy okazji drugiego szkolenia zaproszenie do Warszawy przyjęła Anna Panagopoulou, dyrektor Common Support Centre w Komisji Europejskiej. Spotkała się z przedstawicielami MNiSW, rektorami oraz ze służbami administracyjnymi warszawskich uczelni. Adresatem szkoleń organizowanych w ramach Communication Campaign były przede wszystkim służby finansowo-administracyjne zajmujące się zarządzaniem i rozliczaniem projektów. Akcja służyła rozpowszechnianiu informacji o zasadach realizacji i raportowania kosztów, a co za tym idzie – minimalizowaniu liczby popełnianych błędów. Szkolenia te cieszyły się ogromnym zainteresowaniem beneficjentów.

Zmiana wprowadzona przez KE w 2017 roku daje polskim naukowcom szanse na wyższe wynagrodzenia związane z realizacją projektów H2020 i Horyzontu Europa. Żeby było to możliwe, instytucje muszą wprowadzić odpowiednie regulaminy wynagradzania projektowego.

Wszystkie te działania nie byłyby możliwe bez zespołu profesjonalnych, otwartych, skłonnych do podejmowania nowych wyzwań osób (w składzie zmieniającym się w czasie): Iwona Kucharczyk-Świerczyńska, Bartosz Majewski, Dorota Omelczuk, Marta Kowol i Agnieszka Krochmal-Węgrzyn.

Zarządzanie portfelem projektów KPK

Iwona Kucharczyk-Świerczyńska

Kierownik Biura Finansów i Zarządzania Projektami

Ekspert w obszarze aspekty finansowe i prawne

222

Zarządzanie portfelem projektów KPK

W związku z tym, że KPK PB UE od początku 6PR zaczął realizować wiele projektów wspierających udział Polski w programach ramowych, w tym projektów dedykowanych National Contact Points – NCPs (SSA, CSA), powstała potrzeba zatrudnienia dodatkowej osoby, która miała zająć się zarządzaniem i prawidłowym rozliczeniem tych projektów.

I tak oto w 2004 roku rozpoczęła się moja przygoda z KPK oraz z programami ramowymi UE.

Początkowo moim głównym zadaniem była organizacja wsparcia rozliczania projektów dla koordynatorów merytorycznych. Jako że tych

projektów było coraz więcej, powstały również narzędzia wspomagające zarządzanie i rozliczanie całego portfela projektów.

W późniejszym okresie powstało również Biuro Finansów i Zarządzania Projektami, którym miałam przyjemność kierować od początku 2014 roku. Stworzyliśmy procedury przystępowania, realizowania oraz rozliczania projektów. Biuro Finansów i Zarządzania Projektami miało następujące zadania:

- zarządzanie portfelem projektów PR realizowanych w KPK;
- kontrola postępu i koordynacja prac w projekcie pod kontem finansowym;

III Konferencja „Jak skutecznie wdrażać strategię B+R w polskim przemyśle?”

- prowadzenie i gromadzenie dokumentacji projektowej;
- przygotowywanie raportów finansowych projektów PR realizowanych w KPK;
- standaryzacja dokumentów, propagowanie najlepszych praktyk i promowanie kultury zarządzania projektami;
- pomoc w przygotowaniu wniosków projektowych i analiza dokumentacji.

Mieliśmy autorski i niezwykle nowatorski system do rejestracji czasu pracy, tzw. RCP.

Co umożliwia RCP:

- planowanie zaangażowania dla poszczególnych osób w projekcie/projektach;
- monitorowanie globalnego stanu liczby planowanych i wykonanych godzin w projekcie/projektach;
- monitorowanie liczby zaakceptowanych oraz opłaconych godzin;
- kontrolę liczby przepracowywanych godzin w poszczególnych pakietach pracy;
- podsumowanie w danym okresie raportowym liczby wykonanych godzin w poszczególnych Pakietach Pracy (WP);
- możliwość przenoszenia wykonanych czynności pomiędzy zadaniami;

- dostęp do danych przez przeglądarkę www;
- indywidualne prawa dostępu na poziomie projektu;
- wydruk karty czasu pracy.

Ponadto mieliśmy również autorski i równie nowatorski system rozliczania i raportowania FIKUŚ.

Co umożliwia system FIKUŚ:

- monitorowanie globalnego stanu finansów w projekcie/projektach;
- monitorowanie realizacji wydatków/sprawy;
- kontrolę danych finansowych przez kierownika projektu oraz osoby rozliczające;
- wykonywanie raportów okresowych;
- dostęp do danych przez przeglądarkę www;
- indywidualne prawa dostępu na poziomie projektu;
- automatyczne przeliczenia kosztów poniesionych w PLN na EUR.

Krajowy Punkt Kontaktowy realizował wiele projektów w 5PR, 6PR, 7PR oraz w H2020. Razem zrealizowaliśmy 136 projektów, z czego 21 koordynowaliśmy. Najwięcej koordynacji było w 6PR.

- w 5PR zrealizowaliśmy 9 projektów, w tym 1 koordynacja;
- w 6PR zrealizowaliśmy 46 projektów, w tym 12 koordynacji;

Wzrost o 50% dofinansowania dla Polski w Horyzoncie 2020

223

Zarządzanie portfelem projektów KPK

- w 7PR zrealizowaliśmy 46 projektów, w tym 4 koordynacje;
- w H2020 zrealizowaliśmy 35 projektów, w tym 4 koordynacje;

Podczas trwania 6PR, 7PR i programu H2020 (2002–2020) zespół KPK zrealizował projekty na kwotę ponad 10 mln euro, co przedstawia rysunek 5.

To wszystko nie byłoby możliwe bez profesjonalnego zespołu, który bardzo chętnie

podejmował niezwykle wymagającą, precyzyjną i odpowiedzialną pracę w przygotowaniu raportów finansowych. W skład zespołu wchodziło: Barbara Trammer, Elżbieta Suska i Dorota Omelczuk.

I co najważniejsze, na pewno nie byłoby to możliwe, gdybyśmy nie mieli odpowiednich narzędzi, których pomysłodawcą był Jerzy Supel, a wykonawcą Piotr Pogorzelski.

Od Marie Curie do Marii Skłodowskiej-Curie

Anna Wiśniewska

Delegatka do Komitetu Programowego MSCA i ekspert ds. programu MSCA

Przygoda Krajowego Punktu Kontaktowego, w tym również i moja, z Działaniami Marii Skłodowskiej-Curie zaczęła się od 5. Programu Ramowego, w 1999 roku, kiedy to nie stanowiły one jednolitego programu, ale istniały jako różne typy grantów niekoniecznie odnoszących się do nazwiska polskiej noblistki. Sytuacja zmieniła się w roku 2002 wraz z powstaniem w 6. Programie Ramowym integralnej koncepcji wspierania mobilności naukowców będących na różnych szczeblach kariery zawodowej i pracujących w dowolnym miejscu

świata, otwarciem na kraje nienależące do Unii Europejskiej i państw stowarzyszonych z 6PR oraz wzięcia pod uwagę problemów prawno-administracyjnych związanych z mobilnością międzynarodową naukowców. Program „Human resources and mobility” stał się flagowym instrumentem UE i był kontynuowany w 7PR jako program People, a w kolejnych programach (Horyzont 2020 i Horyzont Europa) znany jest jako Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA). W międzyczasie zmienił się główny cel programu, nacisk został położony na wsparcie rozwoju kariery w dowolnym sektorze, którego niezbędnym komponentem pozostała mobilność międzynarodowa.

Rys. 5. Projekty unijne zrealizowane przez zespół KPK w latach 2002–2020

MSCA jest programem rozpoznawalnym na całym świecie, o czym świadczy fakt, że ponad 50% wszystkich uczestnictw krajów trzecich w Horyzoncie 2020 stanowi ich udział w tym programie. Około 100 tys. naukowców wzięło udział w różnych projektach MSCA, w tym kilku laureatów Nagrody Nobla. Prace prowadzone w ramach jednego z grantów indywidualnych zostały nagrodzone „Oscarem” za osiągnięcia naukowo-techniczne. Ta popularność, ale i złożoność programu była dla nas dużym wyzwaniem i sprawiła, że na początku nasze działania skupiły się na jego promocji w polskim środowisku naukowym. W tym celu KPK utworzył podsieć ds. mobilności składającą się z ekspertów KPK i sieci Regionalnych Punktów Kontaktowych (RPK), którzy spędzili wiele godzin nad zrozumieniem zasad działania różnych typów oferowanych grantów. Dzięki tej wieloletniej pracy działania MSCA są dobrze znane polskiemu środowisku naukowemu i pozaakademickiemu. Setki przeprowadzonych szkoleń, indywidualnych konsultacji i sprawdzanie wniosków przed ich wysłaniem do Komisji Europejskiej zaowocowało największą liczbą uczestnictw, koordynowanych projektów oraz uzyskaniem wysokich budżetów

w kolejnych programach ramowych w odniesieniu do polskiego udziału w innych obszarach tych programów.

Nasz wysiłek został zauważony na forum międzynarodowym. W roku 2004 KE wystąpiła z propozycją do KPK organizacji ceremonii rozdania nagrody dla najlepszych stypendystów programu. Wydarzenie odbyło się na Wydziale Fizyki Politechniki Warszawskiej z udziałem noblisty prof. Gerarda 't Hoofta. Towarzyszyło temu wiele wykładów i filmów dla nauczycieli i uczniów, wystawa „Symbol i pasja” o polskiej noblistce adresowana do licealistów oraz kilkanaście wycieczek autobusowych śladami Marii Skłodowskiej-Curie dla mieszkańców Warszawy. W roku 2011 zorganizowaliśmy w Centrum Nauki Kopernik międzynarodowe sympozjum „Badania – Pasja, Misja, Odpowiedzialność” dla 400 stypendystów MSCA. Wydarzenie było powiązane z obchodami 15. rocznicy istnienia programu oraz 100-lecia przyznania Marii Skłodowskiej-Curie Nagrody Nobla z chemii za odkrycie polonu i radu. Składało się ono z wielu elementów, które wymagały

zaangażowania wszystkich pracowników KPK i niektórych RPK-ów. Między innymi gościliśmy panią komisarz Androullę Vassilliou, dyrektora Fundacji Noblowskiej pana Michaela Sohlmana oraz wielu gości z KE, REA, Polski i zagranicy. W rezultacie jego merytoryczna część i sprawna organizacja spotkała się z bardzo pozytywną oceną uczestników, o czym świadczyło wiele entuzjastycznych opinii przesłanych do KPK. Oto przykład jednej z nich: „From a personal perspective, the conference allowed me to meet some really inspiring people, attend motivational lectures, make new friends – and gave me the satisfaction of knowing I belong to a professional community committed to the highest standards – the community of Marie Curie Fellows”.

Zupełnie innym wyzwaniem była koordynacja międzynarodowego 3,5-letniego projektu Net4Mobility+ finansowanego ze środków Horyzontu 2020 z udziałem kolegów i koleżanek z 25 krajów. W sumie niewielka grupa pracująca na rzecz wszystkich Krajowych Punktów Kontaktowych zajmujących się programem MSCA w Europie

i na innych kontynentach przyczyniła się m.in. do znaczących sukcesów krajów naszego regionu w ostatnich latach działania H2020. Uzyskany przez te kraje budżet z programu MSCA wzrósł ponad dwukrotnie w porównaniu z rokiem rozpoczęcia (2018 r.) i zakończenia projektu (2021 r.).

Cieszę mnie wyniki uzyskane przez polskie instytucje w programie, którego patronką jest nasza wielka uczona. Myślę, że dzięki kreatywności, zaangażowaniu i wiedzy ekspertów pracujących w KPK i sieci RPK stało się to w większym stopniu możliwe. Przez te wszystkie lata pracowaliśmy zgodnie z przesłaniem „wszystkie ręce na pokład”, przyczyniając się do promocji polskiego potencjału naukowego w europejskim i międzynarodowym środowisku badawczym. Polska ma także swój wkład w kształtowanie programu. Zmianę nazwy z Działania Marii Curie na Działania Marii Skłodowskiej-Curie zawdzięczamy polskiej prezydencji w UE w 2011 roku. Jako delegatce do Komitetu Programowego MSCA udało mi się włączyć do programu działania mające na celu zwiększenie udziału nowych krajów członkowskich oraz innych słabiej reprezentowanych krajów. Pod koniec 5PR wprowadzono

Sukces Polski w negocjacjach
propozycji programu
Horyzont Europa: znaczące
zwiększenie pakietu
Widening i wprowadzanie
dodatkowego kryterium
selekcji wniosków pod kątem
balansu geograficznego

kryterium zwiększające udział instytucji z powyższych krajów w projektach dotyczących kształcenia doktorantów. W 6 PR pojawił się nowy typ grantu – „Transfer of Knowledge”, dzięki któremu wiele polskich instytucji nawiązało długoletnią współpracę z uznanymi ośrodkami badawczymi oraz zatrudniło wybitnych uczonych z Europy i ze świata. A w programie Horyzont 2020 propozycja utworzenia panelu finansującego realizację grantów indywidualnych w instytucjach naszego regionu przekształciła się w finansowanie nowego typu grantu adresowanego do doświadczonych badaczy, czyli „Widening Fellowships”, kontynuowanego w Horyzoncie Europa.

Przez te wszystkie lata pracy z programem MSCA spotkałam na swojej drodze wielu wspaniałych ludzi w kraju i zagranicą, otwartych, spontanicznych i gotowych do podjęcia nowych wyzwań. Dziękuję im wszystkim za wspólną przygodę. Serdeczne podziękowania wszystkim pracownikom KPK, kolegom i koleżankom z RPK oraz moim długoletnim współpracownikom zajmującym się MSCA: Wiesławowi Studenkiemu, Marcie Muter, Bognie Hryniszyn, Adamowi Głuszukowi, Magdalenie Chomickiej, Urszuli Nikitin i Marice Kowalskiej.

Mam nadzieję, że w przyszłości Działania Marii Skłodowskiej-Curie będą bardziej wykorzystywane do umiędzynarodowienia polskiej nauki. Szczególnie indywidualne granty MSCA, wzorem innych krajów, mogą stać się trampoliną do sięgania po prestiżowe granty ERC. Wydaje się to w zasięgu ręki, gdy wielu pasjonatów łączy wspólny cel.

2020

Prof. Andrzej Jajszczyk
wiceprzewodniczącym ERC

Eksperti KPK jako think tank

Dr Andrzej Siemaszko

W zespole KPK mieliśmy sporo ekspertów w zakresie systemu badań, innowacji i rozwoju technologii o najwyższej europejskiej klasie. Świadczy o tym np. międzynarodowa kariera Olka Bąkowskiego w Ukrainie czy też zajęcie pozycji przewodniczącego Rady Nadzorczej KGHM przez Jacka Kucińskiego. Wielu naszych kolegów zostało podkupionych przez przedsiębiorstwa zainteresowane pozyskaniem projektów europejskich (np. Katarzyna Sobótka przez PKN ORLEN i ABB, Krzysztof Frais przez PGNiG,

Marcin Szczeciński przez Adamed) lub instytucje naukowe (np. Andrzej Sławiński przez Instytut Energetyki).

Dla ministerstwa nauki byliśmy często think tankiem – grupą ekspercka dostępną na wyciągnięcie ręki. Byliśmy proszeni o konsultacje, uczestnictwo w oficjalnych spotkaniach, przygotowanie tez do spotkań. Uczestniczyliśmy też w opracowywaniu strategicznych dokumentów. Z czasem współpraca została sformalizowana, gdyż w latach 2002–2006 zostałem doradcą Ministra Nauki i Informatyzacji oraz Ministra Edukacji i Nauki. W tym czasie opracowałem sporo dokumentów strategicznych, np. wstępny zarys strategii

Nowy portal krajowy Horyzont
2020 – baza do portalu
Horyzont Europa

MNiSW „Program Staszic 2010”, „Polityka naukowa i polskie programy ramowe jako instrument zamykania luki technologicznej”⁸. Jako ekspert MNiI uczestniczyłem w 2004 roku w przygotowywaniu Planu Hausnera („Program Uporządkowania i Ograniczania Wydatków Publicznych”), a później w przygotowywaniu Raportu Polska 2030 koordynowanego przez ministra Michała Boniego.

Eksperci KPK Olek Bąkowski i Małgosia Snarska uczestniczyli w przygotowywaniu strategii narodowych i programowaniu funduszy strukturalnych, współpracując z Ministerstwem Gospodarki (z dyr. Krzysztofem Guldą). Jacek Kuciński był zastępcą dyrektora Narodowego Programu Foresight Polska 2020 (2007–2009).

Byliśmy źródłem wielu inicjatyw. Na przykład, zaproponowaliśmy, by Europejskie Platformy Technologiczne (ETP) mogły budować systemy krajowych platform technologicznych. Komisja Europejska zaakceptowała pomysł, dzisiaj wiele ETP rozwinęło system platform krajowych (w zarządzie ETP Construction Elżbieta Syrda była odpowiedzialna

⁸ Andrzej Siemaszko, KPK, 2006.

za nadzór nad krajowymi platformami, w tym nad naszą PPT Budownictwa).

W związku z koncepcją rozwoju Europejskiej Przestrzeni Badawczej (ERA) wystąpiłem z inicjatywą tworzenia ERA Contact Points w miejsce National Contact Points. Komisja Europejska tylko połowicznie zaakceptowała pomysł zgadzając się na finansowanie sieci punktów NCP z funduszy europejskich (CSA dla NCP Networks).

Problem odzysku składki

Zwykle pod koniec okresu realizacji programu ramowego wybuchał problem nieodzyskania przez Polskę składki. Fakt bezpośredniego wpłacania składki do budżetu programu ramowego miał miejsce w 5PR i na początku 6PR, gdy nie byliśmy jeszcze członkami, na przykład, do budżetu 5PR wpłaciliśmy 170 mln euro (w tym 75 mln euro z Phare), a odzyskailiśmy 152 mln euro. Ten fakt utrwalił się w pamięci i stał się podstawą do formułowania wysokich oczekiwań co do „zwrotu składki” w kolejnych programach.

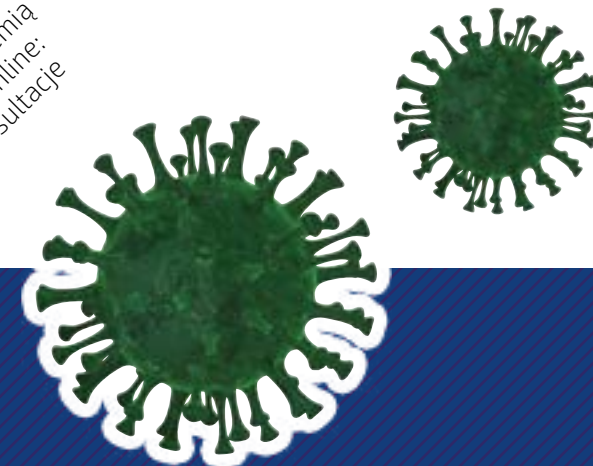
Trzeba przypomnieć, że w programach ramowych stosowane są bardzo ostre reguły – liczy się tylko naukowa i technologiczna doskonałość projektu, zwyciężają tylko najlepsze konsorcja i zespoły, nie ma żadnych kwot przypisanych poszczególnym krajom, należy wykazać się zarówno zdolnościami badawczymi, jak i menedżerskimi w zarządzaniu projektami. Tak więc uczestnictwo w projektach programów ramowych w dużej mierze zależy od potencjału B+R danego kraju i od aktywności najlepszych zespołów.

Potencjał badawczy kraju mierzy się intensywnością wydatków na badania, czyli Gross Expenditure on R&D (GERD), w stosunku do PKB (GERD do PKB). Tutaj Polska na początku lat 90. ubiegłego wieku notowała wartości bliskie 1,0% PKB, by później konsekwentnie obniżać wydatki do poziomu 0,6–0,7% PKB (minimum osiągnęliśmy w latach 2003–2006: 0,56% PKB). Te wartości należały do najniższych w UE. Na przykład, przeciętnie w UE na działalność badawczo-rozwojową w 2006 roku przeznaczano

1,8% PKB, a więc ponad 3 razy więcej w porównaniu z Polską. Jeszcze gorzej, gdy nasz wynik odniesiemy do wyznaczonego w strategii lizbońskiej celu 3% PKB, co oznaczałoby konieczność podniesienia nakładów w Polsce na działalność B+R aż pięciokrotnie.

Analizy eksperckie dotyczące udziału poszczególnych krajów członkowskich w programach ramowych pokazują, że o pozycji decyduje inny wskaźnik – udział GERD danego kraju w finansowaniu B+R w całej Unii Europejskiej (np. GERD PL/GERD EU27). Na zależność tego rodzaju wskazywały prace European RTD Evaluation Network, w których ze strony KPK brali udział Jerzy Supel, Andrzej Galik i ja. Również robione przez KPK analizy statystyczne poszczególnych konkursów wykazywały prawie liniową korelację pomiędzy udziałem w unijnym GERD (GERD PL/GERD EU27) a wynikami finansowymi (odzyskiem składki). Na przykład, w analizie przeprowadzonej 30 września 2009 roku (7PR) współczynnik determinacji R2 pomiędzy udziałem w unijnym GERD a wynikami finansowymi w 7PR wynosił dla wszystkich krajów członkowskich 0,93, czyli prawie 1,0.

Przejęcie Sieci KPK na pracę zrealizowaną związane z pandemią COVID-19 – H2020 online: szkolenia, konsultacje i czaty

Jakie więc szanse miała Polska na udział finansowy w 6PR i 7PR? Widać to w tabeli 1⁹.

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
GERD PL/ GERD EU28	0,59	0,69	0,70	0,77	0,93

Tabela 1. Potencjalny udział finansowy Polski w 6PR i 7PR na podst. GERD

Wynika stąd, że w 6PR, gdy polski GERD stanowił ok. 0,5–0,7% sumy GERD EU27, Polska mogła uzyskać ok. 0,7% budżetu dostępnego w konkursach 6PR. Z kolei w 7PR, gdy polski GERD stanowił ok. 0,7–1,0% sumy GERD EU27, Polska mogła uzyskać ok. 1,0% budżetu konkursów 7PR. W Horyzoncie 2020 wskaźnik intensywności prac B+R (GERD/PKB) osiągnął poziom 1,32%, a udział polskiego GERD w GERD EU28 wyniósł 1,79 (2018 r.). Pozwoliło to na uzyskanie ok. 1,3% budżetu konkursów H2020.

Warto zwrócić też uwagę na problem olbrzymich dysproporcji w zarobkach w sferze B+R w Polsce i w krajach EU12. Wynagrodzenia stanowią zwykle 50% wartości budżetu projektów. Stąd olbrzymi paradoks – w liczbie uzyskanych projektów często z sukcesem konkurowaliśmy z Danią, Austrią i ze Szwecją, a uzyskiwaliśmy

⁹ Na podstawie GUS, Warszawa 2010.

znacząco niższe udziały finansowe. W takiej sytuacji stawianie wymogów uzyskania wyższego udziału finansowego w praktyce oznaczałoby konieczność przegonienia tych krajów w liczbie projektów. Dla ilustracji dysproporcji potencjału warto porównać wydatki na B+R w tych krajach (w 2006 r.): 5,4 mld euro (DK), 6,3 mld euro (AT), 11,7 mld euro (SE) z wydatkami Polski – 1,5 mld euro.

W odniesieniu do H2020, a także częściowo 7PR, poważnym problemem stały się niekorzystne procesy koncentracji, centralizacji i klasteryzacji badań w projektach programów ramowych (efekt przechwytywania 50–70% funduszy przez 10% uczestników). W wielu programach tylko duże firmy i duże ośrodki badawcze miały szanse na sukcesy w „zamkniętych klubach”. Wielkie projekty infrastrukturalne, np. COPERNICUS, GALILEO, GMES, mają dedykowane budżety, które nie podlegają procedurom otwartych konkursów.

W analizach dotyczących „odzysku składki” popełniano wiele podstawowych

błędów. Niewiele osób wie, że po pierwsze, planowany budżet programu ramowego ustalany jest indykatywnie w postaci pułapu wydatków na cały okres programu, a rzeczywista alokacja zależy od corocznego wyliczenia wartości budżetu UE, a jednocześnie nieoznaczonym elementem budżetu programu jest składka krajów stowarzyszonych. Po drugie, tylko część budżetu w zakresie tzw. akcji pośrednich podlega konkursom. Od całości budżetu programu należy zatem odjąć koszty zarządzania programem, budżety programów zewnętrznych (np. INCO) zakładających finansowanie współpracy z Ukrainą, Bałkanami oraz część budżetu (prawie 5%) przekazywaną na tzw. akcje bezpośrednie, czyli działalność Wspólnotowego Centrum Badawczego (JRC). Po trzecie, poprzez wprowadzenie „dużych instrumentów” (partnerstw publiczno-prywatnych) około 1/3 budżetu programu ramowego była kierowana do zamkniętych programów przemysłowych, w których polskie firmy praktycznie się nie liczyły (np. JTI Clean Sky, FCH, IMI, ENIAC, ARTEMIS).

Trzeba przypomnieć, że w programach ramowych stosowane są bardzo ostre reguły – liczy się tylko naukowa i technologiczna doskonałość projektu, zwyciężają tylko najlepsze konsorcja i zespoły, nie ma żadnych kwot przypisanych poszczególnym krajom (...)

Podsumowując, uzyskaliśmy wyniki finansowe znacznie lepsze niż wynika z analiz statystycznych, co w dużym stopniu zawdzięczamy intensywnej pracy KPK. Można oszacować, że dzięki naszej pracy uzyskaliśmy w latach 2002–2020 dodatkowo ok. 500 mln euro.

Kampanie informacyjne online:
„Wiosna z Horyzontem 2020”
i „Jesień z EU Green Deal”

Kampanie online: „Lato z Marią Skłodowską-Curie”
dla Łukasiewicza”
dla „Horyzont dla przedsiębiorców”
i webinarium
„Konstelacja dla innowacji”

(u góry) Konferencja „PolisSSH Perspective on Horizon Europe”, Warszawa, 27 listopada 2019 r.

(u góry z prawej) „Space International Information Day & Brokerage Event”, Warszawa, 13–14 listopada 2019 r.

(u dołu) III Konferencja „Jak skutecznie tworzyć strategię B+R w polskim przemyśle”, Warszawa, 16 grudnia 2019 r.

Przygotowanie 9. Programu Ramowego UE – Horyzont Europa

Dr Zygmunt Krasiński

236

Przygotowanie 9. Programu Ramowego UE – Horyzont Europa

Rekomendacje dotyczące zwiększenia udziału Polski w programie Horyzont 2020, powstałe w czasie dwóch konferencji programowych zorganizowanych przez KPK w Warszawie: „Horyzont 2020 – gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy – możliwości i wyzwania dla Polski” (2016 r.) oraz „20 lat Polski w Programach Ramowych Badań i Innowacji UE – Horyzont 2020 – nowe otwarcie” (2018 r.), obejmowały zarówno wymiar krajowy, jak i europejski. Te dotyczące wymiaru europejskiego proponowały konieczne zmiany w samym programie Horyzont 2020, które powinny przełożyć się na zwiększenie udziału

instytucji z Polski i pozostałych nowych krajów członkowskich w tym programie, a także kolejnym programie Horyzont Europa. Sprawa dotyczyła trzech głównych zagadnień, a mianowicie: zmiany zasad wynagradzania na korzystne dla polskich naukowców, zwiększenia tzw. pakietu wideningowego oraz wprowadzenia mechanizmów otwierających tzw. *closed clubs*, motywujących do włączania podmiotów z Polski i nowych krajów do powstających konsorcjów projektowych. Niestety, na etapie akcesji nowych krajów do Unii Europejskiej nikt takich mechanizmów skutecznie

Konkursy H2020 dotyczące COVID-19

nie wprowadził. Jako że myśleliśmy perspektywnie, więc oprócz bardzo intensywnych bieżących działań KPK jako Dyrekcja skupiliśmy się na integracji polskiego środowiska eksperckiego, tak aby przygotować dobry plan wdrażania naszych rekomendacji i argumenty do negocjacji z Komisją Europejską i partnerami z krajów członkowskich.

Po pierwsze, wykorzystaliśmy ocenę okresową H2020: siła rażenia polskich ekspertów rosła – do 4,5% zwiększył się udział polskich ekspertów oceniających wnioski w konkursach H2020, ponadto w konsultacjach oceny śródkresowej H2020 Polska zajęła wysoką pozycję pod względem liczby przesłanych opinii. A jako wisienka na torcie – w pracach Grupy Wysokiego Szczebla, która przedstawiła rekomendacje dotyczące przyszłości badań i innowacji w UE, uczestniczyła Polka – Pani Rektor Lucyna Woźniak, z którą byliśmy w ścisłym kontakcie. Zorganizowaliśmy więc w Warszawie seminaria eksperckie: „Interim evaluation of H2020 – Polish

perspective” (czerwiec 2016 r.) i „II Seminarium eksperckie” (grudzień 2016 r.). Ponieważ zaangażowaliśmy się strategicznie we wszystkie sieciowe projekty NCP, w tym projekt NCP Academy zrzeszający krajowych szefów NCP (którego pomysłodawcą był dr Andrzej Siemaszko!), przekonaliśmy najpierw europejską sieć NCP, a potem także KE do tego, że szersze uczestnictwo w PR UE jest ważne nie tylko dla nowych krajów (ich udział w H2020 wynosił mniej niż 5%), ale chodzi o pełne wykorzystanie potencjału całej UE dla Europy (NCP Input Paper for the Interim Evaluation of Horizon 2020, wrzesień 2016 r.).

Po drugie, nasze wnioski z oceny śródkresowej przełożyliśmy na przygotowanie, w ścisłej współpracy z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Stałym Przedstawicielstwem RP w UE, stanowiska polskich ekspertów do kolejnego 9. Programu Ramowego UE. Po zaakceptowaniu stanowisko to zostało przedstawione w kwietniu 2017 roku w Brukseli przez wicepremiera Jarosława Gowina, który następnie na naszej konferencji programowej w czerwcu 2018 roku ogłosił ambitny cel dla Polski – 3-procentowy udział w dofinansowaniu na koniec

IV Konferencja „Jak skutecznie wdrażać strategię B+R w polskim przemyśle?”

237

Przygotowanie 9. Programu Ramowego UE – Horyzont Europa

Horyzontu Europa. Tak więc mając taki impuls, zaczęliśmy aktywne lobbowanie naszego polskiego stanowiska w środowisku europejskim, na Komitetach Programowych i grupach roboczych KE, spotkaniach i konferencjach (np. corocznych konferencjach EARMA, gdzie przekonywaliśmy środowisko menadżerów i administratorów badań). Ogromnie ceniliśmy sobie współpracę z NCN, które jako koordynator ERA-NETu Quanter (jedynego projektu typu ERA-NET koordynowanego przez instytucję z nowych krajów członkowskich!) przekonało partnerów do wprowadzenia we wspólnych konkursach dodatkowego kryterium selekcji preferującego udział krajów wideningowych (wielkie podziękowania dla Sylwii Kostki i zespołu!). Udało nam się również wpłynąć na zmianę zasad wynagradzania na korzystne dla polskich instytucji (wielka praca Basi Trammer i Bartka Majewskiego przy wsparciu politycznym naszego ministerstwa). Komisarz Carlos Moedas, widząc problem nieatrakcyjnych stawek dla naukowców polskich czy rumuńskich, realizujących projekty H2020, w porównaniu z programami krajowymi, zdecydował się na taki ruch na początku 2017 roku.

Niestety, propozycja programu Horyzont Europa przedstawiona w czerwcu 2018 roku przez Komisję Europejską nie była dla nas w pełni satysfakcjonująca. Podjęliśmy działania na poziomie Parlamentu Europejskiego, przekonując ówczesnego szefa ITRE (Committee on Industry, Research and Energy) prof. Jerzego Buzka do naszych racji. Na zaproszenie Polskiej Izby Gospodarczej Zaawansowanych Technologii współorganizowaliśmy Europejskie Forum Technologiczne w Katowicach (wrzesień 2018 r. i wspinała współpraca z prof. Ryszardem Pregielem z IZTECH!) z udziałem komisarza Moedasa, któremu również na specjalnej sesji zorganizowanej przez KRASP mogłem przekazać nasze uwagi dotyczące wdrażania H2020 i polskich rekomendacji do programu Horyzont Europa.

Ostatecznie Parlament Europejski przyjął w grudniu 2018 roku słynny i korzystny dla Polski Raport Nica (Rapporteur MEP Dan Nica) do propozycji KE i rozpoczął się proces nieformalnych

negocjacji (trilogues) z Radą Unii Europejskiej. Parlament Europejski i Rada UE osiągnęły na wiosnę 2019 roku wstępne porozumienie w sprawie założeń i struktury HE. W wyniku aktywnych działań KPK i MNiSW na obecnym etapie mamy dobrze przygotowany program z korzystnymi dla Polski zasadami, m.in.: zdecydowane zwiększenie pakietu *Widening* (co najmniej 3,3% całości budżetu HE) i wprowadzenie *geographical diversity* jako dodatkowego kryterium selekcji dla *ex-aequo proposals*.

Koniec roku 2019 i rok 2020 obfitowały w szereg działań KPK, które miały na celu jak najlepsze zapoznanie się z nowymi elementami Horyzontu Europa. Dziewięcioro ekspertów KPK zaproszonych przez KE aktywnie uczestniczyło w „European Research & Innovation Days” w Brukseli (wrzesień 2019 r.) dotyczących dyskusji nad kształtem nowego programu HE. Zainicjowaliśmy, w uzgodnieniu z MNiSW, wspólne działania z NCBR dotyczące nowych partnerstw w HE, zorganizowaliśmy

w Pałacu Staszica w Warszawie „Horizon Europe implementation strategy stakeholder event in Poland” (listopad 2019 r.) i uruchomiliśmy kampanię komunikacyjną o HE, zachęcając do udziału w konsultacjach społecznych kształtu i planu strategicznego HE, nowych europejskich partnerstw oraz misji w HE. Jednocześnie eksperci KPK pracowali w konfiguracjach *shadow* Komitetów Programowych HE.

Dużym zadaniem było też wspieranie wdrażania w polskich instytucjach regulaminów uwzględniających nowe zasady wynagradzania w H2020/HE. W ostatnim roku H2020 prowadziliśmy aktywne działania (kampanie informacyjne, spotkania i szkolenia) dla dobrego przygotowania startu polskich podmiotów w pierwszych konkursach Horyzontu Europa. Wyrażam nadzieję, że wdrożone w jednostkach naukowych regulaminy uwzględniające korzystne zasady wynagradzania i wspólnie wypracowane mechanizmy otwierania się europejskich konsorcjów projektowych na nowe instytucje przełożą się na konkretne polskie sukcesy w zdobywaniu grantów w Horyzoncie Europa.

IX edycja Kryształowej
Brukselki – Nagroda
Specjalna: prof. Tadeusz
Burczyński

Wzrost o 80% dofinansowania
dla Polski w H2020
(w porównaniu z 7PR)

Przeniesienie KPK do NCBR

Dr Andrzej Siemaszko

240

Przeniesienie KPK do NCBR

Okres prezydencji Polski (2011 r.) to chyba apogeum działań KPK. Współorganizując kilkanaście europejskich wydarzeń, przyczyniliśmy się do uzyskania świetnej rozpoznawalności i uznania dla naszych naukowców. Wkrótce potem w ministerstwie powstał pomysł, by KPK umieścić w NCBR, co miałoby jeszcze bardziej wzmocnić nasze możliwości działania.

Był to okres przygotowań do nowego programu ramowego Horyzont 2020 (8PR). Brałimy udział jako eksperci w przygotowaniu oficjalnych stanowisk. Zarysowały się wtedy znaczące różnice dotyczące strategii

uczestnictwa Polski. Jako ekspert stałem na stanowisku, że po niezwykle udanej polskiej prezydencji i po uzyskaniu tak wysokiej oceny i uznania dla polskiego potencjału B+R, powinniśmy prezentować ambitne cele, pokazywać, że jesteśmy gotowi do współpracy z najlepszymi, że potrzebujemy jedynie mechanizmów dalszego wzmocnienia naszej doskonałości typu *Stairway to Excellence*. Ministerstwo uważało jednak, że nie stać nas na zajmowanie tak wysokich pozycji i że lepiej będzie przyjmować pozycję słabsza, potrzebującego szczególnej pomocy i troski. Wychodząc z takich pozycji,

domagano się jakiegoś szczególnego traktowania, co w przypadku wynagrodzeń w H2020 skończyło się katastrofą i nałożeniem ograniczenia do 8000 euro kwoty dodatkowego wynagrodzenia rocznie (słynny bonus). Zamiast wypróbowanych Centrów Doskonałości, Europejskich Sieci Doskonałości, czy też Regionów Wiedzy negocjowano instrumenty Teaming/Twinning/ERA Chairs wprowadzające pozycje mentora i ułomnego centrum z nowej EU13. Zgodzono się na instrumenty powodujące wrażenie, że H2020 jest głównie dla instytucji naukowych ze starej EU15, a badania w nowej EU13 powinny być finansowane z funduszy strukturalnych. Daliśmy się zepchnąć na dużo słabsze pozycje. Eksperci europejscy określali to podejście „problemem getta”.

Rozważano pomysł przeniesienia KPK. Do ostatnich dni grudnia 2013 roku nie było decyzji, co dalej się stanie z KPK i z 50 pracownikami. W końcu dostaliśmy zgodę na kontynuację misji KPK w dotychczasowym kształcie w ramach IPPT

PAN, ale elementem umowy było moje ustąpienie z funkcji dyrektora. Tak też się stało. KPK przejął Zygmunt Krasieński, wybrany w drodze konkursu ogłoszonego w 2014 roku

Temat przeniesienia KPK do NCBR powrócił w 2019 roku w przygotowywanej strategii premiera Jarosława Gowina. Padły stwierdzenia, że tak świetny zespół będzie jeszcze lepiej rozwijał swoje możliwości pod skrzydłami rządowych agencji NCBR i NAWA. Nie uwzględniono argumentów, że najsilniejsze kraje UE, np. Niemcy i Francja, zbudowały sieci NCP oparte na jednostkach naukowych, a model agencji ministerialnej jest typowy dla małych krajów, takich jak Malta.

Dzięki wielkiemu zaangażowaniu dyrektora IPPT PAN, prof. Tadeusza Burczyńskiego, oraz dyrektora NCBR, dr. Wojciecha Kamienieckiego, proces przenosin KPK do NCBR przeprowadzono bardzo sprawnie, wykorzystując zapisy o przejściu części zakładu pracy (art. 231 kp), co umożliwiło zachowanie potencjału eksperckiego KPK praktycznie w całości.

31 grudnia 2020 roku oficjalnie zakończyła się 22-letnia historia Krajowego Punktu Kontaktowego w IPPT PAN.

241

Przeniesienie KPK do NCBR

Kryształowa Brukselka

Agnieszka Ślifirska

Koordynator ds. komunikacji KPK
w latach 2017–2020

Nagroda Kryształowej Brukselki przyznawana była od 2001 roku za sukcesy w Programach Ramowych Badań i Innowacji Unii Europejskiej. Była cenionym wśród naukowców i przedsiębiorców wyróżnieniem za ich uczestnictwo w międzynarodowych projektach badań i rozwoju, innowacyjność i wkład w rozwój polskiej nauki i gospodarki.

Pomysł nagradzania polskich instytucji, naukowców i przedsiębiorców narodził się w ostatnim roku realizacji 5. Programu Ramowego (1998–2001). Dr Andrzej Siemaszko, ówczesny dyrektor Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE, zaproponował ustanowienie nagrody dla najlepszych i najbardziej aktywnych polskich jednostek naukowych i przedsiębiorstw uczestniczących w unijnych programach ramowych. Idea ta spotkała się z uznaniem środowiska. Swoją oryginalnością zwróciła też uwagę Komisji Europejskiej, ponieważ wcześniej żaden kraj uczestniczący w programach ramowych nie wyszedł z inicjatywą nagradzania najlepszych ich uczestników.

W dziewięciu edycjach (2001–2020) przyznano w sumie 70 Kryształowych Brukselek.

Laureaci Nagrody Kryształowej Brukselki

244

Laureaci Nagrody Kryształowej Brukselki

2001

Kategoria SZKOŁA WYŻSZA: **Uniwersytet Warszawski**Kategoria POLSKA AKADEMIA NAUK: **Instytut Fizyki w Warszawie**Kategoria JEDNOSTKA BADAWCZO-ROZWOJOWA: **Instytut Technologii Elektronowej w Warszawie**Kategoria PRZEDSIĘBIORSTWO: **Telekomunikacja Polska S.A.**NAGRODA INDYWIDUALNA: **prof. Włodzimierz Zagórski-Ostoja, Instytut Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie**

2002

Kategoria SZKOŁA WYŻSZA: **Politechnika Warszawska**Kategoria POLSKA AKADEMIA NAUK: **Instytut Biochemii i Biofizyki w Warszawie**Kategoria JEDNOSTKA BADAWCZO-ROZWOJOWA: **Centrum Techniki Okrętowej w Gdańsku**Kategoria DUŻE PRZEDSIĘBIORSTWO: **Stocznia Gdynia S.A.**Kategoria MŚP: **Rodan Systems S.A.**NAGRODA INDYWIDUALNA: **dr Krzysztof Głomb, Stowarzyszenie Miasta w Internecie w Tarnowie**

2004

NAGRODA SPECJALNA: **prof. Manfred Horvat, Dyrektor austriackiego BIT (Bureau for International Research and Technology Cooperation)**Kategoria SZKOŁA WYŻSZA: **Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica w Krakowie**Kategoria POLSKA AKADEMIA NAUK: **Instytut Chemii Bioorganicznej w Poznaniu**Kategoria JEDNOSTKA BADAWCZO-ROZWOJOWA: **Instytut Fizyki Jądrowej im. H. Niewodniczańskiego w Krakowie**Kategoria DUŻE PRZEDSIĘBIORSTWO: **PZL-Świdnik S.A.**Kategoria MŚP: **ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku**NAGRODA INDYWIDUALNA: **prof. Jan Koch, Politechnika Wrocławska, Wrocławskie Centrum Transferu Technologii**

2006

NAGRODA SPECJALNA: **Marek Darecki, Przewodniczący Komitetu Koordynacyjnego Polskich Platform Technologicznych, Prezes WSK PZL Rzeszów S.A.**Kategoria SZKOŁA WYŻSZA: **Uniwersytet Jagielloński**Kategoria POLSKA AKADEMIA NAUK: **Instytut Fizyki Jądrowej im. H. Niewodniczańskiego w Krakowie**Kategoria JEDNOSTKA BADAWCZO-ROZWOJOWA: **Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi**Kategoria DUŻE PRZEDSIĘBIORSTWO: **ComArch S.A.**Kategoria MŚP: **Instytut Technik Telekomunikacyjnych i Informatycznych Sp. z o.o.**NAGRODA INDYWIDUALNA: **dr inż. Tomasz Golec, Instytut Energetyki w Warszawie**

2010

NAGRODA SPECJALNA: **prof. Jerzy Buzek**

Kategoria INSTYTUCJA BADAWCZA:

- **Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN**
- **Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN**
- **Wydział Elektroniki i Technik Informatycznych, Politechnika Warszawska**
- **Wydział Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Elektroniki, Akademia Górniczo-Hutnicza**
- **Wydział Fizyki, Uniwersytet Warszawski**
- **Wydział Lekarski, Uniwersytet Jagielloński**

Kategoria PRZEDSIĘBIORSTWO:

- **ASM Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.**
- **Centrum Techniki Okrętowej S.A.**
- **Instytut Technik Telekomunikacyjnych i Informatycznych Sp. z o.o.**
- **Telekomunikacja Polska S.A.**

245

Laureaci Nagrody Kryształowej Brukselki

2013

Kategoria JEDNOSTKA BADAWCZA:

- **Uniwersytet Warszawski**
- **Politechnika Warszawska**

Kategoria PRZEDSIĘBIORSTWO:

- **Instytut Technik Telekomunikacyjnych i Informatycznych Sp. z o.o.**
- **Mostostal Warszawa S.A.**
- **TopGaN Sp. z o.o.**

NAGRODA INDYWIDUALNA:

- **prof. Jacek Kuźnicki, Międzynarodowy Instytut Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie**
- **prof. Piotr Grabiec, Instytut Technologii Elektronowej**
- **dr Piotr Sułkowski, Uniwersytet Warszawski**

2016

Kategoria NAUKA – UCZELNIE: **Uniwersytet Warszawski**

Kategoria NAUKA – INSTYTUTY: **Instytut Chemii Bioorganicznej PAN**

Kategoria BIZNES – MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA: **Synektik S.A.**

Kategoria BIZNES – PRZEMYSŁ: **KGHM Polska Miedź S.A.**

NAGRODA INDYWIDUALNA: **prof. dr hab. Mikołaj Bojańczyk**

NAGRODA SPECJALNA:

- **prof. dr hab. Janusz Bujnicki**
- **prof. dr hab. Janusz Hołyst**

2018

Kategoria NAUKA – UCZELNIE: **Uniwersytet Warszawski**

Kategoria NAUKA – INSTYTUTY BADAWCZE: **Przemysłowy Instytut Automatyki i Pomiarów PIAP**

Kategoria NAUKA – INSTYTUTY NAUKOWE PAN: **Instytut Chemii Bioorganicznej PAN**

Kategoria BIZNES – MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA: **ITTI Sp. z o.o.**

Kategoria BIZNES – DUŻE PRZEDSIĘBIORSTWA: **Mostostal Warszawa S.A.**

Kategoria ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA: **Miasto Stołeczne Warszawa**

Kategoria PODMIOTY NON-PROFIT: **FundingBox Accelerator Sp. z o.o.**

NAGRODA INDYWIDUALNA: **dr hab. Piotr Sankowski**

NAGRODA SPECJALNA: **dr inż. Andrzej Siemaszko, Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN, pierwszy dyrektor KPK PB UE**

2020

Kategoria NAUKA – UCZELNIE: **Uniwersytet Warszawski**

Kategoria NAUKA – INSTYTUTY BADAWCZE: **Narodowe Centrum Badań Jądrowych**

Kategoria NAUKA – INSTYTUTY NAUKOWE PAN: **Instytut Chemii Bioorganicznej PAN**

Kategoria BIZNES – MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA: **ITTI Sp. z o.o.**

Kategoria BIZNES – DUŻE PRZEDSIĘBIORSTWA: **Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A.**

Kategoria ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA: **Miasto st. Warszawa**

Kategoria PODMIOTY NON-PROFIT: **FundingBox Accelerator Sp. z o.o.**

NAGRODA INDYWIDUALNA:

- **dr Jacek Gajewski, Narodowe Centrum Badań Jądrowych**
- **prof. Magdalena Król, SGGW**

NAGRODA SPECJALNA: **prof. Tadeusz Burczyński, Dyrektor Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN**

Oprócz nagród w podstawowych kategoriach (tzw. statystycznych) Kapituła Nagrody Kryształowej Brukselki przyznawała również nagrody specjalne. W całej historii Kryształowej Brukselki przyznano je siedmiokrotnie. W 2004 roku uhonorowano **prof. Manfreda Horvata**, ówczesnego dyrektora austriackiego BIT (Bureau for International Research and Technology Cooperation), za wspieranie polskich uczestników w 5. i 6. Programie Ramowym UE oraz wkład w tworzenie Krajowego Punktu Kontaktowego. W roku 2006 nagrodę otrzymał **Marek Darecki**, Prezes WSK PZL Rzeszów S.A. i przewodniczący Komitetu Koordynacyjnego Polskich Platform Technologicznych, za pionierskie działania zacieśniające współpracę

pomiędzy nauką i przemysłem. Kolejnym laureatem specjalnej Nagrody Kryształowej Brukselki został **prof. Jerzy Buzek**. W 2010 roku otrzymał ją za zaangażowanie w przygotowanie 7. Programu Ramowego Unii Europejskiej, wkład w rozwój inicjatyw technologicznych i konsekwentną promocję polskiej nauki. W siódmej edycji (2016 r.) Kapituła Kryształowej Brukselki przyznała dwie nagrody specjalne: **prof. Januszowi Bujnickiemu** w uznaniu aktywnego uczestnictwa w grupach eksperckich Komisji Europejskiej, w tym w ramach nowego mechanizmu doradztwa naukowego – Scientific Advice Mechanism, realizacji prestiżowych grantów ERC oraz zasług na polu wsparcia naukowców w przygotowaniu wniosków ERC, oraz **prof. Januszowi Hołystowi** w uznaniu szczególnych zasług jako współzałożycielowi i prezesowi Krajowej Rady Koordynatorów Projektów Badawczych UE,

na polu koordynacji projektów, a także wprowadzania dobrych praktyk profesjonalnego zarządzania badaniami. W ósmej edycji, związanej z jubileuszem 20-lecia Polski w Programach Ramowych Badań i Innowacji UE, specjalną Kryształową Brukselkę 2018 otrzymał inicjator i dyrektor Krajowego Punktu Kontaktowego PB UE w latach 1999–2014 – **dr inż. Andrzej Siemaszko**. Dziewiąta edycja Nagrody (2020), podsumowująca dobiegający końca program Horyzont 2020, zaowocowała przyznaniem Nagrody specjalnej **prof. dr. hab. inż. Tadeuszowi Burczyńskiemu** – dyrektorowi Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN. Instytut przez ponad 20 lat pełnił funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego do kolejnych programów ramowych Unii Europejskiej. W ostatnich latach prof. Burczyński był osobiście zaangażowany w strategiczne działania Krajowego Punktu Kontaktowego do H2020 prowadzone wspólnie z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, agencjami i środowiskiem naukowym, co w rezultacie doprowadziło do 50-procentowego wzrostu udziału Polski w programie Horyzont 2020.

(u góry) Statuetki Nagrody Kryształowej Brukselki

(po środku) Gala Kryształowej Brukselki, Warszawa, 2010 r. Minister Środowiska, Andrzej Kraszewski, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Barbara Kudrycka, Przewodniczący Parlamentu Europejskiego, Jerzy Buzek, Prezes PARP, Bożena Lublińska-Kasprzak

(z prawej po środku) Pierwsza gala wręczenia Nagród Kryształowej Brukselki, Kraków, 2001

(u dołu) Gala wręczenia Nagród Kryształowej Brukselki 2018, Warszawa, 6 czerwca 2018 r.

Wydawnictwa/komunikacja

250

Wydawnictwa/komunikacja

KPK od samego początku wykorzystywał wszystkie najnowocześniejsze środki komunikacji ze środowiskiem naukowym i przemysłowym. Jeszcze przed oficjalnym powstaniem w 1999 roku wydawany był internetowy Biuletyn CTI. Od 2000 roku ruszył elektroniczny biuletyn „Wiadomości KPK,” później przekształcony (w wyniku fuzji) w „Wiadomości KPK – Granty Europejskie” – do odbiorców trafiało 10–11 numerów rocznie.

Od 2001 roku KPK prowadził stronę internetową dotyczącą uczestnictwa w 5. Programie Ramowym UE pod nieistniejącym już adresem www.npk.gov.pl. Strona cieszyła się olbrzymim powodzeniem – notowała 100 tys. wizyt miesięcznie. W 2003 roku do obsługi 6. Programu Ramowego zbudowana została strona www.6pr.pl, a kolejne programy ramowe: „siódemka” i Horyzont 2020 – z uwagi na rosnące znaczenie Internetu w dotarciu do naszych klientów – także miały swoje strony: www.7pr.pl i www.kpk.gov.pl. Do H2020 to już nie była strona, ale cały portal: z możliwością rejestrowania się na wydarzenia organizowane

przez KPK, a także obsługi tych wydarzeń przez BOA czy zapisu na newsletter. Dzięki współpracy z NASK strona KPK funkcjonowała w domenie gov.pl, co nakładało na nasz dział IT dodatkowe obowiązki związane z zapewnieniem bezpieczeństwa. Liczba odwiedzin na portalu H2020 była rekordowa w 2020 roku i wyniosła prawie pół miliona odsłon. Od 2009 roku zespół komunikacji prowadził równoległe angielskojęzyczną stronę KPK.

W ramach przygotowań do dziewiątego programu ramowego w lutym 2020 roku uruchomiliśmy nową stronę internetową – nowoczesną, czytelną i przyjazną dla użytkowników, która stanowiła bazę dla stworzenia krajowego portalu do programu Horyzont Europa. Funkcjonuje ona pod adresem www.kpk.gov.pl, należącym uprzednio do programu Horyzont 2020, który po zarchiwizowaniu przeniesiony został pod adres www.h2020.gov.pl.

Idąc z duchem czasu, od 2015 byliśmy też obecni na Facebooku, a od 2016 na Twitterze. W grudniu 2020 roku profil

Wywiad wicedyrektor KPK Katarzyny Walczyk-Matuszyk dla dziennika „Rzeczpospolita”

KPK na Facebooku obserwowano 4381 użytkowników. Profil na Twitterze miał 1412 obserwujących. KPK miał również swój kanał na You Tube. W 2017 roku uruchomiliśmy kanał KPK Live, na którym publikowane były nagrania organizowanych przez nas wydarzeń (np. gale wręczania Kryształowych Bruksel 2016–2020) oraz galerie zdjęć z konferencji, dni informacyjnych i spotkań brokerskich. Ten ruch okazał się być dla nas dużym ułatwieniem w chwili, kiedy świat został sparaliżowany przez pandemię COVID-19. Biuro zostało zamknięte, pracowaliśmy zdalnie, a nasze kampanie informacyjne organizowaliśmy wirtualnie – co okazało się sukcesem, albowiem miały one większy zasięg niż spotkania stacjonarne, i udawało nam się dotrzeć do większej liczby zainteresowanych.

Jednak najważniejszym źródłem informacji dla naszych klientów był newsletter KPK, który co tydzień w środę trafiał do skrzynek e-mailowych subskrybentów. W 2020 roku przekroczyliśmy magiczną granicę 10 tys. odbiorców! Wydaliśmy też sześć numerów angielskojęzycznego biuletynu KPK, promującego polskie sukcesy w H2020 oraz potencjał naszych instytucji za granicą. Każde wydanie docierało do ponad 2 tys. subskrybentów.

KPK przygotował i opublikował kilkadziesiąt folderów, katalogów, poradników, raportów oraz broszur informacyjnych opisujących zasady uczestnictwa w programach ramowych UE, finansowania projektów oraz praktyczne informacje dla potencjalnych beneficjentów. Wśród nich:

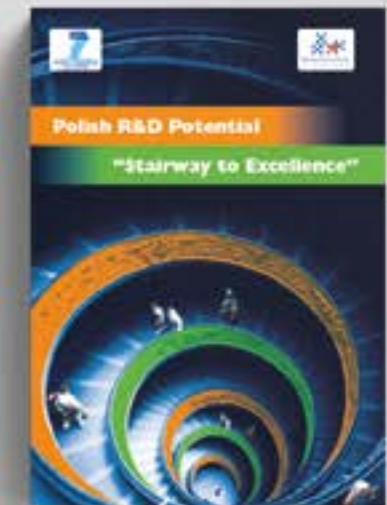
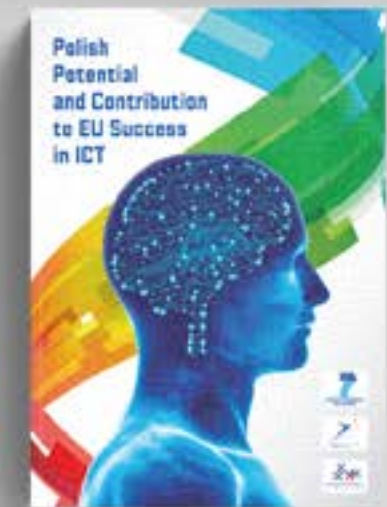
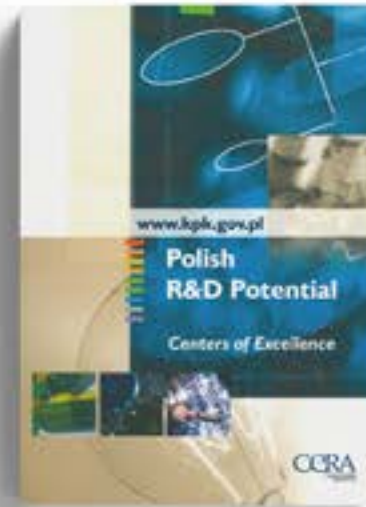
- wydawnictwa promujące polski potencjał B+R (Polskie Sieci Doskonałości – seria wydawnicza, 8 tomów prezentujących polskie sieci doskonałości w poszczególnych priorytetach badawczych 6PR),

251

Wydawnictwa/komunikacja

- Projekt badawczy 7PR – przygotowanie wniosku do Programu Cooperation,
- Rozwój kariery naukowej – oferta 7PR,
- Aspekty finansowe projektów 7PR,
- Jak uzyskać fundusze z 7PR?,
- Przewodnik przedsiębiorcy
- i wiele innych.

Zespół statystyk i analiz regularnie sporządza raporty w celu monitorowania i analizy wyników programów ramowych oraz prac badawczych, na użytek KPK oraz instytucji zewnętrznych (np. MNiSW, agend rządowych, ambasad, RPK-ów, przedstawicielstw regionów w Brukseli, a także dla uczelni, instytutów i innych podmiotów). Tylko w samym H2020 wykonaliśmy 2200 takich opracowań. Prowadziliśmy ranking najbardziej aktywnych w programach ramowych UE zespołów badawczych, co przekładało się na rosnącą z edycji na edycję liczbę nagród Kryształowych Brukserek, a także wykaz polskich uczestników 5., 6. i 7. PR wraz z opisem projektów oraz informacji statystycznych o wszystkich zespołach uczestniczących w programach ramowych. Ważniejsze raporty i analizy ukazywały się w formie publikacji.

Działalność... artystyczna KPK

Organizowane przez KPK duże konferencje z udziałem zagranicznych gości były też okazją do zaprezentowania potencjału artystycznego naszych ekspertów. W pamięć uczestników wydarzeń zapadły wspaniałe poematy Wiesia Studenckiego.

Oda dla Andrzeja

Andrzeju! Ty nad poziomy wylatuj! I tam okiem słońca
Funduszy całe ogromy przeniknij z końca do końca.
Gdzie bilionowy offset, z euro Rama cała,
Gdzie kryształowym licem wkrąg brukselka pała.
Rusz z posad, na wskroś przewietrz więdnący gmach nauki.
Żniwo, któreś rozpoczął, nasze pomną wnuki.
Wzbudź z nocy odrętwienia wsze szacowne gremia,
Tchnij ożywczego ducha wzwyż, gdzie Akademia.
Przywróć zastępom młodych zapał nowohucki,
By jak burzany w stepie rósł potencjał ludzki.
Porusz słońce, skrusz ziemię, wzburz żywioły cztery,
Niech nowym blaskiem chwały zabłyszczą JBRy.
Jak z grani mkną w doliny potężne wiatry halne,
Tak wpuszczaj Ty w naukę fundusze strukturalne.
Dzieckiem w kolebce Tyś łeb urwał Hydrze
A otoś zdusił Komisję.
I niejeden milion jej spod serca wydrzesz
Gdy źle pojmuje swą misję.
I słuszny gniew w Twym sercu dzisiaj wrze i wzbiera
Gdy myśląc „getto”, głośno krzyczą: „ERA”!
Patrz, jak na jej wody trupie
Wzbił się jakiś STREP w skorupie.
To na wierzch się wynurza, to leci w odmęty.
Z nim IP i NoE – nowe instrumenty.
Czy wiodą nas ku chwale? Czy raczej do zguby?
Smalone duby.
Nie goń za żywiołkami drobniejszego płazu,
Lecz szerzej zarzuć więcierze.
I grubą rybę tym tylko ukazuj,
Co mają umysły wciąż świeże.

Wskaż, jak przy projektów kupie
Dwie pieczenie można upiec.
Te małe kąski smaczne chronią ich od zguby.

To same SPUBy!

Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga!
Łam, czego rozum nie złamie!
Niech się w myślach Twych wylęga
Sen srebrny o Siódmej Ramie.
Andrzeju! Tyś nie jest jak Litwa.
Ile Cię trzeba cenić nie ten się dowie, co Cię straci,

Lecz co przy Tobie wytrwa.

The glory of FP7

Hymn został wykonany przez profesjonalną śpiewaczkę na konferencji inauguracyjnej w Polsce 7PR (2007), a muzykę skomponował kompozytor (A. Kościów). Wszyscy dostali do ręki pięknie wydrukowane słowa. O dziwo, ktoś zawiózł ten tekst do Brukseli, a tam niebawem hymn został opublikowany przez tygodnik „European Voice”, co prawda na ostatniej stronie, ale czyż mogłem o tym marzyć? (W. Studencki)

The EU will never surrender
In meeting the Lisbon agenda.
It's carved in stone, underlined and bold:
The most competitive
The most competitive
The most competitive power in the world.

Who says: "It's impossible mission"?
In Brussels European Commission
With EP and Council, decided – good heavens!
"We need research programme
We need research programme
We need research programme the seventh."

It triggers invention, ambition
Enlightened by fusion and fission.
In spite of some problems with stem cells and ethics,
It leads us directly

*It leads us directly
It leads us directly to JeTI.*

*With platforms, with "People", "Ideas"
We'll keep up with Japan, Korea.
The frontier research, its sharp cutting edge
Will bring our science
Will bring our science
Will bring it to new golden age.*

*And then we will put to the Treaty
The China/EU mobility.
Then, flooded by students who pay entrance fee
We'll raise funding level
We'll raise funding level
To GDP percent of 3!*

Oda do 7. Programu Ramowego (polska wersja)

*Europa wnet USA dogoni:
Toż mamy agendę z Lizbony.
Wyryta w kamieniu
I lśni tłustym drukiem:
By świat cały podbić
By świat cały podbić
By świat cały podbić. Jak? – z hukiem!*

*Kto kpi, że to niemożliwe,
Ten plotki rozsiewa fałszywe.
Komisja, Parlament
I Rada – o nieba!
Orzekły – Siódmego
Programu Siódmego
Siódmego Programu nam trzeba.*

*W nim MOC jest. Ambicja w nim zdrowa,
Energia zeń płynie jądrowa
A blask wiecznej fuzji*

*Zaostrza apetyt.
I wiozą platformy
I wiozą platformy
Platformy nas wiozą ku JETI.*

*My – „Ludzie”. A z nami – „Idee”.
Dogonim Japonię, Koreę!
Badania poznawcze
– Uczonych narkotyk –
Prowadzą nas prosto
Prowadzą nas prosto
W nauki nas wiodą wiek złoty.*

*Więc traktat wzbogaćmy w artykuł
O wiecznej przyjaźni Chińczyków.
I dzięki studentom
Co przyjadą z Chin,
Zbierzemy owoce
W postaci 3%.
Agendę przekazuję my w czyn!*

KPKowi – na XX-lecie

*Przebyłem tę drogę wraz z Tobą, KaPeKu.
Dwie pełne dekady. To mało, czy dużo?
W czas ciszy, w czas pędu, bywało, że z burzą.
Zdawało się – zawsze. Zdało się – od wieku.*

*Kolejne dekady, już poza horyzont
Wołają i mamią rozkwitem nauki.
A po nas – dzieci. Po nich – nasze wnuki
W programie unijnym zęby sobie zgryzą.*

*Żeglujże dalej przez wiedzy ocean,
Omijaj mielizny, i rafy, i skały,
I niech mój następcą swym piórem dojrzałym
Tweju chwały i zasług ułoży wnet pean.*

Spotkanie Sieci KPK, Jachranka, 2007 r.

Podziękowania za 22 lata od dyrektorów KPK

Przez 22 lata działania KPK w IPPT PAN mieliśmy wielki zaszczyt współpracować z Wami. Przez KPK przewinęło się 145 osób! Stworzyliśmy niemalże rodzinę. Podjęliśmy się zadań prawie niewykonalnych – utrzymania polskiego uczestnictwa w programach ramowych na poziomie zaawansowanych krajów UE, takich jak Austria, Belgia czy też Szwecja. Oznaczało to niezwykle wysiłek organizacyjny – rocznie organizowaliśmy ponad 300 spotkań, warsztatów i konferencji. Często były to konferencje z udziałem unijnych komisarzy, dyrektorów Komisji Europejskiej, naszych ministrów i prezydenta RP. Byliście obecni we wszystkich zakątkach Polski. Wyróżnialiście się aktywnością w Brukseli na posiedzeniach Komitetów Programowych oraz w wielu formalnych i nieformalnych spotkaniach. Szczególnie cenimy Wasze zaangażowanie eksperckie w tworzenie nowych instrumentów, inicjatyw i skuteczną walkę o podniesienie uczestnictwa polskich firm i jednostek naukowych. Wspólnie osiągnęliśmy najwyższy poziom profesjonalizmu w zakresie doradztwa projektowego oraz polityki badawczej i innowacyjnej Unii Europejskiej. Dziękujemy Wam za to wszystko serdecznie. Szczególne podziękowania należą się naszym zastępcom – Jurkowi, dwóm Aniom, Andrzejowi, Sebastianowi i Kasi oraz „ministrowi spraw zagranicznych” – Renacie. Życzymy Wam wszystkim wielu lat zdrowia i sukcesów w kontynuacji Waszej kariery zawodowej!!!

Tak samo serdeczne podziękowania chcielibyśmy skierować do naszych przełożonych – dyrektorów IPPT PAN, szczególnie prof. Michała Kleibera i prof. Tadeusza Burczyńskiego oraz kilkunastoosobowej ekipy pań z księgowości, kadr, obsługi wyjazdów, administracji pod wodzą pań dyrektor Anny Leśnickiej i Agnieszki Milczarek oraz pana dyrektora Piotra Kowalczyka.

Serdecznie dziękujemy!

Andrzej Siemaszko i Zygmunt Krasiński

Lista pracowników KPK w IPPT PAN

..... Wojciech ADAMIAK
 Danuta ANTOSIEWICZ
 Marta BAŃKOWSKA
 Aleksander BĄKOWSKI
 Mirosław BEDNAREK
 Piotr BEDNAREK
 Katarzyna BOMBAŁA
 Aleksandra BUCZKOWSKA-GRABARCZYK
 Renata BURAK
 Roman CELIŃSKI
 Leszek CHMIELEWSKI
 Andrzej CHOLEWIUSZ
 Magdalena CHOMICKA
 Marta CHROSTOWSKA-WALENTA
 Tomasz CICHOCKI
 Agnieszka CIECHAŃSKA
 Katarzyna CIEŚLAK
 Renata CZELADKO
 Anna DAJEK
 Bożena DAŃKO
 Ryszard DOLANOWSKI
 Anna DORODZIŃSKA
 Rafał DUCZMAL
 Michał DUDA
 Paula DULINIEC
 Sława DUSZYŃSKA
 Łukasz DYBA
 Anna DZIUBCZYŃSKA-PYTKO
 Magdalena EJSMONT
 Joanna FORNAL
 Krzysztof FRAIS
 Andrzej GALIK
 Martyna GATKOWSKA
 Rafał GISKO
 Magdalena GŁOGOWSKA

..... Krzysztof GŁOMB
 Adam GŁUSZUK
 Ewa GRABIŃSKA
 Tomasz GROCHOWSKI
 Monika HARACH
 Karolina HORBACZEWSKA
 Bogna HRYNISZYN
 Aleksandra IHNATOWICZ
 Lidia JANICKA
 Andrzej JĘDRZEJEWSKI
 Marta JURKOWSKA
 Małgorzata KAPICA
 Maria KASKA
 Michał KLEPKA
 Ewa KOCIŃSKA
 Cezary KORNIŁOW
 Marek KOTULSKI
 Marika KOWALSKA
 Marta KOWOL
 Zygmunt KRASIŃSKI
 Agnieszka KROCHMAL-WĘGRZYN
 Małgorzata KRÓTKI
 Marta KRUTEL
 Joanna KUCHARCZYK-SKROCKA
 Iwona KUCHARCZYK-ŚWIERCZYŃSKA
 Ewa KUCIŃSKA
 Jacek KUCIŃSKI
 Mirosława KUCZMERSKA
 Łukasz KURPISZ
 Ewa KUŚMIERCZYK
 Włodzimierz LAPRUS
 Michał LASOTA
 Paweł LEGAWIEC
 Dorota LEŚKIEWICZ
 Dorota LIBISZOWSKA
 Tadeusz LIS
 Jan LISOWSKI

.....	Bartosz	MAJEWSKI
.....	Jakub	MARCICKIEWICZ
.....	Aneta	MASZEWSKA
.....	Karolina	MOYCHO
.....	Tomasz	MRÓZ
.....	Marta	MUTER
.....	Artur	MYCZKA
.....	Joanna	NIEDZIAŁEK
.....	Urszula	NIKITIN
.....	Łukasz	NIKITIN
.....	Michał	OKAPIEC
.....	Grażyna	OMARSKA
.....	Dorota	OMELCZUK
.....	Marcin	ONYSZCZUK
.....	Marcin	OSTASZEWSKI
.....	Jolanta	PASSINI
.....	Dagmara	PIECHOCKA
.....	Paweł	PIECYK
.....	Elżbieta	PIECZYSKA
.....	Jarosław	PIEKARSKI
.....	Martyna	PŁYWACZEWSKA
.....	Bożena	PODLASKA
.....	Piotr	POGORZELSKI
.....	Marcin	POPLAWSKI
.....	Joanna	PORTKA
.....	Malwina	PRZYBOROWSKA
.....	Mikołaj	PYCZAK
.....	Marta	RÓSZKIEWICZ
.....	Renata	RYCERZ
.....	Małgorzata	SAFUTA
.....	Katarzyna	SAMBORSKA
.....	Anna	SARNOWSKA
.....	Sebastian	SERWIAK
.....	Andrzej	SIEMASZKO
.....	Andrzej	SŁAWIŃSKI
.....	Ewelina	SŁYSZ
.....	Patrycja	SMOLEŃSKA

.....	Małgorzata	SNARSKA-ŚWIDERSKA
.....	Katarzyna	SOBÓTKA-DEMIANOWSKA
.....	Joanna	SOKALSKA
.....	Jolanta	SOSZYŃSKA-SMÓLSKA
.....	Joanna	STALEWSKA
.....	Aleksandra	STANISŁAWSKA
.....	Wiesław	STUDENCKI
.....	Jerzy	SUPEL
.....	Elżbieta	SUSKA
.....	Marcin	SZCZECIŃSKI
.....	Ewa	SZKIŁADŹ
.....	Małgorzata	SZOŁUCHA
.....	Zbigniew	SZYMCAK
.....	Agnieszka	ŚLIFIRSKA
.....	Maria	ŚMIETANKA
.....	Aneta	ŚWIERCZ
.....	Piotr	ŚWIERCZYŃSKI
.....	Aleksandra	TALACHA
.....	Ewa	TOKARZ
.....	Barbara	TRAMMER
.....	Krzysztof	TROJANOWSKI
.....	Leszek	TUMKIEWICZ
.....	Zbigniew	TUREK
.....	Katarzyna	USZOK-ŚLEDZIECKA
.....	Katarzyna	WALCZYK-MATUSZYK
.....	Marcin	WAŁĘCKI
.....	Olga	WAŚOWSKA
.....	Iwona	WIĘCEK
.....	Agata	WIŚNIEWSKA
.....	Anna	WIŚNIEWSKA
.....	Małgorzata	WOLNA
.....	Krystyna	WOLSKA
.....	Monika	ZAREMBA
.....	Krzysztof	ZASIADŁY
.....	Edyta	ZDUŃCZYK
.....	Marcin	ZIELONKIEWICZ
.....	Joanna	ŻYCHOWICZ-POKULNIEWICZ

Lista projektów realizowanych przez KPK

264

Lista projektów realizowanych przez KPK

Wtrakcie 22 lat realizowania misji Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych Unii Europejskiej przez Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN, KPK uczestniczył w 141 projektach europejskich, z czego 21 było przez nas koordynowane.

	Tytuł projektu	Akronim	Kierownik projektu	Czas realizowania projektu
5PR				
1.	Encouraging the Participation of Polish Transport-Related SMEs in European RTD Programmes	DONQ POL Koordynacja	Z. Turek	01.06.2003 – 30.05.2005
2.	Awareness and training for the NCP-Poland network	POLNET	A. Siemaszko	01.03.2000 – 30.08.2000
3.	NCP-Poland network development action	POLDA	A. Siemaszko	01.01.2001 – 30.09.2001
4.	Stimulation of SME participation IN the Marie CURie FELLOWShips (inDividual and host) in the aRea OF biomedical engineering and rehabilitation technology	Fellows for Industry	A. Wiśniewska	01.01.2001 – 31.12.2002

5.	Trans-national Activities for the PRomotion OF SME paRticipation in the 1st thematic programme „quality of LIFE and management of living resources”	Partners for Life	M. Świdarska	01.12.2000 – 31.05.2003
6.	Information Dissemination and European Awareness Launch for the IST Programme under the 5th Framework Programme	IDEALIST-5FP	A. Siemaszko	01.11.2000 – 31.10.2003
7.	Training network for national contact points, with special focus on newly associated countries	TRAIN-NET	A. Dziubczyńska-Pytko	01.09.2001 – 28.02.2003
8.	Promoting Cooperation of Central Europe in eBusiness	CEeB	R. Burak	15.09.2001 – 14.07.2002
9.	Networking Central and Eastern Europe	NetCeE	R. Burak	01.11.2002 – 31.10.2003

6PR

10.	Stimulating, Encouraging and Facilitating the Participation of ACC Nanotechnology and Nanoscience Research Organisations To FP6	STEF-NANO-ACC Koordynacja	Z. Turek	1.04.2004 – 31.03.2005
11.	Stimulate Aerospace Research and Technology (START) in Associate Candidate Countries	START	Z. Turek	22.03.2004 – 21.03.2006
12.	Supporting Network in the Baltic Candidate Countries	NBCC Koordynacja	Z. Krasieński	1.06.2004 – 31.05.2006
13.	Survey on the research landscape in the Associated Candidate Countries for monitoring and promoting Good Quality Meat production – the whole food-chain from farm to fork of Poultry and Pork Meat	QUALITYMEAT Koordynacja	A. Pytko	1.05.2004 – 30.04.2006
14.	Creating ERA in Central Europe	CERA Koordynacja	Z. Krasieński	15.04.2004 – 14.04.2006
15.	NEST – Information on Development of Emerging Activities	NEST-IDEA	A. Sławiński	1.02.2004 – 31.01.2006

265

Lista projektów realizowanych przez KPK

16.	Support to Animal Science Organization from Central Europe Candidate Countries	CEC Animal Science	B. Podlaska	1.01.2004 – 31.12.2006
17.	Research and innovation in food technologies - brokering European partnership and transfer of knowledge to Poland by series of practical workshops	POLFOOD	B. Podlaska	15.09.2003 – 14.02.2005
18.	Maenoring of IST-Multipliers in Associate Candidate Countries – Extension	IST MENTOR+	K. Trojanowski	1.01.2004 – 31.12.2005
19.	Integrating the Associated Candidate Countries into the Six Framework Programme through networking activities and improved NCP services	INTEGRATING ACC	M. Antosiewicz	1.04.2004 – 31.03.2006
20.	Promoting and supporting SME participation in Surface Transport EU-RTD projects	ETISMARLAND	Z. Turek	1.07.2004 – 30.06.2006
21.	Encouraging and Facilitating the Participation of Hungarian and Polish Surface Transport Research Organizations To 6FP	HUNPOL-TRANS Koordynacja	Z. Turek	1.09.2004 – 29.02.2008
22.	NAo and Micro-TEC SMEs in Integrate Projects (Ips) and Network of Excellence(NoE)	NAoMITEC	Z. Turek	1.07.2004 – 31.12.2006
23.	Future Energy Technologies for Enlarged European Union	FET-EEU Koordynacja	A. Sławiński	1.05.2005 – 30.04.2007
24.	Stimulating participation of Central Europe Agri-Food sector in the FP6	CEAF Koordynacja	B. Podlaska	1.10.2004 – 30.11.2006
25.	Polish Network of Mobility Information Centres	PL-MOC NETWORK Koordynacja	A. Wiśniewska	1.02.2004 – 31.01.2007
26.	Enlarging Fuel Cells and Hydrogen Research Co-Operation	ENFUGEN	A. Sławiński	1.04.2005 – 31.03.2007

27.	Activities supporting SME participation in the instruments particularly Integrated Projects and Networks of Excellence-in the areas of Life Sciences in the 6 Framework Programme	SMSEgo LifeSciences	A. Pytko	1.03.2004 – 28.02.2007
28.	Specific Support action to improve the participation of SMEs in Integrated projects and Networks of Excellence in the Food Quality and Safety sector	SMEs for Food	A. Maszewska	1.12.2003 – 30.11.2006
29.	Training network for National Contact Points and support organisations with special focus on Candidate Countries in the areas of Food Quality and Safety	TrainNet Future	B. Podlaska	1.05.2004 – 31.12.2007
30.	Boosting 4 ACC NCPs and their customers to advanced partnership, entrepreneurship and competitiveness for FP6 participation through expanded area of action by networking, training and coaching	Boosting- Baltic-FP6	A. Pytko	1.06.2004 – 31.01.2007
31.	Enhancing the participation of research organization from Associated Candidate Countries to the 6th Framework Programme	EUROPEAN IST	K. Trojanowski	1.01.2005 – 31.12.2006
32.	Partner Search Support for participants in IST Priority by European network of NCP for IST under the 6th Framework Program	Idealist34	K. Trojanowski	1.06.2004 – 30.09.2006
33.	Mentoring of LifeSciHealth-Multipliers in the Accession Candidate Countries	LSH-ACC-MENTOR	A. Pytko	1.01.2005 – 31.12.2006
34.	SME Action For The Environment in Candidate Countries	SAFE	M. Antosiewicz	1.08.2005 – 31.01.2008

35.	Support for networks creation in the field of Global Change and ECOSystems—from idea through proposal submission and project managing till completion and successful audit	ECONETUS	M. Antosiewicz	1.09.2005 – 31.08.2007
36.	Initiative 4 Facilitating integration of Research Potential from the Accession Candidate countries with the Potential of the Member States in the Area of Water Cycle including Soil Related Issues of the Sub-Priority	INTEGRATION 4WATER	M. Antosiewicz	1.05.2005 – 31.12.2006
37.	CO-Ordination by Best Practice exchange and Knowledge building by the NMP-NCPs in an Enlarged European Research Society	COOREERS	Z. Turek	1.12.2004 – 30.11.2008
38.	IST Financial Training and Web Portal for NMS	FINANCE-NMS-IST	B. Trammer	1.01.2005 – 30.06.2006
39.	Academic internet television network showcases the best of good practice activities	ATVN-EU-GP	K. Trojanowski	1.03.2005 – 31.12.2006
40.	PRO Active Actions for New Member States	PRO-NMS Koordynacja	M. Gliniecka	1.03.2005 – 31.08.2007
41.	Enhanced participation in IST projects related to eHealth and eInclusion	EPIST	K. Trojanowski	1.04.2005 – 30.09.2006
42.	Energy Sector Innovation-Financial Model	EIFFN	A. Sławiński	7.11.2005 – 6.05.2008
43.	NEST – Promoting Research on Optimal Methodology and Impacts Supported by Experience	NEST PROMISE	A. Sławiński	15.11.2005 – 14.01.2008
44.	Cooperation Network of National Contact Points with a special focus on Third Countries in the areas of Food Quality and Safety and Food, Agriculture and Biotechnology	FOOD-N-CO	B. Podlaska	1.02.2006 – 31.01.2009

45.	Mapping and foresight of the European agricultural & food research capacity	EU AGRI MAPPING	B. Podlaska	1.06.2006 – 31.12.2007
46.	A dedicated network of incubators detecting new FP7 opportunities for SMEs through connecting existing regional clusters in Biotech, Renewable Energies and IST	DETECT-IT 2	A. Bąkowski	1.01.2006 – 30.06.2008
47.	Days of Socio-Economy: Education, Employment, Europe	Triopl-DOSE Koordynacja	W. Studencki	1.02.2006 – 31.07.2007
48.	Boost AUTomotive SMEs participation in FP7	AUTO-IN	Z. Turek	1.05.2006 – 30.06.2007
49.	Strengthening co-operation between European Research Area and NIS	ERANIS Koordynacja	J. Stalewska	1.01.2007 – 31.12.2008
50.	Support for participants in ITC Priority by network for IST under the transaction to the 7th Framework Programme	IDEalistFP7	K. Trojanowski	1.10.2006 – 30.09.2008
51.	ACC and INCO Organisations in FP7-IST through the Innovative Use of the Concept of „Grid Computing”	HAGRID	K. Trojanowski	1.12.2006 – 31.08.2008
52.	Promoting RTD in aeronautic SMEs of Poland, Romania and Turkey	DON Q AIR Koordynacja	Z. Turek	1.01.2007 – 30.06.2010
53.	Promoting and facilitating the participation of SMEs in FP 7 EU-RTD project in Surface Transport- automotive, railways, waterborne	EURO TRANS DAYS	Z. Turek	1.01.2007 – 31.03.2008
54.	Supporting SME-academia collaboration in the area of biomedical research in FP7 through efficient matching facilities and tailor-made information with special focus on NMS and ACC	SMEs go HEALTH	E. Szkitądź	1.02.2007 – 31.01.2010

55.	Promoting International Cooperation for Environmental Research Through Dissemination and Networking Activities	INTER-LINK	M. Antosiewicz	1.10.2007 – 30.09.2009
7PR				
56.	Coordination action to improve trans-national co-operation of NCPs REGIONAL	TRANS REG NCP Koordynacja	A. Bąkowski	1.01.2008 – 31.12.2012
57.	European Research Infrastructures Network of National Contact Points	EURORIS NET	W. Studencki	1.11.2007 – 31.10.2011
58.	S&T International Cooperation Network for Eastern European and Central Asian Countries	INCONET EECA	B. Trammer	1.01.2008 – 30.06.2012
59.	European Transport NCP Alliance	ETNA	Z. Turek	1.04.2008 – 30.11.2012
60.	SEcurity REsearch Ncp network	SEREN	R. Rycerz	1.02.2008 – 31.07.2009
61.	Bridging Life Science Research and SMEs in the Baltic Sea Region-Putting Cluster Policies into Practise for the benefit of SMEs	BRIDGE BSR	A. Pytko	1.01.2008 – 30.09.2010
62.	Trans-national cooperation among Research Potential NCPs	RES POT NET	A. Bąkowski	1.01.2008 – 31.12.2011
63.	Discover Europe-Romanian Mobility Centre initiative to strengthen ERA-MORE	DISCOVER EUROPE	A. Wiśniewska	1.08.2008 – 31.07.2011
64.	Transnational Co-operation of the network of NCP SME	TRANS CO SME	A. Maszewska	1.02.2008 – 31.12.2012
65.	Trans-national co-operation among National Contact Points for Socioeconomic sciences and the Humanities	NET4SOCIETY	M. Krótki	1.02.2008 – 31.01.2011
66.	EUROSis	EUROSIS	M. Krótki	1.02.2008 – 30.06.2010

67.	European Network to Support the Sustainable Surface Transport SMEs	STAR-NET TRANSPORT	Z. Turek	1.05.2008 – 31.01.2011
68.	Coordination of Space NCPs as a Means to Optimise Services	COSMOS	P. Świerczyński	1.06.2008 – 31.03.2012
69.	Coordination Action for Reinforcing the Health National Contact Points	HEALTH NCP NET	A. Pytko	1.05.2008 – 30.04.2013
70.	Trans-national co-operation among National Contact Points for Marie Curie Actions	PEOPLE NETWORK	A. Wiśniewska	1.08.2008 – 31.12.2011
71.	A Network of National Contact Points providing cutting-edge NCP services to the Knowledge Based Bio-Economy research community	BIO-NET	B. Podlaska	1.09.2008 – 31.08.2012
72.	Trans-national cooperation among ICT NCP	Idealist2011	K. Trojanowski	1.10.2008 – 31.01.2012
73.	A Pro-Active Network of National Contact Points in the Seventh Framework Programme under the Energy Theme	C-energy	A. Galik	1.05.2009 – 30.04.2010
74.	Environment NCPs cooperating to improve their effectiveness	ENV-NCP- TOGETHER	M. Antosiewicz	1.01.2009 – 31.12.2013
75.	Reinforcing the networking of 7FP National Contact Points	NUCL-EU	E. Szkiłdź	1.10.2009 – 30.09.2012
76.	Improving the services of the NMP NCP Network through Trans-national Activities	NMP TEAM	J. Piekarski	1.04.2009 – 30.09.2011
77.	Connecting Energy NCPs Plus A Pro-Active Network of National Contact Points in the Seventh Framework Programme under the Energy Theme	C-energy+	K. Walczyk- -Matuszyk	1.05.2010 – 31.12.2013
78.	Enhancing The Outreach and Effectiveness of the Partners in the EURAXESS Services Network	EURAXCESS	A. Wiśniewska	1.05.2010 – 31.05.2011

79.	Materials & Manufacturing of the FUTURE	M-FUTURE2011	J. Piekarski	1.09.2010 – 31.01.2012
80.	Promoting sustainable participation of high-technology, research-intensive SMEs operating in the Health Sector in FP7	FIT FOR HEALTH	E. Szkiładź	1.10.2010 – 30.09.2013
81.	European Network of FP7 Science in Society NCPs	EUROSIS 2	M. Krótki	1.11.2010 – 31.10.2011
82.	Trans-national co-operation among National Contact Points for Socio-economic sciences and the Humanities (SSH NCPs)	NET4SOCIETY2	M. Krótki	1.02.2011 – 31.01.2013
83.	SEcurity REsearch NCP network-phase 2	SEREN2	P. Świerczyński	1.04.2011 – 31.03.2013
84.	Virtual Integrated Partnering (VIP) for SME service, technology and information providers in the European maritime sector	EURO VIP	Z. Turek	1.06.2011 – 31.05.2014
85.	European Network of National Contact Points for Research Infrastructures moving forward	EuroRIs-NET+	W. Studencki	1.10.2011 – 30.09.2013
86.	Trans-national cooperation among ICT NCPs	Idealist2014	A. Galik	1.10.2011 – 30.09.2014
87.	Marie Curie Researchers Symposium „SCIENCE – Passion, Mission, Responsibility”	SCIENCE PAMIR Koordynacja	A. Wiśniewska	1.05.2011 – 30.11.2011
88.	Strategic Energy Technology Plan 2011 conference, Warsaw, Poland	SET POLAND Koordynacja	K. Sobótka-Demianowska	1.07.2011 – 30.06.2012
89.	Empowering European Aeronautical SMEs to Participate in EU Research	SME AERO POWER	Z. Turek	1.07.2011 – 30.09.2012
90.	European integration process in the new regional and global settings	EUINTEGRATIO	M. Krótki	19.01.2011 – 18.01.2012

91.	Improving the services of the NMP NCP Network through Trans-national Activities	NMP TEAM 2	J. Piekarski	1.02.2012 – 31.01.2014
92.	Continuation Of the cooperation of Space NCPs as a Means to Optimise Services	COSMOS+	P. Świerczyński	1.05.2012 – 31.07.2014
93.	Trans-national Cooperation among NCPs (NCP)	PEOPLE NETWORK+	A. Wiśniewska	1.01.2012 – 31.12.2013
94.	Network of Science in Society National Contact Points	SIS net	M. Krótki	1.11.2011 – 31.12.2013
95.	JPI's: a process of mutual learning: TOwards a COmmon adoption of frameWORK	JPIs Co-Work	A. Pytko	12.12.2011 – 31.03.2014
96.	The Week of Innovative Regions in Europe (WIRE 2012)	WIRE 2012	E. Kuśmierczyk	10.02.2012 – 9.01.2013
97.	Bilateral Coordination for the Enhancement and Development of S&T Partnerships between the European Union and the United States of America	BILAT USA	Z. Krasieński	1.11.2012 – 31.10.2015
98.	European Transport Network Alliance	ETNA PLUS	Z. Turek	1.01.2013 – 30.06.2015
99.	Trans-national co-operation among National Contact Points for Socio-economic sciences and the Humanities (SSH NCPs)	NET4SOCIETY3	M. Krótki	1.02.2013 – 30.11.2014
100.	STI International Cooperation Network for Central Asian Countries	IncoNetCA Koordynacja	Z. Krasieński B. Trammer	1.09.2013 – 31.08.2016
101.	STI International Cooperation Network for Eastern Partnership Countries	IncoNetEaP	Z. Krasieński	1.09.2013 – 31.08.2016
Horyzont 2020				
102.	Transnational Network for cooperation of WIDESPREAD NCPs	NCP_WIDE.NET Koordynacja	K. Walczyk-Matuszyk	1.01.2015 – 30.06.2021

103.	Connecting Energy National Contact Points in a pro-active network under Societal Challenge 3 'Secure, clean and efficient energy' in Horizon 2020	C-ENERGY 2020	M. Śmietanka	1.12.2014 – 30.11.2018
104.	Cooperation between NCPs for Horizon 2020 Societal Challenge 2 on "Food security, Sustainable Agriculture, Marine and Maritime Research and the Bioeconomy" and the Key Enabling Technology (KET) "Biotechnology" improving professionalism NCP service across Europe	BioHorizon Koordynacja	B. Podlaska	1.03.2015 – 31.12.2019
105.	Research Infrastructures Consortium for Horizon 2020	RICH	R. Duczmal	1.12.2014 – 31.05.2019
106.	Network of Science with and for Society National Contact Points	SiS.net2	M. Krótki	1.11.2014 – 31.12.2018
107.	Improving and professionalizing the Health, Demographic Change and Wellbeing NCP service across Europe	HNN 2.0	E. Szkitądź	1.12.2014 – 30.11.2019
108.	National Contact Points for quality standards and horizontal issues	NCP ACADEMY	S. Serwiak Z. Krasieński	10.12.2014 – 9.06.2018
109.	Trans-national cooperation among ICT NCPs	Idealist2018	A. Galik	1.01.2015 – 31.12.2018
110.	Cooperation Of Space NCPs as a Means to Optimise Services under Horizon 2020	COSMOS2020	P. Świerczyński	1.01.2015 – 31.05.2019
111.	Improving the services of the NMP NCP Network through Transnational Activities 3	NMP TeAm 3	J. Piekarski	1.01.2015 – 31.12.2016
112.	Net4Mobility: Network of the Marie Skłodowska-Curie Actions National Contact Points	Net4Mobility	A. Wiśniewska B. Hryniszyn	1.02.2015 – 31.01.2018

113.	Enhanced bi-regional STI cooperation between the EU and the Black Sea Region	BLACK SEA HORIZON	Z. Krasieński	1.02.2015 – 31.01.2018
114.	National Contact points for Climate action, Raw materials, Environment and Resource Efficiency	NCP's CaRE	M. Głogowska	1.02.2015 – 31.01.2021
115.	Transnational network of National Contact Points (NCPs) of Societal Challenge 6 'Europe in a changing world – inclusive, innovative and reflective Societies' (SC6)	NET4SOCIETY4	M. Pyczak	1.02.2015 – 31.01.2019
116.	Security Research NCP Network 3	SEREN 3	P. Świerczyński	1.05.2015 – 30.04.2018
117.	Making European research careers more attractive by developing new services and enhancing the current services of the EURAXESS network	EURAXESS TOP III	A. Wiśniewska	1.09.2015 – 31.08.2018
118.	Connecting EURATOM National Contact Points in a pro-active network under EURATOM Programme in H2020	NUCL-EU 2020	A. Maszewska	1.09.2015 – 29.02.2020
119.	European Transport Network Alliance 2020	ETNA 2020	Z. Turek	1.01.2016 – 31.12.2020
120.	Strengthening Research and Innovation Links towards Ukraine	RI-LINKS2UA	Z. Krasieński	15.02.2016 – 14.02.2019
121.	Access to Risk Finance and SMEs NCP cooperation network	ACCESS4SMES	K. Walczyk- - Matuszyk	1.09.2016 – 31.08.2019
122.	STI International Cooperation Network for Eastern Partnership Countries – PLUS	EaP PLUS	Z. Krasieński	1.09.2016 – 31.08.2019
123.		PL-ERADAYS Koordynacja	A. Wiśniewska	1.04.2017 – 28.02.2018
124.	Improving the services of the NMP NCP Network through Transnational Activities 4	NMP TeAm 4	J. Piekarski	1.01.2017 – 31.03.2020

125.	Network of the Marie Skłodowska-Curie Action National Contact Points for the mobile scientific and innovation community	Net4MobilityPlus Koordynacja	A. Wiśniewska	1.03.2018 – 31.08.2021
126.	Open EURAXESS – To strengthen the effectiveness and optimize the services of all partners in an innovative and open EURAXESS network	EURAXESS TOP IV	A. Wiśniewska	1.09.2018 – 28.02.2022
127.	Security Research NCP Network 3	SEREN 4	P. Świerczyński	1.05.2018 – 31.08.2021
128.	Connecting Energy National Contact Points in a pro-active network under Societal Challenge 3 'Secure, clean and efficient energy' in Horizon 2020	Idealist2020	A. Ilnatowicz	1.01.2019 – 30.06.2020
129.	Fostering transnational cooperation between National Contact Points (NCP) in the area of quality standards and horizontal issues	NCP Academy 2	Z. Krasieński	1.11.2018 – 31.10.2020
130.	National Contact Points (NCPs) Network of Societal Challenge 6, Europe in a changing world – inclusive, innovative and reflective Societies' (SC6)	Net4Society5	M. Pyczak	1.02.2019 – 31.12.2021
131.	Connecting Energy National Contact Points in a pro-active network under Societal Challenge 3 'Secure, clean and efficient energy' in Horizon 2020	C-Energy 2020 V2	M. Śmietanka	1.01.2019 – 31.12.2020
132.	Continuation of the Cooperation of Space NCPs as a Means to Optimise Services under Horizon 2020	COSMOS2020plus	P. Świerczyński	1.06.2019 – 31.12.2021
133.	Network of Science with and for Society National Contact Points 2018-2020	Sis.net3	M. Krótki	1.03.2019 – 28.02.2021

134.	The Research Infrastructures Consortium of NCPs for H2020	RICH 2	R. Duczmal	1.05.2019 – 30.11.2020
135.	Access to Risk Finance and SMEs NCP cooperation network	ACCES4SMES2 EIC	K. Walczyk-Matuszyk	1.09.2019 – 31.08.2021
136.	Bridging the gap between horizons through transnational cooperation of its NCP support structures	Bridge2HE	Z. Krasieński	1.11.2020 – 28.02.2022

Spis treści

278

Spis treści

Słowa wstępne	5
Misja, cele i zadania KPK	27
Statystyki. KPK w liczbach	28
Statystyki. 22 lata Polski w PR w liczbach	30
22 lat Polski w programach ramowych UE	32
Inicjatywa utworzenia KPK	35
Krajobraz B+R w Polsce w latach 90. XX wieku	37
Konkurs na KPK w 1999 roku	39
Historia Sieci KPK	41
22 lata Polski w PR w liczbach	42
Sieć punktów kontaktowych	42
Polska stowarzyszona z 5PR	44
Centra Doskonałości	50
Przygotowania Polski do akcesji	55
Eksperti KPK w Komitetach Programowych	59
Konferencja inauguracyjna 6. Program Ramowy UE (Warsaw Conference Launching FP6)	61
Jak małe lokalne pomysły nabierały rangi międzynarodowej	65
Strategia działania na 6PR	67
Podniesienie rangi KPK	72
Okres akcesji do UE	74
Batalia o potencjał badawczy regionów konwergencji	78
Biuro w Brukseli	82
Playing the piano	84
Pionierskie rozwiązania IT	86
To ludzie i wiedza są naszą siłą	91
Komitet Monitorujący KPK	94
Strategia działania w 7PR	96
Konwencje Badań i Innowacji	102
Innowacyjne Regiony	108
„Stairway of Excellence”	111

Walka o wynagrodzenia dla polskich naukowców w projektach UE	113
EURAXESS	115
Instytuty badawcze w programach ramowych	120
Budowanie profesji menadżerów badań	122
Innowacyjny program studiów podyplomowych	126
Międzynarodowe spotkania brokerskie w Polsce	128
Współpraca z instytutami PAN	132
Wspólne powroty samolotem do Polski	134
Strategia na Horyzont 2020	137
Wsparcie wnioskodawców ERC	142
Instytuty PAN z najwyższą dynamiką wzrostu udziału w PR	145
Horyzont Europa szansą dla polskiego sektora B+R	147
Innowacje na Horyzoncie w biznesie i w nauce	162
Polski głos w Grupie Lamy’ego	165
Dokąd zmierzasz KRAB-ie tym polonezem?	171
Współpraca ze środowiskiem naukowo-badawczym	182
Włączanie instytutów badawczych w Programy Ramowe UE	188
Współpraca z KRASP	192
„Wspólnie można więcej” – współpraca z Biurem PoISCA	195
Środkowoeuropejskie Forum Technologiczne	198
Działalność B+R a ochrona własności intelektualnej	201
Zygmunt spadł nam z nieba!	206
Współdziałanie naukowców i menedżerów – czy to możliwe?	212
Korzystne zmiany w zasadach wynagrodzeń w projektach	218
Zarządzanie portfelem projektów KPK	222
Od Marie Curie do Marii Skłodowskiej-Curie	225
Eksperti KPK jako think tank	229
Przygotowanie 9. Programu Ramowego UE – Horyzont Europa	236
Przeniesienie KPK do NCBR	240
Kryształowa Brukselka	243
Laureaci Nagrody Kryształowej Brukselki	244
Wydawnictwa/komunikacja	250
Działalność... artystyczna KPK	254
Podziękowania za 22 lata od dyrektorów KPK	258
Lista pracowników KPK w IPPT PAN	260
Lista projektów realizowanych przez KPK	264

279

Spis treści

22 lata działalności KPK stanowiło ważny wkład w inicjowanie i rozwój integracji europejskiej w obszarze badań i innowacji oraz promocję polskiego środowiska naukowo-badawczego i biznesowego. KPK zapisał się też na trwale w 70-letniej historii IPPT PAN z uwagi na promocję Instytutu, rozwój współpracy międzynarodowej i pogłębienie współpracy z gospodarką.

Prof. Tadeusz Burczyński

**Dyrektor Instytutu Podstawowych
Problemów Techniki PAN**

Krajowy Punkt Kontaktowy
PROGRAMÓW BADAWCZYCH UE

ISBN 978-83-65550-43-9

